Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

2008 10 ΧΡΟΝΙΑ 2018

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου 2019 • Ετος 11ο • Αρ. φύλλου 576* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,50

Εντός 45 ημερών τριμερής και άτυπη 5μερής

Ο Αντόνιο Γκουτιέρες επιμένει να τους έχει όλους ενώπιόν του και δεσμευμένους στους όρους αναφοράς

Πριν υποβάλει την έκθεση για τις καλές του υπηρεσίες στις 15 Νοεμβρίου 2019, ο γ.γ. των Η.Ε. θέλει να έχει ανά χείρας συμφωνία επί των όρων αναφοράς στη λογική που οδηγεί στη διεξαγωγή μιας τριμερούς και στη συνέχεια μιας άτυπης πενταμερούς. Ωστόσο, εκείνο που μέχρι στιγμής δεν έχει ξεκαθαρίσει από τις διεργασίες στην έδρα των Η.Ε. στη Νέα Υόρκη είναι κατά πόσον οι όροι αναφοράς είναι προϋπόθεση για μια τριμερή ή μπορούν να συμφωνηθούν κατά τη διάρκειά της. Εξ αυτού προκύπτει ότι η αυριανή συνάντηση Γκουτιέρες-Ακιντζί έχει την αξία της αν και το γεγονός ότι ο Τ/κ ηγέτης εκ των προτέρων ανακοίνωσε ότι θα προβεί σε δηλώσεις δημιουργεί και κάποια ερωτήματα. Με δεδομένο ότι ο κ. Γκουτιέρες δεν θέλει να ρισκάρει επανάληψη μιας αποτυχίας εκτιμάται ότι θα επιδιώξει να πάει σε μια τριμερή με κρατούμενο επιτυχίας τους όρους αναφοράς. Διαφορετικά ίσως ανακύψει το ενδεχόμενο μιας απευθείας άτυπης πενταμερούς για να δοθούν λύσεις. **Σελ. 3**

Ο πλανήτης φλέγεται, οι ηγέτες δεν ιδρώνουν

Εξαιρετικά ανησυχητικά είναι τα νέα επιστημονικά δεδομένα για την κλιματική κρίση, η οποία όχι μόνο συντελείται αλλά και επιταχύνεται, τη στιγμή που στη Νέα Υόρκη, από τις 21 έως τις 23 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε η ειδική διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα με μάλλον απογοητευτικά αποτελέσματα. Η υφήλιος συνταράχθηκε από τις μαζικές διαδηλώσεις, νέων κυρίως ανθρώπων, κατά της κλιματικής αλλαγής. **Σελ. 20, 23**

ΤΑΚΗΣ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Μοχλός λύσης η έδρα του ΟΗΕ στην Κύπρο

Η παρουσία ενός μεγάλου διεθνή οργανισμού, όπως τα Ηνωμένα Έθνη, στην Κύπρο είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, αλλά το κατάλληλο ούτως ώστε να ενισχύσει το αίσθημα ασφάλειας των Κυπρίων μετά τη λύση, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ Τάκης Χατζηγεωργίου. «Όταν τα πράγματα πηγαίνουν προς το βάραθρο, μόνο μεγάλες ιδέες μπορούν να συγκρατήσουν αυτή την καθοδική πορεία» αναφέρει, παραδεχόμενος τις δυσκολίες στην επίλυση του Κυπριακού. Την πρότασή του στηρίζουν τα κόμματα, ενώ έχει κάνει επαφές με πρόσωπα κλειδιά στον διεθνή παράγοντα. **Σελ. 9**

ΠΟΛΥΣ ΠΟΛΥΒΙΟΥ

Εχω ενστάσεις για τη μεταρρύθμιση

Επιμέρους αλλαγές και όχι ριζική μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος υποστηρίζει έντονα στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Πόλυς Πολυβίου. Ο ίδιος θεωρεί πως η προτεινόμενη μεταρρύθμιση ισοδυναμεί με επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960. Ο κ. Πολυβίου κρατά αποστάσεις από τη δημόσια αντιπαράθεσή του με τον γενικό εισαγγελέα, θεωρώντας πως ο θόρυβος προκάλεσε αμφιβολίες για την αξιοπιστία των Δικαστηρίων. **Σελ. 10**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Τα συνδικαλιστικά ταλανίζουν τα σχολεία

Η ΟΕΛΜΕΚ στην παρούσα χρονική συγκυρία έχει χωριστεί σε στρατόπεδα, και η φαινομενική πρεμία που επικρατούσε έχει δώσει τη θέση της σε ένα κλίμα εσωστρέφειας και επίρριψης ευθυνών. Οι δύο εκ διαμέτρου αντίθετες ομάδες ολοένα και περισσότερο εκφράζουν δημόσια τις μεταξύ τους αντιθέσεις. Με τα υφιστάμενα δεδομένα, θεωρείται από συγκεκριμένους κύκλους των εμπλεκομένων μερών, δύσκολο να προκύψει γεφύρωση του χάσματος. **Σελ. 16**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ Σελ. 2
Η στάμνα και η παρτίδα

ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΡΟΥΝΑΣ Σελ. 6
Ποιες οι επόμενες τουρκικές κινήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ Σελ. 13
Μάχη με τον χρόνο για αλλαγές στην πράξη

ΚΩΣΤΑΣ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ Σελ. 13
Η μικρή Σουηδέζα

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Το επίμαχο βίντεο δίχασε το εσωτερικό

Το βράδυ της Δευτέρας πλειάδα ΜΜΕ παρουσίαζαν το τηλεοπτικό συναπάντημα του υπ. Εξωτερικών Νίκου Χριστοδουλίδη με τον Τούρκο ομόλογό του ως διπλωματική επιτυχία. Χρειάστηκε να αποκαλυφθεί ολόκληρος ο διάλογος για να προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων και τον υπουργό Εξωτερικών να βρίσκεται στο στόχαστρο. Τόσο για τις κινήσεις του όσο και για τις προθέσεις του. **Σελ. 4**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Ακιντζί πάει για δεύτερη «θητεία»

Τ/κ Δεξιά και Αριστερά «ψάχνονται» ενόψει «προεδρικών εκλογών» τον Απρίλη. Ταυτόχρονα ο Μουσταφά Ακιντζί ετοιμάζεται να διεκδικήσει για δεύτερη φορά, από θέση ισχύος, την ηγεσία της τ/κ κοινότητας, καθώς εμπνέει, φαίνεται, εμπιστοσύνη στον μέσο ψηφοφόρο. **Σελ. 8**

Ο Κυρ. Μητσοτάκης με γεμάτες βαλίτσες

Επαφές και με επενδυτές

Μεταναστευτικό, εξωτερική πολιτική και επενδύσεις κυριάρχησαν στις επαφές που είχε ο κ. Μητσοτάκης στη Νέα Υόρκη, κατά την εκεί παρουσία του στο πλαίσιο της 74ης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Ο Έλληνας πρωθυπουργός απηύθυνε το μήνυμα ότι η Ελλάδα ξανασυστήνεται ως «μια χώρα αξιόπιστη». **Σελ. 19**

Τραμπ: Στείλτε μου τον λογαριασμό

Για τη συνομιλία με Ζελένσκι

Ο Αμερικανός πρόεδρος στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε στη σύνοδο του ΟΗΕ χαρακτήρισε την υπόθεση «φάρσα», δείχνοντας πάντως πως αντιλαμβάνεται ότι τους επόμενους μήνες θα βρεθεί σε μια περίπλοκη και επικίνδυνη δικαστική διαμάχη με τη νομοθετική εξουσία. **Σελ. 21**

Τα γεωτρύπανα έφυγαν μεν... αλλά

Τι αφήνει πίσω του το αμερικανικό εμπάργκο στην Τουρκία

Ως επιτυχία των διπλωματικών υπηρεσιών χαρακτηρίζεται το εμπάργκο τεσσάρων εταιρειών, τριών αμερικάνικων (Schlumberger, Baker Hughes, Weatherford) και μιας ιταλικής (Geo-log), για την προμήθεια υλικών γεώτρησης προς τα δύο τουρκικά γεωτρύπανα. Την ίδια ώρα όμως η Τουρκία δείχνει σημάδια μη εκτόνωσης του κλίματος έντασης που έχει δημιουργήσει στην περιοχή. Τα δύο τρυπάνια, όπως δηλώνεται επισήμως, θα παραμείνουν στην περιοχή. Το «Γιαβούζ» θα πραγματοποιήσει έρευνες στα απέναντι από την Κύπρο τουρκικά παράλια με ανοιχτό το ενδεχόμενο επιστροφής στις κυπριακές θάλασσες. **Σελ. 7**

Με το νέο χρόνο οι πωλήσεις ΜΕΔ

Η αβεβαιότητα ανέστειλε τα σχέδια των τραπεζών για φέτος

«Πάγωσαν» οι προσπάθειες των τραπεζών για πώληση πακέτων κόκκινων δανείων, μέσα στο 2019. Κι αυτό λόγω της αβεβαιότητας που προκλήθηκε από τις αποφάσεις για αλλαγές στο πλαίσιο των εκποιήσεων. Οι επενδυτές αναμένουν την πρόταση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας για δημιουργία μηχανισμού που θα ικανοποιεί τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αλλά και τις ανησυχίες που υπάρχουν γύρω από το υφιστάμενο πλαίσιο των εκποιήσεων και την προστασία της πρώτης κατοικίας. Τραπεζικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως πωλήσεις δανείων θα υπάρξουν πιθανώς το 2020. **Οικονομική, σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Με σύνεση

Μετά το καλοκαίρι του 2017 βρισκόμαστε ξανά στο διά ταύτα στο Κυπριακό με όλες τις παραμέτρους να είναι ένθεν και ένθεν της τράπεζας μιας νέα διάσκεψης με στόχο την τελική κατάληξη στο πρόβλημά μας που διάγει μισό αιώνα ασθενείας. Μετά από δύο χρόνια βολιδοσκοπήσεων που οδήγησαν τον πρόεδρο Αναστασιάδη τη βδομάδα που πέρασε να διακηρύξει από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ τη δέσμευσή του για λύση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, υπάρχει πλέον ανάγκη σύνεσης και αυτοσυγκράτησης από πλευράς της Λευκωσίας καθότι απέναντί μας είναι μια τεράστια χώρα, όπως η Τουρκία, η οποία θα δοκιμάσει τις αντοχές μας μέχρι τέλους. Ωστόσο, εκείνοι που έχουν ανάγκη οριστικής ειρήνης είμαστε εμείς, οι Έλληνες και Τούρκοι της Κύπρου και σε κανέναν δεν πρέπει να επιτρέψουμε να δοκιμάσει πάνω μας σενάρια εμπλοκής.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΤΖΟΝ ΓΟΥΟΤΕΡΣ

Ο «πάπας του Trash» μιλάει στην «Κ»

Προσκεκλημένος του 60ού επετειακού Φεστιβάλ Κινηματογράφου, ο ηθοποιός κα συγγραφέας Τζον Γουότερς μιλάει στην «Κ» για το χιούμορ, την πολιτική ορθότητα και τον Αμερικανό πρόεδρο Τραμπ και λέει «Αυτός ο άνθρωπος κατέστρεψε ακόμα και τη λέξη κακός. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Ο Θ. Παπαγεωργίου υποδύεται τον Βαμβακάρη

Ο ηθοποιός και σκηνοθέτης Θανάσης Παπαγεωργίου, μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του στην παράσταση «Εγώ, ο Μάρκος Βαμβακάρης» ένα έργο της Νάνσης Τουμπακάρη, που έρχεται για μία μόνο παράσταση στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό. **Ζωή, σελ. 3**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο Σταμάτης Κόκοτας διηγείται τη ζωή του

Ο τραγουδιστής Σταμάτης Κόκοτας μιλάει στην «Κ» για τη ζωή του, τις επιτυχίες του, τον Ωνάση, τις γυναίκες, αλλά και για τον νέο του δίσκο, με τίτλο «Όλα για μένα είσαι εσύ». Για τα αυτοκίνητα λέει: «Μου άρεσε το αυτοκίνητο, η ταχύτητα, έπαιξα όσο ήθελα, τώρα ούτε το καβαλάω». **Ζωή, σελ. 11**

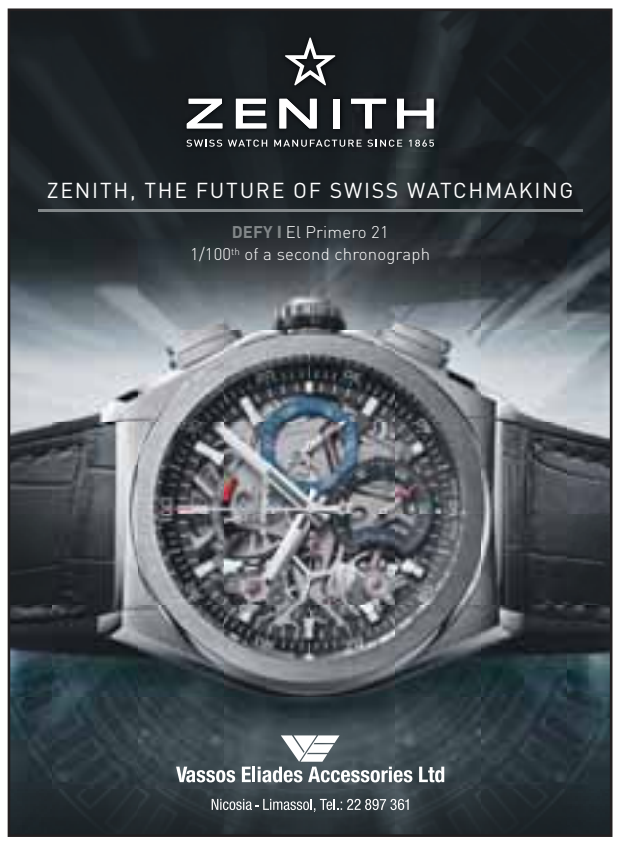

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Η στάμνα και η παρτίδα

Η στάμνα της χαλαρής ομοσπονδίας, της συνομοσπονδίας και των δύο κρατών περιφερόταν από τον Νίκο Αναστασιάδη γύρω από τη βρύση του Κυπριακού από το καλοκαίρι του 2017 στην Ελβετία χωρίς κανείς να ξέρει πώς και από πού προέκυψε και ο πρόεδρος έφυγε από τον ήδη από ετών συμφωνημένο και καταγραμμένο στα ψηφίσματα των Η.Ε. στόχο, της λύσης μιας διζωνική,ς δικοινοτικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ), αναζητώντας σε άλλα δόγματα τη σωτηρία της πολιτικής του ψυχής ή έστω τη λύση που θεωρούσε ότι θα έσωζε ενδεχομένως την παρτίδα. Η «Κ» πέρσι, 28/10/2018, με κύριο τίτλο, «Και η συνομοσπονδία στο τραπέζι» είχε αποκαλύψει ότι, «ο πρόεδρος έθεσε το ζήτημα ενώπιον του Νικόλα Παπαδόπουλου, ενώ είναι υπόψη και άλλων αρχηγών». Η κυβέρνηση ούτε φωνή ούτε ακρόαση. Στη συνέχεια η ανταλλαγή απόψεων, για άλλες πλην της ΔΔΟ, επιλογές για λύση βρήκε και πολλούς άλλους αποδέκτες σε κυπριακά κόμματα και διπλωμάτες. Δεν λέω ότι ο Νίκος Αναστασιάδης επιχειρούσε να «ξεπουλήσει» την Κύπρο. Θεωρώ ότι δοκίμαζε να βρει διέξοδο από αυτό, τη ΔΔΟ, που όλοι είχαν χαρακτηρίσει ως λύση ανάγκης με το νέο δεδομένο της Ε.Ε. ως εργαλείο διαφυγής από τη γεωγραφική πολιορκία της Τουρκίας. Δυστυχώς, αποδεικνύεται ολοένα και πιο απελπιστικά ότι και το όνειρο της Ενωμένης Ευρώπης μπορεί να διαβρωθεί και να γίνει Σκύλλα και Χάρυβδη (οικονομικής και προσφυγικής κρίσης), αλλά η γεωγραφία δεν αλλάζει με τίποτα. Όσο όμως ο Νίκος Αναστασιάδης περιέφερε τη στάμνα του προς αναζήτηση συμμάχων ολοένα και απομονωνόταν, αφού ουδείς των ξένων θεωρούσε ότι μια Κύπρος με δύο κρατίδια θα έδινε λύση τόσο στο νησί όσο και στην Ε.Ε. Αντίθετα για τις Βρυξέλλες και πολλούς των εταίρων κάτι τέτοιο θα άνοιγε τις πύλες της κολάσεως με αποσχίσεις που θα ξεκινούσαν από την ήδη ώριμη Καταλονία και θα έφταναν μέχρι και τη Σικελία. Εντός ο πρόεδρος δεχόταν πυρά μόνο από πλευράς ΑΚΕΛ για εγκατάλειψη της ΔΔΟ, αλλά τίποτα δεν τον πτοούσε, καθότι είχε ήδη έτοιμο το εργαλείο της περιρρέουσας που χρησιμοποίησαν εναντίον του οι Τάσσος και Χριστόφιας το 2004. Κι αυτό γιατί ενώ όλοι γνώριζαν ότι έγινε συνάντηση μυστική συνάντηση Λευκωσίας-Άγκυρας για συζήτηση άλλων επιλογών για λύση του Κυπριακού, ουδείς γνώριζε πού και μεταξύ ποιων. Όμως αιφνιδίως, άναψαν τα φλας και μπήκαν σε λειτουργία οι κάμερες στους διαδρόμους των Η.Ε. στη Νέα Υόρκη σε μια πρωτοφανή και εκτός πρωτοκόλλου συνάντηση μεταξύ του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών και του Κύπριου ομολόγου του, ο οποίος παρενέβη στη συνομιλία που είχε ο Τούρκος διπλωμάτης με τον συνάδελφο Αποστόλη Ζουπανιώτη και εισηγήθηκε στον Τσαβούσογλου να συμφωνήσουν στους όρους αναφοράς χωρίς να πάνε σε άτυπη πολυμερή. Ο Τσαβούσογλου απάντησε ότι πρώτα χρειάζεται να συμφωνήσουμε το τι θα διαπραγματευθούμε, ο Χριστοδουλίδης απάντησε ότι γνωρίζουμε, ο Τσαβούσογλου ρώτησε: «Ποια (λύση); Δύο κράτη;», και ο δικός μας απάντησε «ΔΔΟ, ξέχνα τα δύο κράτη και τη συνομοσπονδία. Κι εδώ ο Τούρκος άνοιξε το κουτί της Πανδώρας, λέγοντας: «Την τελευταία φορά, ενώπιόν σου ο πρόεδρος –έχω τα πρακτικά– μίλησε για συνομοσπονδία»! Εκεί θυμήθηκα το απόφθεγμα του Μαρξ: «Η ιστορία επαναλαμβάνεται την πρώτη φορά σαν τραγωδία και τη δεύτερη σαν φάρσα». Σας θυμίζω ότι η πρώτη φορά ήταν η συνάντηση Τάσσου – Σερντάρ στη Στράκκα για ανατροπή του Σχεδίου Ανάν και η δεύτερη τώρα, όταν αποκαλύφθηκε ότι ο πρόεδρος και ο υπουργός Εξωτερικών της Κ.Δ., τον περσινό Σεπτέμβρη είχαν σε ξενοδοχείο της Νέας Υόρκης συνάντηση με τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας, όπου ο κ. Αναστασιάδης τόνισε πως ανάμεσα στις ενώπιόν τους επιλογές είναι και τα δύο κράτη και η συνομοσπονδία. Τώρα, αφού έσπασε η στάμνα του προέδρου Αναστασιάδη, εμφανίστηκε ενώπιον της Γ. Συνέλευσης να στηρίζει λύση ΔΔΟ και να καλεί και την Τουρκία να τη στηρίξει! Όμως για να ποντάρεις πρέπει να έχεις κάσα κι εμείς τα παίξαμε όλα πριν αρχίσει η παρτίδα...

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η τριμερής, η πενταμερής, το Εθνικό Συμβούλιο και το νέο Υπουργικό

Κάποιοι δεν εξεπλάγησαν καθόλου από τη δήλωση Αναστασιάδη, μετά τη συνάντηση με τον Γκουτιέρες, ότι είναι πολύ πιθανή η σύγκληση μιας τριμερούς με Γκουτιέρες, Αναστασιάδη και Ακιντζί. Αντίθετα, ανέμεναν και είχαν προβλέψει την εξέλιξη. Είχαν μάλιστα αναφέρει πως η συνάντηση το πιθανότερο είναι να γίνει τον Οκτώβριο στην Ευρώπη, μάλλον στη Γενεύη. Ακόμα και η άτυπη πενταμερής δεν φαντάζει ως απομακρυσμένο ενδεχόμενο για κάποιους. Ένα σενάριο που ακούστηκε πολύ σε συζητήσεις μεταξύ πολιτικών και διπλωματών ήταν η σύγκληση της τριμερούς μετά τη συμφωνία των ηγετών στους όρους αναφοράς και στη συνέχεια η σύγκληση της άτυπης πενταμερούς, ακόμα και σε επίπεδο τεχνοκρατών, η οποία θα οριστικοποιήσει μια τελική συμφωνία τόσο σε όρους αναφοράς όσο και στα «προβλήματα επικαιρότητας» που έχουν προκύψει. Στόχος η προετοιμασία μιας τελικής πενταμερούς μεταξύ ηγετών όπου θα γίνει το τελικό «πάρε δώσε».

Όπως έλεγε πρόσφατα διπλωμάτης στη Λευκωσία η δυσκολία δεν είναι ο ορισμός ημερομηνιών για την τριμερή, ακόμα και για την πενταμερή, αλλά κατά πόσον αυτές θα αφεθούν από την τουρκική αδιαλλαξία να προχωρήσουν. Όπως επεσήμανε τα δύο στοιχεία που ενδέχεται να κρατήσουν στάσιμη τη νέα διαδικασία, εάν και όταν αυτή αρχίσει, (εκτός από τις εγγυήσεις και τον κατοχικό στρατό) θα είναι ο πόθος του Ακιντζί για εκ περιτροπής προεδρία και το κατά πόσον το νέο κράτος θα είναι ή όχι μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως η πλευρά μας επιδιώκει.

«Η πλευρά μας έχει αποδεχτεί υπερβολικές παραχωρήσεις, στοχεύοντας σε συμφωνία για βιώσιμη λύση, αλλά η Τουρκία, ελέγχοντας πλήρως τους Τουρκοκύπριους τα ανατρέπει όλα την τελευταία στιγμή με νέες αιτιάσεις και διεκδικήσεις. Αυτό θα πρέπει να το έχουν υπόψη και οι Ελληνοκύπριοι πολιτικοί που αυτή ειδικά την περίοδο θα πρέπει να στηρίξουν τον πρόεδρο και τη διαπραγματευτική ομάδα και όχι να ζητούν από αυτούς να ξεκαθαρίσουν το σκηνικό».

Απ' όσα ακούω, οι εξελίξεις στον ΟΗΕ ενεργοποίησαν αρκετά στελέχη, σε όλα τα κόμματα και υπάρχει τις τελευταίες ημέρες αρκετή δραστηριότητα περί του Κυπριακού, ύστερα από μακρά περίοδο στασιμότητας. Με την επιστροφή του προέδρου αναμένεται και η σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου και ο αναβρασμός αυξάνεται. Κάποιοι αναμένουν νέες κόντρες τόσο μεταξύ ΑΚΕΛ – Προεδρικού και ΔΗΣΥ όσο και μεταξύ των κομμάτων του λεγόμενου Ενδιάμεσου και του Προεδρικού.

« Άτε Άντρη μου, ετοίμαζε νέες τουαλέτες και νέα κοστούμια...»

Με την επιστροφή του Healthy δεν αναμένεται μόνο η δρομολόγηση της ενημέρωσης των πολιτικών αρχηγών, αλλά και η δρομολόγηση εξελίξεων για αλλαγές στο Υπουργικό Συμβούλιο. Οι συζητήσεις για τον αντικαταστάτη του Χάρη δεν έχουν κοπάσει αν και μειώθηκαν για λίγο λόγω Κυπριακού, ενώ επανέρχονται και οι φήμες για ανασχηματισμό. Το σίγουρο είναι πως τρεις υπουργοί ανησυχούν για τη θέση τους και αυτό το γνωρίζουν φίλοι και συγγενείς τους. Ωστόσο, αυτός που θα λάβει τις τελικές αποφάσεις είναι ο ίδιος ο πρόεδρος. Τα ονόματα που ακούγονται για υπουργοποίηση είναι αυτά που σας είχα ξαναγράψει: Νίκος Τορναρίτης, Νίκος Νουρής αλλά και της Έμιλυς Γιολίτη, που είναι η πιο πρόσφατη προσθήκη στο shortlist του Healhty.

Πάντως, πληροφορίες από τον Λόφο αναφέρουν ότι στόχος είναι στη νέα κυβέρνηση να υπάρχει αυξημένος αριθμός γυναικών σε υπουργικές θέσεις, τουλάχιστον τριών ή τεσσάρων. Εάν αυτό επαληθευτεί θα πρέπει να υπουργοποιηθούν τουλάχιστον άλλες δύο γυναίκες, εκτός κι αν μία υφυπουργός μεταπηδήσει σε υπουργικό χαρτοφυλάκιο...

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι στο ΔΗΚΟ σημειώθηκε πρόσφατα σύγκρουση «υψηλού επιπέδου» για την πιθανότητα συνεργασίας με το ΑΚΕΛ και τις συναντήσεις Νικόλα-Άντρου; Απ' όσα ακούω τέρμα στους ψιθύρους έδωσε η πρόσφατη συνέντευξη του Άντρου Κυπριανού στην «Κ» και όχι οι διαβεβαιώσεις του Νικόλα.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»

29.IX.1939

ΒΑΡΣΟΒΙΑ: Αγγέλλεται εκ Βαρσοβίας ότι ο διοικητής της αμύνης της πόλεως εξέδωκε το κάτωθι ανακοινωθέν: «Μετά την καταστροφήν των αποθηκών ειδών επισιτισμού, έγινε σκληρώς αισθητή η έλλειψις τροφίμων [φωτ]. Ο αριθμός των τραυματιών ανέρχεται περίπου εις 16.000 στρατιωτών και 20.000 πολιτών. Είναι αδύνατον επί του παρόντος να καθορισθή ο ακριβής αριθμός των νεκρών και τραυματιών. Συνεπεία των βομβαρδισμών τα νοσοκομεία, πολλά των οποίων κατεστράφησαν εντελώς, μετέφερον πολλάκις τους τραυματίας από τόπου εις τόπον». [...] Αλλαι ιταλικής πηγής πληροφορίαι εκ Βαρσοβίας αναφέρουν ότι η πρωτεύουσα παρουσιάζει αθλίαν εικόνα. Η γραφική ισραηλιτική συνοικία έχει κατρειπωθή. Αι οδοί της έχουν κατακλυσθή από χειμάρρους αίματος και πτωμάτων. Σχεδόν όλαι αι βιομηχανικαί εγκαταστάσεις, περιλαμβανομένων και των ορυχείων, έχουν καταστραφή. Εις πλείστα σημεία η πόλις της Βαρσοβίας έχει ανασκαφή. Τα πλείστα των θυμάτων συγκαταλέγονται μεταξύ του αμάχου πληθυσμού, δεδομένου ότι οι στρατιωτικοί στόχοι εκαλύπτοντο υπό αμυντικών έργων και ελάχιστα εθίγησαν.

ΝΑΖΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ: Ο Αμερικανός δημοσιογράφος αναφέρει τα ονόματα τριών πρακτόρων του κ. Γκαίμπελς, επιφορτισμένων με την κατάθεσιν χρημάτων εις το εξωτερικόν. Παρέχει επίσης λεπτομερείας διά τας καταθέσεις των λοιπών εθνικοσοσιαλιστών ηγετών εις διαφόρους ξένας τράπεζας, των οποίων αναφέρει τα ονόματα.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στο σήριαλ. Επεισόδιο 4567, ο Γιάγκος Δράκος αλλάζει για πολλοστή φορά γνώμη για το μέλλον της μικρής Σελήνης. Το ανακοινώνει στη γενική συνέλευση της Τζάιαντ και εκπλήσσει του πάντες. Η Βύρνα Δράκου ανακουφισμένη είναι πλέον φαβορί για να παραμείνει στο σπίτι. Η Λάμψη του Κυπριακού.

2 Στην ενέδρα. Στο προηγούμενο επεισόδιο ο νεαρός όμορφος και ταλαντούχος Αλέξης Δράκος επιχείρησε να στήσει ενέδρα του κακού Ιάγου, αλλά αυτός το αντιλαμβάνεται και τραυματίζει σοβαρά το νεαρό όμορφο και ταλαντούχο Αλέξη. Η συμπαθής πλην χαμηλής νοημοσύνης Σελήνη είναι πλέον σε κρίση.

3 Στην φιλοδοξία. Βέβαια κοντά στο Si-fi σενάριο που γράφει ο Τάκης που προβλέπει την εγκαθίδρυση έδρας του ΟΗΕ στην Κύπρο, το φωσκολικό σήριαλ φαντασίας φαντάζει ως reality με πραγματικές ανθρώπινες ιστορίες.

4 Στο δικαίωμα. Βέβαια σε μια χώρα που της έκλεψαν τον Αχιλλέα της, που την ψέκασε ο Κάπταιν Νέμο και ο Κληρίδης ήταν πράκτορας των Ναζί, όλοι έχουν δικαίωμα στο όνειρο να παραβγούν στη φαντασία.

Σοβαρή η Μελάνια, σκάει δεν λέω το χειλάκι της ένα χαμόγελο, μα η δική μας πρώτη κυρία είναι γλυκά χαμογελαστή και μας αρέσει.

5 Στο σκοτάδι. Αυτό με τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις το είχαμε πάντα ή τώρα μας βγήκε;

6 Στα σοβαρά. Αφού ασχοληθήκαμε με τα μη σοβαρά, τώρα να καταγράψουμε πως δεν σταματούμε να παρακολουθούμε το Γραφείο Ευημερίας. Και θα το ξεσκονίσουμε όσο πάει. Ε, Ζετάκι;

7 Στο ελάχιστο. Δεν νομίζουμε πως είναι καιρός να μαζέψουμε του «ανέργους» από τα καφέ και τις επιδοτήσεις σε μια χώρα με σχετικά χαμηλή ανεργία. Λέω εγώ τώρα και ξέρω πως δεν είμαι αρεστός.

8 Στο άλλο. Επειδή είναι η έκδοση με τα μεγαλεπήβολα μυαλά και έργα, καλό θα ήταν να δούμε τι γίνονται και αυτές οι χιλιάδες χαρουπιές του Πανεπιστημίου Κύπρου. Γιατί άλλο «μαύρο χρυσό» δεν προβλέπω να δούμε.

9 Στο θαύμα. Όχι αυτό που λέει πως η Βουλή θα λειτουργήσει με 56 βουλευτές. Στο άλλο που η Μεγαλόχαρη εργάζεται ακατάπαυστα για την ένταξη της λαοφιλούς Σάββιας στη Βουλή. Σή-κωσέ το Σάββιά μου.

10 Στην ουσία. Πάντως, όταν ανοίγω πλέον BBC και CNN και βλέπω Μπόρις Τζόνσον και Τραμπ, νιώθω μιαν αγαλλίαση, μια ανάταση, μια ασφάλεια. Υπάρχουν και πολύ χειρότερα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Αλκης Ανδρεου • Υπεύθυνος Ύλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Τριμερής Οκτώβρη, πενταμερής τον Νιόβρη

Η επιμονή Γκουτέρες στους όρους αναφοράς και το χρονικό των ανατροπών στη διαμόρφωση τους ενώπιον της Τζέιν Χολ Λουτ

Ηνωμένα Έθνη
Του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΑΝΙΩΤΗ**

Με τη συνάντηση του γ.γ. του ΟΗΕ με τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, τη Δευτέρα, ολοκληρώνεται ο κύκλος των διερευνητικών του επαφών με τις δύο πλευρές και τους εμπλεκόμενους (εγγυήτριες δυνάμεις και Ε.Ε.). Σημαντικές ήταν και οι επαφές (οι περισσότερες τηλεφωνικές) της Τζέιν Χολ Λουτ με όλα τα μέρη, σε διερεύνηση των προθέσεών τους. Το μήνυμα που φέρεται να μετέφερε από την τουρκική πλευρά είναι πως θα πρέπει στους όρους αναφοράς να περιέχεται «μια ισχυρή δέσμευση στο θέμα της πολιτικής ισότητας».

Δεν αποκλείεται ο πρόεδρος Αναστασιάδης να δεχθεί συμπερίληψη παρόμοιας δέσμευσης, ζητώντας ως αντάλλαγμα αντίστοιχη δέσμευση για το θέμα της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Επί της ουσίας πάντως, παρά την επιμονή της τουρκικής πλευράς να διεξαχθεί απευθείας άτυπη πενταμερής για να διευκρινιστεί η μορφή της λύσης, ο γ.γ. φαίνεται ότι θα επιμείνει σ' αυτό που δήλωσε στην δημοσιογραφική διάσκεψη, ότι πρέπει τα μέρη να συμφωνήσουν τουλάχιστον επί των όρων αναφοράς. Το πιθανότερο σενάριο είναι ο Γκουτιέρες να καλέσει τριμερή συνάντηση στο δεύτερο 15νθήμερο του Οκτωβρίου, με προοπτική να συγκληθεί άτυπη πενταμερής το Νοέμβριο, πριν υποβάλει την έκθεση των καλών του υπηρεσιών προς το Σ.Α. Πάντως, όπως προκύπτει και από την ενημέρωση που είχε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, από τον Έλληνα πρωθυπουργό, μετά την συνάντηση του τελευταίου με τον γ.γ. του ΟΗΕ, ο Αντόνιο Γκουτιέρες θέλει να γίνει σωστή προετοιμασία του επόμενου βήματος, να συμφωνηθούν οι όροι αναφοράς και να υπάρχει ένα πλαίσιο. Ενώ φέρεται να είπε ότι δεν μπορεί να πάει ξανά σε μια διάσκεψη, όπως πήγα την προηγούμενη φορά και αποτύχαμε. «Πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι θα είναι ουσιαστικές οι διαπραγματεύσεις», ανέφερε η ίδια πηγή.

Το πιθανότερο σενάριο είναι ο Γκουτιέρες να καλέσει τριμερή το δεύτερο 15νθήμερο Οκτωβρίου, με προοπτική σύγκλησης άτυπης πενταμερούς τον Νοέμβριο, πριν από την έκθεσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Κείμενο 8ης Σεπτεμβρίου

Το αρχικό κείμενο της Τζέιν Χολ Λουτ –το οποίο ο πρόεδρος Αναστασιάδης δήλωσε φτάνοντας στη Νέα Υόρκη ότι αποδέχεται– αναφέρει ότι οι δύο ηγέτες συμφώνησαν να αναλάβουν την έναρξη των συνομιλιών που ανεστάλησαν μετά τις συναντήσεις τους το 2017 στο Κραν Μοντάνα. Σημειώνει ότι επιβεβαιώνουν τη δέσμευση και αποφασιστικότητά τους να επιτύχουν μία διευθέτηση στο Κυπριακό βασισμένη σε μία δικοινοτική διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα όπως τίθεται στα σχετικά ψηφίσματα του Σ.Α. και στις Συμφωνίες Κορυφής. Υπογραμμίζεται ότι στόχος τους είναι μία ενωμένη Κύπρος με μία διεθνή νομική προσωπικότητα. Μία κυριαρχία όπως η κυριαρχία που απολαμβάνουν όλα τα κράτη μέλη των Η.Ε. βάσει της Χάρτας του ΟΗΕ, η οποία πηγάζει εξίσου από τους Ε/κ και τους Τ/κ. Και μία ενιαία υπηκοότητα, ρυθμιζόμενη βάσει ομοσπονδιακού νόμου. Προς τούτο, αναγνωρίζουν τη σημασία και την αξία προηγουμένων προσπαθειών που αντικατοπτρίζουν δεκαετιών ανάλυσης, συζήτησης και διαπραγματεύσεων και συμφωνούν να αρχίσουν συνομιλίες, ενημερωμένες και καθοδηγούμενες από αυτούς τους Όρους Αναφοράς, οι οποίοι επίσης συμπεριλαμβάνουν τα ακόλουθα τρία στοιχεία:

Φαίνεται το ενδεχόμενο της τριμερούς συνάντησης να είναι ορατό, είπε την Παρασκευή ο Πρόεδρος Αναστασιάδης, μετά τη συνάντηση, με τον γ.γ. των ΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες.

1. Την Κοινή Διακήρυξη που υπέγραψαν οι ηγέτες των δύο κοινοτήτων στις 11 Φεβρουαρίου 2014.

2. Τις προηγούμενες συγκλίσεις που ενημέρωσαν τις συναντήσεις του 2017 στο Κραν Μοντάνα

3. Το πλαίσιο 6 σημείων του γ.γ. όπως παρουσιάστηκε στις 30 Ιουνίου 2017.

Σημειώνει ότι οι ηγέτες των δύο κοινοτήτων αναγνωρίζουν ότι η ευθύνη για εξεύρεση λύσης στο κυπριακό πρόβλημα ανήκει πρώτα και κύρια στους ίδιους τους Κύπριους. Επαναβεβαιώνουν τη δέσμευση και αποφασιστικότητά τους να αρχίσουν δομημένες και προσανατολισμένες σε αποτελέσματα διαπραγματεύσεις στη συντομότερη εφικτή ευκαιρία και να το πράξουν με την αίσθηση του σκοπού και του επείγοντος για να επιτύχουν μία συνολική και διαρκή διευθέτηση εντός ενός προβλεπτού ορίζοντα. Προς υποστήριξη αυτής της ανανεωμένης προσπάθειας για επίτευξη μιας διαρκούς λύσης, οι ηγέτες των δύο κοινοτήτων καλωσορίζουν την υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών και τη συνεχιζόμενη εμπλοκή του γ.γ. και των καλών του υπηρεσιών.

Από τη συμφωνία στο χάος

Στο κείμενο αυτό ο πρόεδρος της Δημοκρατίας υπέβαλε δύο τροποποιήσεις: Η πρώτη στο σημείο από πού πηγάζει η κυριαρχία, καθώς υπήρχε η σχετική αναφορά στην κοινή διακήρυξη του 2014. Η δεύτερη, στην αναφορά για το πλαίσιο Γκουτιέρες να προστεθεί η φράση «αναπτύχθηκε» δίπλα στο «όπως παρουσιάστηκε» στις 30 Ιουνίου 2017. Η πρώτη αλλαγή έγινε δεκτή από τον Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος απέρριψε την δεύτερη. Ο πρόεδρος δεν επέμεινε κι όλοι έμειναν με την εντύπωση πως υπήρχε συμφωνία στο κείμενο. Τα επόμενα βήματα θα ήταν να αναχωρήσει η κ. Λουτ από την Κύπρο και όταν έφτανε στη Νέα Υόρκη, ο γ.γ. του ΟΗΕ θα ανακοίνωνε τη συμφωνία. Ωστόσο, μετά από τις αντιδράσεις Οζερσάι και παρέμβασή του στον Τσαβούσογλου, η Άγκυρα παρενέβη και άρχισαν να έρχονται νέες προτάσεις από την τ/κ πλευρά.

Για παράδειγμα, ζήτησαν: Να συμπεριληφθεί αναφορά για «αποκεντρωμένη ομοσπονδία κι όποιες άλλες ιδέες», στο ζήτημα της αναζήτησης της επιδιωκόμενης λύσης. Να προστεθεί στο σημείο που μιλάει για συγκλίσεις η λέξη «και τις υποσημειώσεις», γιατί όταν καταγράφονταν οι συγκλίσεις, προσέθεταν υποσημειώσεις με παρατηρήσεις όπως «εδώ συμφωνούμε», ή «εδώ διαφωνούμε». Να προστεθεί στο σημείο που μιλάει για την πολιτική ισότητα η φράση, «όπως περιγράφεται στην παράγραφο 4 του διατακτικού του ψηφίσματος 716/91 (κάτι που αποδέχθηκε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας). Όταν άρχισαν να καταφθάνουν οι τουρκικές εισηγήσεις, η ε/κ πλευρά ζήτησε να συμπεριληφθεί αναφορά στις εγγυήτριες, στο σημείο «η ευθύνη για εξεύρεση λύσης στο κυπριακό πρόβλημα ανήκει πρώτα και κύρια στους ίδιους τους Κύπριους», στη βάση έκθεσης του γ.γ. που μαζί με τους δύο ηγέτες αναφερόταν και στα ενδιαφερόμενα μέρη. Όταν η κ. Λουτ αντιλήφθηκε πως ήταν αδύνατη η συμφωνία αναχώρησε από το νησί και λίγες μέρες αργότερα έστειλε στους ηγέτες ευχαριστήριες επιστολές για την προσπάθεια που κατέβαλαν.

Χιλιόμετρα μπροστά.

Το δημοφιλέστερο αυτοκίνητο όλων των εποχών επιστρέφει δριμύτερο!

Φουτουριστική, αεροδυναμική σχεδίαση. Υψηλές επιδόσεις που φθάνουν μέχρι και τους 180 ίππους και κορυφαία εξοικονόμηση καυσίμων με τον νέο υβριδικό κινητήρα Dynamic Force 4ης γενιάς. Ασύγκριτη ασφάλεια, με το προηγμένο σύστημα Toyota Safety Sense, από άλλη εποχή. Κι όσο για την οδήγηση; Φέρνει κάτι από το μέλλον!

ΔΙΚΡΑΝ ΟΥΖΟΥΝΙΑΝ & ΣΙΑ ΛΤΔ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΤΗΛ. 22 400000 | ΛΕΜΕΣΟΣ: ΤΗΛ. 25 713000 | ΛΑΡΝΑΚΑ: ΤΗΛ. 24 658645 | ΠΑΦΟΣ: ΤΗΛ. 26 960600 | ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ: ΤΗΛ. 23 740200

www.toyota.com.cy | info@toyota-cyprus.com | ToyotaCyprus

10 ΧΡΟΝΙΑ
ΕΓΓΥΗΣΗ ΥΒΡΙΔΙΚΗΣ ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ**

ΑΠΟ €22,600 Ή

ΑΠΟ €266*/ΜΗΝΑ ToyotaFlex
3 ΧΡΟΝΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ

*Η μηνιαία δόση έχει υπολογιστεί βάσει του σχεδίου Toyota Flex, με προκαταβολή 25% και υπόκειται στην έγκριση της τράπεζας.
**Εξασφαλίζεται μέσω του δωρεάν προγράμματος Hybrid Health Check, μόνο σε εγκεκριμένα συνεργεία Toyota.
Κατανάλωση καυσίμων (συνδ) : 3.3 - 3.9λ/100χλμ. Εκπομπή CO_2 (συνδ): 76 - 89 γρ/χλμ.

HYBRID

Τηλεοπτική ενέδρα σε διαδρόμους του ΟΗΕ

Το Κυπριακό, η «δημόσια διπλωματία», η σύγκρουση προέδρου – ΥΠΕΞ, οι βολές Αβέρωφ και το πάρτι των ΜΜΕ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο υπουργός Εξωτερικών φέρεται να ήθελε να απεγκλωβίσει την ε/κ πλευρά από τη φημολογία συζήτησης άλλης λύσης, ωστόσο, θεωρήθηκε από πολλούς ότι προσπάθησε να κερδίσει πολιτικούς πόντους για το 2023.

Όταν το βράδυ της περασμένης Δευτέρας κυκλοφορούσε η είδηση που ήθελε τον Νίκο Χριστοδουλίδη να «προκαλεί» τον Τούρκο ομόλογό του να δεχθεί διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και συνομολόγηση όρων αναφοράς, πολλοί ήταν εκείνοι και πρώτα μερίδα των ΜΜΕ που είδαν μία μεγάλη διπλωματική επιτυχία. Όχι μόνο γιατί, όπως λεγόταν, ο Ε/κ υπουργός Εξωτερικών όρθωσε το ανάστημά του απέναντι στις απαιτήσεις και την αδιαλλαξία της Άγκυρας, αλλά και γιατί έθεσε ξεκάθαρα ως μόνη λύση τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Πλαίσιο λύσης που μέχρι τότε αμφισβητείτο κατά πόσο αποτελεί την επιδιωκόμενη λύση της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Χρειάστηκε να βγει στη δημοσιότητα ολόκληρο το βίντεο του συναπαντήματος των δύο υπουργών Εξωτερικών για να αλλάξει πλήρως το κλίμα. Μία συνάντηση στην παρουσία του υπουργού Εξωτερικών Χριστοδουλίδη, όπως ισχυριζόταν ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, κατά την οποία ο πρόεδρος συζήτησε συνομοσπονδία και συνάντηση την οποία είχαν σε πρακτικά. Ισχυρισμούς τους οποίους αρνήθηκε, κουνώντας το δάκτυλο, ο Νίκος Χριστοδουλίδης και υπογράμμισε πως έχει και εκείνος τα πρακτικά. Αυτό ήταν αρκετό για προκαλέσει αμηχανία και ερωτήματα. Όχι μόνο γιατί τα όσα συζητούνταν για καιρό στους διαδρόμους και θεωρούνταν εν πολλοίς φημολογίες, όπως τα περί συνομοσπονδίας και άλλων ιδεών που καταθέτει ο πρόεδρος, αποκτούσαν εικόνα και ήχο σε όσους παρακολουθούν το Κυπριακό. Αλλά και γιατί προκάλεσε αντιπαραθέσεις. Τόσο στο ξενοδοχείο που βρισκόταν η αποστολή, αλλά και αντιδράσεις στο εσωτερικό μέτωπο, βάζοντας στο στόχαστρο και τον ίδιο τον υπουργό Εξωτερικών και τις προθέσεις του.

Η πολύωρη συνάντηση Κασουλίδη – Χριστοδουλίδη με τον πρόεδρο πριν από την 9η Αυγούστου έπαιξε τον δικό της ρόλο στα περί ξεκαθαρίσματος γύρω από το πλαίσιο λύσης και την απομάκρυνση από τις νέες ιδέες.

«Τουρκική προπαγάνδα»

«Καλά, δεν ακούσατε και 1000 φορές από όλα τα βήματα, των Γενικών Συνελεύσεων των Ηνωμένων Εθνών, των συνεδρίων και με κάθε τρόπο την Τουρκία να λέει ότι το 1974 έγινε 'ειρηνευτική επιχείρηση'; Αυτό γιατί το λένε;» ήταν η δεικτική τοποθέτηση κυβερνητικών στελεχών, όταν ρωτήθηκαν για ποιο λόγο ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου επιμένει σε τέτοιους ισχυρισμούς που θέλουν τον Νίκο Αναστασιάδη να έχει συζητήσει άλλη μορφή λύσης. Ξεκαθάρισαν πως αυτό έχει να κάνει με την τουρκική προπαγάνδα, η οποία έχει καταφέρει να παρεισφρήσει και να υιοθετηθεί από διάφορους και στο εσωτερικό. Καθόλου τυχαία και η αιχμηρή απάντηση του Βίκτωρα Παπαδόπουλου, διευθυντή του γραφείου Τύπου του προέδρου, σε ανάρτηση του μέλους του Πολιτικού Γραφείου του ΑΚΕΛ Χρίστου Χριστοφίδη που έλεγε ότι η εικόνα των δύο υπουργών Εξωτερικών, αλλά και οι ισχυρισμοί Τσαβούσογλου για συζήτηση λύσης δύο κρατών και συνομοσπονδίας θα στοιχειώνει τη συλλογική συνείδησή μας. Ο κ. Παπαδόπουλος τότε κατήγγειλε ότι το ΑΚΕΛ υιοθετεί πλήρως την τουρκική προπαγάνδα και τους αβάσιμους ισχυρισμούς της Τουρκίας, λέγοντάς του με νόημα πως αν κάτι πρέπει να στοιχειώνει το ΑΚΕΛ είναι η μετάλλαξη από το «Ναι» στο σχέδιο Ανάν στο «Όχι». Βεβαίως δεν ήταν μόνο στελέχη του ΑΚΕΛ που τοποθετήθηκαν, αλλά κυρίως ο μέχρι πρότινος χαμηλών τόνων πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, ο οποίος διερωτήθηκε και για την ύπαρξη πρακτικών, αλλά και για τα όσα ισχυρίστηκε ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών. Πάντως, ο Βίκτωρας Παπαδόπουλος ήταν και το μόνο στέλεχος που τοποθετήθηκε επισήμως απέναντι στις αντιδράσεις, καθώς από την κυβέρνηση, αλλά κυρίως στην Πινδάρου, είδαν με σχετική αμηχανία το επεισόδιο μεταξύ των δύο υπουργών και τις προεκτάσεις που αυτό προκάλεσε.

Η περιβόητη συνάντηση

Το τι ακριβώς συζητήθηκε σε εκείνη την περιβόητη συνάντηση μεταξύ προέδρου Αναστασιάδη και του Τούρκου υπουργού Εξωτερικών είναι ένα ζήτημα που προκάλεσε πολλά ερωτήματα. Όχι μόνο στην κοινή γνώμη που οπτικοποίησε τι διαμείβεται τόσο καιρό στο παρασκήνιο, αλλά και στα κομματικά πηγαδάκια. Δεν είναι τυχαίο ότι μέχρι πρόσφατα οι περισσότεροι είχαν την αίσθηση πως η συνάντηση Αναστασιάδη – Τσαβούσογλου είχε τη μορφή ενός εντελώς ανεπίσημου συναπαντήματος στο πόδι. Πλέον αποκαλύφθηκε πως σε αυτή ήταν παρών και ο υπουργός Εξωτερικών, κρατώντας πρακτικά. Το αν πρόκειται για πρακτικά ή ηχογράφηση του διαλόγου βεβαίως εξακολουθεί να παραμένει άγνωστο. Όπως αναφέρουν έγκυρες πηγές, η συνάντηση έγινε τον Σεπτέμβριο του 2018, στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης σε ξενοδοχείο της Νέας Υόρκης. Οι ίδιες πηγές επισημαίνουν ότι ο Νίκος Αναστασιάδης ανέφερε στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου πως οι επιλογές που έχουν μπροστά τους είναι η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, η λύση δύο κρατών και η συνομοσπονδία. Η λύση δύο κρατών και η συνομοσπονδία αποκλείστηκε, όπως λένε από τον Νίκο Αναστασιάδη, αντιπροτείνοντας αποκέντρωση εξουσιών. Λίγες ημέρες αργότερα, μετά από το Εθνικό Συμβούλιο αποκαλύφθηκε και η πρόταση του Νίκου Αναστασιάδη για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Όσο όμως κι αν κάποιοι κυβερνητικοί κύκλοι αρνούνται ότι ο πρόεδρος συζήτησε οποιοδήποτε άλλο μοντέλο λύσης περιορισμένοι στο ότι υπήρξε μία περίοδος που προβληματίστηκε, υπάρχουν και εκείνοι κοντά στον Νίκο Αναστασιάδη που υποστηρίζουν ότι μία νύχτα πριν από το τελικό δείπνο στο Κραν Μοντάνα συζήτησε με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών για λύση δύο κρατών. Τον προβληματισμό του, όπως λέει συχνά και ο γ.γ του ΑΚΕΛ, συζήτησε με ξένους αξιωματούχους και πρέσβεις, οι οποίοι τα μετέφεραν στον Άντρο Κυπριανού. Ποικίλουν και δημοσιεύματα με λεπτομέρειες τον τελευταίο χρόνο γύρω από τις νέες ιδέες του προέδρου τις οποίες μοιραζόταν με πολιτικούς αρχηγούς του ενδιάμεσου χώρου μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής και τα οποία ουδέποτε διαψεύστηκαν επισήμως.

Το τηλεοπτικό συναπάντημα Χριστοδουλίδη –Τσαβούσογλου προκάλεσε αντιδράσεις με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ να αφήνει καρφιά, ενώ υψηλοί τόνοι υπήρξαν και εντός της κυπριακής αποστολής.

Υψηλοί τόνοι και ξεκαθάρισμα

Ούτε ο πρόεδρος βεβαίως έμεινε απαθής απέναντι στα όσα δημοσιοποιήθηκαν και που στην ουσία άδειαζαν την πλευρά μας. Όπως λέγεται, μετά και τη δημοσιοποίηση του βίντεο, υπήρξαν συζητήσεις υψηλών τόνων στην κυπριακή αποστολή. Όμως τα όσα έγιναν θεωρείται πως συνέβαλαν και στην τελική συνομολόγηση της ομιλίας του προέδρου. Μία ομιλία που φαίνεται πως ικανοποίησε πολλούς και έστειλε ξεκάθαρο μήνυμα προσήλωσης στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, αλλά και συναίνεσης στην πολιτική ισότητα, όπως περιγράφεται από τον γ.γ. και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας. Κινήσεις που κατέδειξαν ότι ο πρόεδρος έβαλε ένα τέρμα στην αλλαγή πλεύσης των δύο τελευταίων ημερών. Το πώς θα κινηθεί στη συνέχεια και αν κέρδισε έτσι την εμπιστοσύνη δυνάμεων που τον είχαν στηρίξει στο παρελθόν όπως του ΑΚΕΛ θα διαφανεί βεβαίως μετά και την τριμερή. Πάντως, κυβερνητικές πηγές ξεκαθαρίζουν πως πλέον το μπαλάκι βρίσκεται στον Τ/κ ηγέτη, αν θα δεχτεί όσα συμφωνήθηκαν την 9η Αυγούστου. Εκεί θα διαφανεί κατά πόσο υπάρχει πιθανότητα να γίνει μία άτυπη διαδικαστική πενταμερής ακόμη και συνάντηση 5+1 με την παρουσία της Ε.Ε.

Συνάντηση με τους δύο ΥΠΕΞ

Όπως λένε έγκυροι πολιτικοί κύκλοι, σε αυτό το κλίμα της «περιρρέουσας», αλλά και των συνεχών τουρκικών προκλήσεων, δύο πρόσωπα ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Γιαννάκης Κασουλίδης και ο διάδοχός του Νίκος Χριστοδουλίδης είχαν μακρά συζήτηση με τον πρόεδρο Αναστασιάδη πριν από τη συνάντηση που θα είχε με τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί στις 9 Αυγούστου. Συζήτηση που περιστράφηκε γύρω από το πόσο σημαντική είναι η λύση στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, ενώ του επεξηγήθηκαν και οι κίνδυνοι που ενέχονται πίσω από τις «νέες ιδέες». Ήταν, όπως λέγεται, η καταλυτική συνάντηση που έπεισε τον Νίκο Αναστασιάδη να αφήσει κατά μέρος τις όποιες νέες ιδέες και που τον ώθησε στο να υπογραμμίσει την προσήλωσή του σε διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία στον Τ/κ ηγέτη κατά τη συνάντηση που είχαν την 9η Αυγούστου.

Οι συνεντεύξεις, βεβαίως, του Μεβλούτ Τσαβούσογλου και οι δημόσιες τοποθετήσεις του για άτυπη πενταμερή κατά την οποία θα πρέπει να μπουν όλες οι μορφές λύσης στο τραπέζι, λέγεται πως ώθησαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη να πιέσει κατά το τυχαίο συναπάντημα με τον Τούρκο ομόλογό του για κλείδωμα της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Κίνηση που συζητήθηκε ποικιλοτρόπως. Από τη μία λέχθηκε ότι ήταν σε μία προσπάθεια να δεσμεύσει τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και να αποσείσει από την ε/κ πλευρά την όποια σκιά ότι συζητάει άλλη μορφή λύσης. Όμως, υπήρξαν και εκείνοι οι κύκλοι που σημείωσαν πως κινήθηκε κατά πολύ εκτός της διπλωματικής γραμμής και του διπλωματικού πρωτοκόλλου. Είδαν, μάλιστα, προσπάθεια του Νίκου Χριστοδουλίδη να αποτινάξει από πάνω του τις καταγγελίες που δέχεται τελευταίως από πολλούς ότι εκείνος είναι ο ιθύνων νους των νέων ιδεών και το πρόσωπο που επηρεάζει τον πρόεδρο σε πιο σκληρή γραμμή στο Κυπριακό. Όμως αυτό δεν έμεινε μόνο στο πλαίσιο του Κυπριακού. Συνδέθηκε από πολιτικούς κύκλους ως προσπάθεια του ΥΠΕΞ να κερδίσει προεδρικούς πόντους, δεδομένου ότι το όνομά του ακούγεται εντόνως για τις προεδρικές εκλογές του 2023. Το σίγουρο είναι πως ο ισχυρισμός του Μεβλούτ Τσαβούσογλου μπροστά από τους Ε/κ δημοσιογράφους και τις κάμερες, βάζοντας και τον ίδιο στο κάδρο εκείνης της συνάντησης μάλλον αμηχανία προκάλεσε παρά πολιτικά οφέλη.

Το μήνυμα της Πινδάρου

Αντιδράσεις υπήρξαν πρώτα και κύρια στον ΔΗΣΥ. Υπήρξαν εκείνοι που κατήγγειλαν τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου για προσπάθεια να πλήξει την αξιοπιστία του ανερχόμενου Χριστοδουλίδη. Υπήρξαν και εκείνοι που δυσφόρησαν και δεν το έκρυψαν. Καθόλου τυχαία και η δήλωση του προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου ότι μετά από 45 χρόνια θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε «ότι δεν κερδίζουμε στη διεθνή σκηνή με το να κρατούμε ένα μικρόφωνο όλοι μας και να προσπαθούμε να καταγράψουμε πόντους για εσωτερική κατανάλωση», σημειώνοντας ότι τις πλείστες φορές οι πόντοι που καταγράφουμε στρέφονται ενάντια στην εθνική μας υπόθεση. Τοποθέτηση που είχε ως δέκτη τον κ. Χριστοδουλίδη. Στο ίδιο πλαίσιο ο πρώην υπουργός Εσωτερικών Σωκράτης Χάσικος, ο οποίος κάλεσε τον κ. Χριστοδουλίδη να δώσει στη δημοσιότητα τα πρακτικά για να διαψεύσει τον Τούρκο ομόλογό του και ο Μιχάλης Σοφοκλέους, ο οποίος έκανε λόγο για άρτο και θεάματα και κάλεσε τον πρόεδρο να δώσει απαντήσεις «χθες» στα όσα ισχυρίστηκε ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου.

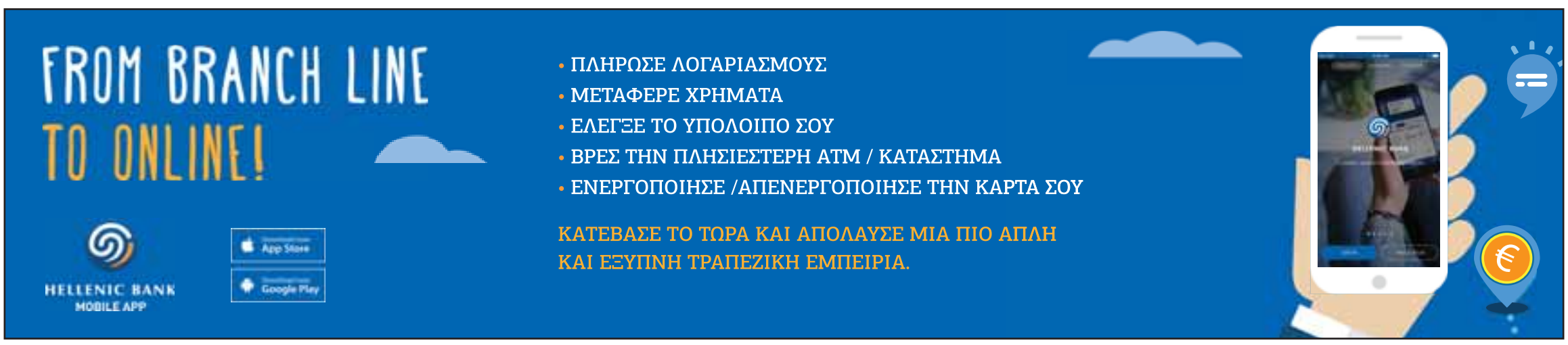

Οι 4 προτάσεις της Άγκυρας για το Κυπριακό

Για τον Κουντρέτ Όζερσαϊ βασικός στόχος των Τουρκοκυπρίων είναι η ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων με τον έξω κόσμο

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Την πληροφορία ότι το τελευταίο διάστημα στο επίκεντρο της προσοχής της τουρκικής διπλωματίας βρίσκονται διάφορα εναλλακτικά σενάρια για το Κυπριακό, μοιράζονται με την «Κ» πηγές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στην Άγκυρα και τονίζουν ότι στην τουρκική πρωτεύουσα πλέον η ομοσπονδιακή φόρμουλα δεν αντιμετωπίζεται ως μια ρεαλιστική και εφικτή φόρμουλα. Γι' αυτόν τον λόγο στο επίκεντρο των συζητήσεων στο τουρκικό Προεδρικό, καθώς και στο τουρκικό Υπουργείο Εξωτερικών σταδιακά έρχονται τα περίφημα εναλλακτικά μοντέλα στο Κυπριακό. Με το σκεπτικό ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά έχει οπισθοχωρήσει από τις συγκλίσεις της προηγούμενης περιόδου και δεν πρόκειται να αποδεχθεί την πολιτική ισότητα των Τουρκοκυπρίων, η τουρκική πλευρά θεωρεί ότι πλησιάζει η στιγμή που όλες οι πλευρές θα εστιάσουν σε εναλλακτικές λύσεις στο Κυπριακό. Όσα δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου και οι εξελίξεις στο περιθώριο των εργασιών του ΟΗΕ εκλαμβάνονται από καλά ενημερωμένες πηγές ως «η κορυφή του παγόβουνου». Σύμφωνα με τις πηγές μας, η Άγκυρα προχωρά σε ριζική αξιολόγηση των σχέσεών της με τη Δύση και την Ε.Ε. και στο πλαίσιο αυτής της νέας διπλωματικής κινητοποίησης ακολουθούν κρίσιμες αποφάσεις.

Κυριαρχική ισότητα

Κύκλοι της τουρκικής κυβέρνησης, ερμηνεύοντας τις τελευταίες εξελίξεις στο Κυπριακό και στην κυπριακή ΑΟΖ, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι στο Κυπριακό πλέον δεν υφίστανται συνθήκες για την ανάδυση ενός «ελληνοτουρκικού συνεταιρισμού» με βάση την ομοσπονδιακή φόρμουλα. Μάλιστα, επιρρίπτουν ιστορικές ευθύνες στην ε/κ πλευρά με το σκεπτικό ότι η Λευκωσία δεν εστίασε στις κινήσεις καλής θελήσεως της Άγκυρας στο Κυπριακό, οι οποίες συνοδευόντουσαν με πολιτικό κόστος. Η αξιωματική αντιπολίτευση στην Τουρκία από την πλευρά της ασκεί κριτική στο ΑΚΡ με το σκεπτικό ότι στην πραγματικότητα στο Κυπριακό δεν αναδύθηκαν ποτέ οι κατάλληλες προϋποθέσεις για ομοσπονδιακή λύση και ότι οι προσπάθειες της τουρκικής κυβέρνησης προς αυτήν την κατεύθυνση ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία.

Άγκυρα και τ/κ Δεξιά εστιάζουν στην επόμενη ημέρα του κλεισίματος του κεφαλαίου της ομοσπονδίας.

Στην Άγκυρα, λοιπόν, οι παράγοντες που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στο Κυπριακό αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στα μηνύματα που έστειλε ο κ. Τσαβούσογλου κατά τις πρόσφατες επαφές του στα Κατεχόμενα. «Ο υπουργός αναφέρθηκε στο ενδεχόμενο της συζήτησης της κυριαρχικής ισότητας. Πρόκειται για μια πολύ σημαντική εισήγηση», επισημαίνουν πηγές στην «Κ».

Στην τουρκική πρωτεύουσα ο όρος «κυριαρχική ισότητα» εκλαμβάνεται ως μια πιθανή φόρμουλα επίλυσης του Κυπριακού, την οποία θα μπορούσε να συνοδεύσει η προοπτική της μελλοντικής αναγνώρισης της «ΤΔΒΚ» ως ξεχωριστό κράτος αν όχι από ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα, σίγουρα από μια ομάδα ξένων κυβερνήσεων. Σε μια τέτοια περίπτωση η τουρκική πλευρά ετοιμάζεται να είναι έτοιμη να συζητήσει με τη Λευκωσία σειρά βημάτων καλής θελήσεως τόσο στο Κυπριακό όσο και στο ζήτημα της ΑΟΖ.

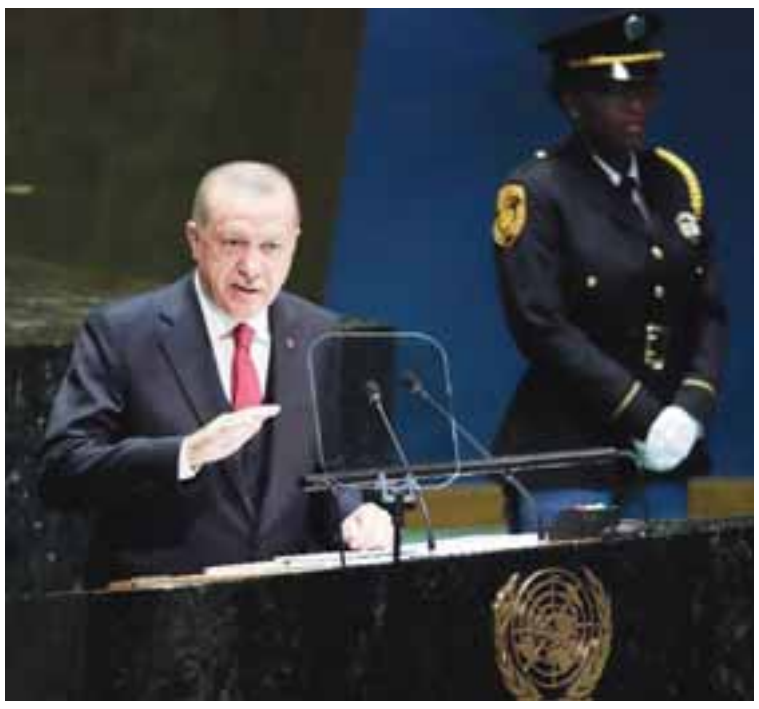

PETER FOLEY

Η Άγκυρα προχωρά σε ριζική αξιολόγηση των σχέσεών της με τη Δύση και την Ε.Ε. και στο πλαίσιο αυτής της νέας διπλωματικής κινητοποίησης ακολουθούν κρίσιμες αποφάσεις.

Προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, ο «πρωθυπουργός» Ερσίν Τατάρ επιμένει ότι η κυριαρχική ισότητα θα πρέπει να έχει ευρωπαϊκή σκέπη. Δηλαδή, τα δύο ξεχωριστά, κυρίαρχα κράτη θα πρέπει να «συναντηθούν» εντός της Ε.Ε., έτσι όπως συνέβη και στην περίπτωση της διάλυσης της Τσεχοσλοβακίας.

Συνομοσπονδία

Ο Σερντάρ Ντενκτάς και μερίδα διπλωματών στην Άγκυρα θεωρούν ότι η ευρωπαϊκή σκέπη για την τελική λύση στο Κυπριακό θα μπορούσε να λάβει σάρκα και οστά στο πλαίσιο μιας άλλης φόρμουλας, αυτήν την οποία υποστήριζε πριν από αρκετά χρόνια η τ/κ πολιτική ηγεσία. Σύμφωνα με το συνομοσπονδιακό μοντέλο, μετά τη διευθέτηση του Κυπριακού και την αναγνώριση μιας ξεχωριστής κρατικής οντότητας στο βόρειο τμήμα του νησιού, οι δύο κοινότητες θα μπορούσαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους υπό μια συνομοσπονδιακή σκέπη, στο κέντρο της οποίας οι δύο πλευρές θα διατηρούν περιορισμένη συνεργασία. Έχοντας διευθετήσει σοβαρά προβλήματα, όπως αυτό της ασφάλειας, και αναπτύξει συνεργασία κυρίως στο πεδίο της οικονομίας, οι δύο πλευρές θα μπορούσαν να συνεχίσουν την πορεία τους διεθνώς υπό μία διεθνή ταυτότητα, με τις δύο ξεχωριστές κρατικές οντότητες να φέρουν το δικαίωμα να προβάλλουν διαφορετικές ατζέντες σε κάποια ζητήματα στο διεθνές σκηνικό.

Μοντέλο Γιβραλτάρ

Ένα άλλο μοντέλο-σενάριο που κεντρίζει το ενδιαφέρον της τουρκικής πλευράς είναι το πρότυπο σχέσεων που διατηρούν πρώην αποικιοκρατικές δυνάμεις με κάποιες περιοχές, όπως λ.χ. το καθεστώς του Γιβραλτάρ. Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα μοντέλο, το οποίο την προηγούμενη περίοδο βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της τ/κ Δεξιάς. Οι οπαδοί αυτής της σχολής προτείνουν την άμεση τακτοποίηση του Κυπριακού, με ανταλλάγματα σε διάφορα πεδία, κυρίως βήματα καλής θελήσεως της τουρκικής πλευράς, δίχως την αναγνώριση της «ΤΔΒΚ». Μετά την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων στο Κυπριακό, η τ/κ κοινότητα θα συνάψει νέες συμφωνίες με την Τουρκία, κυρίως στα χαρτοφυλάκια της άμυνας και της εξωτερικής πολιτικής, τα οποία θα μεταβιβαστούν στην Άγκυρα. Η τ/κ πλευρά θα διατηρήσει την αυτονομία της σε όλα τα πεδία που αφορούν την εσωτερική διακυβέρνηση.

Εξελικτικό μοντέλο

Ενα τρίτο μοντέλο, το οποίο συζητείται στους κύκλους του «όχι» της Άγκυρας και της τ/κ κοινότητας έρχεται από τον αντιπρόεδρο της «κυβέρνησης» και «υπουργό Εξωτερικών». Ο Κουντρέτ Όζερσαϊ θεωρεί ότι την παρούσα στιγμή δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι όροι και προϋποθέσεις για την αναγνώριση της «ΤΔΒΚ». Ακόμη και σε περίπτωση που ένα κομμάτι της διεθνούς κοινότητας αναγνωρίσει την «ΤΔΒΚ» αυτό ενδέχεται να μην λύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τ/κ πλευρά σε πολλά μέτωπα. Απορρίπτει το μοντέλο του Γιβραλτάρ, γεγονός που ξεκαθάρισε στην «Κ». Για τον «ΥΠΕΞ» ο βασικός στόχος των Τ/κ δεν είναι άλλος παρά η σταδιακή ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων με τον εξωτερικό κόσμο μέσα από την εξομάλυνση των σχέσεων των δύο κοινοτήτων. Στηριζόμενος σε αυτό το σκεπτικό προτείνει την άμεση δημιουργία κάποιων πεδίων, όπως λ.χ. αυτό του φυσικού αερίου, στο οποίο οι δύο κοινότητες θα ξεκινήσουν συνεργασία. Μελλοντικά, αν αποδώσει η πρώτη φάση συνεργασίας, τα πεδία της σύμπραξης να αυξηθούν. Εν τω μεταξύ, σε διεθνές επίπεδο, η τ/κ πλευρά θα συνεχίσει την πορεία της λίγο ή πολύ με το σημερινό σχήμα της, δίχως την αναγνώριση. Κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου, η τ/κ πλευρά θα κληθεί να εναρμονισει όλες τις δομές της με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα.

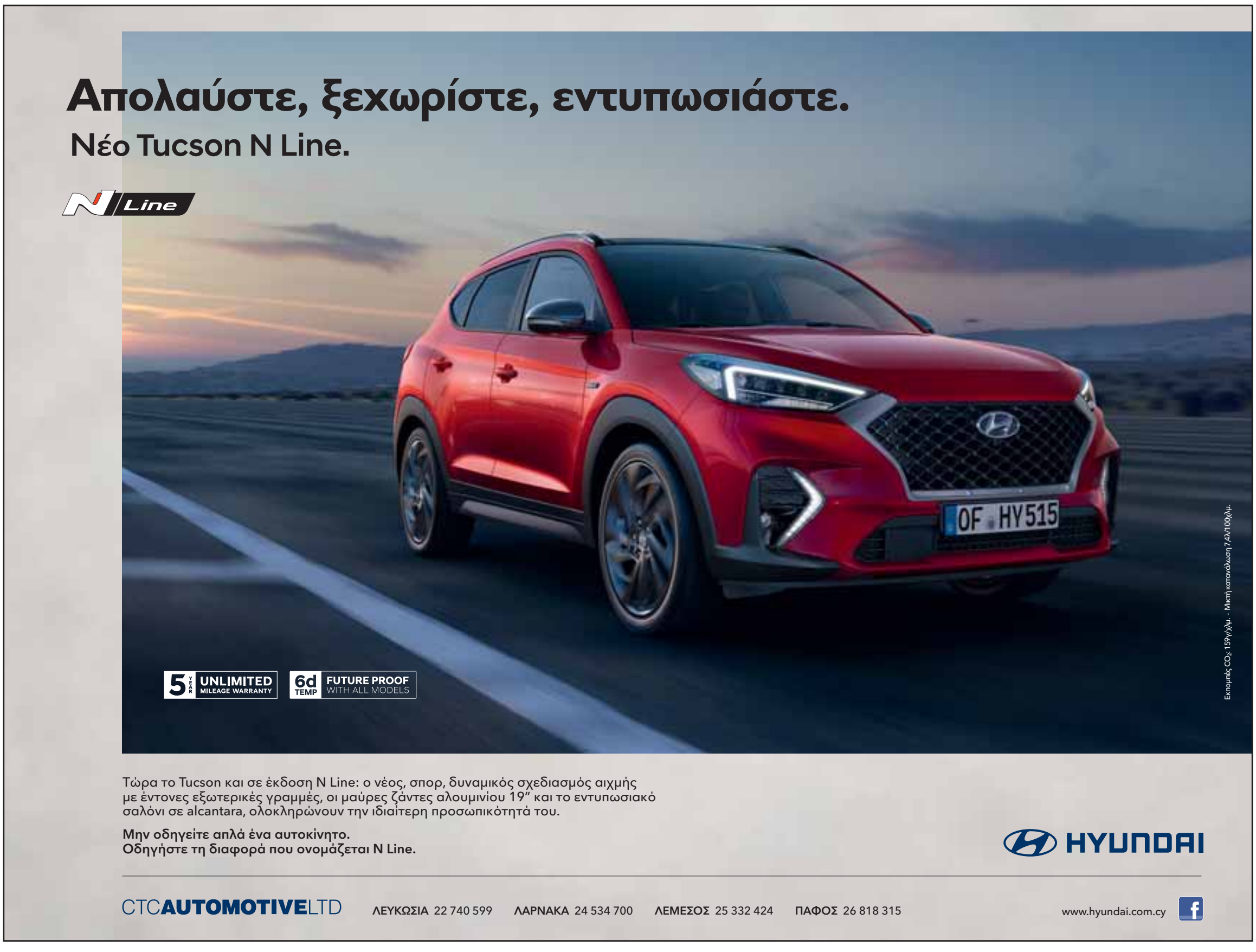

Εθνική υπόθεση για τον Ερντογάν το φυσικό αέριο

Ο πρόεδρος της Τουρκίας επιμένει να κρατάει σκληρή γραμμή παρά τα νέα εμπόδια στην Ανατολική Μεσόγειο

JASON SZENES

Εσωτερικοί παράγοντες και περιφερειακός ανταγωνισμός υποχρεώνουν τον Τούρκο πρόεδρο να τηρήσει αυστηρή στάση-γραμμή στο ζήτημα της ΑΟΖ. Όλες οι τελευταίες εξελίξεις στην Άγκυρα για το ζήτημα του φυσικού αερίου.

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Όσοι παρακολουθούν από κοντά τις κρίσιμες συνεδριάσεις στην Άγκυρα για το ζήτημα του φυσικού αερίου γνωρίζουν πολύ καλά ότι το ενεργειακό ζήτημα της Ανατολικής Μεσογείου έχει μετεξελιχθεί σε ένα είδους εθνικής υπόθεσης-εγχειρήματος για την Τουρκία. Σε όλες τις πρόσφατες συνεδριάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας, κυβέρνηση και ένοπλες δυνάμεις μαζί με τις εξελίξεις στο πεδίο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και το ζήτημα της Συρίας, εστιάζουν στα νέα δεδομένα της Ανατολικής Μεσογείου». Η παραπάνω επισήμανση φτάνει στην «Κ» από πηγή που παρακολουθεί τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, από τη σκοπιά του τουρκικού Προεδρικού. Η πηγή μας επιμένει ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δεν πρόκειται να προχωρήσει σε καμία κίνηση, η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί ως «οπισθοχώρηση» από πολιτικούς αντίπαλους και τις γειτονικές χώρες, σε ένα ζήτημα, το οποίο προσεγγίζει η κυβέρνησή του ως «εθνικό ζήτημα».

Για μια σειρά από λόγους, ο κ. Ερντογάν επιμένει στην «αποφασιστική» γραμμή της κυβέρνησής του. Στο εσωτερικό, η συνεργασία με το εθνικιστικό κίνημα, ο επιχειρηματικός κύκλος, που υποστηρίζει την τουρκική κυβέρνηση και έχει βλέψεις για τα ενεργειακά αποθέματα της Ανατολικής Μεσογείου και στο εξωτερικό ο ανταγωνισμός με τις γειτονικές χώρες, επιβάλλουν στην κυβέρνηση Ερντογάν αυστηρή ρητορική και γραμμή στο ενεργειακό ζήτημα.

Ο Ερντογάν δεν πρόκειται να προχωρήσει σε καμία κίνηση, η οποία θα μπορούσε να εκληφθεί ως «οπισθοχώρηση» από πολιτικούς αντίπαλους και τις γειτονικές χώρες.

Η πορεία των εργασιών

Η Άγκυρα, όπως και να 'χει, εμφανίζεται αποφασισμένη να προχωρήσει με ξεχωριστές ενέργειες και έρευνες στα ανοικτά της Κύπρου, οι οποίες δεν αποκλείεται να επεκταθούν σε νέες περιοχές, ακόμη και στα ανοικτά της Ελλάδας. «Για διάφορους λόγους, κατά διαστήματα το ένα σκάφος αποχωρεί και το άλλο φτάνει στην περιοχή. Σε κάθε περίπτωση οι εργασίες της Τουρκίας συνεχίζονται και στην Άγκυρα υπάρχει ομοφωνία για τη συνέχισή τους μέχρι η τουρκική πλευρά να ανακοινώσει ότι έχει εντοπίσει αξιοσημείωτη ποσότητα φυσικού αερίου», τονίζει η πηγή μας, η οποία αποφεύγει να δώσει λεπτομέρειες για την πρόσφατη αποχώρηση ενός τουρκικού σκάφους από τις θαλάσσιες περιοχές της Κύπρου.

Η τουρκική πλευρά εκφράζει την παραπάνω αποφασιστικότητα την στιγμή που το φως της δημοσιότητας βλέπουν πληροφορίες και δημοσιεύματα που θέλουν τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. να έχουν επιβάλει ένα νέο εμπάργκο στην Άγκυρα, εξαιτίας των τουρκικών εργασιών στην Κύπρο. Την προηγούμενη εβδομάδα, η αντιπολιτευόμενη εφημερίδα «Τζουμχουριέτ» μετέδωσε την πληροφορία ότι ΗΠΑ και Ε.Ε. έχουν διακόψει τον ανεφοδιασμό των σκαφών που διεξάγουν έρευνες στα ανοιχτά της Κύπρου, για λογαριασμό της Τουρκίας. Μετά από αυτήν την εξέλιξη, η Άγκυρα επιχειρεί να επιλύσει τα νέα προβλήματα που έχουν προκύψει με την αγορά των αναγκαίων πρώτων υλών από εναλλακτικούς προορισμούς.

Στην Άγκυρα αποφεύγουν να τοποθετηθούν επί του δημοσιεύματος. Διάφορες πηγές παραδέχονται στην «Κ» ότι οι ξεχωριστές γεωτρήσεις είναι ένα πρωτόγνωρο και δύσκολο εγχείρημα για την Τουρκία. Ωστόσο, αποφεύγουν να τοποθετηθούν για τις λεπτομέρειες των δυσκολιών που προκύπτουν και δεν επιβεβαιώνουν, ούτε διαψεύδουν το δημοσίευμα της «Τζουχμουριέτ», ενώ κύκλοι του τουρκικού κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) εκφράζουν εκνευρισμό για το γεγονός ότι η αξιωματική αντιπολίτευση της Τουρκίας επιλέγει την παρούσα στιγμή για να διαρρεύσει πληροφορίες που αφορούν «εθνικές προτεραιότητες» της Τουρκίας.

Σε γενικές γραμμές, στην Άγκυρα επικρατεί η άποψη ότι παρά τις νέες δυσκολίες που προκύπτουν, οι ξεχωριστές εργασίες της Τουρκίας στα ανοικτά της Κύπρου έχουν μέλλον. Εφόσον, λοιπόν, δεν εξασφαλίζεται μια συμβιβαστικού τύπου φόρμουλα στο ενεργειακό ζήτημα, η τουρκική πλευρά σταδιακά θα διευρύνει την ακτίνα των δραστηριοτήτων της.

Το ζήτημα της ΑΟΖ

Στην Άγκυρα όλες οι πηγές, οι οποίες παρακολουθούν από κοντά το ζήτημα της ΑΟΖ, προσεγγίζουν πολυδιάστατα τις τουρκικές εργασίες που διεξάγονται στα υποτιθέμενα οικόπεδα της τ/κ πλευράς και τις εξελίξεις που αφορούν τις περιοχές-οικόπεδα που διεκδικεί η Τουρκία ως μέρος της δικής της υφαλοκρηπίδας.

Σε ό,τι αφορά το πρώτο πεδίο, η τουρκική πλευρά εκπέμπει το μήνυμα ότι οι εργασίες θα επεκταθούν σταδιακά, με βάση την προηγούμενη «συμφωνία Τουρκίας-ΤΔΒΚ», σε νέες περιοχές όπου προηγουμένως η ε/κ πλευρά διεξήγαγε έρευνες σε συνεργασία με διεθνείς ενεργειακούς κολοσσούς. Στο άμεσο μέλλον, μάλιστα, δεν αποκλείεται να επικαιροποιηθεί αυτή η «συμφωνία» με νέες πρόνοιες και νέα, «οικόπεδα».

Στο ζήτημα της τουρκικής υφαλοκρηπίδας, δηλαδή των περιοχών που διεκδικεί η Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο, η στάση της Άγκυρας είναι πιο αυστηρή και χαρακτηρίζεται από αρκετή δόση μιλιταρισμού και εθνικισμού. Η Άγκυρα προσεγγίζει τη νέα συμφωνία της Λευκωσίας για την αξιοποίηση των τεμαχίων 6 και 7 ως μια απόπειρας παραβίασης των θαλάσσιων συνόρων της «πατρίδας». Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτής της υπόθεσης, η τουρκική πλευρά υπενθυμίζει ότι πρόσφατα έχουν ενημερωθεί τα «rules of engagement», δηλαδή οι κανόνες εμπλοκής που εφαρμόζει ο τουρκικός στρατός στην περιοχή. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι στην τουρκική υφαλοκρηπίδα έχει εισέλθει σκάφος ή πλατφόρμα που προτίθεται να προβεί σε «παράνομες» εργασίες, οι κυβερνήτες των τουρκικών πολεμικών πλοίων έχουν λάβει την εντολή να προβούν σε όλες τις νόμιμες διαδικασίες με βάση το διεθνώς δίκαιο, χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, δίχως να αναμένουν έγκριση από την Άγκυρα, με απώτερο στόχο την παρεμπόδιση.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ποιες οι επόμενες τουρκικές κινήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ

Δεν πρόλαβε να στεγνώσει το μελάνι από τις υπογραφές των συμβολαίων για παραχώρηση από την Κ.Δ. του τεμαχίου 7 της κυπριακής ΑΟΖ στις ΕΝΙ και TOTAL και η Τουρκία με ανακοίνωση του ΥΠΕΞ της προειδοποίησε τις εταιρείες να μην προσεγγίσουν το (βόρειο) τμήμα τού 7 που εκείνη θεωρεί ως ανήκον στη δική της υφαλοκρηπίδα, όπως αυτή φαίνεται από τις συντεταγμένες που έχει καταθέσει παλαιότερα στον ΟΗΕ. Η ανακοίνωση αυτή δεν αποτελεί κλιμάκωση των τουρκικών ενεργειών στις κυπριακές θάλασσες, αφού εδώ και χρόνια η Τουρκία παρεμποδίζει την όποια ερευνητική δραστηριότητα της Κ.Δ. σε αυτή την περιοχή. Αντίθετα από την ανακοίνωση εξάγεται το συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει πρόθεση παρεμπόδισης των ΕΝΙ και TOTAL αν επικεντρωθούν στο υπόλοιπο τμήμα του τεμαχίου 7.

Επιβεβαιώνεται έτσι και η ανακοινωθείσα από Όζερσαϊ και Ακιντζί πρόθεση για παράλληλες γεωτρήσεις τουλάχιστον όσο οι δικές μας γεωτρήσεις δεν αφορούν την περιοχή δυτικά της Πάφου που η Τουρκία θεωρεί ότι εμπίπτει στη δική της υφαλοκρηπίδα. Η διεκδίκηση ποσοστού σε νέα τεμάχια από την TOTAL ενισχύει την εκτίμηση ότι το τουρκικό ναυτικό δεν θα επιχειρήσει να παρεμποδίσει τις γεωτρήσεις σε αυτά τα τεμάχια, όπως είχε κάνει παλαιότερα στο 3. Εδώ να σημειώσουμε πως η Τουρκία διεκδικεί για λογαριασμό της το βόρειο τμήμα των τεμαχίων 4, 5, 6, 7 και το δυτικό του 1. Ακόμα να προσθέσουμε ότι η TOTAL απέφυγε να τρυπήσει στο βόρειο τμήμα του 6 και ότι το κοίτασμα «Καλυψώ» ευρίσκεται στο νότιο τμήμα του τεμαχίου 6. Εκείνο που παραμένει ασαφές είναι το κατά πόσο η Τουρκία θα επιχειρήσει παράλληλες γεωτρήσεις στα τεμάχια της κυπριακής ΑΟΖ τα οποία θεωρεί πως ανήκουν στους Τ/κ στα νοτιοανατολικά της Κύπρου. Εκτιμώ ότι στο παρόν στάδιο μία τέτοια κίνηση θα ήταν ακραία. Θα εξέθετε την Τουρκία σε νέες ευρωπαϊκές κυρώσεις και ισχυρότερες διεθνείς αντιδράσεις. Επίσης θα διατάρασσε τις σχέσεις της με τις ξένες εταιρείες που αποτελούν γι' αυτή χρήσιμο μοχλό μελλοντικής πίεσης προς την Κ.Δ. ώστε να υποχρεωθεί να δεχθεί τη συνδιαχείριση της ΑΟΖ με τους Τ/κ. Εδώ να υπενθυμίσουμε ότι ακόμα και η Βρετανία έχει σαφώς υποστηρίξει ότι η Κ.Δ. νομιμοποιείται να αξιοποιήσει τα τεμάχιά της, αφού καλύπτεται από τις συμφωνίες οριοθέτησης με τις γειτονικές χώρες. Σε αυτή τη φάση εκτιμώ πως οι όποιες τουρκικές γεωτρήσεις θα έχουν πιθανότατα να κάνουν με τα βόρεια τμήματα των τεμαχίων 6 και 7. Στο μεν 6 υπάρχει το κοίτασμα «Καλυψώ», το οποίο μάλιστα εκτιμάται ότι προεκτείνεται και εντός του 7. Υπενθυμίζω ότι η προτεραιότητα της Τουρκίας είναι να πετύχει μία συμφωνία συνδιαχείρισης μεταξύ Ε/κ και Τ/κ. Μία τέτοια συμφωνία θα της δώσει τον γεωπολιτικό έλεγχο ολόκληρης της ΑΟΖ. Θα τη βάλει, επίσης, στο ενεργειακό παιχνίδι της Ανατολικής Μεσογείου από το οποίο σήμερα απουσιάζει. Τυχόν ανακάλυψη κάποιου μέτριου κατά τα φαινόμενα κοιτάσματος από την Τουρκία δεν αναμένεται να αλλάξει τα δικά της ενεργειακά δεδομένα. Οι δικές της ενεργειακές ανάγκες έχουν υπερκαλυφθεί από τα συμβόλαια με τη Ρωσία, το Ιράν και το Αζερμπαϊτζάν και τους αγωγούς που ήδη υφίστανται.

Η οριοθέτηση των ΑΟΖ της Κ.Δ. και της Τουρκίας, με τη μεσολάβηση τρίτης και κοινά αποδεκτής χώρας (π.χ. ΗΠΑ ή Γερμανία) είναι εφικτή και θα ανοίξει τον δρόμο για την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ενεργειακή συνεργασία.

Εκτιμώ πως η τουρκική πίεση θα συνεχίσει. Να μην ξεχνούμε πως η υπόθεση φυσικό αέριο είναι μαραθώνιος δρόμος και όχι αγώνας ταχύτητας. Θέλει υπομονή και ψυχραιμία. Επιβάλλεται να συνεχίσουμε την προσπάθειά μας σε όλα τα επίπεδα πολιτικά, νομικά, οικονομικά και νομικά. Όσο αυξάνεται το ενεργειακό δυναμικό της ευρύτερης περιοχής και όσο προχωρεί η ενεργειακή συνεργασία στην Ανατολική Μεσόγειο θα αυξάνεται και η πίεση προς την Τουρκία για ένα λογικό συμβιβασμό. Η οριοθέτηση των ΑΟΖ της Κ.Δ. και της Τουρκίας, με τη μεσολάβηση τρίτης και κοινά αποδεκτής χώρας (πχ ΗΠΑ ή Γερμανία) είναι εφικτή και θα ανοίξει τον δρόμο για την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ενεργειακή συνεργασία.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

Συντηρείται σκηνικό έντασης στην ΑΟΖ

Το εμπάργκο τεσσάρων εταιρειών κατά της Τουρκίας θέτει εμπόδια στις έρευνες, δεν επηρεάζει όμως τις προκλήσεις στην περιοχή

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Νέα δεδομένα στις προκλητικές επιδιώξεις της Τουρκίας εντός της κυπριακής ΑΟΖ, ενδεχομένως, να δημιουργήσουν τα όσα είδαν το φως της δημοσιότητας, την προηγούμενη εβδομάδα και αφορούν τις πραγματικές δυνατότητες των δυο γεωτρύπανων που βρίσκονται στην περιοχή. Η αποκάλυψη, χωρίς επίσημη διάψευση από τους κατ' άλλα λαλίστατους σε τέτοιες περιπτώσεις τούρκους αξιωματούχους, ότι η κρατική εταιρεία πετρελαίων της χώρας, ιδιοκτήτης των δυο γεωτρύπανων, έχει συμπεριληφθεί στη μαύρη λίστα εταιρειών μόνο για τις δραστηριότητες της στην ανατολική Μεσόγειο, αναμφίβολα αποτελεί σοβαρό πλήγμα στην προσπάθεια που καταβάλλει η Τουρκία να πάρει μια θέση στην ενεργειακή σκακιέρα της περιοχής. Η δεύτερη διαπίστωση αφορά το ουσιαστικό κομμάτι των εργασιών και το κατά πόσο το εμπάργκο απλά καθυστερεί, ή επηρεάζει σε βάθος τους τουρκικούς σχεδιασμούς. Το άλλο στοιχείο που χρήζει ανάλυσης έχει να κάνει με τις εναλλακτικές επιλογές που έχει ενώπιόν της η Τουρκία, προκειμένου να ξεπεράσει το σκόπελο του εμπάργκο σε συνδυασμό με τα επόμενα βήματα εντός της ΑΟΖ, νοουμένου ότι τέλος του χρόνου αρχές του επόμενου ξεκινούν εργασίες από την ΕΝΙ και TOTAL. Σε μια πρώτη αποτίμηση της φυγής του «Γιαβούζ» από την Καρπασία, προς περιοχή της Μερσίνας αλλά και των αποκαλύψεων για εμπάργκο από τέσσερις εταιρείες, μια σημαντική μερίδα των απόψεων που καταγράφονται είναι προς τη θετική πλευρά. Επίσημα η Λευκωσία δεν αντέδρασε, ωστόσο στο παρασκήνιο γίνεται λόγος για εξέλιξη που σχετίζεται με τα μέτρα που λήφθηκαν μετά την άφιξη του «Πορθητή», δυτικά της Πάφου τον περασμένο Μάϊο. Κυβερνητικές πηγές με τις οποίες συνομίλησε η «Κ» εστίαζαν περισσότερο στο χλευασμό, κατά τον χαρακτηρισμό τους, των διπλωματικών μέτρων παρά στις αναμφίβολα θετικές εξελίξεις του εμπάργκο.

Οι αμερικάνικες εταιρείες Schlumberger, Baker Hughes, Weatherford και η ιταλική Geo-log ακύρωσαν τη συμφωνία συνεργασίας που είχαν με την Τουρκία στην περιοχή.

Διπλωματική ασπίδα

Σύμφωνα με το δημοσίευμα της τουρκικής «Τζουμχουριέτ», η Τουρκία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα προμήθειας εξοπλισμού για γεωτρήσεις αλλά και χημικών υλικών για την πραγματοποίηση εργασιών. Το πρόβλημα, όπως ανέφερε το δημοσίευμα, δημιουργήθηκε από την άρνηση τεσσάρων εταιρειών να προμηθεύσουν τα γεωτρύπανα με τα απαραίτητα, όπως φαίνεται, υλικά. Πρόκειται για τρεις αμερικάνικες εταιρείες (Schlumberger, Baker Hughes, Weatherford) και την ιταλική (Geo-log). Το δημοσίευμα διευκρινίζει πως η άρνηση των τεσσάρων εταιρειών αφορά μόνο τις παράνομες δραστηριότητες εντός της κυπριακής ΑΟΖ και όχι τις εργασίες στη θάλασσα του Μαρμαρά, όπου συνεχίζουν κανονικά τη συμφωνία συνεργασίας με την τουρκική εταιρεία πετρελαίων. Το δημοσίευμα στην Άγκυρα δεν διαψεύστηκε. Στη Λευκωσία ανεπίσημα επιβεβαιώθηκαν οι πληροφορίες καθώς και τι προκάλεσε το εμπάργκο κατά της Τουρκίας.

Η άρνηση τεσσάρων εταιρειών να συνεργαστούν με τη Τουρκία στις παράνομες δραστηριότητές της στην περιοχή ερμηνεύεται ως επιτυχία των διπλωματικών υπηρεσιών με τη λήψη μέτρων μετά την άφιξη του «Πορθητή».

Τα εντάλματα

Πηγές στη Λευκωσία απέδιδαν την άρνηση των τεσσάρων εταιρειών να συνεργαστούν με τα τουρκικά γεωτρύπανα, εντός της κυπριακής ΑΟΖ στο πακέτο ενταλμάτων που εκδόθηκαν μετά την κατάθεση συντεταγμένων για το βόρειο κομμάτι της ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας τον περασμένο Μάϊο. Όπως έγραψε και η ηλεκτρονική έκδοση της «Κ» (kathimerini.com.cy) τρία από τα εντάλματα , διεθνή και ευρωπαϊκά, αφορούσαν τις αμερικάνικες εταιρείες και τους επικεφαλής αυτών. Εντάλματα που σύμφωνα με τις ίδιες πηγές ακυρώθηκαν στη συνέχεια, μετά από μεσολαβητική παρέμβαση της Ουάσιγκτον για ακύρωση της συνεργασίας με την Τουρκία στην περιοχή. Στην περίπτωση της ιταλικής εταιρείας δεν υπάρχουν πληροφορίες για πολιτική παρέμβαση, αλλά για απόφαση της ίδιας προκειμένου να αποφύγει νομικές επιπλοκές με την Κυπριακή Δημοκρατία. Διπλωματικές πηγές έλεγαν στην «Κ» πως η έκδοση ενταλμάτων στηρίχθηκε στην προεργασία που είχε γίνει από το 2014 με την παρουσία του ερευνητικού σκάφους «Μπαρμπαρός», την περίοδο εκείνη εντός της ΑΟΖ. Την εποχή εκείνη όπως σημείωναν οι ίδιες πηγές, πραγματοποιήθηκε η προεργασία του διπλωματικού και νομικού πλαισίου που χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το περασμένο καλοκαίρι. Όπως μας εξηγήθηκε, οι αρμόδιες διπλωματικές υπηρεσίες σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία, πήραν γνωματεύσεις από διεθνείς οίκους. Στο ερώτημα γιατί η έκδοση ενταλμάτων δεν χρησιμοποιήθηκε όταν και πάλι η Τουρκία προκαλούσε στο παρελθόν, η εξήγηση που έδωσαν οι ίδιες πηγές ήταν για να μην επηρεαστούν οι εξελίξεις που υπήρχαν μετά το 2015, στο πολιτικό ζήτημα.

Η έκδοση

Αναφορικά με τα εντάλματα του περασμένο καλοκαίρι, όπως μας εξήγησε πηγή με γνώση στο κομμάτι έκδοσής τους, η διαδικασία δεν διαφέρει και πολύ από την έκδοση ενταλμάτων για ποινικές υπό διερεύνηση υποθέσεις. Συγκεκριμένα με εντολή της Νομικής Υπηρεσίας προς την Αστυνομία, ξεκίνησε έρευνα για να συνταχθεί ο φάκελος που θα υποστήριζε την έκδοση των ενταλμάτων. Στο κομμάτι αυτό άλλες υπηρεσίες ασφαλείας της Δημοκρατίας συνέδραμαν το ανακριτικό έργο με πληροφορίες για τα πρόσωπα αλλά και εταιρείες που είχαν συνεργασία με την Τουρκία στις παράνομες δραστηριότητές της στην κυπριακή ΑΟΖ. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής έρευνας, εντοπισμού προσώπων για ενδεχόμενη διάπραξη ποινικών αδικημάτων το Δικαστήριο, στην προκειμένη περίπτωση το Επαρχιακό της Λευκωσίας, προχώρησε σε ικανοποίηση του αιτήματος της Αστυνομίας και της Νομικής Υπηρεσίας. Τα εντάλματα που εκδόθηκαν στηρίζονται στην εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, που ενσωματώθηκε στην εσωτερική νομοθεσία περί ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας.

Τι μέλλει γενέσθαι

Ωστόσο, το μεγάλο ερωτηματικό που υπάρχει είναι οι προθέσεις και οι κινήσεις της Τουρκίας μετά το εμπάργκο. Εδώ οι απόψεις που υπάρχουν διίστανται. Σε πολιτικό επίπεδο η πρώτη ανάγνωση που γίνεται εντοπίζει δυσκολίες, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες. Οι αισιόδοξες προσεγγίσεις στηρίζονται στη δυστοκία που φαίνεται να υπάρχει, για τις εναλλακτικές επιλογές στην αγορά, κυρίως ειδικών χημικών για τη λάσπη. Εάν και εφόσον οι πληροφορίες αυτές ευσταθούν το σίγουρο είναι πως η Τουρκία θα αντιμετωπίσει σοβαρά εμπόδια σε έναν από τους φερόμενους στόχους της, να εντοπίσει κοιτάσματα υδρογονανθράκων στη περιοχή. Οι απαισιόδοξες προσεγγίσεις θέλουν την Άγκυρα να συνεχίζει στο ίδιο μοτίβο προκλήσεων. Οι απόψεις αυτές στηρίζονται στην γενική θεώρηση πως η παρουσία της Τουρκίας στη θάλασσα δεν έχει ως πρωταρχικό στόχο τον εντοπισμό υδρογονανθράκων αλλά την άσκηση πιέσεων, πρώτον για παρουσία στις γεωστρατηγικές διεργασίες της ανατολικής Μεσογείου και δεύτερον στη Λευκωσία για το Κυπριακό. Ειδικά για την αποχώρηση του «Γιαβούζ» από την Καρπασία αυτή αποδίδεται σε ολοκλήρωση των εργασιών που είχαν προγραμματιστεί. Κάτι ανάλογο λέγεται και για την επικείμενη μετακίνηση του «Πορθητή», σύμφωνα με τουρκικά δημοσιεύματα.

C180 Avantgarde Plus

Ανανεωμένη C-Class, νέας γενιάς, αυτόματη 1.6 lt, 156 bhp

Αυτόματη 9 σχέσεων, Avantgarde εσωτερικό/εξωτερικό, αισθητήρες παρκαρίσματος και κάμερα οπισθοπορείας, εσωτερικός φωτισμός 64 χρωμάτων, ηλεκτρικά αναδιπλούμενα καθρεφτάκια, ζάντες αλουμινίου, collision prevention assist, linguatronic.
www.mercedes-benz.com.cy

C180: Μικτός κύκλος 6,2-5,9 l/100 km, εκπομπές CO_2 142.0-134.0 g/km.
Ο εξοπλισμός του αυτοκινήτου προσφοράς μπορεί να διαφέρει από αυτόν της φωτογραφίας.
Η προσφορά ισχύει για περιορισμένο αριθμό ετοιμοπαράδοτων αυτοκινήτων.

*2 χρόνια εγγύηση με απεριόριστα χιλιόμετρα και επιπρόσθετη εγγύηση
3 χρόνια με μέγιστο όριο 100.000χλμ.

€34.000
Στον δρόμο

Mercedes-Benz
The best or nothing.

Cyprus Import Corporation Ltd Παγκύπριος Αριθμός Τηλ. 77775300

Η τ/κ Δεξιά αναζητεί τον αντίπαλο του Ακιντζί

Η έναρξη της «προεκλογικής» περιόδου στα Κατεχόμενα πυροδοτεί εξελίξεις

Ο Μουσταφά Ακιντζί, παρά το αδιέξοδο στο Κυπριακό και τα προβλήματα στο τ/κ σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, παραμένει ο μοναδικός πολιτικός αρχηγός που εμπνέει εμπιστοσύνη στον μέσο Τ/κ ψηφοφόρο.

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Πριν από λίγες ημέρες ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας αντάλλαξε πολιτικά πυρά με την «κυβέρνηση» του Ερσίν Τατάρ. Ο «πρωθυπουργός» σε διημερίδα που πραγματοποιήθηκε στην Άγκυρα και η οποία είχε στο επίκεντρο της τα εναλλακτικά σχέδια στο Κυπριακό, εξαπέλυσε μετωπική επίθεση κατά του έργου του Μουσταφά Ακιντζί, προβάλλοντας την άποψη ότι η τ/κ ηγεσία υπερασπίζεται στο Κυπριακό τις θέσεις «περιθωριακών ομάδων» που επιμένουν στην ομοσπονδιακή λύση. Η απάντηση του κ. Ακιντζί στην επίθεση του κ. Τατάρ δεν άργησε να έρθει.

Λίγο πριν από την αναχώρηση του κ. Ακιντζί για τη Νέα Υόρκη, ο Τ/κ ηγέτης ισχυρίστηκε ότι εξακολουθεί να έχει την υποστήριξη της πλειοψηφίας της τ/κ κοινωνίας και πρόσθεσε ότι υπερασπίζεται την ομοσπονδιακή λύση, διότι αυτή είναι η μοναδική ρεαλιστική επιλογή στο Κυπριακό. Για τους έμπειρους αναλυτές που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στο τ/κ πολιτικό προσκήνιο, η νέα δημόσια αντιπαράθεση του κ. Ακιντζί με την «κυβέρνηση» της τ/κ Δεξιάς δεν αφορά αποκλειστικά το Κυπριακό.

Η όλη αντιπαράθεση εντάσσεται στο πλαίσιο της έναρξης της «προεκλογικής» περιόδου, η οποία στα μέσα του επόμενους έτους θα οδηγήσει στην ανάδειξη του νέου ηγέτη της τ/κ κοινότητας.

Από θέση ισχύος ο Ακιντζί

Σε μια περίοδο που σταδιακά η τ/κ κοινή γνώμη εστιάζει την προσοχή της στις «προεδρικές εκλογές», ο κ. Ακιντζί, παρά το αδιέξοδο στο Κυπριακό και τα προβλήματα στο τ/κ σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, που χάνει συνεχώς έδαφος, παραμένει ο μοναδικός πολιτικός αρχηγός που εμπνέει εμπιστοσύνη στον μέσο Τ/κ ψηφοφόρο. Σε όλες τις πρόσφατες σφυγμομετρήσεις, ο κ. Ακιντζί έρχεται πρώτος. Παρά την προοπτική της ομοσπονδίας, η οποία δέχεται επιθέσεις από πολλές κατευθύνσεις, ο κ. Ακιντζί εξακολουθεί να τηρεί όλους τους όρους και προϋποθέσεις για μια δεύτερη θητεία. Στην επιτυχία του κ. Ακιντζί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σειρά παραγόντων.

Η τ/κ δεξιά βιώνει συστημική κρίση και αδυνατεί να εξασφαλίσει ομοφωνία για τις επικείμενες, κρίσιμες «εκλογές». Τα ονόματα που ακούγονται στην κεντροδεξιά και στην κεντροαριστερά δεν έχουν το γόητρο και την πείρα του κ. Ακιντζί. Την ίδια στιγμή, οι ιδέες και θεωρίες περί εναλλακτικών σχεδίων δεν πείθουν μεγάλη μερίδα της τ/κ κοινότητας. Ο μέσος Τ/κ δεξιός ψηφοφόρος δεν γνωρίζει τις εναλλακτικές επιλογές που έχει η κοινότητά του, σε περίπτωση που τελικά αποσυρθεί η ομοσπονδιακή φόρμουλα από το τραπέζι των συνομιλιών.

Τα ισχυρά χαρτιά που κρατά ο κ. Ακιντζί στο χέρι του παρέχουν τη δυνατότητα της συμμετοχής στον πρώτο γύρω των «προεδρικών» από θέση ισχύος. Με μια επιτυχημένη «προεκλογική» εκστρατεία, ο κ. Ακιντζί έχει μεγάλες πιθανότητες για να συνεχίσει τον αγώνα στον δεύτερο γύρω των «εκλογών».

Τ/κ Δεξιά και Αριστερά «ψάχνονται» τη στιγμή που ο Μουσταφά Ακιντζί ετοιμάζεται να διεκδικήσει για 2η φορά από θέση ισχύος την ηγεσία της τ/κ κοινότητας.

Προβάλλοντας αυτήν την άποψη, έμπειροι Τ/κ αναλυτές και πολιτικοί τονίζουν ότι ο κ. Ακιντζί χρειάζεται και μια σειρά άλλων θετικών παραγόντων για κλειδώσει την επανεκλογή του. Πρώτα από όλα, η επιτυχία του κ. Ακιντζί θα εξαρτηθεί από την υποστήριξη της τ/κ Αριστεράς.

Σε περίπτωση που η τ/κ Κεντροαριστερά επιλέξει να κατέβει στις κάλπες με δικό της υποψήφιο το έργο του κ. Ακιντζί θα καταστεί δυσκολότερο. Την ίδια στιγμή, ο κ. Ακιντζί χρειάζεται θετικές εξελίξεις στο Κυπριακό, αν όχι μια τελική συμφωνία, σίγουρα ένα είδος ενδιάμεσης συμφωνίας, έτσι ώστε να καταφέρει να κρατήσει ζωντανό το όραμα της ομοσπονδίας σε μια περίοδο που Άγκυρα και τ/κ Δεξιά προβάλλουν διαφορετικές ατζέντες.

Ο Κουντρέτ Όζερσαϊ (αριστερά) χάνει υποστηρικτές και δεν πείθει την πλειοψηφία της τ/κ κοινής γνώμης. Ο Τουφάν Έρχιουρμαν (δεξιά) εξήγησε το σκεπτικό του κόμματός του για τις εξελίξεις που ακολουθούν.

Το κλίμα στην τ/κ Δεξιά

Η «προεκλογική» περίοδος ξεκινά τη στιγμή που η τ/κ Δεξιά αντιμετωπίζει μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία. Ο αντιπρόεδρος και «υπουργός Εξωτερικών», Κουντρέτ Όζερσαϊ χάνει υποστηρικτές και δεν πείθει την πλειοψηφία της τ/κ κοινής γνώμης. Την ίδια ώρα, στο εσωτερικό του μεγαλύτερου κόμματος της «συγκυβέρνησης», διάφορες φατρίες συγκρούονται για να ελέγξουν την ηγεσία του Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ).

Εντός του ΚΕΕ την παρούσα περίοδο διάφορες ομάδες εκφράζουν δυσφορία για την ηγεσία του κ. Τατάρ. Κάποια στελέχη του κόμματος επιχειρούν να υποχρεώσουν τον κ. Τατάρ να θέσει υποψηφιότητα στις «προεδρικές». Το σκεπτικό αυτής της ομάδας είναι απλό: Σε περίπτωση που εκλεγεί στην ηγεσία των Τ/κ ο κ. Τατάρ θα υποχρεωθεί να αποχωρήσει από την ηγεσία του κινήματος. Και σε περίπτωση ήττας θα ξεκινήσει διαδικασία για την αντικατάστασή του. Όλα αυτά συμβαίνουν τη στιγμή που ο τέως ηγέτης της τ/κ κοινότητας, Ντερβίς Έρογλου παρασκηνιακά επιχειρεί να ελέγξει την τ/κ Δεξιά, προωθώντας την υποψηφιότητα των συγγενικών και φιλικών προσώπων σε αξιώματα-κλειδιά. Ο δε, πρώην «πρωθυπουργός», Χουσεΐν Όζγκιουργκιουν οραματίζεται τη δυναμική επιστροφή του στο πολιτικό προσκήνιο, παρά τους φακέλους διαφθοράς, στους οποίους εμπλέκεται το όνομά του.

Στο ΚΕΕ το πολιτικό θερμόμετρο σκαρφαλώνει σε επικίνδυνα επίπεδα, την στιγμή που υψηλόβαθμα στελέχη της τ/κ Δεξιάς, όπως ο Ταχσίν Ερτουγρούλογλου και Ζορλού Τορέ βολιδοσκοπούν τις προθέσεις της κομματικής βάσης για τις «προεδρικές».

Ο «outsider» Ντενκτάς

Η αποδυνάμωση του Κόμματος του Λαού (ΚΛ) του Κουντρέτ Όζερσαϊ και η χαοτική εικόνα που εκπέμπει το ΚΕΕ διευκολύνουν το έργο ενός έμπειρου στελέχους της τ/κ Δεξιάς. Έχοντας αποχωρήσει από την ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΚ) πριν από λίγες εβδομάδες, ο Σερντάρ Ντενκτάς ετοιμάζεται να ανακοινώσει την υποψηφιότητά του για την ηγεσία της τ/κ κοινότητας κατά τους επόμενους μήνες.

Κύκλοι που παρακολουθούν από κοντά τις κινήσεις του κ. Ντενκτάς, θεωρούν ότι αυτό το διάστημα ο έμπειρος πολιτικός άνδρας επιχειρεί να δημιουργήσει μια στρατηγική για τις «προεδρικές», η οποία αποτελείται από τρία σκέλη. Πρώτον, ο κ. Ντενκτάς επιχειρεί να επωφεληθεί στο έπακρον από τη χαοτική κατάσταση που επικρατεί στην τ/κ Δεξιά για να επιβάλλει την άποψη ο ίδιος αποτελεί τη μοναδική επιλογή και ελπίδα της τ/κ Δεξιάς για ένα επιτυχημένο αποτέλεσμα στις «εκλογές» του 2020. Δεύτερον, ο κ. Ντενκτάς φιλοδοξεί να διορθώσει τις σχέσεις του με την Άγκυρα κατά την επόμενη περίοδο, αφήνοντας να εννοηθεί ότι είναι έτοιμος να συνεργαστεί με την τουρκική πλευρά, μετά το κλείσιμο του κεφαλαίου της ομοσπονδίας. Τέλος, ο κ. Ντενκτάς κατεβαίνει στις «εκλογές» για να προβάλλει με μια πολυδιάστατη, φιλελεύθερου περιεχομένου προπαγανδιστική εκστρατεία το όραμα της «συνομοσπονδίας».

Η τ/κ Κεντροαριστερά

Όπως η τ/κ Δεξιά έτσι και η τ/κ Κεντροαριστερά αυτήν την περίοδο δεν έχει ξεκαθαρίσει τη θέση της για τις «προεδρικές». Την προηγούμενη εβδομάδα, μιλώντας στην Κ, ο ηγέτης του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ), Τουφάν Έρχιουρμαν εξήγησε το σκεπτικό του κόμματός του για τις εξελίξεις που ακολουθούν: Το ΡΤΚ πρώτα αναμένει το αποτέλεσμα των νέων επαφών στο Κυπριακό, έχοντας στραμμένο την προσοχή του στο μέλλον της ομοσπονδιακής φόρμουλας. Στη συνέχεια ακολουθεί το συνέδριο του ΡΤΚ. Αναλόγως με το αποτέλεσμα της τελευταίας προσπάθειας για την ομοσπονδία το ΡΤΚ θα λάβει την τελική απόφασή του για τις «προεδρικές». Κύκλοι του ΡΤΚ χαρακτηρίζουν την παραπάνω στρατηγική ως μοναδική, ρεαλιστική επιλογή την παρούσα στιγμή. Μια ευχάριστη έκπληξη στο Κυπριακό θα μπορούσε

Έχοντας αποχωρήσει από την ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος, ο Σερντάρ Ντενκτάς ετοιμάζεται να ανακοινώσει την υποψηφιότητά του για την ηγεσία της τ/κ κοινότητας.

να αλλάξει ριζικά το πολιτικό κλίμα σε ολόκληρη την Κύπρο, γεγονός που επιφυλάσσει αντίκτυπο για τις «προεδρικές». Το ΡΤΚ δεν μπορεί να παραγνωρίσει αυτό το ενδεχόμενο. Ωστόσο, σε περίπτωση που τελικά μέχρι την περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου δεν έρθει το επιθυμητό θετικό αποτέλεσμα στις διαπραγματεύσεις, το ΡΤΚ δεν αποκλείεται να εστιάσει στο ενδεχόμενο του δικού του, ξεχωριστού υποψηφίου στις «προεδρικές». «Ο Έρχιουρμαν, με ένα φρέσκο και δημιουργικό προφίλ, με την επιμονή του στον δικοινοτικό διάλογο, ενδέχεται να αποτελέσει την καταλληλότερη επιλογή σε μια περίοδο που θα συζητάμε την επόμενη ημέρα της ομοσπονδίας», καταλήγουν οι πηγές μας.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Τα γρανάζια μιας μηχανής

Η χώρα μας έχει πολλά διαχρονικά προβλήματα. Κανείς δεν μπορεί να ιεραρχήσει κανένα πρόβλημα πιο ψηλά από το εθνικό μας ζήτημα. Την ίδια ώρα πιστεύω πως είναι σωστή διαπίστωση πως λόγω δυστυχώς της ύπαρξης του Κυπριακού, έχουμε αφήσει πολλά από τα σημαντικά ζητήματα πίσω. Οι τίτλοι δυστυχώς δεν είναι όσα τα υπουργεία. Πέραν από τα ζητήματα της παιδείας ή της υγείας, του περιβάλλοντος και της γεωργίας, του κράτους πρόνοιας και των εργασιακών σχέσεων και ό,τι άλλο ζήτημα θελήσετε να προσθέσετε, υπάρχει ένα οριζόντιο ζήτημα που κατασπαράσσει τα πάντα. Η γραφειοκρατία. Το πιο εύκολο είναι να τον καταγράφουμε ως τίτλο, να του μπουκώνουμε όλα τα κακά της χώρας και να πηγαίνουμε πάρα κάτω. Το πιο δύσκολο είναι, προφανώς να την αντιμετωπίσουμε. Πιστεύω έντονα πως είναι από τις πιο μεγάλες, αν όχι η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που μπορούμε να κάνουμε στη χώρα μας. Και για να την αντιμετωπίσουμε πρέπει να την αντικρίσουμε ακριβώς όπως είναι, οριζόντια. Ενόσω συνεχίζεται η κάθετη αντιμετώπιση, ανάμεσα σε υπουργεία, τμήματα και υπηρεσίες είναι αναπόφευκτο πως η γραφειοκρατία, με ό,τι αυτή συνεπάγεται, θα διογκώνεται. Η δημιουργία υφυπουργείων, που εξειδικεύει την ανάπτυξη και σίγουρα διαπερνά με λιγότερο κάθετη πολιτική τα ζητήματα που καταπιάνεται είναι ένα πολύ σημαντικό θετικό βήμα. Δεν χρειάζεται να αναφέρω πως η ύπαρξη καθυστερήσεων, μέσω απαρχαιωμένων πρακτικών ,που κάθε άλλο παρά διαφανείς είναι, εκτρέφει και τη διαφθορά.

Ένας σημαντικός στόχος είναι να επιδιώξουμε ως κράτος να καταργήσουμε τη διά χειρός παράδοση αιτήσεων. Όλες οι αιτήσεις που οι πολίτες θέλουν να αποστείλουν σε κρατικές υπηρεσίες να αποστέλλονται ηλεκτρονικά. Το νομικό υπόβαθρο έχει προχωρήσεις, έχουμε ψηφίσει την ηλεκτρονική υπογραφή. Σκεφτείτε πόσοι ανθρώπινοι πόροι θα απελευθερωθούν αν καταργήσουμε τα γκισέ σε όλες τις υπηρεσίες του Δημοσίου. Σκεφτείτε πως ποτέ ξανά δεν θα υπάρξει η δικαιολογία ότι χάθηκε αίτηση, και το σημαντικότερο, ποτέ ξανά δεν θα εξυπηρετηθεί αίτηση που καταχωρήθηκε αργότερα από αίτηση που καταχωρήθηκε ενωρίτερα. Θα σκοτώσουμε, δηλαδή, τον Μινώταυρο, τουλάχιστον για όσες αιτήσεις θα καταχωρηθούν στο μέλλον, που ζει στον σκοτεινό λαβύρινθο.

Σκεφτείτε πόσοι ανθρώπινοι πόροι θα απελευθερωθούν αν καταργήσουμε τα γκισέ σε όλες τις υπηρεσίες του Δημοσίου. Σκεφτείτε πως ποτέ ξανά δεν θα υπάρξει η δικαιολογία ότι χάθηκε αίτηση...

Από εκεί και πέρα, θα πρέπει να βρούμε τον τρόπο να αντιμετωπίσουμε τις στοίβες των αιτήσεων που σήμερα έχουν κατακλείσει τα γραφεία στη δημόσια υπηρεσία. Και δυστυχώς είναι χιλιάδες, και χρονίζουν. Υπάρχουν αιτήσεις που δεν εξετάστηκαν, που καταχωρήθηκαν από τη δεκαετία του '90. Αυτό ίσως αντιμετωπίζεται με αγορά υπηρεσιών. Με συμβόλαια δύο ετών με στόχο να καθαρίσουν οι αιτήσεις που χρονολογούνται. Στόχος θα πρέπει να είναι μέσα σε ένα χρονικό πεδίο μεταξύ δύο με τριών χρόνων να εξεταστούν όλες αυτές οι αιτήσεις και ταυτόχρονα να εφαρμοστεί η ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων σε όλο το Δημόσιο.

Ταυτόχρονα, βεβαίως, πρέπει να κάνουμε και μια εις βάθος συζήτηση και να πάρουμε και αποφάσεις για την καλύτερη αξιοποίηση του τεράστιου ανθρώπινου πόρου της δημόσιας υπηρεσίας. Είναι κρίμα να σπαταλάμε ανθρωποώρες σε διαδικασίες χωρίς αποτέλεσμα, είναι κρίμα να μην υπάρχει κατάλληλος έλεγχος για το πώς αξιοποιείται ο κάθε υπάλληλος του κράτους, είναι κρίμα να τσουβαλιάζουμε όλους τους υπαλλήλους σε μια κατηγορία, που στα ματιά του μέσου πολίτη είναι αναποτελεσματικοί από τη μία με άριστη αξιολόγηση από την άλλη. Η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας απορρίφθηκε βεβαίως από την πλειοψηφία των βουλευτών. Είμαι σίγουρος πως το αναθεωρημένο πακέτο που θα κατατεθεί στη Βουλή θα έχει καλύτερη τύχη και θα εγκριθεί.

Το σημαντικό είναι βεβαίως να βάλουμε τους στόχους κάτω στο χαρτί. Μετρήσιμους, χειροπιαστούς, εφαρμόσιμους και υλοποιήσιμους. Να κάνουμε πράξη την εφαρμοσμένη πολιτική που θα έχει θετικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα των πολιτών, που θα βελτιώσει τη σχέση τους με το κράτος και που θα εμπεδώσει το αίσθημα δικαίου και ισοπολιτείας. Και πιστεύω πως όντως αυτή θα είναι μια μεγάλη μεταρρύθμιση που μπορούμε να την πετύχουμε.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής και εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ.

Μοχλός για λύση η έδρα του ΟΗΕ στην Κύπρο

Τάκης Χατζηγεωργίου: Η παρουσία ενός μεγάλου διεθνούς οργανισμού θα ενισχύσει το αίσθημα ασφάλειας των Κυπρίων μετά τη λύση

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η παρουσία ενός μεγάλου διεθνούς οργανισμού, όπως τα Ηνωμένα Έθνη, στην Κύπρο είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, αλλά το κατάλληλο ούτως ώστε να ενισχύσει το αίσθημα ασφάλειας των Κυπρίων μετά τη λύση, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ Τάκης Χατζηγεωργίου. Την πρότασή του στηρίζουν όλα τα κόμματα, ενώ έχει ήδη κάνει επαφές με τους δύο ηγέτες, αλλά και με πρόσωπα κλειδιά διεθνώς.

–Το να γίνει η Κύπρος τρίτη έδρα των Ηνωμένων Εθνών θεωρείται ριζοσπαστική πρόταση. Πόσο ρεαλιστική είναι;

–Καταλαβαίνω γιατί μπορεί να ακούγεται ως μη ρεαλιστική πρόταση, αλλά μετά από μισό αιώνα κατοχής, θα πρέπει να σκεφτούμε όχι απλώς έξω από το κουτί, αλλά και έξω από τα σύνορά μας. Βλέπω τη μεγάλη δυσκολία που υπάρχει, ένα κράτος με το πρόβλημα που έχει, να καταφέρει να πείσει τη διεθνή κοινότητα να κουβαλήσει εδώ έναν μεγάλο διεθνή οργανισμό, όπως είναι μια τρίτη έδρα του ΟΗΕ. Όμως, νομίζω ότι επειδή οι Κύπριοι, όπως και κάθε άνθρωπος δυσκολεύεται να μετακινηθεί από αυτό που του συμβαίνει, χρειάζεται να του δώσεις μια απόλυτα βάσιμη βεβαιότητα ότι η ζωή του θα εξακολουθήσει να έχει την όποια ασφάλεια έχει τώρα, τουλάχιστον. Οι λέξεις εγγυήσεις και στρατοί για παράδειγμα, όση συζήτηση κι αν γίνεται για κατάργησή τους, εμπεριέχουν από μόνες τους ανησυχία. Κατέληξα συνεπώς στο συμπέρασμα ότι οι Ευρωπαίοι, που είναι

Όταν τα πράγματα πηγαίνουν προς το βάραθρο, μόνο μεγάλες ιδέες μπορούν να συγκρατήσουν αυτή την καθοδική πορεία. Αλλιώτικα παραδίδεσαι.

όσο έξυπνοι είμαστε εμείς, έστησαν μεγάλους διεθνείς οργανισμούς για να συντηρήσουν την ειρήνη που υπέγραψαν και το καταφέρνουν για πάρα πολλές δεκαετίες. Έχουν για παράδειγμα στήσει δύο ευρωπαϊκά κοινοβούλια, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο, Ποινικό Δικαστήριο στη Χάγη, Ηνωμένα Έθνη στη Γενεύη και στη Βιέννη για να ενώσουν επί του εδάφους την ιδέα της ειρήνης. Όταν δεις τον χάρτη της Ευρώπης και βάλεις λαμπτήρες εκεί που υπάρχουν οι θεσμοί αυτοί, εύκολα θα δεις μία μεγάλη μαύρη τρύπα που αγκαλιάζει την περιοχή πέραν των Βαλκανίων καταλήγει σε όλη τη δική μας περιοχή και φτάνει μέχρι τη Μέση Ανατολή. Μία τεράστια περιοχή στην οποία δεν υπάρχει κανένας μεγάλος διεθνής οργανισμός. Ένας οργανισμός που να παίζει αυτό τον ρόλο, της συντήρησης της όποιας συμφωνίας και της ενίσχυσης του αισθήματος της ασφάλειας των πολιτών. Ο Ζαν Μονέ το διατύπωσε πάρα πολύ εύστοχα «τις εξελίξεις» είπε, «τις φέρνουν οι άνθρωποι, αλλά τις συντηρούν οι θεσμοί».

–Δεν θα βοηθούσε περισσότερο στο αίσθημα ασφάλειας των πολιτών, αν κάτι τέτοιο επιτυγχάνετο πριν από την επίλυση του Κυπριακού;

Έκανα την ανάλογη προεργασία, έχω δει πάνω από 50 σημαντικές προσωπικότητες ανά τον κόσμο γι' αυτό το θέμα, όμως, δεν μπορεί να έχει θετική κατάληξη, αν δεν αναλάβει ευθύνη όλο το πολιτικό σύστημα της Κύπρου, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ Τάκης Χατζηγεωργίου.

–Αν θεωρείτε μη ρεαλιστικό αυτό που πρότεινα εγώ για μετά τη λύση, αυτό που προτείνετε, μάλλον ακούγεται ως αιθεροβασία. Νομίζω ότι είναι σχεδόν πολιτική αφέλεια να περιμένουμε να έρθουν τα Ηνωμένα Έθνη εδώ με προοπτική τη λύση ενώ θα συντρέχει και η πιθανότητα να μην καταλήξουμε. Τι θα κάνουν μετά;

–Μπορεί να αποτελέσει τη μέση λύση στην πρόταση μηδέν εγγυήσεις και μηδέν στρατός;

–Δεν διασυνδέω τις παραμέτρους της λύσης με την ιδέα αυτή. Ο καθένας ας εργαστεί για τη λύση που έχει μέσα στον νου του, ως εφικτή ή καλή. Το αποτέλεσμά της, όμως, θα ενισχυθεί αν ένας παγκόσμιος οργανισμός έρθει εδώ.

–Δεν είναι λίγο αντικρουόμενο να έρχεται αυτή η ιδέα δεδομένης και της στασιμότητας που υπάρχει στο Κυπριακό;

–Αντίθετα. Όταν τα πράγματα πηγαίνουν προς το βάραθρο, μόνο μεγάλες ιδέες μπορούν να συγκρατήσουν αυτή την καθοδική πορεία. Αλλιώτικα παραδίδεσαι. Άρα ακόμα κι αν συμφωνήσω μαζί σας ότι τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα, η μόνη ανάσχεση της καταστροφής προέρχεται από το να γεννήσεις κάτι καινούργιο που να υπερβαίνει αυτή τη δυσκολία και να εμπνέει και τα Ηνωμένα Έθνη υπό την έννοια ότι δημιουργούν έτσι ένα νέο μοχλό. Όλη η πολιτική ηγεσία, πάντως, ήταν πάρα πολύ θετική, άλλωστε φαίνεται και από τις ανακοινώσεις όλων των κομμάτων, και καλώ τη δημοσιογραφία να έχει στην έγνοια της την πρόταση, αν την θεωρεί καλή ιδέα και να ρωτά τους ηγέτες των κομμάτων πού βρίσκεται το θέμα, έτσι ώστε η ευθύνη να μην είναι μόνο στους ώμους ενός ανθρώπου.

Ενώπιον Γκουτιέρες

–Η στήριξη των πολιτικών κομμάτων στην Κύπρο είναι εύκολο. Το ερώτημα είναι πώς το βλέπει ο διεθνής παράγοντας…

–Με τη βοήθειά της κας Σπέχαρ, η επιστολή μου και συνεπώς η ιδέα έχει ήδη κατατεθεί στο τραπέζι του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών. Δεν πρόκειται, όμως, να απαντήσει σε μένα, θα πρέπει ο πρόεδρος να το βάλει ενώπιόν του. Και όχι μόνο ο πρόεδρος, αλλά και ο κ. Ακιντζί. Θεωρώ ότι και η τ/κ κοινότητα θα πρέπει να συμβάλει σε αυτό και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο έχω συναντηθεί με τον κ. Ακιντζί, με τον Μπαρίς Μπουρτζού, τον Οζντίλ Ναμί και άλλους. Έκανα την ανάλογη προεργασία, έχω δει πάνω από 50 σημαντικές προσωπικότητες ανά τον κόσμο γι' αυτό το θέμα (υπουργούς, πρέσβεις, ανθρώπους κλειδιά που βρίσκονται κοντά στην κ. Μέρκελ και τον κ. Μακρόν) όμως δεν μπορεί να έχει θετική κατάληξη, αν δεν αναλάβει ευθύνη όλο το πολιτικό σύστημα της Κύπρου.

–Με ποιο τρόπο;

–Όλοι οι βουλευτές, οι υπουργοί, οι διπλωμάτες μας πρέπει να το θέτουν εκεί και όπου μπορούν. Να γίνει θέμα της κυπριακής πολιτείας μέσω των επαφών τους ανά τον κόσμο. Μόνο έτσι θα μπει στα διεθνή φόρα για να τύχει αποτελέσματος.

–Είναι εφικτό κάτι τέτοιο οικονομικά;

–Θα έχουμε δυσκολίες στο οικονομικό σκέλος, όμως, αν αρχίσω να συζητώ το πρωθύστερο, πού θα βρεθούν δηλαδή τα χρήματα, σημαίνει πως ακυρώνω την προσπάθεια που καταβάλλουμε να υιοθετηθεί κατ' αρχήν η ιδέα. Να υιοθετηθεί η ιδέα, και όσα ζητήματα προκύψουν να τα δούμε στην ώρα τους. Ιδέες υπάρχουν.

Να πω απλώς ότι δίνουμε ήδη αρκετά χρήματα για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, που θα πάψει να υπάρχει και δίνουμε ήδη και πολλά άλλα σε πάρα πολλούς τομείς που δεν θα χρειάζονται να δαπανώνται σε περίπτωση λύσης. Υπενθυμίζω ότι μιλώ για έναν οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών που θα περιέχει όλους και την Ελλάδα και την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι εγγυήτριες δυνάμεις θα συμβάλουν οικονομικά με χρήμα που σήμερα καταναλώνουν άλλοι, για να συντηρούν την κατοχή και άλλοι για να την πολεμούν δικαίως.

«Αρνητικός ο αντίκτυπος στη Δικαιοσύνη»

Ο Πόλυς Πολυβίου αποτιμά την αντιπαράθεση στην κορυφή της δικαστικής πυραμίδας και τις επιπτώσεις, λέγοντας όχι στη μεταρρύθμιση

Συνέντευξη στο
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Αρνητικός στις μεταρρυθμίσεις που προωθούνται στον χώρο της Δικαιοσύνης εμφανίζεται ο Πόλυς Πολυβίου. Ο δικηγόρος στη συνέντευξή του στην «Κ» εξηγεί γιατί δεν πρέπει να προχωρήσουν οι σχεδιαζόμενες αλλαγές. Συνάμα με εύσχημο τρόπο τοποθετείται για τα όσα άφησε πίσω της η δημόσια αντιπαράθεση στον χώρο της Δικαιοσύνης για τους δικαστές, γενικό Εισαγγελέα, αλλά και δικηγόρους.

–Πώς αξιολογείτε το σύστημα δικαιοσύνης στην Κύπρο;

–Γενικά, το σύστημα δικαιοσύνης στην Κύπρο βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο. Ουδεμία αμφιβολία υπάρχει για την αμεροληψία και αντικειμενικότητα των δικαστών. Το Δικαστικό Σώμα, όπως οικοδομήθηκε το 1964, έχει αποδώσει πολύ ικανοποιητικά, παρά τα προβλήματα που έχουν παρουσιαστεί τελευταία. Σαν γενική παρατήρηση, έχουμε ένα ιδιαίτερα αξιόπιστο σύστημα δικαιοσύνης, το οποίο όμως παρουσιάζει διάφορα προβλήματα στη λειτουργία του. Είναι αυτά τα προβλήματα στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθούμε και όχι να προβούμε σε πλήρη και ολική μεταρρύθμιση και/ή ανατροπή υφιστάμενων δομών.

–Αν η εικόνα είναι αυτή που περιγράφετε γιατί τότε στις αξιολογήσεις της Ε.Ε. το δικαστικό σύστημα είναι ουραγός. Τα κριτήρια αξιολόγησης είναι αδιαμφισβήτητα και αναντίλεκτα.

–Δεν συμφωνώ ότι το δικό μας σύστημα είναι «ουραγός». Η αντικειμενικότητα και η εντιμότητα των λειτουργών της δικαιοσύνης δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από οποιονδήποτε, ο οποίος δεν διακατέχεται από εμπάθεια ή από αλλότρια κίνητρα. Σίγουρα υπάρχουν σοβαρά προβλήματα, όπως αυτά των καθυστερήσεων, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Υπάρχουν και άλλα επιμέρους προβλήματα, τα οποία επίσης θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Θα πρέπει να υπάρξει Σχολή Δικαστών και ιδιαίτερη προσοχή στους διορισμούς και στις προαγωγές δικαστών. Αυτά τα επιμέρους προβλήματα είναι σοβαρά και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Το θέμα είναι πώς αντιμετωπίζονται και είναι εδώ που έχω πολύ σοβαρές αμφιβολίες και ενστάσεις για την προτεινόμενη σαρωτική μεταρρύθμιση που προωθείται από την κυβέρνηση.

–Με την τελευταία σας φράση αναφέρεστε στο σχέδιο μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης που προωθείται τώρα από την κυβέρνηση;

–Η απάντηση είναι καταφατική. Το βασικό στοιχείο της προτεινόμενης μεταρρύθμισης είναι η επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960, δηλαδή με την επαναφορά των δύο Ανωτάτων Δικαστηρίων που τότε υπήρχαν, του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου αφενός και του Ανωτάτου Δικαστηρίου αφετέρου. Με λίγα λόγια, εγκαταλείπεται ο Νόμος του 1964, ο οποίος είχε δημιουργήσει ένα ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο, και επιστρέφουμε στο Σύνταγμα του 1960 (το οποίο είχε εγκαταλειφθεί για λόγους υπέρτατης ανάγκης). Όχι μόνο διαχωρίζονται οι δικαστικές δικαιοδοσίες του ανωτάτου δικαστικού οργάνου σε «δημόσια» και «αστική», αλλά επαναφέρονται και τα δύο Ανώτατα Δικαστήρια. Είμαι κάθετα εναντίον της προτεινόμενης ενέργειας. Λειτουργικά, δεν θεωρώ τον προτεινόμενο διαχωρισμό ως χρήσιμο, και τέτοιος διαχωρισμός δεν συναντάται σε πλείστες όσες χώρες με παρόμοια συστήματα δικαίου, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, η Ιρλανδία κ.ά. Αντίθετα, η τάση στις πλείστες χώρες όπου εφαρμόζεται το κοινοδίκαιο είναι να υπάρχει ένα ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο (όπως έγινε στην Κύπρο το 1964), με ικανό αριθμό δικαστών, που θα επιλαμβάνεται όλων των υποθέσεων, ανεξάρτητα εάν αυτές προέρχονται από τον συνταγματικό τομέα ή από το αστικό δίκαιο. Μάλιστα, η σύγχρονη τάση του δικαίου είναι να μην υπάρχει διαχωρισμός δικαιοδοσιών, ενόψει του ότι το δημόσιο/πολιτειακό δίκαιο αφενός και το ιδιωτικό/αστικό δίκαιο αφετέρου έχουν προσεγγίσει πολύ το ένα το άλλο, με αποτέλεσμα σε πολλές υποθέσεις να εγείρονται μαζί τόσο συνταγματικά θέματα όσο και ζητήματα αστικού δικαίου. Επομένως, ο προτεινόμενος διαχωρισμός σε διαφορετικές δικαστικές δικαιοδοσίες δεν θα εξυπηρετήσει οποιοδήποτε σκοπό, αλλά αντίθετα θα δημιουργήσει δυσκολίες, σύγχυση και στρέβλωση, και ενδεχόμενα να αποτελέσει τροχοπέδη στην αρμονική εξέλιξη του δικαίου.

–Πού στηρίζετε την αντίθεσή σας σε αυτό που είπατε για επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960 όσο αφορά την επαναφορά των δύο Ανωτάτων Δικαστηρίων του 1960;

> *Είμαι κάθετα εναντίον της προτεινόμενης ενέργειας. Λειτουργικά, δεν θεωρώ τον προτεινόμενο διαχωρισμό ως χρήσιμο, και τέτοιος διαχωρισμός δεν συναντάται σε πλείστες όσες χώρες με παρόμοια συστήματα δικαίου.*

–Το Σύνταγμα του 1960 προέβλεπε δύο Δικαστήρια, το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο. Το 1964, η δικαιοδοσία και των δύο Δικαστηρίων μεταβιβάστηκε στο ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο. Η αλλαγή αυτή θεωρήθηκε νόμιμη με βάση το δίκαιο της ανάγκης στην υπόθεση Ibrahim. Με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση και τη δημιουργία δύο Δικαστηρίων (δηλαδή του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου) επιχειρείται επιστροφή στις πρόνοιες του 1960, με τρόπο που να καταφέρεται σοβαρό πλήγμα στο Δίκαιο της Ανάγκης και στην ίδια την υπόθεση Ibrahim που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του πολιτειακού δικαίου της Κύπρου.

–Το κύριο μέλημα της κυβέρνησης είναι η αντιμετώπιση των καθυστερήσεων στη δικαιοσύνη. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση συμβάλλει σ' αυτό τον σκοπό;

–Κατά την άποψή μου, όχι. Αντίθετα, η προτεινόμενη μεταρρύθμιση θα αυξήσει τις καθυστερήσεις και ουδέν θετικό θα πράξει στον τομέα αυτό. Ο βασικός άξονας της μεταρρύθμισης είναι ότι «η αποκλειστική δικαιοδοσία» του Ανωτάτου Δικαστηρίου οδήγησε σε σοβαρά προβλήματα καθυστερήσεων. Διαφωνώ. Τα προβλήματα της δικαιοσύνης δεν επιλύονται με τη δημιουργία νέων Δικαστηρίων, η οποία σε πολλές περιπτώσεις προκαλεί αναστάτωση, δικαιοδοτικά προβλήματα και σύγχυση, ενώ σκοπός θα πρέπει να είναι η απλοποίηση του όλου συστήματος, όπως ακριβώς έγινε με τον απόλυτα ικανοποιητικό Νόμο του 1964 που έχει εξυπηρετήσει με άρτιο τρόπο το σύστημα δικαιοσύνης στη χώρα μας από τότε, αλλά με στοχευμένα μέτρα.

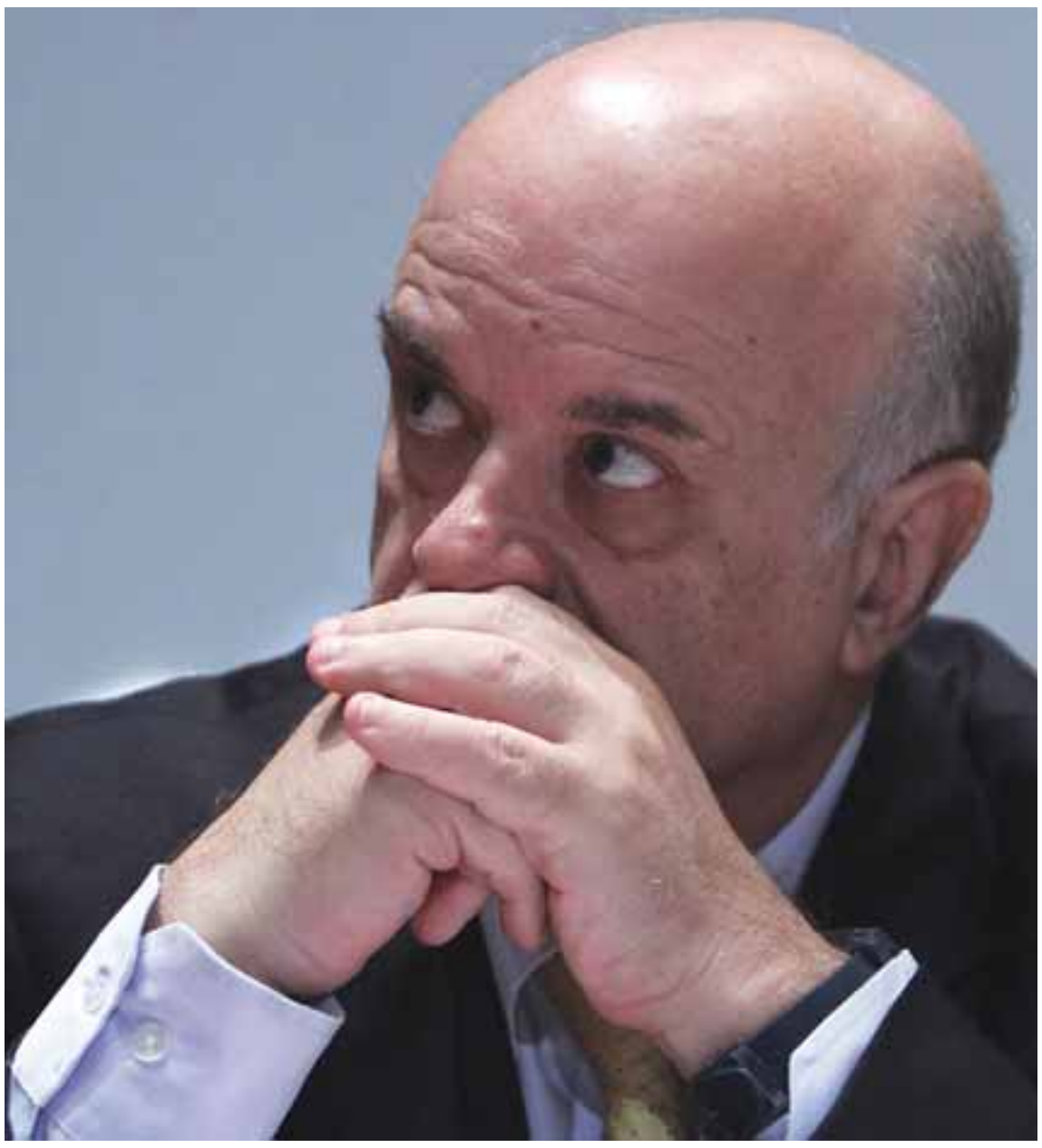

Ο Πόλυς Πολυβίου στη συνέντευξή του στην «Κ» εξηγεί γιατί είναι αντίθετος με τη προτεινόμενη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης η οποία, κατά τον ίδιο, συνιστά επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960.

–Οι καθυστερήσεις πώς θα αντιμετωπιστούν;

–Με συγκεκριμένα μέτρα, και όχι με ολική μεταρρύθμιση του συστήματος όπως: (α) Τώρα οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναλώνουν το λιγότερο μία ώρα την ημέρα σε θέματα ήσσονος σημασίας, και όχι στην ακρόαση υποθέσεων. Όπως είναι τώρα το σύστημα, οι ίδιοι οι δικαστές του ασχολούνται με διαδικαστικά θέματα (αντί με την ουσία των υποθέσεων), κάτι που θα μπορούσε να παραπεμφθεί σε ειδικούς πρωτοκολλητές (Masters) που θα διοριστούν γι' αυτό τον σκοπό. Με τον τρόπο αυτό, οι δικαστές του θα αφιερωθούν αποκλειστικά στην εκδίκαση των υποθέσεων καθ' όλη τη διάρκεια του ωφέλιμου δικαστικού χρόνου. (β) Σε όλες σχεδόν τις χώρες στον κόσμο δεν μπορεί να εγερθεί έφεση χωρίς προηγουμένως να ληφθεί η αναγκαία δικαστική άδεια, κάτι που δεν γίνεται στην Κύπρο. Το σύστημα της πρότερης άδειας για καταχώρηση έφεσης θα πρέπει να εισαχθεί και στην Κύπρο. (γ) Θα πρέπει να αυξηθούν τα δικαστικά έξοδα, όπως σε κάθε χώρα, ούτως ώστε η έγερση δικαστικής διαδικασίας ή έφεσης να έχει κάποιο κόστος για τον ενάγοντα ή εφεσείοντα, ειδικά σε σχέση με εφέσεις. (δ) Θα πρέπει να τροποποιηθούν οι διαδικαστικοί θεσμοί με σκοπό την απλοποίηση των διαδικασιών ενώπιον των Δικαστηρίων. (ε) Θα πρέπει να διοριστούν περαιτέρω ανώτεροι επαρχιακοί δικαστές και πρόεδροι, στο πλαίσιο του υφισταμένου συστήματος.

–Μια άλλη πτυχή της προτεινόμενης μεταρρύθμισης είναι η δημιουργία τριτοβάθμιας δικαιοδοσίας.

–Κατά την άποψή μου, δεν χρειάζεται δημιουργία τριτοβάθμιας δικαιοδοσίας. Η τριτοβάθμια δικαιοδοσία απλώς θα προκαλέσει περαιτέρω καθυστέρηση, ενώ ο σκοπός τέτοιας τριτοβάθμιας δικαιοδοσίας μπορεί να ικανοποιηθεί με άλλο τρόπο. Βασικός σκοπός της τριτοβάθμιας δικαιοδοσίας είναι σοβαρά νομικά θέματα να εκδικάζονται από το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας, που εξασκεί την τελική και τελεσίδικη δικαιοδοσία. Στην Κύπρο, όμως, πιστεύω ότι ο ίδιος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με διαφορετικό και πιο περιορισμένο τρόπο, δηλαδή με παραπομπή του σοβαρού νομικού θέματος στην Ολομέλεια του ίδιου του Ανωτάτου Δικαστηρίου για τελεσίδικη εκδίκαση.

–Τελικά χρειάζονται αλλαγές ή το σύστημα να παραμείνει ως έχει;

–Σίγουρα χρειάζεται σοβαρές αλλαγές και έχω αναφέρει ορισμένες εξ αυτών. Χρειάζεται συνεχής εκπαίδευση των δικαστών, και χρειάζεται να διοριστούν περαιτέρω δικαστές στις νυν υπάρχουσες βαθμίδες του προέδρου, του ανώτερου επαρχιακού δικαστή και του επαρχιακού δικαστή. Χρειάζεται απλοποίηση διαδικασιών και θα πρέπει να μειωθούν δραστικά οι εφέσεις με την απαίτηση για άδεια του Δικαστηρίου προτού καταχωρηθεί έφεση. Το θέμα των καθυστερήσεων είναι καρκίνωμα, το οποίο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με συγκεκριμένο τρόπο και όχι με μια σαρωτική μεταρρύθμιση, η οποία θα έχει ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα.

–Τελευταία, έχει γίνει πολύς θόρυβος για στρεβλώσεις στη δικαιοσύνη, για συνδέσεις δικαστών και δικηγόρων, κ.λπ. Τι άποψη έχετε;

–Το κάθε σύστημα μπορεί να διορθωθεί. Με τον καιρό, δημιουργούνται προβλήματα, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, όπως ακριβώς έχει γίνει και με το δικό μας σύστημα. Οι πλείστες όμως κατηγορίες, όπως πρόσφατα διατυπώθηκαν εναντίον δικαστών και δικηγόρων, είναι παντελώς ανυπόστατες και το μόνο που έχουν επιτύχει είναι η δημιουργία αμφιβολιών για την αξιοπιστία των Δικαστηρίων, κάτι παντελώς απαράδεκτο. Θα πρέπει να περιφρουρήσουμε τη δικαιοσύνη ως κόρη οφθαλμού. Οι πρόσφατες κατηγορίες και θόρυβος που έχουν γίνει είχαν ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο στη δικαιοσύνη και ελπίζουμε τέτοια φαινόμενα να μην επαναληφθούν. Η δική μου άποψη είναι ότι το σύστημά μας είναι βασικά υγιές, αλλά χρειάζεται σοβαρές διορθωτικές κινήσεις, αλλά όχι σαρωτική και ολική μεταρρύθμιση, η οποία θα επιφέρει περισσότερα προβλήματα και δεν θα επιλύσει το σοβαρότατο θέμα των καθυστερήσεων.

–Θα μπορούσε κάποιος κακοπροαίρετος να πει ότι έχετε βγει μπροστά, πράγμα που δεν συνηθίζετε σε όλη σας την επαγγελματική διαδρομή. Όντως άνθρωπος χαμηλών τόνων, για τη μεταρρύθμιση, προσπαθώντας να κερδίσετε την εύνοια των δικαστικών λειτουργών, που αναγκάστηκαν να μπουν στον διάλογο της μεταρρύθμισης.

–Δεν είμαι χαμηλών τόνων εκεί που συζητούνται πολύ σοβαρά θέματα, όπως π.χ. το Κυπριακό ή η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Θεωρώ τη λειτουργία της δικαιοσύνης ως εξαιρετικά σημαντική και είναι γι' αυτό που έχω έντονες απόψεις για την προτεινόμενη μεταρρύθμιση, η οποία όχι μόνο δεν θα ωφελήσει, αλλά θα δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα. Όσο αφορά προσπάθεια «να κερδίσω την εύνοια των δικαστικών λειτουργών», ουδέν αναληθέστερο καθότι πιστεύω ότι και οι δικαστές, τόσο του Ανωτάτου όσο και οι άλλοι, έχουν υποχρέωση να τοποθετηθούν επί της προτεινόμενης μεταρρύθμισης, πράγμα το οποίο δεν έχουν ακόμα πράξει.

Επτά χρόνια η θητεία του γενικού εισαγγελέα

–Οι σχέσεις σας με τον γενικό εισαγγελέα είναι τεταμένες;

–Δεν επιθυμώ να σχολιάσω τις σχέσεις μου με τον γενικό εισαγγελέα.

–Δεν μπορεί όμως να μη σχολιάσετε τις κατηγορίες εναντίον σας από τον αδελφό του γενικού εισαγγελέα για ύπαρξη διαπλοκής στη Δικαιοσύνη από το γραφείο σας και το δικαστικό σώμα; Οι καταγγελίες ήταν επώνυμες.

–Επαναλαμβάνω ότι δεν επιθυμώ να ασχοληθώ με οποιεσδήποτε κατηγορίες και καταγγελίες, ειδικά εκείνες που έχουν προωθηθεί στο παρελθόν. Θεωρώ τις εν λόγω καταγγελίες ως παντελώς ανυπόστατες, αλλά επαναλαμβάνω ότι η παρούσα συνέντευξη έχει άλλο σκοπό, το εξαιρετικά σημαντικό θέμα της δικαστικής μεταρρύθμισης.

–Παρά τις πιο πάνω σχέσεις, έχετε παρουσιαστεί με τον γενικό εισαγγελέα στην υπόθεση της Χάγης και αλλού;

–Είναι σωστό ότι έχω παρουσιαστεί με τον γενικό εισαγγελέα στην υπόθεση της αποικιοκρατίας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και ότι έχω προσφέρει υπηρεσίες σε διάφορους γενικούς εισαγγελείς. Όποιες και να είναι οι σχέσεις μου με τον γενικό εισαγγελέα, είμαι πάντα έτοιμος να προσφέρω όποια υπηρεσία μου ζητηθεί τόσο στο κράτος όσο και ειδικά στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας. Αυτό είναι κάτι που πράττω από το 1981 και δεν έχω οποιοδήποτε πρόβλημα να συνεχίσω να πράττω τούτο εάν και όταν μου ζητηθεί.

> *Ενδεχόμενα, μέσω συνταγματικής αλλαγής, η θητεία του γενικού εισαγγελέα να μην είναι ουσιαστικά μέχρι το όριο αφυπηρέτησης, αλλά να είναι για θητεία επτά χρόνων, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης.*

–Επικεντρώνεστε κυρίως με το θέμα της μεταρρύθμισης των Δικαστηρίων τι γίνεται όμως με τη λειτουργία της Νομικής Υπηρεσίας;

–Πιστεύω ότι η Νομική Υπηρεσία θα πρέπει να αυτονομηθεί, δηλαδή να μη θεωρείται μέρος της Δημόσιας Υπηρεσίας γενικά. Όπως τα Δικαστήρια αποτελούν ένα χωριστό θεσμό, πιστεύω ότι κάτι παρόμοιο θα πρέπει να συμβεί με τη Νομική Υπηρεσία, με την αυτονόμησή της και με την υιοθέτηση ρυθμίσεων που να απλουστεύονται οι διαδικασίες πρόσληψης και απασχόλησης, με τρόπο που θα βοηθηθεί η Νομική Υπηρεσία να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα. Ενδεχόμενα, μέσω συνταγματικής αλλαγής, η θητεία του γενικού εισαγγελέα να μην είναι ουσιαστικά μέχρι το όριο αφυπηρέτησης, αλλά να είναι για μια θητεία επτά χρόνων, χωρίς πιθανότητα ανανέωσης. Η παρατήρησή μου αυτή δεν έχει σχέση με τον νυν κάτοχο της θέσης, αλλά με ενδεχόμενη μεταρρύθμιση για το μέλλον και αφού προηγηθεί σοβαρή μελέτη.

–Ποιες είναι οι απόψεις σας γενικά για τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας;

–Η Νομική Υπηρεσία είναι εξαιρετικά σημαντική τόσο για την εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης όσο και για το κράτος γενικότερα. Ο θεσμός του γενικού εισαγγελέα είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς στη Δημοκρατία. Είναι τεράστιος ο όγκος εργασίας του γενικού εισαγγελέα και της Νομικής Υπηρεσίας και πιστεύω θα πρέπει όλοι να συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία του θεσμού αυτού. Χωρίς τη βοήθεια όλων και χωρίς βασικές αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν, η Νομική Υπηρεσία δεν μπορεί να λειτουργήσει όπως θα έπρεπε.

Από τη συνάντηση των ΥΠΕΞ στα προεδρικά γενέθλια

Αυτόπτης μάρτυρας

Το έλα να δεις έγινε την εβδομάδα που πέρασε στους διαδρόμους των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη καθώς εμείς και οι Τούρκοι εμπλουτίσαμε τη διπλωματία με ένα άλλο κεφάλαιο, το «corridor diplomacy». Το ζήτημα είναι αν αυτό το μοντέλο διπλωματίας μετρά στο διεθνές δίκαιο ή είναι απλώς μια παράσταση για το εγχώριο κοινό (στην περίπτωση της δικής μας στην Κύπρο, την Τουρκία και την Ελλάδα) ή ακόμα και για ενδεχόμενο blame game. Εγώ δεν μπορώ όπως έχουν τα πράγματα να δώσω ακριβή εξήγηση. Ωστόσο, ο δικός μας ο υπερατλαντικός Ιανός όχι μόνο ξέρει αλλά ήταν εκεί, ήταν μάρτυρας και έχει και φρέσκο παρασκήνιο και σχόλια.

Ψοφάμε για συνωμοσίες

Πρέπει να το παραδεχθούμε ότι στην Κύπρο την αέρινη τη μακαρία γη είμαστε επιρρεπείς στις συνωμοσιολογίες. Όχι ότι δεν πέσαμε θύματα συνωμοσιών, όμως περισσότερο απ' όλα φταίει η κκελλέ μας. Η συνωμοσία είναι η εύκολη λύση γιατί καλύπτουμε τα λάθη μας, αλλά και γιατί μπορούμε άνευ άλλου στοιχείου να επικρίνουμε και να λοιδορήσουμε, να φτιάξουμε θεωρίες, να χτίσουμε και να γκρεμίσουμε καριέρες. Και πού να ψάξεις και να διερευνήσεις όλα όσα ακούς, βλέπεις και διαβάζεις; Σπάει όμως καμιά φορά το πόδι του ο διάολος και είσαι αυτόπτης και αυτήκοος μάρτυρας, οπότε λες «κανεί»! Κι αυτό συνέβη στην διαβόητη – πλέον – δημόσια αντιμαχία (ντιμπέιτ) των υπουργών Εξωτερικών της Κύπρου και της Τουρκίας, Νίκου Χριστοδουλίδη και Μεβλούτ Τσαβούσογλου.

Σκόραραν και οι δύο

Έχουν γραφεί και μεταδοθεί τόσα πολλά για το περιεχόμενό της (η «Κ» ανάρτησε κι όλους τους απομαγνητοφωνημένους διαλόγους), που δεν θα αναφερθούμε στο περιεχόμενό της. Και οι δύο τους σκόραραν πόντους σε δύο σημεία: Ο μεν Χριστοδουλίδης με το χέρι που έτεινε στον Τσαβούσογλου (προ)καλώντας τον να συμφωνήσουν να εργαστούν για διζωνική δικοινοτική ομοσπονδία, ο δε Τσαβούσογλου όταν του είπε «από την πλευρά σας έρχονται διαφορετικές ιδέες. Δύο κράτη, συνομοσπονδία. Ομοσπονδία», του υπενθύμισε την περυσινή συνάντησή του με τον πρόεδρο Αναστασιάδη κι ότι έχει πρακτικά». Ο δε Χριστοδουλίδης απάντησε «κι εμείς έχουμε πρακτικά».

Εδώ σε τούτο το δείπνο στη Νέα Υόρκη εμφανίστηκε η τούρτα γενεθλίων του Νίκου Αναστασιάδη που την έσβησε μαζί με την κόρη του, (όρθια στο τέλος του τραπεζιού) και έλαβε και το φιλί από την κυρία Άντρη που έγινε βάιραλ στα social media και στα μαγκαζίνο των καναλιών. Να ζήσεις πρόεδρε!

Από την ουσία

Αν η αντιπαράθεση στην Κύπρο διεξαγόταν σε κάποιο από τα θέματα της ουσίας, θα έλεγα ότι είναι υγιής και χρήσιμη. Γιατί ο πρόεδρος φλερτάρισε έντονα μετά το Κραν Μοντανά για λύσεις πέραν της Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας, την οποία «ξέχασε» στην περυσινή του ομιλία στον ΟΗΕ. Μέχρι με τον Βενιζέλο στη Λωζάννη παρομοίαζε τον εαυτό του. Κι όντως, κάποιοι έθιξαν αυτά τα θέματα, όμως το βάρος στα κοινωνικά δίκτυα έπεσε στο αν ο Χριστοδουλίδης έστησε το περιστατικό κι αν το ΡΙΚ συμμετείχε στη συνωμοσία, να μην μεταδώσει το ίδιο βράδυ την αναφορά του Μεβλούτ Τσαβούσογλου στα πρακτικά.

Στη συνωμοσία

Ας ξεκινήσουμε με το συμβάν, το οποίο δεν θα συνέβαινε, αν ο υπερατλαντικός «Ιανός» δεν συνομιλούσε για 8-10 λεπτά με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, έξω από το χώρο που θα γινόταν η συνάντηση Χριστοδουλίδη – Δένδια. Όταν έφτασε ο Χριστοδουλίδης, άρχισαν τα αστεία – στην αρχή με συμμετοχή και της αφεντιάς μου – οπότε έσπευσαν κι οι υπόλοιποι Ελληνοκύπριοι δημοσιογράφοι. Κι όταν έσκασε το ερώτημα ο Κύπριος υπουργός Εξωτερικών, «γιατί δεν δέχεστε τους όρους αναφοράς», ξεκίνησαν να «τραβάνε» τα βίντεο κι όταν λέμε βίντεο σήμερα είναι γνωστό ότι η τεχνολογία δίνει πολλές επιλογές. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο ALPHA με την κάμερα κι η απεσταλμένη του ΡΙΚ με το κινητό. Όπως αντιλαμβάνεστε, εξ αποστάσεως ο ήχος δεν είναι κι ο καλύτερος. Τα δελτία ήταν σε εξέλιξη, οπότε μεταδόθηκε από τα δύο κανάλια ό,τι μπορούσαν να ακούσουν καθαρά. Και τα υπόλοιπα αργότερα.

Και τα ερωτήματα

Ερωτώ λοιπόν εγώ ο αυτόπτης μεν αφελής δε... Πώς μπορεί να στηθεί ένα τυχαίο γεγονός; Ή, πώς μπορείς να κατηγορήσεις έναν δημοσιογράφο ότι συνωμότησε, όταν πρέπει να μεταδώσει μία είδηση – κι ήταν τεράστια είδηση – που έχει καταγράψει όχι με τα καλύτερα μέσα, ούτε υπό τις καλύτερες συνθήκες; Μου προξένησε εντύπωση η εμμονή βουλευτίνας μας η οποία κάθε φορά που της απαντούσες την απορία της, αναζητούσε επίμονα εξηγήσεις στις συνωμοσίες και δεν αποδεχόταν το προφανές. Ας είναι...

Η επιστολή Πομπέο

Κατέληξα τελικά στο συμπέρασμα, πως μέχρι να φτάσει ή ώρα των προεδρικών εκλογών (που αργούν), ή μέχρι να ανακοινώσει ότι δεν ενδιαφέρεται να είναι υποψήφιος, ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα κατηγορείται για εμπλοκή σε διάφορες συνωμοσίες. Δύο μέρες μετά το περιστατικό με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου, την Πέμπτη, βγαίνει η είδηση για την επιστολή που είχε στείλει την προηγούμενη ο αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Μάικ Πομπέο στο Νίκο Χριστοδουλίδη, για το Βαρώσι, σε απάντηση δικής του. Μάλλον δεν κατάλαβε κάποιος συντάκτης μιας εφημερίδας μας στην Κύπρο ότι η επιστολή Χριστοδουλίδη είχε σταλεί στις 13 Σεπτεμβρίου κι όχι η επιστολή Πομπέο και μία μόλις ώρα μετά την ανάρτηση είδησης στο ΚΥΠΕ, την αναρτά με σχολιασμό, «Πολιτικοί αναλυτές που μίλησαν στον «...» εξέφρασαν έκπληξη για την ημέρα δημοσιοποίησης της επιστολής, δεδομένου ότι η επιστολή Πομπέο φέρει ημερομηνία 13 Σεπτεμβρίου. Όπως σημειώνουν, αποτελεί εύλογο ερώτημα γιατί η επιστολή δεν δημοσιοποιήθηκε τότε, αλλά επιλέχθηκε η σημερινή μέρα που ο ΥΠΕΞ βρίσκεται στις ΗΠΑ...». Και μετά κάνει το ερώτημα «πιο επίμονο» παραθέτοντας πράγματα που δεν έχουν καμιά σημασία, αφού η επιστολή Πομπέο στάλθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου.

Με σιεπέττους

Εγώ λοιπόν, με βάση το ρεπορτάζ της εφημερίδας, σκέφτομαι όχι έναν, αλλά καμπόσους «πολιτικούς αναλυτές» με σιεπέττους να περιμένουν το Χριστοδουλίδη κι έναν δημοσιογράφο μέσα σε μια ώρα να παίρνει την είδηση, να βρίσκει τους «αναλυτές», να γράφει μανιωδώς και να αναρτά! Κάτι σάπιο υπάρχει στο Βασίλειο της Δανιμαρκίας» αδέλφια μου; Καλύτερα όμως να σπεύδετε βραδέως διότι κάποιες φορές οι πτώσεις είναι και επώδυνες.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Νίκος Χριστοδουλίδης

Ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης για την «μονομαχία» σκιαμαχία με τον Τούρκο ομόλογό του ενώπιον καμερών. Ο υπερατλαντικός Ιανός μιλά για ισοπαλία, ο ημεδαπός λέει ότι τα βάσανά μας είναι πίσω ακόμα...

Κι αν γίνει, πώς θα το αντέξουμε;

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Στον ΣΥΡΙΖΑ διανύουν ακόμη τη φάση του μετατραυματικού σοκ της ήττας. Πολιτεύονται, λοιπόν, με το ένστικτο του σκαντζόχοιρου, που μόνον ένα κόλπο ξέρει ο καημένος και σε αυτό καταφεύγει πάντα. Ο σκαντζόχοιρος έχει τα αγκάθια του, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει τη λεγόμενη δομική αντιπολίτευση (όχι σε όλα) και τη συστηματική άρνηση της πραγματικότητας. Ενώ, λ.χ., διαβάζουμε τις προσωπικές μαρτυρίες δικαστών για τη δράση του Δημήτρη «Ρασπούτιν» Παπαγγελόπουλου και αρχίζουμε να αντιλαμβανόμαστε πως επί ΣΥΡΙΖΑ λειτουργούσε ένα παρακράτος στη Δικαιοσύνη, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει το θράσος να καταγγέλλει αορίστως «πιέσεις εις βάρος δικαστικών», όταν όλος ο κόσμος βλέπει δικαστές να προσέρχονται αυτοβούλως και να καταθέτουν. Την ίδια ώρα, δε, ο βουλευτής του κόμματος Σάκης Παπαδόπουλος (ο γλυκύς και νηφάλιος Σάκης, ο πάντα διαλλακτικός Σάκης...), στην προσπάθειά του να υπερασπισθεί τον τέως αναπληρωτή υπουργό, μας λέει –πάνω-κάτω– ότι δεν είναι και τόσο κακό να ασκεί πιέσεις ένας υπουργός σε δικαστές. Τι λέτε, κύριε Σάκη μας; Εν ολίγοις, δεν βρίσκεις συνοχή στον λόγο ή στη σκέψη, γιατί δεν υπάρχει. Υπάρχει μόνο ενστικτώδης αντίδραση.

Ομοίως και στην περίπτωση της πρώτης συνάντησης Μητσοτάκη και Ερντογάν, στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Παρά την καλή έκβασή της (είχε προηγηθεί πολύ σοβαρή προετοιμασία), ο ΣΥΡΙΖΑ επιτίθεται στον Μητσοτάκη με το ερώτημα γιατί δεν έθεσε στον Ερντογάν το ζήτημα των παραβιάσεων στο Αιγαίο. Δηλαδή θαυμάζεις το θράσος τους! Η δέουσα απάντηση από πλευράς του πρωθυπουργού θα ήταν ότι εκείνος, πάντως, δεν υποσχέθηκε στον Ερντογάν τους οκτώ φυγάδες. (Το αναφέρω, όχι επειδή αμφισβητεί κανείς ότι πράγματι δόθηκε η υπόσχεση από τον τότε πρωθυπουργό της Ελλάδος, αλλά για τον λόγο ότι, μετά την αλλαγή κυβέρνησης στην Αθήνα, η τουρκική πλευρά μιλάει πλέον με περισσότερη ελευθερία για το ζήτημα...)

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δεν θεωρώ εντελώς τυχαίο ότι η γενική σύγχυση του ΣΥΡΙΖΑ επιτείνεται την ίδια ώρα που η υπόθεση Ρασπούτιν παίρνει μια τόσο δυσάρεστη τροπή για το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Αν το θρίλερ, που θα ακολουθήσει με τη σύσταση της προανακριτικής, ανταποκρίνεται στις υποσχέσεις του trailer, τότε ό,τι απέμεινε από το περιώνυμο «ηθικό πλεονέκτημα» εξανεμίζεται: finito. Αν αποδειχθεί με τεκμήρια ότι η κυβέρνηση της Αριστεράς (είτε με δεξιά δεκανίκια είτε χωρίς) χειραγωγούσε τη Δικαιοσύνη, και μάλιστα με τέτοιες βάρβαρες μεθόδους, παύει να έχει σημασία γιατί η Ν.Δ. απέφυγε να στηρίξει το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την επέτειο του συμφώνου Ρίμπεντροπ-Μολότοφ. Καλύτερα να κερδίζεις τις νίκες στην πράξη, παρά στη θεωρία και στα ψηφίσματα – δεν λέω και τίποτε φοβερό, νομίζω.

Αν η Δικαιοσύνη αποφασίσει να υπερασπιστεί το κύρος της, αν δηλαδή οι ευσυνείδητοι δικαστές, εκείνοι που ζημιώθηκαν περισσότερο κάθε άλλου σε αυτή την υπόθεση, αποφασίσουν να βγουν και να μιλήσουν, η υπόθεση που θα αποκαλυφθεί θα είναι πλήγμα τεράστιο για τον Αλέξη Τσίπρα προσωπικά. Διότι μπορεί να μην είναι μέσα στη δικογραφία, είναι όμως εκ των πραγμάτων μέσα στην εικόνα. Πώς το είπε η κυρία Θεανώ, των περίφημων γεμιστών και του διαμερίσματος στο Λονδίνο; «Μα είναι δυνατόν να συνέβαιναν αυτά και να μην το γνώριζε ο Τσίπρας;» Πολύ σωστά, κυρία Θεανώ! Με τη διαφορά ότι ισχύει αντιστρόφως από τον τρόπο που το εννοείτε. Τυχόν παραπομπή του τέως πρωθυπουργού σε εξεταστική, εφόσον δεν υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία, θα ήταν το εισιτήριο για την αθώωσή του. Γι' αυτό και ωρύονται στον ΣΥΡΙΖΑ που δεν παραπέμπεται και ο Τσίπρας. Βλέπετε, μια ελεγχόμενη από την κυβέρνηση Δικαιοσύνη, έτσι όπως θα την ήθελαν στον ΣΥΡΙΖΑ, δεν είναι μόνο εργαστήριο εξόντωσης πολιτικών αντιπάλων· μπορεί να είναι και πλυντήριο.

Πολιτικά μιλώντας, για να συμβεί η ανεπανόρθωτη ζημία στον ΣΥΡΙΖΑ και στους στυλοβάτες του (θεσμικούς ή μη), δεν είναι απαραίτητο να υπάρξει καταδίκη. Αρκεί να επιτραπεί σε εκείνους που θα αναλάβουν τη διερεύνηση της υπόθεσης η πρόσβαση στο ιστορικό των κλήσεων ορισμένων τηλεφωνικών αριθμών. Αν, ρωτώ υποθετικά, διαπιστωθεί ότι κατά την περίοδο ζύμωσης της σκευωρίας, ο αρμόδιος υπουργός συνομιλούσε πέντε και έξι φορές την ημέρα με παράγοντα του δημοσίου βίου, ο οποίος δεν οφείλει να έχει οιανδήποτε ανάμειξη σε παρόμοιες ιστορίες, τότε τι γίνεται;

Πώς είναι δυνατόν να περνούν τέτοιες φρικτές σκέψεις από το βρώμικο μυαλό μου – είμαι βέβαιος ότι αυτό αναρωτιέστε. Θα συμφωνήσω μόνο με τον επιθετικό προσδιορισμό: βρώμικο. Κατά τα λοιπά, σας βεβαιώ ότι δεν βγαίνουν από το μυαλό μου. Αυτό ακούω από διάφορες πλευρές, στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων μου. Να μη σας το πω; Να μη σας προετοιμάσω; Και μη νομίζετε ότι κι εγώ δεν φρίττω όταν ακούω να μου τα λένε. Καμιά φορά τους διώχνω κιόλας: «Φύγε, παλιάνθρωπε, που τολμάς να λες τέτοια!». Αλλά συνεχίζουν να μου τα λένε, ψυχούλα μου...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Περί θεωριών συνωμοσίας

Ανά τους αιώνες η ανθρωπότητα ήταν πάντα έρμαιο ανθρώπων που διψούσαν για εξουσία και πλούτο και δεν δίσταζαν να χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο για να πετύχουν τους σκοπούς τους. Ανάμεσα σε όλα τα όπλα, υπήρξε και η χειραγώγηση μαζών μέσω φημών και σεναρίων! Αυτή θα μπορούσε να είναι η εισαγωγή ενός βιβλίου ή μιας ταινίας, όπου θα άρχιζε να ξετυλίγει ένα κουβάρι αποκαλύψεων για αδίστακτους ανθρώπους και μυστικές κοινότητες, που χειραγωγούν το νου των «κοινών» ανθρώπων, είτε αποκρύβοντας την «αλήθεια» είτε διαστρεβλώνοντας την και τα γεγονότα για δικό τους όφελος. Όλες αυτές οι θεωρίες συνωμοσίας, όπως παρέμειναν να ονομάζονται, εκτινάχθηκαν σε δημοφιλία τα τελευταία χρόνια, λόγω και της ευρείας χρήσης του διαδικτύου και κυρίως των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που επί της ουσίας η συντριπτική πλειοψηφία χρησιμοποιεί ως ένα διαδικτυακό καφενέ χωρίς να εμβαθύνει. Ο ανθρώπινος εγκέφαλος είναι ενεργοποιημένος να ψάχνει για τις πιο απλές εξηγήσεις, ούτως ώστε να εξοικονομήσει ενέργεια και χρόνο και έτσι αυτή η κατά τα άλλα πολύ σημαντική λειτουργία του, πολλές φορές αποδεικνύεται ένα όπλο αυτοκαταστροφής, αφού δυστυχώς σε ένα περίπλοκο κόσμο ποτέ τα πράγματα δεν είναι μονοδιάστατα και απλά. Είναι εύκολο να πιστεύεις ότι για όλα τα δεινά της ανθρωπότητας φταίει μόνο ένας, ή μια μυστική κοινότητα ή κοινότητες, οι οποίες υφαίνουν τον ιστό της παγίδευσής μας κ.λπ. Είναι πολύ δύσκολο σε μια εποχή πλημμυρίδας πληροφορίας, να μπορείς να δεις πίσω από τα συμφέροντα, τις σκοπιμότητες και πολλές φορές την ανθρώπινη βλακεία για να καταλήξεις σε συμπεράσματα. Το γεγονός ότι υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι πιστεύουν ότι η Γη είναι επίπεδη, ή ότι η Γη και όσα βρίσκονται πάνω της είναι μόλις 5 χιλιάδων ετών και ότι η θεωρία της εξέλιξης είναι ψεύτικη γιατί έτσι επιτάσσει το βιβλίο πίστης τους όπως αυτοί το ερμηνεύουν, επειδή..... έτσι, είναι ενδεικτικό.

Η κλιματική αλλαγή λόγω της ανθρώπινης παρέμβασης τα τελευταία 100 χρόνια, είναι ένα μεγάλο θύμα αυτής της πραγματικότητας, με ανθρώπους οι οποίοι απλά λένε ότι «δεν πιστεύουν» σε αυτή παρά όλα τα επιστημονικά δεδομένα, χωρίς να αντιτείνουν οτιδήποτε άλλο. Εν τέλει, οι άνθρωποι πολλές φορές βλέπουν αυτό που θέλουν και τις πλείστες φορές στις σύγχρονες κοινωνίες αυτό που θέλουν να βλέπουν, εξυπηρετεί κάποια συμφέροντα τα οποία συνήθως έχουν να κάνουν με το χρήμα. Διαχρονικά όμως υπήρξαν πολλές θεωρίες συνωμοσίας οι οποίες αποδείχθηκαν να είναι απολύτως αληθινές και πλέον αναμφισβήτητες. Το δίκτυο παρακολούθησης Echelon που δημιουργήθηκε μετά τον Β΄Παγκόσμιο Πόλεμο από τις ΗΠΑ, το ΗΒ, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, καθώς επίσης και η μυστική υπερυπηρεσία των ΗΠΑ, NSA, θεωρούνταν ως μια θεωρία συνωμοσίας, μέχρι που ανάμεσα σε άλλα, περί το 1994, το σύστημα αυτό χρησιμοποιήθηκε ως υποκλοπέας βιομηχανικής κατασκοπείας και ενώ η ευρωπαϊκή Airbus συμφώνησε την πώληση αεροπλάνων στην Σαουδική Αραβία αξίας 6 δισ. δολαρίων, τελικά η συμφωνία ακυρώθηκε λόγω των υποκλοπών που παρείχε η NSA μέσω του Echelon στους Σαουδάραβες. Τελικά το Ευρωκοινοβούλιο μετά από ενδελεχή έρευνα κατέληξε στις 11/7/2001 στο report του http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A5-2001-0264+0+DOC+PDF+V0//EN&language=ENστο εξής εύρημα στη σελίδα 11: «The existence of a global system for intercepting private and commercial communications (the ECHELON interception system) A. whereas the existence of a global system for intercepting communications, operating by means of cooperation proportionate to their capabilities among the USA, the UK, Canada, Australia and New Zealand under the UKUSA Agreement, is no longer in doubt; whereas it seems likely, in view of the evidence and the consistent pattern of statements from a very wide range of individuals and organisations, including American sources, that its name is in fact ECHELON, although this is a relatively minor detail". Στις σελίδες 103-106 καταγράφεται σωρεία υποθέσεων βιομηχανικής κατασκοπείας ανάμεσα σε άλλα και αυτή που ανέφερα πιο πάνω με την NSA να κινεί τα νήματα σε πολλές από αυτές. Το γεγονός ότι πλέον είναι κοινή γνώση αυτή η πάλαι ποτέ θεωρία συνωμοσίας τι ακριβώς σημαίνει;

Σημαίνει ότι το μόνο όπλο που έχουμε για κατανόηση αυτού του κόσμου, ανάμεσα στο φανταστικό και το αληθινό, είναι να χρησιμοποιούμε την λογική μας και να βασιζόμαστε σε αποδείξεις και τεκμήρια επιστημονικά αποδεδειγμένα μέχρι που αυτά να ανατραπούν και πάλι!

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

PHILIP DAVALI

Η Δανή υπουργός Πολιτισμού Τζόι Μόγκενσεν, η πρόεδρος της John Historical Society Λόνι Γουίλις και η αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου US Virgin Islands Μίτσελ Νιβς αποκαλύπτουν το γλυπτό «Ελευθερία» στο Eigtved's Pakhus στην Κοπεγχάγη, για τα 100 χρόνια από την παράδοση των Παρθένων Νήσων στις ΗΠΑ.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / *Της* **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οι μαγκιές έχουν ακριβό λογαριασμό

Μία εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις, μία εικόνα μένει τόσο στις συνειδήσεις όσο και στη μνήμη. Έτσι ακριβώς, όταν ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου έλεγε στην «Καθημερινή» ότι ο πρόεδρος Αναστασιάδης συζητούσε μαζί του το περασμένο φθινόπωρο συνομοσπονδία, περνούσε λίγο πολύ στα ψιλά. Η ζωντανή στιχομυθία, όμως, του Νίκου Χριστοδουλίδη με τον Τούρκο ομόλογό του, όταν ο τελευταίος ισχυρίστηκε τα ίδια ακριβώς πράγματα μπροστά στον υπουργό Εξωτερικών που κουνούσε αρνητικά και εν πολλοίς αμήχανα το δάκτυλο καταγράφηκε στην ιστορία της διπλωματίας. Έχει, λοιπόν, έναν άλλο αντίκτυπο αυτή η εικόνα που αποτυπώνει την αποτυχία μιας ολόκληρης πολιτικής τακτικής. Πολιτικής τακτικής που βασίστηκε σε μαγκιές γηπέδου, στην μικροπολιτική αλαζονεία και στον πληγωμένο εγωισμό ενός Προέδρου. Ενός Προέδρου που υποβάθμισε την διαπραγμάτευση του Κυπριακού σε τακτικισμούς και τώρα τρέχει να σώσει ό,τι μπορεί βεβαίως να διασωθεί.

Δεν θέλουμε να παρεξηγηθούμε. Είχαμε πληθώρα παραδειγμάτων στην ιστορία του Κυπριακού, που οι πρόεδροί μας έκαναν ανέξοδα τους μάγκες μέχρι να έρθει ο λογαριασμός και να γλείφουν εκεί που άλλοτε με ευκολία έφτυναν. Που κλειδώνονταν στο δωμάτιό τους, που απειλούσαν πως δεν θα υπογράψουν ούτε τον λογαριασμό του ξενοδοχείου. Που δάκρυζαν στην οθόνη, που υπόσχονταν πυραύλους και πολιτική ενεργού ηφαιστείου. Που καμώνονταν πως ήταν οι πρόεδροι της λύσης, αλλά δεν υπέγραφαν συγκλίσεις, που φαντασιώνονταν θριάμβους και έχριζαν άσχετους, ως καταλύτες της λύσης για εσωτερική κατανάλωση.

Αυτή τη φορά, όμως, είναι πολύ διαφορετικά. Ο Νίκος Αναστασιάδης έχει να χειριστεί μέχρι και το τέλος της θητείας του τη χαμένη του αξιοπιστία. Και το λέμε αυτό συνειδητά καθώς είναι ο πρώτος πρόεδρος για τον οποίο η Τουρκία τολμά να πει ανοικτά πως συζήτησε λύση δύο κρατών και μπορεί να γίνει πιστευτή από πολλούς Ελληνοκυπρίους. Όχι γιατί έχουν εμπιστοσύνη στον Μεβλούτ Τσαβούσογλου και υιοθετούν την τουρκική προπαγάνδα. Ούτε γιατί είναι είτε αφελείς είτε εμπαθείς, όπως λένε διάφοροι με τον πρόεδρο. Αλλά γιατί οι ενέργειες του Νίκου Αναστασιάδη όλο αυτό το διάστημα δεν διέψευδαν κάτι τέτοιο. Το αντίθετο.

Όταν για παράδειγμα πέρυσι άρχισε το ένα μετά το άλλο δημοσίευμα να αποκαλύπτει πως ο Νίκος Αναστασιάδης συζητάει με ξένους αξιωματούχους και πολιτικά πρόσωπα στην Κύπρο για λύση δύο κρατών, υπήρξε στο Προεδρικό μία ανεξήγητη σιωπή. Ούτε διάψευση, ούτε ενόχληση για τα όσα καταγράφονταν. Το ίδιο και όταν ο αναπληρωτής πρόεδρος της Συμμαχίας Πολιτών αποκάλυπτε σε πάνελ πως μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής τους είχε μιλήσει για λύση που έχει μέσα στοιχεία συνομοσπονδίας και δύο κρατών.

«Τολμώ πολλές φορές να εισηγούμαι νέες προτάσεις για έξοδο από το αδιέξοδο», έλεγε, υπογραμμίζοντας πως δεν πρέπει να διστάζουμε να ξεφύγουμε από στερεότυπα και να μην παραμένουμε αγκυλωμένοι σε κάποιες απόψεις που έχουν εκφραστεί προ 45 χρόνων. Αρνείτο να τοποθετηθεί για διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, όταν όλοι αυτό περίμεναν και συνέδεε τον εαυτό του με τον Ελευθέριο Βενιζέλο «που τόλμησε και πήρε αποφάσεις. Κατακρίθηκε ως προδότης, αλλά έμεινε στην ιστορία ως ένας εκ των μεγαλυτέρων ηγετών του Ελληνισμού» έλεγε και προειδοποιούσε πως αν παραστεί η ανάγκη θα συμπεριφερθεί ανάλογα.

Σήμερα, μετά τις νέες ιδέες που «τολμούσε» να βάλει στο τραπέζι, την κοροϊδία για το ποιο πλαίσιο Γκουτιέρες ισχύει, τις διφορούμενες τοποθετήσεις για την πολιτική ισότητα και εν πολλοίς την ανέξοδη περιπλάνηση, επικαλείται τα προφανή : τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα. Αυτό μας είπε στην ομιλία της Γενικής Συνέλευσης. Μία ομιλία που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως τετράγωνη και ιδιαίτερα ρεαλιστική.

Το ερώτημα είναι για ποιο λόγο περιπλανηθήκαμε τόσο πολύ, μέχρι να φτάσουμε στο σημείο να εκστομίσουμε τα δεδομένα. Και με ποια αξιοπιστία θα μπορέσουμε να συνεχίσουμε από εδώ και πέρα. Ο λογαριασμός μιας πολιτικής που στηρίχθηκε στην εσωτερική κατανάλωση και σε κουβέντες καφενείου, φαίνεται να είναι πλέον πολύ ακριβός. Λογαριασμός που προϋποθέτει πλέον αλλαγή δεδομένων στο Κυπριακό. Και αυτό δεν το λέμε εμείς. Το λέει η εικόνα του κ. Χριστοδουλίδη, ο οποίος αγωνιούσε στους διαδρόμους να κλειδώσει μέσω χειραψίας ως μεγάλη επιτυχία –και προσωπική και της κυβέρνησης– κάτι που πριν την θητεία του Νίκου Αναστασιάδη, ήταν τουλάχιστον προφανές: τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία.

economidoum@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / *Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο πειρασμός της επιδότησης

Ο μεγαλύτερος πειρασμός των χριστιανικών εκκλησιών ήταν ίσως οι σχέσεις μεταξύ Πολιτείας και Εκκλησίας. Ο ίδιος ο Χριστός έθεσε τα όρια, με το περίφημο «τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ.» Ωστόσο, διαχρονικά, συχνά πυκνά, η ποιμένουσα Εκκλησία ζητούσε την προστασία της κοσμικής εξουσίας και σχεδόν πάντα το οργανωμένο κράτος αποζητούσε την βοήθεια της Εκκλησίας. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αποτέλεσε το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα, με τους αυτοκράτορες να προεδρεύουν Οικουμενικών Συνόδων και να αναδεικνύουν την Εκκλησία ως τον συνδετικό κρίκο της πολυεθνικής και όχι ελληνικής αυτοκρατορίας. Από την άλλη οι οικουμενικοί πατριάρχες ήταν ουσιαστικά οι επικεφαλής της κοινωνικής πολιτικής της αυτοκρατορίας, άρα διατηρούσαν με πολιτικούς όρους και αυτοί κομμάτι της εξουσίας. Υπό την ευθύνη της Εκκλησίας ήταν τα φτωχοκομεία, τα ορφανοτροφεία και τα άλλα φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Οι σχέσεις κοσμικής και θρησκευτικής εξουσίας ή διακονίας μπορούν να αναζητηθούν από τη δημιουργία του κόσμου, όπου στο παρελθόν συνήθως το ίδιο πρόσωπο, είχε και την ιερατική και την κοσμική εξουσία. Σήμερα κατά κανόνα ξεχωρίζουν τα πρόσωπα στις δύο εξουσίες, χωρίς όμως ποτέ να λείπουν οι συνεργασίες, ακόμη και οι συγκρούσεις μεταξύ των δύο θεσμών. Στην Κύπρο μόνο νομικά και τυπικά υπάρχει διαχωρισμός. Στην Ελλάδα υπάρχει η έννοια της συναλληλίας. Στη Βρετανία ο βασιλιάς είναι ο αρχηγός της Αγγλικανικής Εκκλησίας. Το Βατικανό είναι κράτος εν κράτει, εντός της Ιταλίας. Σε αραβικές χώρες συνήθως στο ίδιο πρόσωπο, υπάρχουν οι θρησκευτικές και πολιτικές εξουσίες. Και κατά κανόνα εκκλησιαστικοί ταγοί ορκίζουν τους πολιτικούς ηγέτες, όταν και αν σημαίνει αυτό.

Στην ιστορία οι θρησκείες ήταν πάντα οι μεγαλύτερες δυνάμεις, είτε για περιορισμό των παθών των ανθρώπων, είτε για τιθάσευση της λαϊκής οργής. Ο Γάλλος φιλόσοφος Βολτέρος έλεγε ότι «κι αν ακόμα δεν υπήρχε Θεός, θα έπρεπε να εφεύρουμε έναν». Ο Καρλ Μαρξ υποδείκνυε ότι «οι θρησκείες είναι το όπιο του λαού» και όταν το έλεγε, το όπιο ήταν ένα σπουδαίο φάρμακο, για εκείνη την εποχή. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, με το αυστηρότατο φορολογικό σύστημα, παρέχουν σήμερα αφορολόγητο καθεστώς σε όλες τις θρησκείες. Αποτέλεσμα είναι οι περισσότερες θρησκείες να έχουν την έδρα τους ή να γεννιούνται στην Αμερική. Ακόμη είναι συχνή η ρήση πολιτικών ότι είναι έτοιμοι να συμμαχήσουν και με τον διάβολο για το καλό της πατρίδας και του τόπου τους.

Στατιστικές στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου μετρούν τα πάντα, λένε ότι οι πιο νομοταγείς πολίτες, είναι οι θρησκευόμενοι. Ούτε εγκλήματα, ούτε ναρκωτικά, ούτε βιασμοί, ούτε και άλλες μεγάλες παρανομίες. Ακόμη στα θρησκευτικά ιδρύματα, οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι κατά κανόνα ποιοτικά υψηλότερες, αφού οι άνθρωποι εργάζονται πρώτα για την ψυχή τους και ύστερα για τα χρήματα. Ωστόσο, υπάρχουν πάντα και οι αντίθετες πρακτικές, αφού όλοι οι πόλεμοι διεξάγονται κατά κανόνα στο όνομα μιας θρησκείας ή μιας μεταφυσικής ελπίδας. Κατά κανόνα και στις χώρες όπου ο ταγός φορεί ράσα, ακολουθούν επαναστάσεις και πόλεμοι.

Ο τσάρος της κυπριακής οικονομίας ο Χάρης Γεωργιάδης ομολόγησε πρόσφατα στη Βουλή ότι είναι πολιτική η απόφαση για επιδότηση της Εκκλησίας της Κύπρου. Δεν κρύφτηκε πίσω από την συμφωνία του 1971, η οποία ποτέ δεν κατοχυρώθηκε νομοθετικά. Πριν από 45 χρόνια Κυβέρνηση και Εκκλησία, με πρόεδρο τον Μακάριο και Αρχιεπίσκοπο τον Μακάριο, το ίδιο πρόσωπο, συμφώνησαν η μεν Εκκλησία να παραχωρήσει μερικές χιλιάδες στρέμματα στο κράτος και η πολιτεία να καταβάλλει το μισό μισθό του πρωτοδιόριστου δασκάλου, στους ιερείς της υπαίθρου. Ο Υπουργός Οικονομικών προχώρησε ακόμη ένα βήμα και είπε ότι η Εκκλησία θα επιδοτείται όπως επιδοτούνται οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι σύλλογοι και οι φιλανθρωπικές οργανώσεις.

Το ερώτημα, το οποίο παραμένει αναπάντητο, είναι ποιος είναι ο νικητής σε αυτή τη συναλλαγή ή αν είναι και οι δύο νικητές (win-win), όπως λέει ο διευθυντής του Ελεγκτικού Γραφείου της Εκκλησίας της Κύπρου Γιάννος Χαριλάου. Πολιτικά είναι σίγουρα και οι δύο νικητές. Ωστόσο, εκκλησιαστικά τα πράγματα είναι λίγο πιο δύσκολα, αφού δεν φαίνεται να τηρήθηκαν τα λόγια του Χριστού. Από εκεί και πέρα ο Θεός να βάλει το χέρι του.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Δεν είναι της παρούσης

Δεν ξέρω πόσο δύσκολο είναι να το εννοήσουν οι πολιτικοί μας αρχηγοί και να συμπεριφερθούν αναλόγως αλλά στη Νέα Υόρκη δεν βρίσκεται η κυβέρνηση, βρίσκεται η Κύπρος, η οποία εκπροσωπείται από την παρούσα κυβέρνηση. Και αυτό, όσο αυτονόητο κι αν ακούγεται προφανώς δεν είναι και ούτε τυγχάνει της ανάλογης αντιμετώπισης από τους πολιτικούς μας αρχηγούς. Αντ' αυτού η αίσθηση που αφήνουν στον κάθε σκεπτόμενο πολίτη, ο οποίος στην παρούσα στιγμή δεν έχει ως πρώτιστη του έγνοια τα μέχρι τώρα ολισθήματα της Κυβέρνησης, αλλά την επανέναρξη των συνομιλιών σε μια σωστή βάση και την ανάκτηση της ελπίδας ότι υπάρχει έδαφος για να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις, είναι πως εκείνο για το οποίο πρωτίστως κόπτονται οι εδώ αρχηγοί είναι η κατανάλωση των εξελίξεων για εσωτερική χρήση. Για να μην παρεξηγηθώ σαφώς και είναι ένα ζήτημα προς επίλυση τα «καυτά» πρακτικά που αναφερθήκαν στον διάλογο μεταξύ Νίκου Χριστοδουλίδη και Τσαβούσογλου, σαφώς και είναι θέμα να μπει μια τελεία στους ισχυρισμούς του Τούρκου ΥΠΕΞ, αλλά αυτό δεν είναι της παρούσας στιγμής να τεθεί ως «απαίτηση» από τους πολιτικούς αρχηγούς, ούτε να γίνεται το κύριο θέμα των δηλώσεων των διαφόρων κομματαρχών στα κανάλια. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης διέψευσε με επιμονή την αναφορά Τσαβούσογλου, σ' αυτό τον ολιγόλεπτο διάλογο τους και είπε ξεκάθαρα πως δεν υπάρχει άλλη οδός από την ΔΔΟ. Και με αυτή την στάση αλλά και με αυτή τη θέση θέλουμε να μας αντιμετωπίζει η διεθνής κοινότητα. Ότι εμείς αυτό επιδιώκουμε και αυτό επιδιώκαμε πάντα. Είναι τουλάχιστον θλιβερό λοιπόν να τίθεται στο στόχαστρο ο υπουργός Εξωτερικών από πολιτικούς αντιπάλους οι οποίοι βγαίνουν στα ραδιόφωνα και αντί να μιλούν επί της ουσίας των εξελίξεων, ψάχνουν αιτίες και αφορμές να του ρίχνουν φταίξιμο, δίνοντας περισσότερη υπόσταση στα λόγια του Τσαβούσογλου. Αστεία πράγματα δηλαδή, για να το θέσω όσο πιο κόσμια μπορώ. Και γίνονται ακόμα πιο τραγελαφικά όταν μια βουλευτής φτάνει μέχρι το σημείο να κατηγορήσει ακόμα και τους ίδιους τους δημοσιογράφους (συγκεκριμένα την ανταποκρίτρια του ΡΙΚ) ότι είναι φερέφωνα του Ρροεδρικού. Ένας λαϊκισμός, ο οποίος δεν χωρεί σε καμία λογική και δεν συγχωρείται πλέον όταν υπάρχει επίγνωση του πού βρισκόμαστε. Και το πού βρισκόμαστε είναι μια κρίσιμη στιγμή για το εθνικό μας πρόβλημα. Με το δεδομένο ότι τον τελευταίο καιρό η Τουρκία βρίσκεται καθημερινά στη δική μας ΑΟΖ και ο Όζερσαϊ αλωνίζει στην Αμμόχωστο, το θέμα μας δεν μπορεί να είναι ούτε τα πρακτικά, ούτε οι δημοσιογράφοι του κρατικού καναλιού, ούτε οι αντιπολιτευτικές μανούβρες των πολιτικών αρχηγών, αλλά το πού οδεύει το εθνικό μας θέμα. Και το πόσο πολιτικά ώριμοι θα φανούν επιτέλους οι κομματάρχες μας, απέναντι σ' αυτή τη θλιβερή και ουσιαστική συνειδητοποίηση. Ότι εδώ που φτάσαμε (συγκεκριμένα εδώ που μας έφτασαν με τις μικροπολιτικές τους και τους ψευτοπατριωτισμούς τους), το ελάχιστο που οφείλουν να πράξουν είναι να φαίνονται, αν μη τι άλλο, ενωμένοι απέναντι στη διεθνή κοινότητα, ενωμένοι σε ό,τι αφορά τις θέσεις και τις επιδιώξεις μας, ενωμένοι σε ό,τι αφορά την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων στη σωστή βάση. Και όχι ενωμένοι στο να θέτουν τον υπουργό Εξωτερικών στο στόχαστρο ή να αναγάγουν ως μέγα ζήτημα τα «καυτά» πρακτικά με τον ισχυρισμό ότι η αλήθεια πρέπει να λάμψει. Την αλήθεια ουδέποτε την υπερασπίστηκε κανείς από όλους αυτούς που τώρα σηκώνουν παντιέρα υπέρ της λάμψης της. Αντιθέτως, όλοι τους (ανεξαιρέτως) εδώ και χρόνια την υπέσκαπταν και ηθελημένα συνεργούσαν στην αποσιώπησή της. Άρα ας προσγειωθούμε κι ας επικεντρωθούμε εκεί που πρέπει. Στην πορεία του εθνικού μας θέματος και στην ανάγκη να φαινόμαστε ενωμένοι. Και όσο για την αλήθεια ας την αφήσουμε ήσυχη επί τους παρόντος, γιατί αν είναι πραγματικά να της επιτρέψουμε κάποτε να λάμψει, θα πρέπει να πάμε χρόνια πίσω, πράγμα που δεν συμφέρει κανέναν από τους σημερινούς «υπερασπιστές» της.

elenixenou11@gmail.com

Μάχη με τον χρόνο για αλλαγές στην πράξη

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η ευφορία που επικρατεί σε επιχειρηματικούς κύκλους στην Ελλάδα μετά τις εκλογές αρχίζει να εξάγεται αλλά με αργούς ρυθμούς. Θα χρειασθεί όμως συστηματική και συντονισμένη προσπάθεια για να πεισθούν σοβαροί επενδυτές και funds να επενδύσουν στη χώρα μας.

Η Ελλάδα της κρίσης και της πτώχευσης είναι ακόμη ζωντανή στο υποσυνείδητο. Οταν ο Ελληνοαμερικανός CEO μιας μεγάλης πολυεθνικής αποφασίζει, για παράδειγμα, να επενδύσει ένα μικρό ποσό (για τα δεδομένα της εταιρείας του) στη χώρα μας, τα στελέχη του ακολουθούν μουρμουρίζοντας και με πολύ δισταγμό. Ολοι καταλαβαίνουν πως η Ελλάδα είναι πια πολύ φθηνή σε αξίες και ότι διαθέτει απίστευτο ανθρώπινο δυναμικό. Αυτοί όμως που τολμούν, προς το παρόν, είναι funds που επενδύουν στον τουρισμό και στο real estate. Η κυβέρνηση κάνει μια τεράστια προσπάθεια να αλλάξει το ελληνικό brand. Το μήνυμα είναι σωστό και καθαρό, από τον πρωθυπουργό έως τον Αδωνι και τον οικονομικό σύμβουλο του Μαξίμου. Μεγάλη όμως είναι και η δυσπιστία. Και αφορά κυρίως το αν θα προχωρήσουν γρήγορα εμβληματικές επενδύσεις και το κατά πόσον το ελληνικό κράτος θα αλλάξει θεαματικά και θα γίνει φιλικό απέναντι στον επενδυτή. Οσες δηλώσεις και να κάνουν Αμερικανοί ή Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, κανείς δεν ρισκάρει τα λεφτά του με βάση δηλώσεις πολιτικών. Ειδικά μάλιστα στην Ελλάδα, όπου έχασαν πολλά χρήματα έμπειροι επενδυτές το 2015.

Οσες δηλώσεις και να κάνουν Αμερικανοί ή Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, κανείς δεν ρισκάρει τα λεφτά του με βάση δηλώσεις πολιτικών.

Ο πρωθυπουργός πόνταρε πολύ σε ένα θετικό σοκ. Απέφυγε κάθε δυσάρεστο μέτρο στην αρχή και καλλιέργησε την εικόνα μιας κυβέρνησης που τολμάει και προχωράει συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια. Τώρα όμως μπαίνει στο ναρκοπέδιο της υλοποίησης. Δεν πρέπει να χάσει τη δυναμική των πρώτων μηνών, όπως συμβαίνει πάντοτε. Ο αγώνας με τη γραφειοκρατία, τα μικροσυμφέροντα, τους τρελούς νόμους, τα δικαστήρια και πολλά άλλα είναι εξοντωτικός. Οι πιο γενναίοι και αποφασισμένοι κουράζονται κάποια στιγμή και αποφασίζουν ό,τι και οι περισσότεροι πρωθυπουργοί, να επικεντρωθούν σε 2-3 μεγάλους στόχους και έργα και να αφήσουν τα υπόλοιπα για αργότερα.

Ο κ. Μητσοτάκης έχει απλώσει πολύ «τραχανά» και θέλει να τρέξει πολλά πράγματα ταυτόχρονα και πολύ γρήγορα. Καθώς θα μπαίνει ο χειμώνας, θα φανεί αν οι στόχοι του είναι υπερβολικά φιλόδοξοι για την ελληνική πραγματικότητα ή όχι. Εντός και εκτός Ελλάδος όσοι σκέπτονται αν θα «αγοράσουν Ελλάδα» περιμένουν χειροπιαστά αποτελέσματα και γρήγορες νίκες. Κανένα brand δεν αλλάζει πειστικά αν η αλλαγή δεν στηρίζεται σε πραγματικά και απτά δεδομένα. Η μάχη με τον χρόνο έχει αρχίσει.

Η μικρή Σουηδέζα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Καθώς περνούν τα χρόνια και αμβλύνεται η μνήμη, η αφετηρία κινημάτων και των πολιτικών δυνάμεων που τα εξέφρασαν βυθίζεται στη λήθη και αρχίζει μια σκιαμαχία στη βάση των προτεραιοτήτων του παρόντος, με ιδεολογικές κατηγοριοποιήσεις και εμμονές. Αυτό ανεδείχθη και στη σύνοδο του ΟΗΕ που ήταν αφιερωμένη στο περιβάλλον. Οσο και εάν ηχεί παράδοξο, το περιβάλλον δεν ήταν πάντοτε μια σημαία ευκαιρίας των διανοουμένων, της Αριστεράς ή κάποιων ιδιόμορφων οργανώσεων και κινημάτων. Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '60, ήταν ένα από τα κύρια σημεία της «ατζέντας» των Συντηρητικών Ριζοσπαστών στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ηγέτες που αγωνιούν –ματαίως– να αντιμετωπίσουν προβλήματα σε εθνικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να διαχειρισθούν πλανητικές προκλήσεις.

Ο πρώτος πολιτικός εκφραστής υπέρμαχος του περιβάλλοντος ήταν ο Μπάρι Γκόλντγουοτερ, κατά συνθήκη θεωρούμενος «ακροδεξιός», αλλά επί της ουσίας ο ιδεολογικός αναμορφωτής των Ρεπουμπλικανών. «Δουλειά μας είναι να αποτρέψουμε αυτή την πράσινη σφαίρα που αποκαλούμε Γη να μετατραπεί σε έναν ψυχρό, άγονο, φαιό πλανήτη», έλεγε τότε ο Γκόλντγουοτερ.

Το 1972, ο Ρόναλντ Ρέιγκαν, ως κυβερνήτης, ηγήθη εκστρατείας έφιππος για να αποτρέψει τη διάνοιξη ομοσπονδιακού δρόμου στη Sierras (Σιέρα Νεβάδα). Στην πρώτη ομιλία του ως κυβερνήτη, δεσμεύτηκε να διατηρήσει «τη μαγική ομορφιά της Καλιφόρνιας». Η όλη προσέγγιση των Συντηρητικών άλλαξε μετά το 1980, αλλά δεν ήσαν εκ προοιμίου αδιάφοροι προς το περιβάλλον. Οπως συχνά συμβαίνει στην Ιστορία και στη ζωή, η σκυτάλη περνάει από τη μία πολιτική παράταξη στην αντίπαλη και η φροντίδα για το περιβάλλον μονοπωλείται πλέον από τους διανοούμενους της Αριστεράς και τα κόμματα των οικολόγων στην Ευρώπη. Αλλά ένα κόμμα που έχει στόχο να διαχειρισθεί την εξουσία –στο πλαίσιο ενός συνασπισμού ή αυτοδύναμα– είναι από μιαν άποψη αναξιόπιστο, διότι η πραγματικότητα επιβάλλει συμβιβασμούς και άμβλυνση των ιδεολογικών δεσμεύσεων.

Ετσι λοιπόν, σε αυτήν τη σύνοδο του ΟΗΕ, ενεφανίσθη το φαινόμενο της Γκρέτα Τούμπεργκ – μια 16χρονη Σουηδέζα που απευθύνθηκε με βιαιότητα μοναδική εναντίον των ηγετών του πλανήτη, εγκαλώντας τους «πώς τολμούν» να καταστρέφουν το μέλλον της και της γενιάς της. Η παρουσία της αντιμετωπίσθηκε με χλευασμό ακόμη και από όσους προπαγανδίζουν την πολιτική ορθότητα. Χαρακτηρίσθηκε εμμονική, ψυχοπαθής περίπου, αλλά όλοι οι ανατροπείς στην ιστορία του ανθρώπου ανήκαν στην κατηγορία αυτή. Οι «φυσιολογικοί» κοιτάμε τις δουλειές μας, κάποιοι φιλόδοξοι εμπλέκονται στη διαχείριση των κοινών ως στυλοβάτες του συστήματος ή άλλοι ως φορείς της «αλλαγής» του.

Από τους ηγέτες που ασχολήθηκαν με τη δίδα Τούμπεργκ, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν εξέφρασε την άποψη του διεθνούς κατεστημένου. «Πρόκειται για μια ριζοσπαστική προσέγγιση που εχθρεύεται την κοινωνία μας». Εχει δίκιο. Εάν συνεχίσει με αυτούς τους ρυθμούς η Γκρέτα Τούμπεργκ ως ανεξέλεγκτη και «εμμονική», θα είναι πράγματι ένας μπελάς μεγάλος, διότι είναι νέα, είναι «τρέντι» και εκτός πολιτικού συστήματος. Και ας λένε ό,τι θέλουν. Ηγέτες που αγωνιούν –ματαίως– να αντιμετωπίσουν προβλήματα σε εθνικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να διαχειρισθούν πλανητικές προκλήσεις.

Το Ιράν, το Ισραήλ και ο κίνδυνος ανάφλεξης

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η ραγδαία επιδείνωση των ήδη κακών σχέσεων μεταξύ Ισραήλ και Ιράν αυξάνει τον κίνδυνο μιας σύρραξης που θα είχε βαριές και απρόβλεπτες επιπτώσεις για την ευρύτερη περιοχή. Οι σημαντικότερες εξελίξεις του τελευταίου καιρού είναι ότι το Ισραήλ και το Ιράν βρίσκονται σε ευθεία αντιπαράθεση στη Συρία. Ενώ στο παρελθόν οι δύο περιφερειακοί εχθροί συγκρούονταν μέσω αντιπροσώπων, τον Φεβρουάριο του 2018 ισραηλινό ελικόπτερο κατέρριψε ιρανικής κατασκευής drone (μη επανδρωμένο αεροσκάφος) που εισήλθε στον εναέριο χώρο του Ισραήλ από τη Συρία. Το Ισραήλ εξαπέλυσε μεγάλης κλίμακας επίθεση εναντίον ιρανικών στόχων στη Συρία, κατά την οποία η συριακή αεράμυνα κατέρριψε ισραηλινό F16. Ηταν το σοβαρότερο, άμεσο επεισόδιο μεταξύ των δύο χωρών από το 1979, όταν το νεοσύστατο ισλαμικό κράτος διέκοψε κάθε σχέση με το Ισραήλ. Από πέρυσι, λοιπόν, έσπασε ένα ταμπού: η ισραηλινή πολιτική που είχε στόχο να περιορίσει εμμέσως τις επιπτώσεις της ιρανικής εμπλοκής στον πόλεμο στη Συρία μετατράπηκε σε άμεση προσπάθεια να εμποδιστεί η στρατιωτική επέκταση του Ιράν. Το αποτέλεσμα ήταν το Ιράν να αλλάξει στρατηγική και να μεταφέρει μονάδες του σε περιοχές που δεν είναι τόσο εκτεθειμένες σε επιθέσεις των Ισραηλινών. Ετσι, κάποιες μονάδες και όπλα μεταφέρθηκαν στον Λίβανο, όπου εδώ και καιρό ισχύει και εδώ ένα ταμπού: το Ισραήλ και η Χεζμπολάχ, η πολιτική οργάνωση και πολιτοφυλακή των σιιτών του Λιβάνου, βρίσκονται σε ψυχρό πόλεμο, χωρίς άμεση αντιπαράθεση. Υπάρχει κίνδυνος, όμως, εάν αρχίσουν επιθέσεις εναντίον του Ισραήλ, η αντίδραση του Ισραήλ να εμπλέξει όλο τον Λίβανο, μιας και η Χεζμπολάχ συμμετέχει στην κυβέρνηση και είναι παρούσα σε όλο το φάσμα των κρατικών δομών και της κοινωνίας.

Σήμερα, λοιπόν, οι δύο εχθροί βρίσκονται σε άμεση αντιπαράθεση χωρίς κάποιον οργανισμό ή αξιόπιστο κράτος που θα μπορούσε να μεσολαβήσει ώστε να αποτρέψει τη σύρραξη. Ούτε η μία χώρα ούτε η άλλη θέλει κλιμάκωση – εκτός εάν βρεθεί με την πλάτη στον τοίχο. Αλλά, όταν η ένταση είναι τόσο μεγάλη, κάποια λανθασμένη εκτίμηση μπορεί να προκαλέσει έκρηξη. Η κατάσταση περιπλέκεται από την ανάμειξη μεγαλύτερων δυνάμεων. Η απόσυρση των ΗΠΑ από τη διεθνή συμφωνία για τον περιορισμό του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν (με ενθάρρυνση από το Ισραήλ), οι αμερικανικές κυρώσεις που έχουν υψηλό κόστος για το Ιράν και η στήριξη της Ουάσιγκτον στη Σαουδική Αραβία αυξάνουν την ένταση. Η πρόσφατη επίθεση με drone σε πετρελαϊκές εγκαταστάσεις στη Σαουδική Αραβία, η οποία ξάφνιασε τους πάντες, ερμηνεύεται ως απειλή από την Τεχεράνη ότι εάν το Ιράν δεν μπορεί να εξάγει ενέργεια ούτε η Σαουδική Αραβία θα μπορεί. Παρότι το Ιράν αποποιείται την ευθύνη για την επίθεση, αυτή έδειξε ότι οι αμερικανικές απειλές ήταν κούφιες. Απέδειξε και πόσο δύσκολη είναι η διαχείριση της ολοένα και πιο επικίνδυνης κατάστασης.

Η Ρωσία, με την εμπλοκή της υπέρ του καθεστώτος Ασαντ, πρωταγωνιστεί στην περιοχή και επιδιώκει να εξασφαλίζει τα δικά της συμφέροντα. Ενώ συμμάχησε με το Ιράν, τώρα η Μόσχα θεωρεί την Τεχεράνη ανταγωνιστή για επιρροή. Οι Ρώσοι γνωρίζουν ότι παρά την ισχύ τους παραμένουν «ξένος» παράγοντας στη Συρία, ενώ οι Ιρανοί ήρθαν για να μείνουν. Μεταξύ άλλων, έχουν στήσει τηλεφωνικό δίκτυο, τηλεοπτικό κανάλι και άλλα μέσα ενημέρωσης. Εχουν εγκαταστήσει σιίτες πολιτοφύλακες και τις οικογένειές τους σε κρίσιμης σημασίας περιοχές, επιδιώκοντας να δημιουργήσουν ένα τόξο σιιτών από την Τεχεράνη έως τη Μεσόγειο. Η αμερικανική εισβολή στο Ιράκ ήδη τους «χάρισε» τη Βαγδάτη. Η Ρωσία διατηρεί επαφή με το Ισραήλ, αλλά χωρίς να προσφέρει πολλά για τη σταθεροποίηση της κατάστασης – μάλλον τη συμφέρει περισσότερο η αστάθεια, για να διαπραγματεύεται από θέση ισχύος.

Χωρίς να αναφερθούμε εδώ και στην περαιτέρω εμπλοκή της Τουρκίας, αυτές είναι οι αδρές γραμμές μιας εξαιρετικά επικίνδυνης και περίπλοκης κατάστασης. Απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση από Αθήνα και Λευκωσία, αλλά και σοβαρή μεσολάβηση από διεθνείς οργανισμούς. Μια μεσολάβηση που σήμερα δεν είναι ορατή.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Αναλφάβητοι, αλλά ξερόλες

Η ιστορική επιβίωση της κρατικής υπόστασης του Ελληνισμού είναι συνάρτηση κάποιων παραγόντων. Δύσκολο να συμφωνήσουμε οι σημερινοί Ελληνώνυμοι στον καθορισμό τους. Ο κάθε ένας από μας είναι απολύτως βέβαιος ότι «ξέρει». Από ερασιτεχνικά ψιλοδιαβάσματα, από ακούσματα ανεύθυνων συζητήσεων στην τηλεόραση, από προσκόλληση σε γοητευτικούς «ανθρώπους του πνεύματος». Ξέρει ποιοι παράγοντες εξασφαλίζουν την ιστορική μας επιβίωση. Ξέρει και πώς διαβαθμίζεται η σπουδαιότητα αυτών των παραγόντων.

Ετσι, το ζητούμενο γίνεται ένα και μοναδικό: Πώς να συντονίσουμε τη δεδομένη, πολύ διευρυμένη (και αράγιστα παγιωμένη) γνώση, να συμβιβάσουμε τόσες αξιωματικές πεποιθήσεις. Δηλαδή, πώς θα πάψουμε να τα ξέρουμε όλοι όλα. Πώς θα αναχαιτισθεί η αντικοινωνική, αλλά δυσκατάσχετη λοιμική της δοκησισοφίας.

Πληθωρικά υπέρμετροι οι Ελληνώνυμοι, που δεν έχουν ανοίξει ποτέ βιβλίο, πέρα από τα σχολικά. Κι όμως έχουν γνώμη για τον Βενιζέλο και τον Μεταξά, τον Κοραή και τον Ιωνα Δραγούμη, τον Καποδίστρια και τη Βαυαροκρατία, την «εθνική αντίσταση» ως άλλοθι εξωραϊστικό της ζαχαριαδικής ένοπλης παραφροσύνης. Το ελλαδικό κράτος είναι αδιέξοδα βυθισμένο σε εξωφρενικά εξευτελιστικές δουλείες και ζει κάτω από ατιμωτικές αυθαιρεσίες της Αγκυρας, επειδή οι Ελληνώνυμοι «ξέρουμε» τι ψηφίζουμε, οι «πολιτικές» μας πεποιθήσεις είναι «προοδευτικά» απολιθωμένες.

Βέβαια, σε διεθνή πια κλίμακα σήμερα, τα συστήματα οργάνωσης και λειτουργίας του ανθρώπινου βίου θεμελιώνονται στην ενεργό κατάφαση της δοκησισοφίας, στην καλοστημένη ψευδαίσθηση της εγωτικής αυτεξουσιότητας. Κάθε προϊόν που θέλει να επιβιώσει στην αγορά, τοπική ή και διεθνή, ακολουθεί την ίδια παντού συνταγή: Να πείσει τον καταναλωτή ότι το προϊόν προορίζεται για χρήστες εξαιρετικά ευφυείς, μοντέρνους, ελκυστικούς, θελληματικούς. Οποιος προτιμάει το συγκεκριμένο προϊόν «ξέρει τι κάνει». Ξέρει να εκτιμά την ποιότητα, να αξιολογεί το καλύτερο, να τολμάει.

Μακροπρόθεσμα και ανεπαίσθητα αυτή η μετάγγιση αυτοβεβαιότητας θωρακίζει το εγώ, τρέφει την αυταρέσκεια. Από το άρωμα και το κόσμημα (ή και από το τυρί ή το αλλαντικό) που προκρίνουμε, ώς την ποδοσφαιρική ομάδα που προτιμάμε και το κόμμα που ψηφίζουμε, οι επιλογές μας ταυτίζονται με την εγωτική μας αυτοβεβαιότητα, αφομοιώνονται και καθορίζουν την υπαρκτική μας ταυτότητα. Δεν λέμε: ο τάδε ψηφίζει ΠΑΣΟΚ ή του αρέσει ο «Ολυμπιακός» – λέμε: είναι Πασόκ, είναι «Ολυμπιακός».

Οπουδήποτε της γης σήμερα, η οργάνωση και λειτουργία της ανθρώπινης συλλογικότητας υποτάσσεται σε μεθόδους εξουσιασμού του ατόμου μέσω ευφραντικών ψευδαισθήσεων: Οι ψευδαισθήσεις δημιουργούνται και συντηρούνται όχι με συλλογισμούς, κριτικές αποτιμήσεις, θελληματικές επιλογές, χτίζονται «ανεπαισθήτως» με αθέλητες εντυπώσεις. Θα τολμούσε να ισχυριστεί κανείς ότι, για τον σύγχρονο άνθρωπο, που η ψηφιακή τεχνολογία καθορίζει (όχι επηρεάζει απλώς) την καθημερινότητά του, τα όσα σήμαινε κάποτε η λέξη «πραγματικότητα» το συνιστούν σήμερα οι εντυπώσεις. Η γνωστική του ικανότητα και συγκρότηση, ο κοινωνικός του βίος, οι πολιτικές του επιλογές, οι σεξουαλικές του ενορμήσεις, οι οικονομικές του συναλλαγές, η αισθητική του καλλιέργεια, όλα είναι απότοκα εντυπώσεων. Και αξιολογούνται με κριτήριο το ευάρεστο ή δυσάρεστο των εντυπώσεων.

Στη σημερινή Ελλάδα οι θεσμοί είναι μεταπρατικοί, λειτουργούν μιμητικά, δεν γεννήθηκαν από την εγχώρια πείρα και ανάγκη. Ετσι, η υποκατάσταση της πραγματικότητας από τις εντυπώσεις γεννάει ακόμα και θεσμούς: Θα μείνει ίσως στην Ιστορία ως κορυφαίο δείγμα μικρονοϊκής κουφότητας η πρωτοβουλία «προοδευτικών» επαγγελματιών της εξουσίας να καταργήσουν τη βαθμολόγηση των επιδόσεων κάθε μαθητή στο σχολείο ή να την καταστήσουν εσκεμμένα συμβατική. «Πρόοδος» σε αυτή την οπτική είναι η ισοπέδωση όλων προς τα κάτω, η αριστεία χαρακτηρίστηκε ως «ρετσινιά» και η κριτική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών καταργήθηκε.

Ο τυραννικός ολοκληρωτισμός της προτεραιότητας των εντυπώσεων ψηλαφείται στο γεγονός ότι οι διάδοχοι των «προοδευτικών» αυτών πολιτικών δεν τολμούν να επαναφέρουν στο σχολείο την κριτική αποτίμηση, την άμιλλα, την αριστεία, μήπως και χαρακτηριστούν ασυγχρόνιστοι. Τρέμουν το ενδεχόμενο να δημιουργήσουν εντύπωση «συντηρητικού». Και το θετικό ή αρνητικό πρόσημο στη λέξη «συντηρητικός» δεν το καθορίζει η λαϊκή ορθοβουλία, το επιβάλλουν, με δόλια δεξιοτεχνία, οι χρυσοπληρωμένοι Opinion Makers των κομματικών παρασκηνίων.

Πραγματική σχιζοφρένεια στην περίπτωση των σημερινών Ελληνωνύμων και κανένας δεν μπορεί να προβλέψει πού θα καταλήξουμε. Μιλάνε στα «μέσα» με λέξεις ακόμα ελληνικές, αλλά το νόημα των λέξεων (συχνά και η σύνταξη) είναι δάνειο παρμένο από τη γλώσσα της πλανητικής κυριαρχίας των «Αγορών». Η συντήρηση, π.χ., είναι λέξη ελληνική με θετικό βιωματικό φορτίο, που την κατανοούμε σήμερα με προσλαμβάνουσες εντελώς αρνητικές. Συμβαίνει το ίδιο με πάμπολλες λέξεις.

Απαιτούν από μας (οι «εταίροι» μας!) να απαλειφθούν από τα πτυχία και τα απολυτήρια η ιθαγένεια και το θρήσκευμα. Γιατί άραγε; Δεν τους αρκεί που έχει απαλειφθεί κάθε ελληνική παρουσία από το πεδίο πρωτογενούς παραγωγής; Τα οκτώ από τα δέκα βασικά είδη διατροφής μας στη σημερινή Ελλάδα εισάγονται, τα εργοστάσια παραγωγής έχουν κλείσει, η αποβιομηχάνιση είναι συνεπέστατα ολοκληρωτική, τα αεροδρόμια, τα λιμάνια, τα τρένα, το οδικό δίκτυο έχουν πουληθεί σε ιδιοκτήτες αδήλωτης ιθαγένειας και θρησκείας, τα «κοσμήματα» της χώρας (αρχαιότητες, μουσεία, τοποθεσίες έκτακτου φυσικού κάλλους) έχουν υποθηκευθεί για τα επόμενα ενενήντα εννέα χρόνια – γιατί ακόμα ενοχλεί τους επικυρίαρχους της ζωής μας η αναγραφή ιθαγένειας και θρησκεύματος;

Δυστυχώς, η ελευθερία και η δημοκρατία μόνο γεννιούνται. Δεν εξασφαλίζονται με συνταγές.

Εθνική και αναγκαιότητα και προτεραιότητα

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«**Το είπα** και θα το επαναλάβω: Η επανέναρξη του διαλόγου ήταν και παραμένει εθνική αναγκαιότητα και προτεραιότητα», δήλωσε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, σχολιάζοντας τις δηλώσεις Μεβλούτ Τσαβούσογλου κατά την πρόσφατη παράνομη επίσκεψή του στα Κατεχόμενα. Όταν τέτοιες βαρυσήμαντες δηλώσεις προέρχονται από τον ηγέτη του μεγαλυτέρου, και μάλιστα του κυβερνώντος κόμματος, ο οποίος τουλάχιστον μέχρι τώρα απέδειξε ότι εννοεί την κάθε λέξη που εκστομίζει, τότε όλο αυτό παίρνει διαστάσεις μιας δραματικής προειδοποίησης. Όσο υπερφίαλα και να αντιμετωπιστεί, όταν ένας πολιτικός αρχηγός αναφέρεται σε εθνική αναγκαιότητα και εθνική προτεραιότητα τότε σαφέστατα θέτει εθνικούς στόχους.

Αν και οι απόψεις του για το ότι η μόνη ενδεδειγμένη μορφή λύσης είναι η ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, όπως αυτή περιγράφεται στα ψηφίσματα των Η.Ε., είναι γνωστές και χιλιοειπωμένες, θα μπορούσε κάποιος να θεωρήσει την δήλωση του ημιτελή γιατί δεν αναφέρεται στον στόχο των συνομιλιών. Δυστυχώς, με τις νεοφανείς ιδέες που προβάλλουμε τον τελευταίο καιρό, με τους προβληματισμούς μας για σχέδια Β΄ και Γ΄ και γενικά με τις συνεχείς μας παλινδρομήσεις έχουμε χάσει την έξωθεν καλή μαρτυρία ότι στόχος μας είναι η λύση και όχι οι συνομιλίες. Δηλαδή αν επιδιώκουμε διαπραγματεύσεις με στόχο το συντομότερο δυνατόν να φτάσουμε σε μια εφικτή λύση ή εάν μέσω των συνομιλιών στοχεύουμε στην διατήρηση του στάτους κβο. Μπορεί λεκτικά να είναι εύκολο να προσδιορίσεις εθνικές αναγκαιότητες και προτεραιότητες όμως θα πρέπει να είσαι έτοιμος να απαντήσεις σε αυτονόητα ερωτήματα. Πρώτον, θα πρέπει να απαντήσει αν η εθνική αυτή προτεραιότητα, η οποία μάλιστα ήταν και παραμένει, έχει προοπτική επιτυχίας και δεν αποτελεί έναν αόριστο ευσεβή πόθο. Δεν νομίζω να πιστεύει ότι υπό τας περιστάσεις είναι εφικτή η επανέναρξη των συνομιλιών. Το ναυάγιο , γιατί για ένα τραγικό ναυάγιο πρόκειται, της προσπάθειας Λουτ αποδεικνύει ότι το να πεισθεί ο γ.γ. ότι συντρέχουν λόγοι για μια νέα πρωτοβουλία με προοπτική επιτυχίας είναι πολύ απομακρυσμένο σενάριο. Άλλωστε, ο γ.γ. το έκανε σαφές. «Τουλάχιστον να συμφωνηθούν οι όροι αναφοράς». Εκτός αυτού η ομιλία του ΠτΔ στο Λονδίνο και η απάντηση του Τ/κ ηγέτη δείχνουν ότι ούτε καν στις επικεφαλίδες υπάρχει η ελάχιστη συναίνεση.

Κατά δεύτερον θα πρέπει με παρρησία να μας πει επιτέλους, δημόσια χωρίς περιστροφές και λεκτικές αλχημείες, αν συμφωνεί ή όχι με τις σημερινές μας θέσεις στο εθνικό θέμα.

«Θα πω την άποψη του κόμματός μου. Απόλυτες θέσεις όπως μηδέν στρατός, μηδέν εγγυήσεις πριν καν την συμφωνία, ή από την πρώτη ημέρα της συμφωνίας, δεν είναι υποβοηθητικές για τη λύση του Κυπριακού. Πρόκειται για μαξιμαλιστικές θέσεις», δήλωνε σε συνέντευξη του στην εφημερίδα «Αλήθεια» στις 17 Αυγούστου του 2018, ενώ στις 18 Ιουλίου ο ΠτΔ δήλωνε στο πολιτικό γραφείο του ΔΗΣΥ ότι είναι έτοιμος για διαπραγμάτευση νοουμένου ότι θα γίνουν αποδεκτές θέσεις-κλειδιά. Όπως, μηδέν εγγυήσεις, μηδέν στρατός, μηδέν επεμβατικά δικαιώματα.

«Δεν υπάρχει Κύπρος Β για να υπάρχουν για εμάς σχέδια Β΄, μια είναι η Κύπρος και πρέπει να προσπαθήσουμε μέσα από τον διάλογο να κάνουμε ό,τι είναι ανθρωπίνως δυνατόν να την επανενώσουμε», δήλωνε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ στις 30 Ιουλίου του 2018.

«Πρέπει οι πολιτικές δυνάμεις με πραγματισμό, με ρεαλισμό να κάτσουν κάτω να δουν πώς επιτέλους επικρατεί ειρήνη σε αυτό τον τόπο και πώς είναι δυνατόν να δημιουργήσουμε συνθήκες ειρηνικής συνύπαρξης είτε με τον Α΄ ή τον Β΄ ή τον Γ΄ τρόπο», δήλωνε ο ΠτΔ στις 14 Ιουλίου του 2019.

Σίγουρα μια απλή ανάγνωση των πιο πάνω δηλώσεων καταδεικνύει ότι ο μεν Αβέρωφ Νεοφύτου παραμένει πιστός στην φιλοσοφία του ιδρυτή της παράταξης, ο δε ΠτΔ ακολουθεί την δική του σχολή σκέψης που σιγά σιγά τείνει να είναι ταυτόσημη με αυτήν του Τάσου Παπαδόπουλου. Δυο φιλοσοφίες που για τον ΔΗΣΥ, τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα, εθεωρούντο εκ διαμέτρου αντίθετες.

Συνεπώς θα πρέπει να εξηγήσει τον λόγο που αν και διαφωνεί, όπως σαφέστατα δείχνουν τα πιο πάνω, στηρίζει τις επίσημες μας θέσεις ή αν θέλετε, γιατί τις στηρίζει αφού διαφωνεί.

«Οι συγκυρίες βοηθούν στην πορεία επίλυσης του κυπριακού προβλήματος και θέλω να πιστεύω ότι το 2016 θα είναι το έτος της επανένωσης του τόπου μας για να ανοίξουμε νέους ορίζοντες, να σταματήσουμε αυτό το μοιρολόι και τη μιζέρια δεκαετιών», δήλωνε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ τον Φεβρουάριο του 2016. Θα πρέπει λοιπόν να τοποθετηθεί στο το τι έφταιξε και ο εθνικός στόχος είναι πλέον ανέφικτος. Τι έφταιξε και το μοιρολόι έγινε επιθανάτιος θρήνος η δε εθνική μιζέρια κατάντησε μονιμότητα. Μήπως η Τουρκία το 2016 ήταν διαλλακτική ενώ σήμερα είναι αδιάλλακτη;

Αμείλικτα ερωτήματα που χρήζουν απαντήσεων χωρίς άλλη χρονοτριβή. Αν δεν το κάνει ο ίδιος σίγουρα θα το κάνει η αμείλικτη ιστορία. Ανεξαρτήτως αν προσπάθησε, πίσω από κλειστές πόρτες και πολιτικά σαλόνια, θα κριθεί εκ του αποτελέσματος. Δυστυχώς γι' αυτόν, αν δεν πάρει άμεσα θέση η ιστορία θα τον κατατάξει, σίγουρα αδίκως, στην κατηγορία «Εκείνων που έζησαν πριν από εμάς,που έκαναν πολλά, αλλά δεν τελείωσαν τίποτα», όπως έλεγε ο Ρωμαίος φιλόσοφος Σενέκας.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

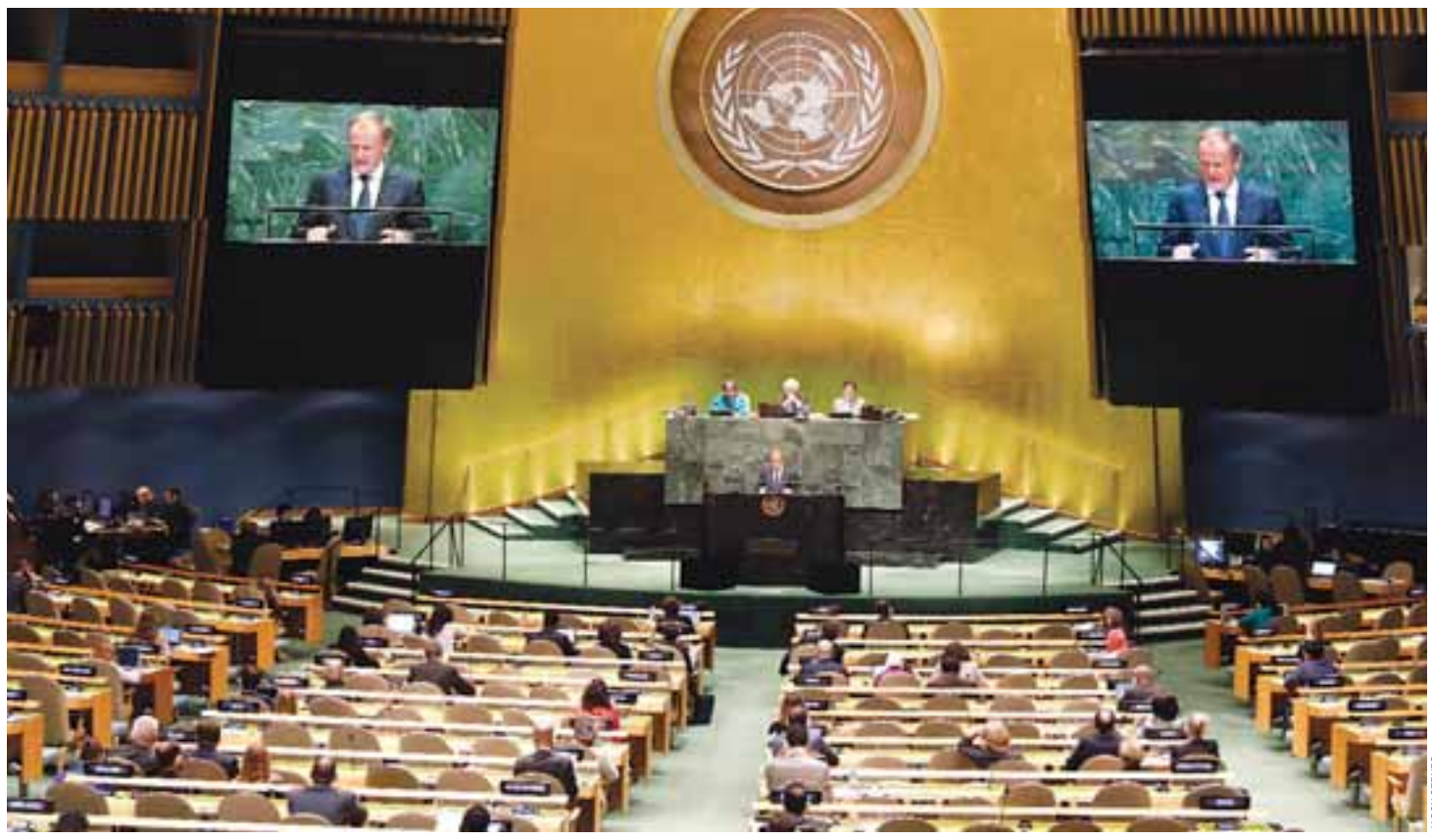

JASON SZENES

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ απευθύνεται στα Ηνωμένα Έθνη κατά την 74η Γενική Συνέλευση στις 26 Σεπτεμβρίου 2019.

Η περιχαράκωση των πέντε στις οκτώ

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Στις μέρες μας εξελίσσεται μια δημόσια συζήτηση εξαιτίας της πρωτοβουλίας ενός δεκαεξάχρονου να κατεβάσει την τουρκική σημαία από ένα τ/κ σχολείο στο κατεχόμενο χωριό της Λύσης, στις 8 του Σεπτέμβρη. Ακούγονται ερωτήματα για το ποια μορφή θα έπρεπε να έχει η στήριξή μας για την Κύπρο σήμερα. Πατριωτισμός δεν σημαίνει ηχηρές διακηρύξεις, ούτε ανυποχώρητη στάση στα επουσιώδη και εκκωφαντική σιωπή στα μεγάλα. Ωφέλιμη πολιτική για την Κύπρο σήμερα, σημαίνει προσπάθεια για ένα βιώσιμο συμβιβασμό που θα τον θωρακίζουν, πρώτο, η ωριμότητα του κυπριακού λαού, δεύτερο, οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες και, τρίτο, η οικοδόμηση κοινών συμφερόντων. Είναι καθήκον μας να αξιοποιήσουμε κάθε δυνατότητα για να φέρουμε τη λύση μια μέρα πιο γρήγορα. Να αξιοποιήσουμε κάθε προσφερόμενη δυνατότητα με τις πολλές διαστάσεις που παρέχει η άσκηση της «χαμηλής πολιτικής», όπως λ.χ. η μαζική παρουσία κατοίκων της Λύσης σε μια θρησκευτική τελετή, ή η θεατρική παράσταση «Ιππόλυτος» στη Σαλαμίνα από τον ΘΟΚ. Οι δραστηριότητες αυτού του είδους, καθώς και οι κοινές δράσεις ανάμεσα σε ε/κ και τ/κ οργανώσεις, φέρνουν τους πολίτες πιο κοντά, μειώνουν την προκατάληψη και αυξάνουν την εμπιστοσύνη. Να αξιοποιήσουμε κάθε δυνατότητα που παρέχουν οι σημερινοί συσχετισμοί, με στόχο να τους αλλάξουμε, με κατεύθυνση την μια και ενωμένη Κύπρο. Αλλιώς, μέσα από επιπόλαιες, ή λανθασμένες ενέργειες, ή μέσα από την εκτεταμένη αδράνεια, θα αφήνουμε τα πράγματα ως έχουν και έτσι η Κύπρος θα κατεβαίνει σκαλί- σκαλί στην περιθωριοποίηση.

Κάθε ηγέτης έχει την ευθύνη να χειρίζεται εξελίξεις- όσες μπορεί να επηρεάσει και όσες, με τις επιλογές του, μπορεί να αποφύγει ή να παρεμποδίσει. Δεν μεταφέρονται οι ευθύνες σε άλλους. Αν λ.χ. η κυβέρνηση πίστεψε ότι θα ενεργεί στα ζητήματα που συνδέονται με την ΑΟΖ, όπως στα ζητήματα της αγροτικής πολιτικής, θα οδηγηθεί σε αδιέξοδα γιατί στη θάλασσα αναπτύσσονται σημαντικά γεωπολιτικά συμφέροντα και οι μεγάλες εταιρείες παίζουν καθοριστικό ρόλο. Το ανηλεές παιχνίδι επίρριψης ευθυνών ισοδυναμεί με αυτάρεσκη δικαίωση γύρω από το «αλάνθαστο» κέλυφος της ε/κ καθαρότητας. Εξίσου επικίνδυνη είναι και η στρατηγική της «περιχαράκωσης» μέσα από τη δημιουργία μιας εικονικής πραγματικότητας, αυτής που κατασκευάζουν κάθε βράδυ στις Οκτώ, τα πέντε τηλεοπτικά κανάλια. Η ποδηγέτηση των ειδήσεων προδίδει άγχος. Γιατί θέλουν να ελέγχουν το κάθε τι; Η περιχαράκωση στον κόσμο της μονομέρειας και της παραπλάνησης στα δελτία ειδήσεων, ισοδυναμεί στις μέρες μας με παραίτηση. Ισοδυναμεί με ώθηση της κοινής γνώμης σε σταδιακή αποδοχή της σημερινής κατάστασης πραγμάτων, «λύση» που μπορεί να προκύψει από την εξουθένωση της κοινής γνώμης, από τους αλλεπάλληλους τακτικισμούς, και το καταιγιστικό εμπόριο του φόβου το οποίο μάς πωλούν «τα Δελτία των 8».

Η λύση του Κυπριακού δε θα προκύψει από καταγγελίες, ούτε μέσα από καλλιέργεια του φόβου για τη λύση. Μπορεί να προκύψει μόνο με καθαρή στρατηγική:

Αν αξιοποιήσουμε το πολύ σημαντικό «Πλαίσιο Γκουτιέρες». Αν αξιοποιήσουμε την Ε.Ε. ως «καταλύτη» της λύσης (νέο σύστημα ασφάλειας, ευρώ για όλη την Κύπρο, ανασυγκρότηση με νέες υποδομές, πλαίσιο προσαρμογής της οικονομίας στα στάδια της λύσης, πολιτικές για τη συνεργασία και τη συμφιλίωση). Αν με τους χειρισμούς και τις θέσεις μας δίνουμε κύρος και αξιοπιστία στην υπόθεση της λύσης, και όχι με θεατρικές παραστάσεις σε διαδρόμους ξενοδοχείων, ή με προκατασκευασμένες ομιλίες που δεν διαθέτουν καμιά αξιοπιστία, γιατί απευθύνονται μόνο στο εσωτερικό ακροατήριο. Αν βελτιώνουμε τις κοινωνικές μας συμπεριφορές, αν βελτιώνουμε την κοινωνική συνοχή, οικοδομώντας μια κοινή στρατηγική για όλους τους Κυπρίους. Αν προωθούμε την παιδεία της κριτικής σκέψης και των ανοικτών οριζόντων. Αν οι ευρωπαϊκές αξίες της ενότητας μέσα από την πολυφωνία, του σεβασμού στη διαφορετικότητα, ασκούν ολοένα και μεγαλύτερη επιρροή στην κοινή γνώμη.

Αν έχουμε πρωτοβουλίες σε όλα τα επίπεδα. Στη διπλωματία, όπως λ.χ. η παροχή τεχνογνωσίας στην τ/κ κοινότητα για να προετοιμαστεί για τη συμμετοχή της στην Ε.Ε., κάτι στο οποίο ο τέως πρόεδρος Γιώργος Βασιλείου θα μπορούσε να κάνει εξαιρετική δουλειά. Όπως λ.χ. η πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή Τ. Χατζηγεωργίου για εγκατάσταση στο νησί μετά τη λύση μιας από τις έδρες του ΟΗΕ. Όπως, λ.χ. η συνεργασία με γειτονικές μας χώρες μέσα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, μια ενότητα από θέματα στα οποία ο Ιωάννης Κασουλίδης θα μπορούσε να προσφέρει πολλά μαζί με πολύ καλούς κύπριους τεχνοκράτες.

Αν θεωρούμε ότι η επίλυση θα προκύψει, αφού πρώτα πάρουμε τη ρεβάνς από την Τουρκία για την εισβολή, τότε είναι βέβαιον ότι θα χρεοκοπήσουμε εφ' όλης της ύλης. Μπορούμε να αλλάξουμε τα πράγματα, αν κατανοήσουμε ότι η νίκη ήρθε την 1η Μαΐου 2004, γιατί αναπτύχθηκε μια διαφορετική στρατηγική- οφέλη για την Κύπρο, πρόοδος στην ευρωτουρκική σχέση, κέρδη για όλους, με επίκεντρο μια ευρωπαϊκή στρατηγική επίλυσης ιστορικών διαιρέσεων στην περιοχή. Θα βγούμε από τα αδιέξοδα μόνο αν έχουμε γνώση για το πώς παίζεται το παιχνίδι μέσα στο ευρωπαϊκό γήπεδο και αν αναλάβουμε τις κατάλληλες πρωτοβουλίες. Κανένας δεν θα σου χαρίσει τίποτε. Χρειάζεται πρώτα να πείσεις ότι μιλάς σοβαρά, ότι εννοείς αυτά που λες, κατά συνέπεια, μόνο με καθαρές πολιτικές θα έχουμε κατανόηση, συμμαχίες, υποστήριξη. Το έργο της επίλυσης του Κυπριακού είναι ένα μεγάλο έργο ελευθερίας, ένα έργο εκσυγχρονισμού της κοινωνίας μας και ένα έργο αλλαγής πολιτιστικού παραδείγματος- από την ε/κ «μονολιθικότητα» στην καλλιέργεια της κουλτούρας της συνεννόησης και της συνεργασίας μέσα στην Κύπρο και μέσα στην Ε.Ε.

www.larkoslarkou.org.cy

Η συνταγή της προχειρότητας

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Πριν από δύο μήνες, με αφορμή την εξαγγελία υποβολής αιτήματος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κρατική ενίσχυση της ακτοπλοϊκής σύνδεσης Κύπρου – Ελλάδας, έγραφα ότι «πνιγόμαστε από αέρος και μας πετούν στη θάλασσα». Η ακατανόητη επιχειρηματολογία της Υφυπουργού Ναυτιλίας άφηνε εκτός συζήτησης, το βασικότερο πρόβλημα που καλούμαστε εδώ και πολλά χρόνια να λύσουμε, αυτό της αεροπορικής σύνδεσης του ανατολικότερου νησιού της Μεσογείου με τον υπόλοιπο κόσμο. Η κατάρρευση της Thomas Cook μας απέδειξε -με το αζημίωτο- ότι η ενίσχυση της απευθείας σύνδεσης της χώρας με βασικούς κόμβους αερομεταφορών, θα έπρεπε να ήταν ύψιστη προτεραιότητα. Οι λόγοι πολλοί και όλοι ζωτικής σημασίας. Ένας εξ αυτών, ο τουρισμός.

Είχαν προηγηθεί τα λουκέτα των αερογραμμών Air Berlin και Monarch το 2017, με απώλειες πέραν των 22 εβδομαδιαίων πτήσεων προς τα κυπριακά αεροδρόμια, από Γερμανία και Μ. Βρετανία, αντίστοιχα. Ακολούθησε η κατάρρευση της Cobalt το 2018 και το Φλεβάρη του 2019 η κατάρρευση της Germania Airlines. Κι ενώ το 2017 και 2018 ήταν χρονιές ρεκόρ για τις αφίξεις ξένων περιηγητών, με τις προαναφερθείσες απώλειες και την αβεβαιότητα του Brexit, φτάσαμε να μετρούμε στη φετινή σεζόν, 19% μειωμένες αφίξεις από τη Γερμανική αγορά και γενικότερα μια ανεμική αύξηση στο 0,6%. Αυτά μέχρι τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους. Μας πρόλαβε όμως η κατάρρευση της Thomas Cook που με τα αεροπλάνα της, μετέφερε περίπου το 4-5% της συνολικής επιβατικής κίνησης, δηλαδή, πέραν των 140.000 τουριστών ετησίως. Μια απώλεια που μεταφράζεται σε δεκάδες εκατομμύρια ευρώ.

Σε προέκταση των πιο πάνω, η πτώχευση της Thomas Cook αναμένεται να επιφέρει δραματικές επιπτώσεις σε ολόκληρο τον κλάδο φιλοξενίας και μαζικής εστίασης. Η άμεση ζημιά υπολογίζεται στα 60 εκατομμύρια για φέτος, έστω κι αν μέρος των ζημιών θα καλυφτεί από τους οργανισμούς ασφάλισης ταξιδίων (βλέπε Air Travel Trust). Τα χειρότερα όμως, έπονται με τη νέα σεζόν. Ενδεχομένως ο ανταγωνισμός να καλύψει ένα μέρος των πελατών μεσοπρόθεσμα, αλλά κανείς δεν εγγυάται ότι ο νέος πράκτορας θα εντάξει την Κύπρο στους καταλόγους του, δεδομένων των υψηλών τιμών μας. Ο Thomas Cook, ιδρυτής του ομώνυμου κολοσσιαίου ταξιδιωτικού πρακτορείου, ήταν ο άνθρωπος που εμπνεύστηκε τα λεγόμενα "Ταξιδιωτικά Πακέτα". Ξεκίνησε από τη Βρετανία και στη συνέχεια επεκτάθηκε σε όλο τον κόσμο πουλώντας διακοπές οργανωμένες σε μια τιμή-πακέτο. Αυτά, το 1841. Από τότε ο κόσμος άλλαξε τέσσερις φορές κι ο ανταγωνισμός κτυπά πλέον ανελέητα. Διαδικτυακές πλατφόρμες πώλησης εισιτηρίων και διαμονής, μέχρι και sharing stay (Airbnb) είναι στη διάθεση των πολιτών, οι οποίοι μπορούν να οργανώσουν μόνοι τις διακοπές τους, σε περιόδους off-season, με οικονομικές και αξιοπρεπείς λύσεις. Η τελευταία δεκαετία για τον Thomas Cook, βγήκε λίγο πολύ στον αναπνευστήρα, ενώ σώθηκε από βέβαιη πτώχευση τουλάχιστον δύο φορές. Σε μια προσπάθεια να επιβιώσει, προχώρησε σε στρατηγική πλήρους καθετοποίησης. Παρείχε πακέτα που περιλάμβαναν αεροπορικά εισιτήρια, διαμονή σε ιδιόκτητα ξενοδοχεία και γεύματα all inclusive. Αποδείχτηκαν ανοίγματα που δεν μπόρεσε να σηκώσει.

Στην Κύπρο, κλασικά χωρίς καμία στρατηγική, χωρίς κανένα όραμα για τον πιο βασικό πυλώνα της οικονομίας μας, προσδεθήκαμε στο άρμα των τουριστικών πρακτόρων, πέφτοντας στην παγίδα του εύκολου χρήματος. Δεκάδες ξενοδοχεία παρέδωσαν τα κλειδιά αποκλειστικά σε Thomas Cook, Tui και Biblio Globus, οι οποίοι τους εξασφάλιζαν 80 έως και 100% πληρότητα. Τα πρακτορεία με τη σειρά τους, εξαντλούνταν με τα all inclusive προγράμματα, μειώνοντας έτσι τις τιμές-πακέτα. Και χωρίς να το καταλάβουν, βρέθηκαν εκτός παζαριού με την ψευδαίσθηση του μηδενικού ρίσκου να μπαίνουν στο φαύλο κύκλο μείωσης των τιμών και καταρράκωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Κι ενώ το συγκεκριμένο μοντέλο του επιχειρείν, οδεύει σταδιακά προς την πτώχευση, εμείς συντηρούμε την εξάρτηση, τόσο προς τους πράκτορες, όσο και με τις αγορές τουριστών. Σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία, το 1988, η εξάρτηση στην Αγγλική αγορά ήταν στο 36%. Το 1998 η εξάρτηση έφτασε στο 46% ενώ το 2008 σκαρφάλωσε στο 52%. Το 2018, φαίνεται ποσοστιαία να μειώνεται στο 34%. Παρόλα αυτά, από το ρεκόρ των 3,9 εκατομμυρίων αφίξεων, το 1,3 εκ αφορά Βρετανούς και 780 χιλ Ρώσους. Αν αναλογιστεί κανείς ότι από τις συνολικές αφίξεις, το 60% προέρχεται από οργανωμένα πακέτα δύο Αγγλικών πρακτορείων κι ενός Ρωσικού, τότε η εξάρτηση της χώρας στις δύο αυτές αγορές είναι εγκληματικά τεράστια. Σημειώνω εδώ ότι η Biblio Globus εξαγοράστηκε τον περασμένο Μάιο από την Thomas Cook κι ακόμα δεν έχει σημάνει συναγερμός…!

Η συνταγή της προχειρότητας ολοκληρώνεται από τους αρμόδιους φορείς, με τον μεταλλαγμένο ΚΟΤ να κινείται μεταξύ φθοράς, διαφθοράς και γραφικότητας: Παντελής απουσία οράματος για την κατεύθυνση του τουριστικού τομέα, αδυναμία προσαρμογής στη σύγχρονη ζήτηση για εξατομικευμένες υπηρεσίες, ανυπαρξία ολοκληρωμένου πλάνου εκσυγχρονισμού της προβολής της χώρας και των υπηρεσιών της και παροχή κινήτρων που κατακερματίζουν εν τέλει την ξενοδοχειακή βιομηχανία, μετατρέποντας τουριστικές μονάδες σε πολυτελή διαμερίσματα για διαβατήρια.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

A PROJECT BY

WIZGUIDE Difford's Guide

FOR DISCERNING DRINKERS

CYPRUS Cocktail Festival

MAIN SPONSOR

αλφαμεγα

THE CLUMSIES
ATHENS

BABA AU RUM
ATHENS

THE GIN JOINT
ATHENS

NOEL
ATHENS

A FOR ATHENS
ATHENS

42
ATHENS

UPUPA EPOPS
ATHENS

ODORI
ATHENS

PALAIA PINEZA
NICOSIA

ZONKEY
NICOSIA

BOTTEGA AMARO
NICOSIA

THE GYM
NICOSIA

JOLLY JOKER
NICOSIA

OLD MARKET ST.
LARNACA

LIBRARY BAR/ GIN GARDEN
LIMASSOL

MADAME
LIMASSOL

#cocktailfestcy

SPONSORS

BACARDÍ | Naked Grouse | EDINBURGH GIN

Τα τετράμηνα φανέρωσαν το χάσμα

Οι διαφωνίες στους κόλπους της ΟΕΛΜΕΚ τορπιλίζουν τις ελπίδες για διάλογο

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Ο γενικός αναβρασμός που παρατηρείται στον τομέα της Παιδείας το τελευταίο διάστημα έχει προκαλέσει γενικότερη αναστάτωση τόσο στους φορείς της εκπαίδευσης όσο και στο Υπουργείο Παιδείας. Με το πέρας μάλιστα των απεργιακών κινητοποιήσεων αυτή την εβδομάδα από τις τρεις εκπαιδευτικές οργανώσεις, τα βλέμματα όλων στρέφονται στον επικείμενο διάλογο με τον υπουργό Παιδείας, εκεί όπου στρέφονται όλες οι ελπίδες για αποκλιμάκωση της έντασης. Ήδη ΠΟΕΔ και ΟΕΛΜΕΚ έχουν αποστείλει κατόπιν επιθυμίας του κ. Χαμπιαούρη τα ζητήματα που επιθυμούν να συζητήσουν μαζί του και το μόνο που απομένει είναι η οριστικοποίηση των συναντήσεων. Το ενδιαφέρον πλέον αναμένεται ως προς την έκβαση που θα έχει ο διάλογος, ειδικότερα σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα. Ο θεσμός της αξιολόγησης του μαθητή και συγκεκριμένα η εφαρμογή των εξετάσεων τετραμήνων στις Α΄ Τάξεις Λυκείων και Τεχνικών Σχολών.

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στρέφεται περισσότερο ως προς στην στάση που προτίθεται να κρατήσει η ΟΕΛΜΕΚ αναφορικά με το συγκεκριμένο θέμα, μιας και τη Δευτέρα πέρα από την απόφαση για αποδοχή του διαλόγου, επανέφερε ζήτημα αποδοχής ή μη του νόμου της Αξιολόγησης, κάτι που επισήμως είχε «ξεχαστεί» το τελευταίο διάστημα. Η απόφαση αυτή του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου έχει προκαλέσει εκνευρισμό όχι μόνο στο Υπουργείο, αλλά και σε συνιστώσες παρατάξεις της ίδιας της οργάνωσης, οι οποίες κάνουν λόγο για αναξιοπιστία της ηγεσίας. Η ΟΕΛΜΕΚ στην παρούσα χρονική συγκυρία έχει χωριστεί σε στρατόπεδα, και η φαινομενική ηρεμία που επικρατούσε το τελευταίο διάστημα έχει δώσει τη θέση της σε ένα κλίμα εσωστρέφειας και επίρριψης ευθυνών. Με τα υφιστάμενα δεδομένα, θεωρείται από συγκεκριμένους κύκλους των εμπλεκομένων μερών, εξαιρετικά δύσκολο να προκύψει γεφύρωση του χάσματος.

Τι ακριβώς ζητά η οργάνωση;

Το βασικό ερώτημα που εγείρεται ολόκληρη την εβδομάδα, αφορά το τι είναι ακριβώς αυτό που θέλει η ΟΕΛΜΕΚ. Συγκεκριμένα, υπάρχει απόφαση της Παγκύπριας Συνδιάσκεψης στις 20 Ιουλίου που αναφέρει ότι «Η ΠΣΓΑ της ΟΕΛΜΕΚ εκφράζει για πολλοστή φορά την έντονη διαφωνία της με την εφαρμογή των εξετάσεων τετραμήνων από τη σχολική χρονιά 2019-2020, όπως προνοούν οι Κανονισμοί Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης», προχωρώντας ακόμη περισσότερο αναφέροντας «τη λήψη απεργιακών μέτρων κατά την περίοδο των εξετάσεων των τετραμήνων τον Δεκέμβριο του 2019».

Από την άλλη, στην απόφαση του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου στις 17 Σεπτεμβρίου, γίνεται λόγος στην εγκύκλιο της 2ας Σεπτεμβρίου, όπου με δέκα σημεία παραθέτει τα προβλήματα που κατά την Οργάνωση προκαλούν οι παράμετροι και ποσοστώσεις της εγκυκλίου. Το σημαντικό σε αυτή την υπόθεση είναι ότι η ΟΕΛΜΕΚ για να συναντήσει τον Υπουργό και να συζητήσει μαζί του, θέτει σαν προαπαιτούμενο και τις δυο αυτές αποφάσεις, γεγονός που δημιουργεί αντιφάσεις και εν πολλοίς σύγχυση. Καλά πληροφορημένες πηγές από το Υπουργείο Παιδείας αναφέρουν πως υπάρχει έντονη ενόχληση από τη διφορούμενη στάση της οργάνωσης, εκφράζοντας ταυτόχρονα επιφυλάξεις για το κατά πόσο στόχος της ΟΕΛΜΕΚ είναι η αποκλιμάκωση της έντασης ή η διατήρησή της.

Ενδεικτικό του κλίματος ανομοιογένειας που παρουσιάζεται αυτή τη στιγμή στην ΟΕΛΜΕΚ, αποτελεί και το γεγονός πως κατά τη μονόωρη στάση εργασίας την Τετάρτη, ορισμένοι καθηγητές παρέμειναν στις τάξεις και δίδασκαν κανονικά στους μαθητές.

Καλά πληροφορημένες πηγές από το Υπ. Παιδείας αναφέρουν πως υπάρχει έντονη ενόχληση από τη διφορούμενη στάση της οργάνωσης ως προς το αν θέλει ή όχι την αποκλιμάκωση της έντασης.

Διχασμένη η ΟΕΛΜΕΚ

Ενδεικτικό του κλίματος ανομοιογένειας που παρουσιάζεται αυτή τη στιγμή στην ΟΕΛΜΕΚ, αποτελεί και το γεγονός πως κατά τη μονόωρη στάση εργασίας την Τετάρτη, ορισμένοι καθηγητές παρέμειναν στις τάξεις και δίδασκαν κανονικά στους μαθητές. Γενικότερα, με τα υπάρχοντα δεδομένα στην ΟΕΛΜΕΚ, εμφανίζονται δύο εκ διαμέτρου αντίθετες ομάδες, οι οποίες ολοένα και περισσότερο εκφράζουν δημόσια τις μεταξύ τους αντιθέσεις.

Η μία ομάδα που τάσσεται ανεπιφύλακτα εναντίον των τετραμήνων είναι η «Προοδευτική», η οποία κατέχει και τη Γενική Γραμματεία της Οργάνωσης και η οποία σε πρόσφατη ανακοίνωσή της στις 25 Σεπτεμβρίου επισημαίνει πως «τάσσεται διαχρονικά κατά της εισαγωγής εξετάσεων στο τέλος των τετραμήνων». Επιπλέον, ο αντιπρόεδρος της οργάνωσης Παντελής Νικολαΐδης της «Νέας Πνοής» τόσο με δημόσιες εμφανίσεις, όσο και με αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης τάσσεται ανεπιφύλακτα εναντίον των εξετάσεων τετραμήνων, ως επίσης και των απεργιακών μέτρων κατά τις ημέρες διεξαγωγής εξετάσεων τον Δεκέμβριο.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν παρατάξεις που τάσσονται υπέρ των τετραμήνων, ζητώντας όμως κάποιες αλλαγές επί συγκεκριμένων ζητημάτων. Ο βοηθός γενικός γραμματέας της Οργάνωσης Θέμης Πολυβίου με δηλώσεις του στην «Κ» σημείωσε πως η παράταξη του (Νέα Κίνηση) τάσσεται υπέρ των τετραμήνων, αλλά με κάποιες αλλαγές. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι πως «τα χρονοδιαγράμματα που έθεσε το Υπουργείο είναι αρκετά πιεστικά, ενώ δεν έχει αναπροσαρμοστεί το αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων» ανέφερε ο κ. Πολυβίου, τονίζοντας, ωστόσο, πως «διαχρονική θέση μας αποτελεί ότι οι εξετάσεις τετραμήνων μπορούν να λειτουργήσουν προς όφελος των μαθητών και του δημόσιου σχολείου».

Από πλευράς της «Αλλαγής», ο κ. Στέλιος Κουτσίδης που είναι και οργανωτικός γραμματέας της ΟΕΛΜΕΚ, ανέφερε στην «Κ» πως θέση της παράταξης του είναι «σταθερά υπέρ των τετραμήνων». Υπάρχουν κάποια σημεία που δεν μπορούν να αλλάξουν άμεσα λόγω του ότι αποτελούν μέρος των Κανονισμών που ψήφισε η Βουλή, αλλά υπάρχουν και λύσεις που μπορούν να δώσουν άμεση βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης όπως «να αφαιρεθούν οι ποσοστώσεις του προφορικού σκέλους, τα χρονοδιαγράμματα που αφορούν το δεύτερο τετράμηνο μέχρι τον Ιούνιο». Ο κ. Κουτσίδης επεσήμανε παράλληλα πως «κανένα Σύστημα δεν μπορεί να είναι τέλειο, αλλά καλό θα ήταν να αξιολογείται, αφού πρώτα δοκιμαστεί».

Με τα δεδομένα ως έχουν, ο επιδιωκόμενος διάλογος ανάμεσα σε ΟΕΛΜΕΚ και Υπουργείο Παιδείας δεν ξεκινά με τους καλύτερους οιωνούς. Σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες, η επιστολή που απέστειλε η οργάνωση την Παρασκευή προς τον υπουργό, δεν κινείται στο πλαίσιο της κατάθεσης συγκεκριμένων προτάσεων επί της εγκυκλίου, αλλά της παράθεσης δέκα σημείων για τα τετράμηνα, επιπλέον με τα κλιματιστικά στα σχολεία, το συνταξιοδοτικό και τη στελέχωση. Τα πάντα είναι ρευστά και παραμένει άγνωστο αν μονάχα με καλή διάθεση μπορεί να προκύψει πεδίο συνεννόησης και πολύ περισσότερο επιτυχούς κατάληξης σε ένα διάλογο.

Γιώργος Νταλάρας: Η Κύπρος δεν είναι για πλάκα

Στο «σαλόνι της μνήμης» του μεγάλου καλλιτέχνη που σήμερα γιορτάζει τα 70χρονα του μας ξεναγεί ο Θανάσης Λάλας

Από την παρουσίαση του βιβλίου του Θανάση Λάλα για τον Γιώργο Νταλάρα με τίτλο: «Και το καλοκαίρι κρυώνω», η «Κ» τιμής ένεκεν για τη 70χρονα του καλλιτέχνη (γεννήθηκε 29/09/1949) επέλεξε αποσπάσματα που σχετίζονται με την μακρόχρονη σχέση του με την Κύπρο. Η «Κ» γνωρίζοντας την ουσία της σχέσης Νταλάρα με το νησί μας αφιερώνει σήμερα ένα μικρό απόσπασμα της παρουσίασης του βιβλίου του Θ. Λάλα στη Λεμεσό, από τον δρα Μενέλαο Αβραάμ.

Του δρα **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

«Η Κύπρος πάντοτε αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι του καλλιτεχνικού έργου αλλά και της κοινωνικοπολιτικής παρέμβασης του Γιώργου Νταλάρα. Αφού ο κεντρικός μπούσουλας της κοσμοθεωρίας του είναι το δίκαιο και η πάλη ενάντια στο άδικο, το κυπριακό πρόβλημα, ως πρόβλημα ιμπεριαλιστικών σχεδιασμών και επεμβάσεων που μετεξελίχθηκε σε πρόβλημα εισβολής και κατοχής, δεν μπορούσε να μην αγγίξει τις χορδές της ψυχής και της φωνής του. Συμμετείχε σε συναυλίες στα προσφυγικά τσαντίρια το 1974, πρωτοπόρησε με τις διεθνείς συναυλίες για την άμυνα της Κύπρου, έλαβε μέρος σε πάμπολλες εκδηλώσεις αλληλεγγύης προς τον κυπριακό λαό και μέχρι σήμερα δεν μένει συναυλία του που να μην αφιερώσει κάτι για την Κύπρο. Ο Γιώργος τραγούδησε όσο κανείς άλλος μεγάλους ποιητές της Κύπρου όπως Βασίλη Μιχαηλίδη, Θοδόση Πιερίδη,

Κώστα Μόντη, Μιχάλη Πασιαρδή. Τραγούδησε συνθέσεις του Μιχάλη Χριστοδουλίδη, του Μάριου Τόκα, του Δημήτρη Λάγιου. Ο Γιώργος και η Διάσταση πρωτοτραγούδησαν ύμνους για την Κύπρο όπως το «Καρτερούμεν μέραν νύχτα να φυσήσει ένας αέρας», το «Λογαριάσατε λάθος με τον νου σας εμπόροι», το «Δεν είναι η πρώτη σας φορά που μας πουλήσατε», το «Ανασήκωσε τις πλάτες κι απόσεισε τους Πενταδάκτυλε » τον «Βαγορή» και την «Αμμόχωστο». Ο Γιώργος επίσης είναι που τραγούδησε τους στίχους της συμπατριώτισσας μας Νεσιέ Γιασίν «Η δική μου η πατρίδα έχει μοιραστεί στα δυο, πιο από τα δυο κομμάτια πρέπει ν' αγαπώ», σύμβολο της αντίστασης στην κατοχή και τη διχοτόμηση, σύμβολο επαναπροσέγγισης και ειρηνικής συμβίωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Όταν λοιπόν κάποιοι επιχείρησαν να ειρωνευτούν τον Νταλάρα, ότι προσπάθησε να εκμεταλλευτεί το Κυπριακό πρόβλημα για ιδιοτελείς σκοπούς και δόξα, αυτήν την πισώπλατη μαχαιριά του φθόνου και της κακεντρέχειας, ο Γιώργος την πολέμησε ακόμη και με προσφυγές στα δικαστήρια. Τόσο τον έπνιγε το άδικο. Τη στιγμή που αυτός με τον δικό του καλλιτεχνικό τρόπο, συμπαρασύροντας και άλλους καλλιτέχνες προσπαθούσε να συμβάλει στη διεθνοποίηση του Κυπριακού, να αναδείξει το πρόβλημα των αγνοουμένων και των προσφύγων και να συλλέξει λεφτά για την Κύπρο, άλλοι με τον «φερετζέ της σάτιρας» αμφισβητούσαν την ανιδιοτέλεια και τις προθέσεις του. Όπως μαρτυρεί και ο Θανάσης τσακώθηκε και μαζί του, όταν αυτός ως ραδιοφωνικός παραγωγός πήγε να του κάνει φάρσα. «Σε μένα – του είπε ο Νταλάρας – κάνε όσες πλάκες θέλεις, αλλά μην παίζεις με την Κύπρο, είναι πολύ σοβαρό πράγμα, κρύβει πολύ χυμένο αίμα. Ένας φίλος μου πρέπει να τα ξεχωρίζει αυτά!».

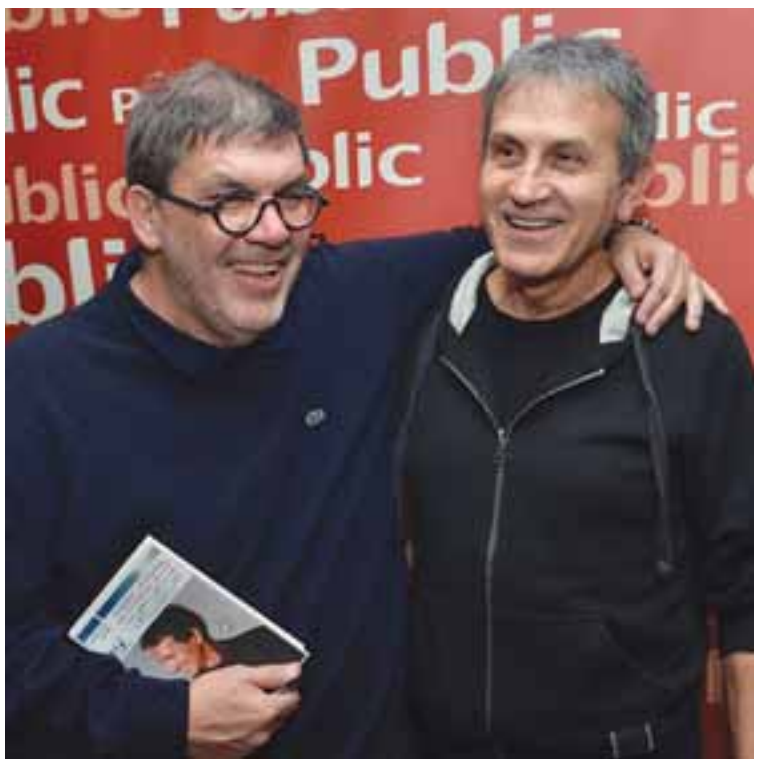

«Σε μένα, είπε κάποτε ο Νταλάρας στον Λάλα, κάνε όσες πλάκες θέλεις, αλλά μην παίζεις με την Κύπρο, είναι πολύ σοβαρό πράγμα, κρύβει πολύ χυμένο αίμα. Ένας φίλος μου πρέπει να τα ξεχωρίζει αυτά!».

Ο μαντατοφόρος

Εμείς που σε γνωρίζουμε, ξέρουμε πόσο πόνο αισθάνεσαι για τον τόπο μας, ξέρουμε τις αγωνίες και τις ανησυχίες σου. Γι' αυτό συνεχώς μελετάς την ιστορία του τόπου μας και ρωτάς διαφορετικούς ανθρώπους και συγκρίνεις απόψεις και στάσεις. Και προβληματίζεσαι. Μου θυμίζεις Γιώργο τις αγωνίες του Σεφέρη στο ποίημά του «Σαλαμίνα της Κύπρος»: «Τη γνώμη των δυνατών ποιος θα μπορέσει να τη γυρίσει/ Ποιος θα μπορέσει να ακουσθεί/ Καθένας χωριστά ονειρεύεται και δεν ακούει τον βραχνά των άλλων». Για να απαντήσει στη συνέχεια: «Ναι. Όμως ο μαντατοφόρος τρέχει/ και όσο μακρύς και αν είναι ο δρόμος του/ Θα φέρει σ' αυτούς που γύρευαν ν' αλυσοδέσουν τον Ελλήσποντο/ το φοβερό μήνυμα της Σαλαμίνας».

Γι' αυτό και εσύ Γιώργο μην σταματήσεις να πολεμάς το άδικο. Παρέμεινε και εσύ μαντατοφόρος, καρτερικός τραγουδιστής της ελπίδας και της ανάστασης για όλους. Με τη σοφία όμως της ιστορικής γνώσης και την εμπειρία της πολιτικής πραγματικότητας έτσι ώστε οι αγώνες των λαών να μην είναι μάταιοι, να μην είναι κατά τον Σεφέρη πάλι, «για ένα πουκάμισο αδειανό, για μια Ελένη». Στο βιβλίο του Θ. Λάλα θα βρείτε πάρα πολλά ενδιαφέροντα πράγματα. Τις εκτιμήσεις του Νταλάρα για τους Έλληνες συνθέτες, ποιητές και τραγουδιστές, παλαιότερους και νεότερους. Θα βρείτε τις προσωπικές του λίστες, με ότι και όσους αγαπάει. Θα μάθετε πολλά ενδόμυχά του. Θα ήταν παράλειψή μου όμως αν δεν έκανα αναφορά και σε τρία αγαπημένα πρόσωπα του Γιώργου. Το ένα είναι η Άννα, το Α και το Ω της ζωής του. Μια σχέση ερωτική που δοκιμάστηκε στον χρόνο. Η Άννα υπήρξε και είναι το «παυσίλυπο» του Γιώργου. Η γυναίκα που με το «βιτριολικό» χιούμορ της τον κάνει να γελάει. Η παραγωγός της καλλιτεχνικής του πορείας που παρ' όλους τους επαγγελματικούς καυγάδες έχει πάντα δίκιο. Το πρώτο τους ραντεβού έγινε 17 του Νιόβρη. Ο Λάλας εύστοχα το εντοπίζει και με το δικό του χιούμορ το αποδίδει ως τρομοκρατική ενέργεια. Μια μονάχα φράση του Γιώργου τα λέει όλα: «Της χρωστάω τα πάντα». Τα άλλα δύο αγαπημένα πρόσωπα είναι ο Μάριος Παπαδόπουλος και ο αείμνηστος Πανίκος Σχοινής, οι παραγωγοί και φίλοι του με τους οποίους έκτισε μια σχέση αμάραντη, απόσταγμα της οποίας ήταν όλα εκείνα τα τραγούδια για την Κύπρο και οι αμέτρητες συναυλίες στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Ο Μάνος Χατζιδάκις ήταν αυτός που μίλησε για τα 4 πρόσωπα του Νταλάρα: «Το ένα περιέχει την παράδοση. Το άλλο, το πάθος του για το τραγούδι, κάθε λογής τραγούδι. Το τρίτο, την ερωτική του σχέση με το κοινό. Και το τέταρτο, την τελειολογία και την τάση του για τα άστρα».

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
έρχονται με την υπογραφή ενός θρύλου
του παγκόσμιου κόμικ.

Την Κυριακή 6 Οκτωβρίου μαζί με την Καθημερινή

Νέα σχέση με τις ΗΠΑ σε «εύθραυστη» περιοχή

Η επίσκεψη Πομπέο στην Αθήνα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Την ολοκλήρωση ενός σημαντικού γύρου ενίσχυσης των δεσμών Ελλάδας και ΗΠΑ σημαδεύει η επίσκεψη του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο στην Αθήνα την ερχόμενη Παρασκευή. Επιστέγασμα αποτελεί η νέα συμφωνία αμοιβαίας αμυντικής συνεργασίας, την οποία αναμένεται να υπογράψει με τον Ελληνα ομόλογό του Νίκο Δένδια το Σάββατο, οπότε θα συναντηθεί με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και, εν συνεχεία, με τον υπουργό Εθνικής Αμυνας Νίκο Παναγιωτόπουλο. Η ανοιχτή σε βάθος χρόνου νέα συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για αμερικανικές επενδύσεις σε ελληνικές στρατιωτικές υποδομές και, ενδεχομένως, για την παραχώρηση και κάποιων εξοπλισμών.

Ωστόσο, η ευρύτερη διάσταση αφορά το παιχνίδι που φαίνεται ότι ανοίγεται στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Η διεύρυνση του αμερικανικού αποτυπώματος στην ελληνική επικράτεια, και δη στη Σούδα, στη Λάρισα, στο Στεφανοβίκειο και στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης, δημιουργεί προϋποθέσεις για στενότερη συνεργασία σε πολλαπλά επίπεδα, ενώ από την ελληνική πλευρά γίνεται αντιληπτό και ως πρακτικό μέρος ενός πλαισίου ευρύτερων διασφαλίσεων.

Σημαντικότερη παράμετρος είναι αυτή της χρονικής διάρκειας της συμφωνίας (την οποία η «Κ» αποκάλυψε στο φύλλο της Τετάρτης 25/9), η οποία θα είναι ανοιχτή, με δικαίωμα ακύρωσης μόνον εφόσον καταγγελθεί από τη μία ή την άλλη πλευρά. Δεδομένου ότι η προηγούμενη κυβέρνηση είχε αφήσει αυτή τη συζήτηση στα έξι χρόνια διάρκειας της συμφωνίας, καθίσταται σαφές πως από τον Ιούλιο μέχρι και την Τρίτη, όταν ολοκληρώθηκαν οι τεχνικές λεπτομέρειες ανάμεσα στις αντιπροσωπείες των δύο χωρών, άλλαξαν ορισμένες πτυχές. Ισως η πλέον σημαντική διαφοροποίηση της νέας συμφωνίας, σε σύγκριση με την έως τώρα ισχύουσα συμφωνία αμοιβαίας αμυντικής συνεργασίας (MDCA), αφορά τον ρόλο της Βουλής. Από το 1990, οπότε υπογράφηκε η MDCA, μέχρι σήμερα, η ανανέωση γινόταν σχεδόν αυτόματα. Στο εξής, οποιαδήποτε τροποποίηση θα πρέπει να περνάει μέσα από τη Βουλή, να εγκρίνεται κοινοβουλευτικά. Δεδομένου ότι η κυβέρνηση του Αλέξη Τσίπρα είχε στηρίξει την υλοποίηση αυτής της συμφωνίας, είναι δύσκολο να φανταστεί κάποιος πως ο ΣΥΡΙΖΑ θα έβρισκε λόγο να την καταψηφίσει, όπως άλλωστε και το ΚΙΝΑΛ. Επί της ουσίας, τα δύο βασικά συστατικά στοιχεία για την Ελλάδα αφορούν το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης και τις επενδύσεις σε υποδομές και στην υψηλή τεχνολογία.

Τι περιμένει η ελληνική πλευρά σε μια περίοδο που η στάση της Αγκυρας δημιουργεί κινδύνους αλλαγής των ισορροπιών στην Ανατολική Μεσόγειο.

Στην πρώτη περίπτωση, η Αθήνα επιθυμεί τη μόνιμη παρουσία των Αμερικανών σε μια ευαίσθητη περιοχή. Παράλληλα, η χρήση του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης εξυπηρετεί τις ΗΠΑ, καθώς αποκτούν γρήγορη παράκαμψη των Στενών για τη μετακίνηση των δυνάμεών τους από τη Μεσόγειο προς την Ανατολική Ευρώπη και τη Βαλτική, μέσα από χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ. Η κίνηση αυτή «κλειδώνει» γεωγραφικά την Ελλάδα σε μια σειρά συμμαχικών χωρών που ξεκινούν από τη Βαλτική και φθάνουν μέχρι το Αιγαίο (Πολωνία, Σλοβακία, Ρουμανία, Βουλγαρία), μετατρέποντάς τη σε πολύ σημαντικό κρίκο των κρατών (frontier states) που βρίσκονται ουσιαστικά ανάμεσα στις παραδοσιακές, μεγαλύτερες ηπειρωτικές δυνάμεις της Ευρώπης και την Ευρασία. Σε αυτό το πλαίσιο είναι απολύτως σαφές ότι οι Αμερικανοί προτιμούν να δουν την Ελλάδα να είναι ο βασικός πάροχος ασφαλείας και στα νέα κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ στην περιοχή, με πλέον ενδεικτικό παράδειγμα τη Βόρεια Μακεδονία.

Στιγμιότυπο από την επίσκεψη του Νίκου Δένδια, τον Ιούλιο, στις ΗΠΑ, όπου είχε συναντηθεί με τον Μάικ Πομπέο. Την ερχόμενη Παρασκευή, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών έρχεται στην Αθήνα για να υπογράψει με τον Ελληνα ομόλογό του τη νέα συμφωνία αμοιβαίας αμυντικής συνεργασίας Ελλάδας - ΗΠΑ.

Μικρή κινητικότητα στο Κυπριακό

Παρά τις υφιστάμενες πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες συνδέονται κατά κύριο λόγο με την τουρκική δραστηριότητα εντός της κυπριακής ΑΟΖ, κινούμενος εντός ενός πλαισίου διεθνών πιέσεων, ο γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες επιχειρεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για επανεκκίνηση των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό. Ουσιαστικά, στη Νέα Υόρκη συμφωνήθηκε να προχωρήσει μια τριμερής υπό τον κ. Γκουτέρες, που, υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια άτυπη πενταμερή, με τη συμμετοχή Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου, και αντικείμενο την ακανθώδη εξωτερική πτυχή, δηλαδή την ασφάλεια και τις εγγυήσεις. Η απουσία του Κυπριακού από τη συνάντηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αντικατοπτρίζει σε σημαντικό βαθμό και τη γενικότερη δυσκολία του θέματος.

Η αμυντική βιομηχανία

Στη δεύτερη περίπτωση, η Ελλάδα ευελπιστεί ότι οι αμερικανικές επενδύσεις στις ελληνικές υποδομές (κυρίως σε αεροδρόμια) θα συμπαρασύρουν και την εγχώρια αμυντική βιομηχανία στο μέλλον. Αυτό αφορά, βεβαίως, τον τομέα των μη επανδρωμένων αεροχημάτων (UAV) και των drones, τομέας ο οποίος είναι απολύτως συνδεδεμένος με την αιχμή των τεχνολογικών εξελίξεων, αλλά και την εξαιρετική ανάπτυξη που έχει γνωρίσει στη γειτονική Τουρκία. Εν ολίγοις, η Αθήνα δεν διεκδικεί απλά την υπενοικίαση ή και αγορά των UAV τύπου MQ-9 που σταθμεύουν στη Λάρισα, αλλά και την απόκτηση τεχνολογίας που θα δημιουργήσει δευτερεύουσες υποδομές για την ανάπτυξη νέων ή τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων ελληνικής κατασκευής UAV. Στον τομέα της τεχνολογίας, η Αθήνα επιθυμεί, ακόμη, να επενδύσει και στην καταπολέμηση του κυβερνοπολέμου.

Παράλληλα, οι Αμερικανοί αναμένεται να επενδύσουν, προκειμένου τα ελληνικά αεροδρόμια να γίνουν κατάλληλα για την υποδοχή μεγαλύτερων αεροπορικών μονάδων από αυτές που μπορούν τώρα, όπως είναι τα ιπτάμενα τάνκερ KC-135, τα οποία αυτή τη στιγμή δύσκολα μπορούν να εξυπηρετηθούν από τις υπάρχουσες δομές.

Το έτερο στοιχείο της αμερικανικής εμπλοκής σε ζητήματα ελληνικού στρατηγικού ενδιαφέροντος αφορά τη στήριξη που παρέχουν οι ΗΠΑ στο σχήμα τριμερούς συνεργασίας Ελλάδας, Κυπριακής Δημοκρατίας και Ισραήλ. Παρά το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή η πολιτική κατάσταση στο Ισραήλ παραμένει ρευστή, είναι απολύτως σαφές πως τόσο ο Μπένιαμιν Νετανιάχου όσο και ο Μπένι Γκαντζ θα πρέπει να καταλήξουν σύντομα σε συμφωνία για τη συγκρότηση νέας κυβέρνησης. Το Ισραήλ δεν είναι μια χώρα που έχει την πολυτέλεια να προχωρήσει και σε τρίτη εκλογική αναμέτρηση προκειμένου να αποκτήσει κυβέρνηση. Παρά τις αναταράξεις αυτού του τύπου, οι τρεις χώρες εξακολουθούν να στηρίζουν σθεναρά την προώθηση του σχεδίου για την κατασκευή του αγωγού EastMed. Εκτιμάται πως υπάρχει συμφωνία και για την ανανέωση των συζητήσεων γι' αυτό και με τη νέα κυβέρνηση της Ιταλίας.

Η διμερής με Ισραήλ

Η αποχώρηση του Ματέο Σαλβίνι από τον κυβερνητικό συνασπισμό και η συγκρότηση μιας σαφώς πιο φιλοευρωπαϊκής κυβέρνησης ίσως αποτελεί ευκαιρία για επάνοδο της Ιταλίας στο σχέδιο του EastMed, το οποίο δεν προχωρούσε για λόγους κυρίως τοπικιστικούς. Σε κάθε περίπτωση, η δυναμική που έχει αναπτύξει η διμερής σχέση Ελλάδας και Ισραήλ φαίνεται πως δεν επηρεάζεται από τις πολιτικές εξελίξεις, αντιθέτως, αποτελεί μοχλό κινητοποίησης και για άλλους. Δεν είναι καθόλου τυχαία η επίμονη και, πλέον, ολοένα και πιο εμφανής προσπάθεια της Γαλλίας να δραστηριοποιείται στην Ανατολική Μεσόγειο. Σε περίπτωση, μάλιστα, που προχωρήσει η συμφωνία ανάμεσα σε Παρίσι και Αθήνα για την προμήθεια δύο φρεγατών τύπου FTI (οι αποκαλούμενες Belh@rra), θα δημιουργηθεί ένας εξαιρετικά στενός δεσμός, καθότι μια τέτοια επιλογή πρακτικά θα καθορίσει και τον συνολικότερο προσανατολισμό του Πολεμικού Ναυτικού κατά τις επόμενες δεκαετίες.

Βεβαίως, όλες αυτές οι κινήσεις έμμεσης αποτροπής και διατήρησης μιας ελάχιστης ισορροπίας δυνάμεων είναι αμφισβητήσιμης αξίας, εάν δεν λειτουργήσει ένας επαρκής διπλωματικός δίαυλος. Η πρώτη, διερευνητική, συνάντηση ανάμεσα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και στον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, οργανωμένη πολύ προσεκτικά, δημιουργεί την αισιοδοξία για μια επαγγελματική διπλωματική διαχείριση των σχέσεων με την Αγκυρα.

Δίχως, ωστόσο, αυτό να σημαίνει ότι η Αθήνα μπορεί να προβλέψει ποια θα είναι η επόμενη στροφή του κ. Ερντογάν, σε μια περίοδο λίγο πριν η Αγκυρα εμπλακεί πιο βαθιά στη Συρία. Η αμφίσημη και, ακόμη, όχι σαφής στάση της Αγκυρας έναντι των ΗΠΑ, η εύθραυστη οικονομία της, αλλά και οι εξαιρετικά ριψοκίνδυνοι διπλωματικοί ακροβατισμοί της στη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική δημιουργούν κινδύνους δρομολόγησης εξελίξεων που ίσως οδηγήσουν οριστικά σε ένα περιβάλλον νέων ισορροπιών στην περιοχή.

ΑΠΟΨΗ

Οι σχέσεις μας με την Τουρκία και η εθνική άμυνα: Είμαστε σοβαροί;

Του **ΠΑΝΟΥ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ***

Τα τελευταία χρόνια, ο εθνικός μας εναέριος και θαλάσσιος χώρος έχει γίνει σουρωτήρι από τις καθημερινές προκλητικές παραβιάσεις της τουρκικής αεροπορίας και του τουρκικού ναυτικού στο πλαίσιο της ευθείας, επιθετικής και προκλητικής αμφισβήτησης από την Τουρκία της εθνικής μας ακεραιότητας.

Ο ελληνικός λαός παρακολουθεί αυτές τις προκλήσεις με αυξανόμενη ανησυχία. Γνωρίζει ότι η επιδίωξη της γείτονος είναι η σαφής αμφισβήτηση της εδαφικής μας ακεραιότητας και αγωνιά για το ποια είναι και θα είναι στο μέλλον η ελληνική αντίδραση.

Διαπιστώνει λοιπόν ότι η ελληνική αντίδραση είναι διαχρονικά επιεικώς ανεπαρκής και αυτό δεν μπορούν να το αλλάξουν οι βαρύγδουπες δηλώσεις των στρατιωτικών και πολιτικών μας ηγετών. Το πρόβλημα φυσικά είναι ότι καμωνόμαστε πως δεν ανησυχούμε και δεν φοβόμαστε τίποτα – μια θέση που με τη σημερινή κατάσταση της οικονομίας μας και των Ενόπλων Δυνάμεων είναι απλώς ανεδαφική.

Είναι εντελώς ανεδαφική, γιατί η πατρίδα μας έχει περάσει μια δεκαετία μεγάλης οικονομικής κρίσης, κατά την οποία οι Ενοπλες Δυνάμεις παραμελήθηκαν τελείως (σε σημείο που η αξιοπιστία του υλικού τους να είναι εξόχως προβληματική), αλλά το χειρότερο είναι ότι, όπως τουλάχιστον φαίνεται, δεν είναι σαφές στον λαό μας αν, ακόμα και την ύστατη στιγμή, οι ηγεσίες αυτού του τόπου έχουν πλήρως αντιληφθεί τις συνέπειες αυτής της αδράνειας.

Το πρόβλημα είναι ότι καμωνόμαστε πως δεν ανησυχούμε – μια θέση που με τη σημερινή κατάσταση της οικονομίας μας και των Ενόπλων Δυνάμεων είναι ανεδαφική.

Η ολιγωρία αυτή δεν είναι φυσικά τωρινή αλλά διαχρονική και αποδεικνύεται από τα εξής τρελά φαινόμενα που αφορούν την εθνική μας άμυνα:

α) Ενα παντελώς απαράδεκτο νομικό πλαίσιο, που κάνει τη διάθεση κεφαλαίων για επείγουσες ανάγκες των Ενόπλων Δυνάμεων αδύνατη, δένει τα χέρια της ηγεσίας και δεν επιτρέπει καμία προμήθεια, ούτε χαρτιού τουαλέτας, χωρίς να περάσει από μια πολύμηνη εξοντωτική διαδικασία. Το νομικό αυτό πλαίσιο, γέννημα της υστερίας μετά τα ελεεινά σκάνδαλα χρηματισμού επίορκων αξιωματικών προηγούμενης δεκαετίας, πρέπει να αλλάξει αμέσως.

β) Απαιτείται η άμεση κατάργηση πάνω από 100 στρατοπέδων που δεν έχουν ουδεμία άλλη χρήση και ωφέλεια από το να τροφοδοτούν τις καφετέριες των πόλεων και των χωριών όπου εδρεύουν (και έχουν δει πόλεμο τελευταία φορά την εποχή του Κιουταχή Πασά) σε μια τρανή απόδειξη πολιτικού λαϊκισμού εις βάρος του εθνικού συμφέροντος.

γ) Απαιτείται η άμεση μεταφορά τουλάχιστον του μισού πολεμικού στόλου στον ναύσταθμο της Κρήτης (τουλάχιστον των μονάδων κρούσης, μιας και η παραμονή στη Σαλαμίνα εξυπηρετεί μόνο το να κοιμούνται τα πληρώματα στα σπίτια τους και να «μην ξεσπιτωθούν»).

δ) Να ιδρυθεί άμεσα υποδομή στον Μούδρο της Λήμνου για ένα μέρος του στόλου, που πρέπει να ναυλοχεί εκεί καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσης κρίσης με τη γείτονα χώρα.

ε) Να μετακινηθούν αμέσως από το Μεγάλο Πεύκο και από τον Βόλο όλες οι μονάδες των ειδικών δυνάμεων, οι οποίες εδρεύοντας εκεί που είναι τώρα είναι παντελώς άχρηστες για οποιαδήποτε περίπτωση ξαφνικής εμπλοκής.

ζ) Να διατεθούν αμέσως 1,5-2 δισ. για την άμεση επιχειρησιακή αποκατάσταση της δυνατότητας και αξιοπιστίας των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, κυρίως του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας.

Ολοι καταλαβαίνουμε και σεβόμαστε τις προσπάθειες της πολιτικής και στρατιωτικής μας ηγεσίας να μας καθησυχάζουν ότι όλα πάνε καλά και ότι αν συμβεί το παραμικρό «θα τους τσακίσουμε», «θα τους ισοπεδώσουμε» και διάφορα άλλα. Το κακό είναι ότι πολλοί γνωρίζουν ότι τέτοιου είδους καθησυχασμοί δεν προσφέρουν τίποτα όταν όλοι βλέπουμε ότι εμείς δεν μπορούμε –όχι δεν θέλουμε– να αντιδράσουμε στις επιθετικές ενέργειες της Τουρκίας.

Ούτε βοηθάει η τοποθέτηση ότι «εμείς δεν απαντάμε στις προκλήσεις γιατί είμαστε σοβαροί»... Αυτή είναι ακριβώς η απόδειξη του ότι δεν είμαστε σοβαροί, διότι ξέρουμε ότι δεν μπορούμε να ανταποκριθούμε με τον τρόπο που θα έπρεπε. Υπάρχει άλλο κράτος στον κόσμο που τα εναέρια και θαλάσσια σύνορά του να γίνονται κόσκινο κάθε μέρα από ένα εχθρικό κράτος και να μην αντιδρά, αλλά να περιμένει την «επόμενη πρόκληση», όπου τότε θα απαντήσει; Ποιος Ελληνας μπορεί να αποδεχθεί τέτοια ηττοπαθή στάση;

Αλλά και ο λαός μας έχει σιγά σιγά εθιστεί στο καθεστώς της συνεχούς απειλής και την έχει συνηθίσει. Και όταν θα γίνει «η στραβή» –γιατί δεν υπάρχει καμία περίπτωση να μη γίνει– θα ψαχνόμαστε γιατί έγινε και γιατί τόσα χρόνια δεν κάναμε τίποτα και άλλα τέτοια γνωστά ελληνικά αστεία! Το μόνο που παραμένει ως παρηγοριά είναι πραγματικά το γεγονός του άριστου ηθικού και της εξαιρετικής κατάρτισης του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων.

Συμπέρασμα. Απαιτούνται τα εξής:

Αμεση αλλαγή νομικού πλαισίου προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Αμεση ριζική αναδιάρθρωση στρατοπέδων, ειδικών δυνάμεων και στόλου του Πολεμικού Ναυτικού.

Αμεση οικονομική ενίσχυση τουλάχιστον 1,5 δισ. ευρώ, με άμεση καταβολή και διάθεσή της από τα γενικά επιτελεία χωρίς πολιτική επέμβαση.

Εκπαίδευση του ελληνικού λαού για την πραγματική κατάσταση και τους πραγματικούς κινδύνους ώστε να μην παραμυθιαζόμαστε μεταξύ μας.

Απόλυτη ενότητα και άμεση αντίδραση όλων των πολιτικών δυνάμεων του τόπου.

* Ο κ. Πάνος Λασκαρίδης είναι πρόεδρος του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη.

Τι φέρνει στις βαλίτσες του ο πρωθυπουργός

Μεταναστευτικό, εξωτερική πολιτική και επενδύσεις κυριάρχησαν στις επαφές που είχε ο κ. Μητσοτάκης στη Νέα Υόρκη

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

«Βοήθησέ με να σε βοηθήσω...». Ήταν το μήνυμα για το προσφυγικό που απηύθυνε ο Κυριάκος Μητσοτάκης στον Ταγίπ Ερντογάν, επιλέγοντας στην πρώτη του αναγνωριστική συνάντηση (με την ιδιότητα του πρωθυπουργού) με τον Τούρκο πρόεδρο στη Νέα Υόρκη να υιοθετήσει προσωπικό τόνο. Εξάλλου, ο κ. Μητσοτάκης παραδέχθηκε από τη Νέα Υόρκη ότι αποδίδει μεγάλη σημασία στις προσωπικές σχέσεις με τους ηγέτες. Ο τόνος που επέλεξε, πάντως, αναφερόμενος στο προσφυγικό υποδεικνύει και μια άλλη τακτική προσέγγισης του κ. Ερντογάν που εστιάζει σε μια συμφωνία που μπορεί να είναι win win.

Αυτό συνίσταται στον έξτρα δρόμο που πρέπει να διανύσει η Τουρκία για τον έλεγχο των ροών (στις ακτές της) προς την Ελλάδα και στον ρόλο που μπορεί να παίξει η Ελλάδα στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ενωσης, ώστε η Αγκυρα να εξασφαλίσει κι άλλους ευρωπαϊκούς πόρους για το προσφυγικό και η δήλωση Ε.Ε. - Τουρκίας να εφαρμοστεί στην πράξη. Πάντως, ήδη τις επόμενες μέρες υλοποιείται η πρώτη φάση απ' όσα συμφώνησαν οι κ. Μητσοτάκης και Ερντογάν στη Νέα Υόρκη.

Την ερχόμενη εβδομάδα ο αναπληρωτής υπουργός Προστασίας του Πολίτη Γιώργος Κουμουτσάκος θα επισκεφθεί την Αγκυρα για να συναντηθεί με τον Τούρκο υπουργό Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλού, καθώς και με τον Τούρκο υφυπουργό Εξωτερικών που έχει επίσης αρμοδιότητα το μεταναστευτικό Σελίμ Κιράν. Δεν είναι το μόνο. Αθήνα και Βερολίνο βρίσκονται σε ανοικτό διαυλο για το θέμα. Μάλιστα –όπως είχε γράψει η «Κ»– αντί της άτυπης συνάντησης για το θέμα με την Αγκελα Μέρκελ που προγραμματιζόταν με πρωτοβουλία της Γερμανίδας καγκελαρίου στη Νέα Υόρκη, προτιμήθηκε η απευθείας επαφή του γερμανικού παράγοντα με Αθήνα και Αγκυρα, όπως και θα γίνει την ερχόμενη εβδομάδα.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΟΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Μιλώντας από στήθους σε πολλές συναντήσεις του στη Νέα Υόρκη, ο πρωθυπουργός απηύθυνε το μήνυμα ότι η Ελλάδα ξανασυστήνεται ως «μια χώρα αξιόπιστη, που έχει αφήσει πίσω της τη μιζέρια» (φωτ. από το πρόγευμα εργασίας του Council on Foreign Affairs).

Ο κ. Μητσοτάκης είχε την ευκαιρία να μιλήσει σε πάνελ παρουσία περισσότερων των 250 υποψηφίων επενδυτών.

Στο βαλκανικό μέτωπο, δεν είναι τυχαίο ότι ο κ. Μητσοτάκης, κατά το πρώτο διήμερο στη Νέα Υόρκη, συναντήθηκε με τους πρωθυπουργούς της Αλβανίας και της Βόρειας Μακεδονίας, καθώς και τους προέδρους της Σερβίας και του Κοσόβου (ως προς το τελευταίο, κυβερνητική πηγή έλεγε ότι δεν έχει αλλάξει η στάση της Ελλάδας). Η εκτίμηση της Αθήνας είναι ότι οι χώρες αυτές προσβλέπουν σε μια πιο ισχυρή παρουσία της Ελλάδας στην περιοχή και αυτό δεν αφορά μόνο την εξωτερική πολιτική, αλλά και το οικονομικό πεδίο. Η συνάντηση με τον κ. Ράμα, πάντως, άφησε μια μάλλον πικρή γεύση στην ελληνική αποστολή, καθώς, εκτός του ότι ο Αλβανός πρωθυπουργός εμφανίστηκε στη συνάντηση με καθυστέρηση, δεν απαντούσε σε κανένα από τα βασικά ερωτήματα του συνομιλητή του. Δεν ισχύει το ίδιο για την πρώτη συνάντηση με τον Ζοραν Ζάεφ, από την οποία κυβερνητικές πηγές δήλωναν ικανοποιημένες. Η κυβέρνηση συντάσσεται με την ευρωπαϊκή άποψη που θέλει τη σύνδεση της ενταξιακής πορείας της Αλβανίας με αυτήν της Βόρειας Μακεδονίας (η αποσύνδεσή τους θα έδινε άμεσα πράσινο φως για ενταξιακές διαπραγματεύσεις στη Βόρεια Μακεδονία).

Η εξωτερική πολιτική και οι διμερείς επαφές και με ηγέτες μεγάλων οικονομιών, όπως ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας Σκοτ Μόρισον και της Ινδίας Ναρέντρα Μόντι ήταν ένας από τους άξονες της πενθήμερης παρουσίας του κ. Μητσοτάκη στον ΟΗΕ. Ενδεικτικά της υπερκινητικότητας Μητσοτάκη σε αυτή την πρώτη του πρωθυπουργική συμμετοχή στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, είναι ότι συναντήθηκε διμερώς με 10 αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, ενώ απηύθυνε δύο ομιλίες στον ΟΗΕ, τόσο στη Σύνοδο για το Κλίμα, όσο και στη Γενική Συνέλευση.

Αλλαγή σελίδας

Στο Μαξίμου δήλωναν ικανοποιημένοι από τη συνολική παρουσία του πρωθυπουργού στη Νέα Υόρκη, καθώς εκτιμούν ότι εκπληρώθηκαν οι τρεις βασικοί στόχοι που είχε θέσει ο κ. Μητσοτάκης στην πενθήμερη παρουσία του εκεί: Να παρουσιάσει σε επενδυτές και υψηλόβαθμους παράγοντες του χρηματοπιστωτικού συστήματος το μεταρρυθμιστικό του σχέδιο και τα βήματα για την προσέλκυση επενδύσεων, να συναντηθεί με ηγέτες γειτονικών χωρών για να κάνει την πρώτη προσωπική επαφή και να εγκαταστήσει απευθείας δίαυλο επικοινωνίας, αλλά ταυτόχρονα να μιλήσει για διεθνή θέματα και επίσης να αναδείξει μια ατζέντα διεθνούς ενδιαφέροντος, που αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Σημειώνεται ότι ο κ. Μητσοτάκης είχε την ευκαιρία να μιλήσει σε πάνελ παρουσία περισσότερων από 250 υποψηφίων επενδυτών (στο International Advisory Board του Atlantic Council, στο Bloomberg Global Business Forum, σε εκδήλωση του Council on Foreign Relations), αλλά και σε γεύματα που διοργάνωσε ο Ντέιβιντ Σόλομον της Goldman Sachs, ο Ουίλμπουρ Ρος, σε άλλο γεύμα με ομογενείς επιχειρηματίες, ενώ συναντήθηκε με τον Τζέιμι Ντάιμον της JP Morgan. Σε αυτά ο κ. Μητσοτάκης επιδίωξε να πείσει ότι η 7η Ιουλίου σηματοδοτεί αλλαγή σελίδας. Μιλώντας από στήθους σε πολλές συναντήσεις του στη Νέα Υόρκη, ο πρωθυπουργός, σύμφωνα με στενό του συνεργάτη, «εξέπεμψε μια άλλη αυτοπεποίθηση για τη χώρα», ενώ απηύθυνε το μήνυμα ότι η Ελλάδα ξανασυστήνεται ως «μια χώρα αξιόπιστη, που έχει αφήσει πίσω της τη μιζέρια».

Συναντήσεις με αρχηγούς

Το γεγονός ότι ο πρωθυπουργός επέλεξε να απευθύνει ομιλία στους ομογενείς της Αστόριας –ήταν η πρώτη Ελληνα πρωθυπουργού εδώ και 19 χρόνια– αποτελεί μια κίνηση με ισχυρό συμβολισμό, αλλά και πολιτική σημασία. Κι αυτό διότι εντός του Οκτωβρίου έρχεται η ρύθμιση για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού, των οποίων η ψήφος θα προσμετριέται κανονικά στο εκλογικό αποτέλεσμα – ενώ, σύμφωνα με πληροφορίες, ακόμη και εντός της ερχόμενης εβδομάδας δεν αποκλείεται ο κ. Μητσοτάκης να ανοίξει τον κύκλο συναντήσεων με πολιτικούς αρχηγούς για τη ρύθμιση, όπως είχε προαναγγείλει από τη ΔΕΘ. Ο νόμος απαιτεί 200 βουλευτές, αλλά «θα πρέπει να τον εγκρίνουν 300», επανέλαβε από την Αστόρια ο πρωθυπουργός, αφήνοντας να εννοηθεί πίσω από τις γραμμές ότι αν ο ΣΥΡΙΖΑ δεν αλλάξει στάση, θα βρεθεί μόνος. Συναίνεση δεν διαφαίνεται, πάντως, καθώς η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για ψήφους δύο ταχυτήτων είχε βρει αντίθετη τη Ν.Δ. και επί των ημερών της στην αντιπολίτευση. Δεν είναι τυχαίο, εξάλλου, ότι από τη Νέα Υόρκη ο πρωθυπουργός χαρακτήρισε αντισυνταγματική και «βαθύτατα προσβλητική» την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ.

Οι άγνωστες συναντήσεις Μητσοτάκη στη Νέα Υόρκη

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Πίσω από τα φώτα της δημοσιότητας των διεθνών συναντήσεων κορυφής στη Νέα Υόρκη, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης πραγματοποίησε σειρά επαφών με επιχειρηματίες και επικεφαλής διαχειριστές κεφαλαίων αθροιστικής αξίας υψηλότερης των 5 τρισ. δολαρίων. Παρουσίασε το σχέδιο της κυβέρνησής του για τη χώρα και την οικονομία, απαρίθμησε τις επόμενες κινήσεις στο μέτωπο των ιδιωτικοποιήσεων και των μεγάλων έργων υποδομής, εξήγησε πώς σχεδιάζει να ανατάξει το τραπεζικό σύστημα και περιέγραψε τις παρεμβάσεις που δρομολογεί για να κάνει τη χώρα φιλικότερη στις επενδύσεις και στην επιχειρηματικότητα. «Ήταν στο στοιχείο του», αναφέρουν χαρακτηριστικά άνθρωποι που ήταν παρόντες στις επαφές αυτές, οι οποίοι αξιολογούν τα αποτελέσματα αυτών των επαφών ως ενθαρρυντικά για την Ελλάδα και την προοπτική προσέλκυσης επενδύσεων.

Οι επαφές ξεκίνησαν στην αρχή της εβδομάδας με την κατ' ιδίαν συνάντηση του πρωθυπουργού με τον Τζέιμι Ντάιμον, πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της JP Morgan Chase, της μεγαλύτερης αμερικανικής τράπεζας. Ελληνικής καταγωγής ο ίδιος αλλά και δισεκατομμυριούχος ως ιδιώτης, όχι μόνον έδειξε ενδιαφέρον για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, αλλά και ενημέρωσε τον Κυριάκο Μητσοτάκη σχετικά με τις εκτιμήσεις του για την παγκόσμια οικονομία. Ο επικεφαλής της έκτης μεγαλύτερης τράπεζας στον κόσμο, με ενεργητικό 2,27 τρισ. δολάρια, εξήγησε πως το νέο διεθνές περιβάλλον χαρακτηρίζεται από σοβαρή επιβράδυνση αλλά όχι ύφεση και έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στις επιπτώσεις του Brexit. Στο σημείο αυτό συζητήθηκε και η μετεγκατάσταση πλήθους χρηματοοικονομικών και πολυεθνικών ομίλων εκτός Λονδίνου και σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Πρόκειται για θέμα υψηλού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, που όπως εξήγησαν συνεργάτες του πρωθυπουργού, δρομολογεί τώρα νέο πλαίσιο για την εγκατάσταση εδώ αλλοδαπών στελεχών (non dom και expats). Ο Τζέιμι Ντάιμον κατέθεσε στον πρωθυπουργό την πρόθεσή του να ξανασυναντηθούν με την πρώτη ευκαιρία, αλλά και να οργανώσει συναντήσεις του με Αμερικανούς επενδυτές και επιχειρηματίες

Ο πρωθυπουργός πραγματοποίησε σειρά επαφών με επιχειρηματίες και επικεφαλής διαχειριστές κεφαλαίων αθροιστικής αξίας υψηλότερης των 5 τρισ. δολαρίων.

Την επόμενη ημέρα ήταν η σειρά της Goldman Sachs, της εμβληματικής επενδυτικής τράπεζας που διαχειρίζεται κεφάλαια ύψους 1,5 τρισ. δολαρίων, να παραθέσει στον πρωθυπουργό ένα γεύμα με επενδυτές και επιχειρηματίες. Το ραντεβού κλείστηκε στο εστιατόριο Capital Grille στο Rockefeller Center. Εκεί στην πριβέ αίθουσα, με φόντο τους βαρύς τόνους του κόκκινου, ο Κυριάκος Μητσοτάκης συναντήθηκε με τα μεγάλα αφεντικά και ιδρυτές ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων και ομίλων, όπως ο Ντέιβιντ Μ. Σόλομον της Goldman, τον οποίο ο πρωθυπουργός είχε συναντήσει και στα Χανιά το καλοκαίρι οπότε και συμφωνήθηκε αυτό το τραπέζι, ο Τζέιμι Ντίναν της York Capital, ο Τζεφ Χόκινγκς της Bain Capital, ο Φρανκ Μπρούνο της Cerberus και ο ιδρυτής και επικεφαλής της Avenue Capital, Μάικλ Λάσκεϊ. Στη συνάντηση ήταν και κορυφαία στελέχη επενδυτικών και επιχειρηματικών οργανισμών όπως η Invesco, που διαχειρίζεται 1,5 τρισ. δολάρια, αλλά και της Eldorado Gold, της Biogen και άλλοι.

Στο εστιατόριο Limani του Rockefeller Plaza παρέθεσε γεύμα στον Ελληνα πρωθυπουργό ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου, Ουίλμπουρ Ρος, με την παρουσία ενός σημαντικού αριθμού επιχειρηματιών, με σκοπό να τονωθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα.

Η ατζέντα

Η συζήτηση ήταν μακρά, πυκνή και πολύ ουσιαστική, λένε πηγές από την πλευρά των Αμερικανών επενδυτών που συμμετείχαν σε αυτές τις συναντήσεις. Συζητήθηκαν τα σχέδια για τη στήριξη των τραπεζών, η αναδιάρθρωση της ΔΕΗ, η προοπτική ιδιωτικοποίησης του ΔΕΔΗΕ, το σύνολο των προγραμματισμένων και νέες αποκρατικοποιήσεις, η δημοσιονομική εικόνα και οι μεταρρυθμίσεις που εισάγει η κυβέρνηση και όλο σχεδόν το φάσμα της οικονομικής πολιτικής. Δεν θα μπορούσε να είναι και διαφορετικά με αυτούς τους ανθρώπους, εξηγούν με νόημα οι γνωρίζοντες. Οσοι από αυτούς παρέμειναν στην ιδιαίτερη αίθουσα του Capital Grille αφότου αποχώρησε ο Κυριάκος Μητσοτάκης, έμειναν με ιδιαίτερα θετικές εντυπώσεις για τον Ελληνα πρωθυπουργό, πληροφορείται η «Κ», όχι από κυβερνητικές πηγές. Σχόλια όπως «εμπνέει εμπιστοσύνη», «ξέρει ακριβώς τι λέει», «έχει σχέδιο» διατυπώθηκαν από τους υψηλότατου επιπέδου συνδαιτυμόνες του.

Τα μηνύματα που έδωσε ο πρωθυπουργός ήταν ξεκάθαρα και τα επαναλάμβανε με κάθε ευκαιρία, σε όλους όσους συνάντησε στη Νέα Υόρκη: «Εχουμε μια ατζέντα μεταρρυθμίσεων, της οποίας έχουμε την ισχυρή ιδιοκτησία, που θα κάνει την ελληνική οικονομία πιο ανταγωνιστική, πιο εξωστρεφή, πιο καινοτόμο». «Είμαστε δεσμευμένοι να υλοποιήσουμε πραγματικές μεταρρυθμίσεις και είναι αναμενόμενο πως θα ζητήσουμε από τους εταίρους μας επιπλέον δημοσιονομικό χώρο». «Φέρνουμε μια νέα εποχή για τη χώρα, στην πολιτική και την οικονομία, και ξέρουμε ακριβώς πού θέλουμε να βρισκόμαστε σε κάθε χρονική στιγμή μεσοπρόθεσμα». Τις θέσεις του και τους ισχυρισμούς του αυτούς ο πρωθυπουργός υποστήριζε και με το πολυσυζητημένο «ντοσιέ», που διανέμει σε επιλεγμένους συνομιλητές του και το οποίο σκιαγραφεί λεπτομερώς την πολιτική του.

Στόχος του είναι να προσελκύσει όσο περισσότερες άμεσες επενδύσεις αλλά και επενδύσεις χαρτοφυλακίου μπορεί και το συντομότερο δυνατό, για να πετύχει το αναπτυξιακό σοκ που επιδιώκει και, παράλληλα, να προχωρήσει μεταρρυθμίσεις που θα ανατάξουν την πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας σε επενδυτικό επίπεδο. Αυτό είναι το success story που θέλει να γράψει ο κ. Μητσοτάκης τα επόμενα χρόνια, επί του οποίου δούλευε μεθοδικά ακόμη και πριν από την ανάληψη της πρωθυπουργίας, σε αλλεπάλληλες συναντήσεις του με επενδυτές στις δύο πλευρές του Ατλαντικού.

Στήριξη από Ουίλμπουρ Ρος

Υποστηρικτής του σε αυτή την προσπάθεια μοιάζει να έχει γίνει ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου, Ουίλμπουρ Ρος. Αποδέκτης και αυτός του «ντοσιέ» ήδη από την επίσκεψή του στην Αθήνα στις αρχές Σεπτεμβρίου, οπότε και είχε δηλώσει «εντυπωσιασμένος» από τον κ. Μητσοτάκη, έκανε αυτό που του υποσχέθηκε: Οργάνωσε και παρέθεσε γεύμα στον Ελληνα πρωθυπουργό με την παρουσία σημαντικού αριθμού επιχειρηματιών με σκοπό να τονωθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα.

Το γεύμα έλαβε χώρα στα μέσα της εβδομάδας στο upscale εστιατόριο Limani στο Rockefeller Plaza. Εκτός από τον κ. Μητσοτάκη και τον οικοδεσπότη Ουίλμπουρ Ρος, στη λίστα των συνδαιτυμόνων τους ξεχώρισαν ο Ναθάνιελ Ρότσιλντ της γνωστής οικογενείας, ο γνώριμος στην Ελλάδα Τζον Πόλσον της Paulson & Co, ο Τζέι Κόλινς της Citigroup, ο Μαρκ Τ. Γκαλόγκλι της Centerbridge Partners, ο Χάουαρντ Γ. Λούτνικ της Cantor Fitzgerald, ο Πολ Φρίμπουργκ της Continental Grain Company, ο Τομ Μέιν της Barclays, ο Τζον Γουόλεν της Waterwheel Capital, ο Τσαρλς Φίλιπς της Infor, ο Πίτερ Σέλφριτζ της SAP, ο Ταντ Σμιθ της Sotheby's και ο Στέλιος Ζαβός της Zeus Capital Management. Παρόντες ήταν ακόμη ο Μάριο Κοντομέρκος της Mohegan Gaming & Entertainment, ο Δημήτρης Αθανασόπουλος της Axia Ventures και ο Θεόδωρος Κυριακού του ομίλου ANT1, αλλά και σημαντικός αριθμός ιδρυτών και εταίρων μεγάλων αμερικανικών δικηγορικών εταιρειών, ενώ από την κυβέρνηση τον πρωθυπουργό συνόδευαν ο υπουργός ανάπτυξης Αδωνις Γεωργιάδης, ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος Φραγκογιάννης, ο σύμβουλος του πρωθυπουργού Αλέξης Πατέλης και άλλοι.

Πραγματοποιήθηκαν όμως και άλλες επαφές, μεταξύ των οποίων και η συνάντηση με τον Μάικλ Μπλούμπεργκ στο γραφείο του, η οποία εξελίχθηκε σε πολύ θερμό κλίμα. Ενα τέτοιο ραντεβού κλείστηκε και με τον ιδρυτή, πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της Blackstone, Στίβεν Σβάρτσμαν. Ο τελευταίος προΐσταται ενός από τα μεγαλύτερα αμερικανικά private equity fund, με συνολικά κεφάλαια υπό διαχείριση 545 δισ. δολαρίων, που μόλις την προηγούμενη εβδομάδα ανακοίνωσε την εξαγορά πέντε ξενοδοχείων στην Ελλάδα και την πρόθεσή του να επενδύσει περαιτέρω.

Ο πλανήτης φλέγεται, οι ηγέτες δεν ιδρώνουν

Απογοητευτική η σύνοδος του ΟΗΕ

Εξαιρετικά ανησυχητικά είναι τα νέα επιστημονικά δεδομένα για την κλιματική κρίση, η οποία όχι μόνο συντελείται αλλά και επιταχύνεται, τη στιγμή που στη Νέα Υόρκη, από τις 21 έως τις 23 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε η ειδική διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα με μάλλον απογοητευτικά αποτελέσματα. Η υφήλιος, ωστόσο, συνταράχθηκε από τις μαζικές διαδηλώσεις, νέων κυρίως ανθρώπων, κατά της κλιματικής αλλαγής. Κυριολεκτικά ο πλανήτης φλέγεται, καθώς όπως ανακοίνωσε πριν από μερικές ημέρες η Εθνική Υπηρεσία

Ο φετινός Αύγουστος ήταν ο δεύτερος θερμότερος από την έναρξη τήρησης θερμοκρασιακών αρχείων, πριν από 140 χρόνια, με πρώτο τον ίδιο μήνα του 2016.

Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (NOAA) των ΗΠΑ, ο φετινός Αύγουστος ήταν ο δεύτερος θερμότερος από την έναρξη τήρησης θερμοκρασιακών αρχείων, πριν από 140 χρόνια, με πρώτο τον ίδιο μήνα του 2016. Ο Αύγουστος, απλά ολοκλήρωσε το πιο «καυτό» καλοκαίρι στο βόρειο ημισφαίριο, όπως ήταν και το θέρος του 2016.

Την εβδομάδα που πέρασε δόθηκε στη δημοσιότητα η τρίτη κατά σειράν έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή του ΟΗΕ, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για τους ωκεανούς και τις παγωμένες εκτάσεις της Γης. Οπως επισημαίνουν οι επιστήμονες, τα θαλάσσια ύδατα του πλανήτη θερμαίνονται αδιαλείπτως από το 1970 μέχρι σήμερα, απορροφώντας την υπερβολική θερμότητα που δημιουργεί η ανθρώπινη δραστηριότητα. Ταυτόχρονα, οι αιώνιοι πάγοι λιώνουν. Δεν είναι τυχαίο, ούτε «γραφικό», ότι τις τελευταίες εβδομάδες διοργανώθηκαν δύο «κηδείες» παγετώνων σε Ελβετία και Ισλανδία. Μία άλλη μελέτη, εξάλλου, υποδεικνύει ότι και οι παγετώνες της «Στέγης του Κόσμου», των Ιμαλαΐων, χάνουν περίπου μισό μέτρο πάγου κάθε χρόνο. Οι επιστήμονες προβλέπουν ότι μέχρι το 2100 οι παγετώνες στις Ανδεις, στην Κεντρική Ευρώπη και στη Βόρεια Ασία θα απολέσουν περίπου το 80% των πάγων τους.

Σύμφωνα με την έκθεση των επιστημόνων του ΟΗΕ η στάθμη των ωκεανών διαρκώς αυξάνεται, όχι μόνο λόγω της θερμικής έκτασής τους, αλλά και εξαιτίας της τήξης των πάγων σε Γροιλανδία και Ανταρκτική. Μέχρι το 2100, εφόσον δεν επιτευχθεί σημαντική περικοπή των εκπομπών άνθρακα ώς το 2030, η στάθμη των παγκόσμιων υδάτων θα αυξηθεί κατά 1,1 μέτρο, απειλώντας εκατομμύρια ανθρώπους και δημιουργώντας κλιματικούς μετανάστες, καθώς πολλά νησιωτικά κράτη θα καταστούν μη κατοικήσιμα.

Διατροφικός κίνδυνος

Από την κλιματική κρίση και την αύξηση των περιόδων ξηρασίας που επιφέρει, θα κινδυνεύσει ακόμα και η διατροφική ασφάλεια του παγκόσμιου πληθυσμού, καθώς αναμένεται να καταστραφεί ολοκληρωτικά το 60% των καλλιεργειών σιταριού.

Τα σενάρια σχετικά με το τι πρόκειται να συμβεί στον πλανήτη Γη μελλοντικά, εξαιτίας της κλιματικής κρίσης, κινητοποίησαν την προηγούμενη της έναρξης της ειδικής διάσκεψης του ΟΗΕ εκατομμύρια ανθρώπους σε κάθε γωνιά του κόσμου, που βγήκαν στους δρόμους σε 185 κράτη, απαιτώντας άμεση αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Πόση απήχηση είχε, όμως, αυτή η μαζική αγωνιώδης έκκληση στους παγκόσμιους ηγέτες που συναντήθηκαν στη Νέα Υόρκη στη διάσκεψη για το κλίμα του ΟΗΕ; Μάλλον ελάχιστη, καθώς μόνο 77 κράτη ανακοίνωσαν προσπάθειες να αποκτήσουν μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα, μέχρι το 2050, πολύ αργά, καθώς η τελευταία έκθεση του ΟΗΕ θέτει ως όριο για ριζική περικοπή των εκπομπών άνθρακα το 2030, προτού οι συνέπειες της κλιματικής κρίσης γίνουν μη αναστρέψιμες. Διπλωμάτες και ακτιβιστές, που παρακολουθούν επί χρόνια διεθνείς διασκέψεις για το κλίμα δεν μπορούσαν να κρύψουν την απογοήτευσή τους.

Τη μεγάλη αντίθεση ανάμεσα στην εξαιρετικά αργή δράση των κυβερνήσεων και την άμεση ανάγκη λήψης γενναίων μέτρων, υπέδειξε στην ομιλία της στον ΟΗΕ η δεκαεξάχρονη Σουηδή ακτιβίστρια Γκρέτα Τούνμπεργκ. Επέκρινε τους παριστάμενους παγκόσμιους ηγέτες για την «αμέριμνη» προσέγγισή τους, τονίζοντας, με φωνή που έτρεμε από οργή: «Τα μάτια όλων των επόμενων γενεών είναι στραμμένα επάνω σας. Αν επιλέξετε να μας απογοητεύσετε, σας το λέω, δεν πρόκειται να σας συγχωρήσουμε ποτέ».

REUTERS, A.P.

Δεσμεύσεις και υποσχέσεις που δόθηκαν στη Νέα Υόρκη

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

77
χώρες δεσμεύθηκαν ότι θα αποκτήσουν μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα μέχρι το 2050. Δεν συμπεριλαμβάνονται οι πιο ρυπογόνες: Κίνα, ΗΠΑ, Ινδία, Ρωσία και Ιαπωνία.

70
χώρες δεσμεύθηκαν ότι θα κάνουν περισσότερα για να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή.

12
χώρες πραγματοποιήσαν οικονομικές δεσμεύσεις για το Πράσινο Ταμείο που βοηθάει αναπτυσσόμενα κράτη.

Ευρωπαϊκή Ενωση
Τουλάχιστον το 25% του επόμενου προϋπολογισμού της θα χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Γερμανία
Δεσμεύθηκε για μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα μέχρι το 2050.

Ρωσία
Η 187η χώρα που επικύρωσε τη Συνθήκη του Παρισιού.

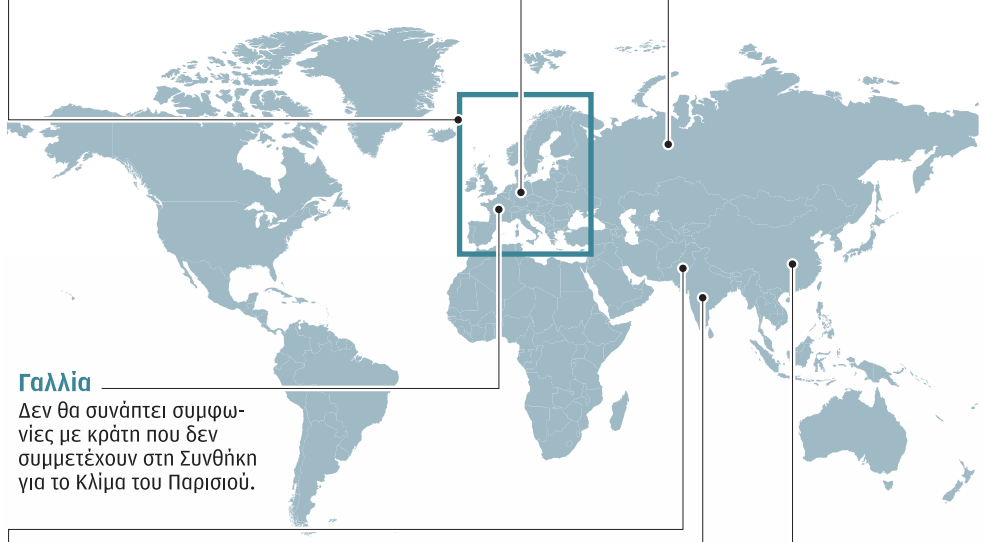

Γαλλία
Δεν θα συνάπτει συμφωνίες με κράτη που δεν συμμετέχουν στη Συνθήκη για το Κλίμα του Παρισιού.

Πακιστάν
Φύτευση 10 δισ. δένδρων την επόμενη πενταετία.

Ινδία
Θα αυξήσει το ποσοστό ανανεώσιμης ενέργειας μέχρι το 2022.

Κίνα
Θα περικόψει τις εκπομπές άνθρακα, κατά 12 δισ. τόνους ετησίως.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

100
επιχειρηματικοί ηγέτες υποσχέθηκαν να συμμετάσχουν στην πράσινη οικονομία.

87
μεγάλες εταιρείες, με χρηματιστηριακή αξία πάνω από 2,3 τρισ. δολάρια, δεσμεύθηκαν να περιορίσουν τις εκπομπές τους.

130
τράπεζες, το ένα τρίτο του παγκόσμιου τραπεζικού τομέα, θα συμμετάσχουν στους στόχους της Συνθήκης του Παρισιού.

Powering Past Coal Alliance
Επτά νέα μέλη δεσμεύθηκαν να «απογαλακτιστούν» από την ενέργεια άνθρακα.

Asset Owner Alliance
Ομάδα ασφαλιστικών εταιρειών και συνταξιοδοτικών ταμείων δεσμεύθηκε να αποκτήσει μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα μέχρι το 2050.

Zero Carbon Buildings for All
Στοχεύει να εκμηδενίσει όλες τις εκπομπές των κτιρίων μέχρι το 2050.

Climate Investment Platform
Προσπαθεί να δεσμεύσει ένα τρισεκατομμύριο δολάρια σε επενδύσεις καθαρής ενέργειας μέχρι το 2025.

Three Percent Club
Συνασπισμός κρατών και επιχειρήσεων που συνεργάζονται προκειμένου να επιτύχουν παγκόσμια αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 3%.

Cool Coalition
Καθιερώνει εθνικούς στόχους ψύξης ώστε να αποτραπεί αύξηση των θερμοκρασιών κατά έναν βαθμό Κελσίου μέχρι το 2050.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι Ελληνίδες μαθήτριες που «συμμάχησαν» με την Γκρέτα

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΦΩΤΙΑΔΗ**

«Οι πολιτικοί θα αναγκαστούν να εισακούσουν το αίτημά μας, αν θέλουν να έχουν μέλλον στην πολιτική». Η 16χρονη Αριάδνη Παπαθεοδώρου, η οποία ανήκει στον οργανωτικό πυρήνα των «Fridays for Future» εν Ελλάδι, μιλάει χωρίς περιστροφές – «δεν είμαστε πλέον οι τριάντα άνθρωποι που ξεκινήσαμε, είμαστε χιλιάδες μόνο στην Αθήνα και εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο». Μπορεί όλη η υφήλιος να παρακολουθεί τις κινήσεις της Σουηδής Γκρέτα Τούνμπεργκ, που έδωσε σάρκα και οστά στο κίνημα για την κλιματική αλλαγή, ωστόσο σε κάθε χώρα υπάρχουν πρεσβευτές της Γκρέτα που δεν υπολείπονται επιχειρηματολογίας και δυναμισμού. Πίσω από την πρωτοφανή ανταπόκριση των μαθητών στην Αθήνα κρύβονται η Αριάδνη, η Ιλυα, η Μαρία, η Ελένη και περίπου άλλοι δεκαπέντε έφηβοι, που μέσω των social media και της εφαρμογής Telegram κατόρθωσαν να κινητοποιήσουν τους συμμαθητές τους πείθοντάς τους ότι η κλιματική αλλαγή είναι ένας λόγος για να βγουν στους δρόμους.

Η Αριάδνη, όπως και η μεγαλύτερη αδελφή της, Μαρία Παπαθεοδώρου, που έθεσε τον θεμέλιο λίθο της διοργάνωσης τον Φεβρουάριο στην Ελλάδα, είχαν μεταβεί τον Αύγουστο στη Λωζάννη, όπου πραγματοποιήθηκε συνάντηση των απανταχού εφήβων ακτιβιστών· φυσικά το «παρών» είχε δώσει και η Γκρέτα. «Κάναμε πολύ ωραίες συζητήσεις με την Γκρέτα», θυμάται η Αριάδνη, που συνυπήρξε μαζί της στην ίδια ομάδα εργασίας, «είναι ήρεμη και ειλικρινής, μιλάει στοχευμένα χωρίς να προσβάλλει κανέναν». Ήδη το καλοκαίρι η νεαρή Σουηδή ήταν γνωστή και ως εκ τούτου... περιζήτητη.

«Είναι ένας άνθρωπος που δίνει δύναμη και ενέργεια στους άλλους, όμως, συν τω χρόνω όλη αυτή η δημοσιότητα πρέπει να την έχει φθείρει», σημειώνει η Μαρία, μαθήτρια της Γ΄ Λυκείου στη Γερμανική Σχολή Αθηνών, «τώρα πλέον φοβάται ακόμη και για τη ζωή της». Ολοι είναι πεπεισμένοι πως η χρονική συγκυρία απαιτούσε την ανάδειξη μιας ηγετικής φυσιογνωμίας. Εν ολίγοις, αν δεν υπήρχε η Γκρέτα, ίσως θα έπρεπε... να την επινοήσουμε. Για την Ιλυα Δέρβου, τη μικρότερη της ομάδας, καθώς φοιτά στην Γ΄ Γυμνασίου στο Α΄ Γυμνάσιο Αλίμου, «η Γκρέτα είναι πιο ώριμη από τους σύγχρονους πολιτικούς». Την πολεμική εις βάρος της καταδικάζουν απερίφραστα οι Ελληνίδες μαθήτριες, που σκέφτονται να την καλέσουν επίσημα στην Αθήνα. «Απλώς, είναι δύσκολο να έρθει κάποιος στην Ελλάδα χωρίς αεροπλάνο», παρατηρεί η Μαρία.

Μέλη του κινήματος «Fridays for Future» μιλούν στην «Κ» για τις περιβαλλοντικές αγωνίες τους.

Η Ελένη Δερβένη και η Μαρία Παπαθεοδώρου, μαθήτριες και μέλη της οργανωτικής επιτροπής του κινήματος, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της διαμαρτυρίας, αφιερώνοντας χρόνο και ενέργεια.

Ηταν τα τόσο σημαντικά επιτεύγματα των συνομηλίκων της στο εξωτερικό που παρακίνησαν την Ιλυα να ενταχθεί στην οργανωτική επιτροπή. «Οταν παρακολούθησα ένα ντοκιμαντέρ για τη διοργάνωση των κινητοποιήσεων, το έστειλα αμέσως μέσω Instagram στους Ελληνες διοργανωτές και κανονίσαμε μια συνάντηση». Μπορεί στην αρχή να ήταν συνεσταλμένη και διστακτική, ωστόσο χάρη στις ωραίες ιδέες της η Ιλυα έγινε αναντικατάστατη – σε εκείνην οφείλουμε, μεταξύ άλλων, τη μετάφραση του λόγου της Γκρέτα στον ΟΗΕ, που αναρτήθηκε αστραπιαία στα social media της γενιάς της, τα βίντεο και τις φωτογραφίες με τους μαθητές μπροστά από τη Βουλή.

«Η ενασχόληση με το κίνημα ανταποκρίνεται σε ορισμένες ανάγκες μου, που το σχολείο δεν καλύπτει», σημειώνει εκείνη, «στο Δημοτικό είχαμε πλήθος δραστηριοτήτων, χάρη στις οποίες ενημερωνόμουν μεταξύ άλλων και για περιβαλλοντικά ζητήματα, ωστόσο στο γυμνάσιο έπαψαν αυτά και η καθημερινότητα περιστρέφεται αποκλειστικά γύρω από το εγκύκλιο πρόγραμμα». Φυσικά, η επιρροή της οικογένειας στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής συνείδησης είναι καταλυτική. «Ο πατέρας μου είναι ποδηλάτης και ιδρυτής του ομώνυμου συλλόγου», διευκρινίζει η Ιλυα, που ενορχήστρωσε την κοινή πορεία διαμαρτυρίας, μαθητών και ποδηλατών.

«Προσπαθώ να μειώσω το περιβαλλοντικό μου αποτύπωμα», σχολιάζει η Ελένη Δερβένη, συμμαθήτρια της Μαρίας στη Γερμανική Σχολή και πρόεδρος της τάξης της, «πάω στο σχολείο με τα πόδια, κάνουμε car sharing με μια γειτονική οικογένεια για την ίδια διαδρομή ή μεταβαίνω με τους γονείς μου, την ίδια ώρα που εκείνοι πάνε στη δουλειά τους». Προσεχώς, «θα κυκλοφορώ μόνο με ΜΜΜ ή ποδήλατο». Για την Ελένη, που σχεδιάζει να σπουδάσει στη Γερμανία πολιτικές επιστήμες ή νομική, ιδιαίτερα σαγηνευτική είναι η διαδικασία πίσω από τις ογκώδεις διαμαρτυρίες. «Κάνουμε ένα διαρκές brainstorming, ιδιαίτερα εποικοδομητικό, καθώς μέσω εφαρμογών, όπως το Zoom, μπορούμε να συνομιλούμε με πολλά άτομα από όλη τη χώρα, να συνδιαμορφώνουμε τις θέσεις μας αλλά και τα κείμενά μας, όπως αυτό για την Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής». Οπως διαμηνύει και η Γκρέτα, οι έφηβοι δεν φιλοδοξούν να επιβληθούν ως ειδήμονες, αλλά να πείσουν τους ιθύνοντες να ακολουθήσουν τις οδηγίες των επιστημόνων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Οικογενειακή υπόθεση

«Από μικρή όλοι γύρω μου συζητούσαν για την τρύπα του όζοντος», σημειώνει η 17χρονη Μαρία, την οποία οι συμμαθητές της θυμούνται να θέτει ανέκαθεν επιπλέον ερωτήσεις στα μαθήματα της γεωγραφίας και της βιολογίας, όπως και να τους προτρέπει να κάνουν ανακύκλωση. «Τα καλοκαίρια ως παιδιά καθαρίζαμε κάθε παραλία, στην οποία κολυμπούσαμε, ενώ η μητέρα μας από νωρίς μας είχε εξηγήσει τις παράπλευρες απώλειες –περιβαλλοντικές αλλά και ανθρωπιστικές– της βιομηχανίας μόδας· η ίδια έχει πάνω από ένα χρόνο να αγοράσει καινούργιο ρούχο», προσθέτει η Αριάδνη.

«Ενιωσα μεγάλη δικαίωση όταν στην προηγούμενη πορεία αντίκρισα έναν συμμαθητή μου, με τον οποίο βρισκόμαστε σε διαρκή ιδεολογική κόντρα», καταλήγει η ίδια, «παρά τον συνήθη χλευασμό του για τις οικολογικές μου ευαισθησίες, τελικά τον είδα μέσα στο πλήθος, "ήρθα επειδή κατάλαβα ότι αυτό είναι το σωστό, θα ήμουν εγωιστής αν απουσίαζα από εδώ" αποκρίθηκε στο έκπληκτο βλέμμα μου».

Τον... λογαριασμό του τηλεφώνου περιμένει ο Τραμπ

Για την συνομιλία του με τον Ζελένσκι

Των **MAGGIE HABERMAN** *και* **MICHAEL CROWLEY**
THE NEW YORK TIMES

Από τη μαχητικότητα στη μοιρολατρία μετακινήθηκε μέσα σε λίγες ώρες η διάθεση του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, αντιμετωπίζοντας την Τετάρτη τις πρώτες ερωτήσεις δημοσιογράφων μετά την πρόταση της Βουλής των Αντιπροσώπων για παραπομπή του ενώπιον της νομοθετικής εξουσίας με το ερώτημα της καθαίρεσής του. Στο επίκεντρο του σκανδάλου βρίσκεται τηλεφωνική επικοινωνία του Αμερικανού προέδρου τον Ιούλιο με τον πρόεδρο της Ουκρανίας, Βολοντίμιρ Ζελένσκι, από τον οποίο ο Τραμπ ζητάει την πραγματοποίηση έρευνας διαφθοράς γύρω από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Δημοκρατικού υποψηφίου για το χρίσμα και πρώην αντιπροέδρου, Τζο Μπάιντεν και του γιου του, Χάντερ, στην Ουκρανία.

Σύμβουλοι του Αμερικανού προέδρου περιέγραψαν πως παρά τις προσπάθειές του να εμφανισθεί ανέμελος, ο Τραμπ ξέσπασε κατ' ιδίαν σε οργισμένο μονόλογο, μιλώντας για συνωμοσία. Το απόγευμα της Τετάρτης, όμως, το άγχος του προέδρου είχε δώσει τη θέση του στην εξάντληση, κάτι το οποίο φάνηκε καθαρά στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε για την επίσκεψή του στον ΟΗΕ και στην οποία ο πρόεδρος μιλούσε ασυνήθιστα αργά και χωρίς ειρμό. Ανοίγοντας τη συνέντευξη Τύπου, ο Αμερικανός πρόεδρος απαρίθμησε τους 28 ηγέτες κρατών, με τους οποίους συναντήθηκε στο περιθώριο της συνόδου του ΟΗΕ, επισημαίνοντας ότι δυστυχώς, οι δημοσιογράφοι ενδιαφέρθηκαν πιο πολύ για το τηλεφώνημά του με τον Ουκρανό πρόεδρο Ζελένσκι.

«Ξύπνησα από τα ξημερώματα και είχα επαφές με αξιωματούχους διάφορων χωρών μέχρι αργά τη νύχτα και όλα αυτά για το καλό της χώρας μας και ο Τύπος εδώ δεν καλύπτει τίποτα από όλα αυτά», είπε με εμφανές παράπονο ο πρόεδρος Τραμπ.

Απαντώντας σε ερώτηση για το τηλεφώνημά του με τον Ζελένσκι, ο Τραμπ ανέφερε: «Δεν απείλησα κανέναν. Το ίδιο είπε και ο Ουκρανός πρόεδρος. Καμία πίεση δεν του ασκήθηκε. Ολα είναι μία φάρσα. Μία μεγάλη φάρσα». Ο Αμερικανός πρόεδρος έμοιαζε τη στιγμή εκείνη να συνειδητοποιεί ότι οι επόμενοι μήνες θα είναι αφιερωμένοι σε περίπλοκη και επικίνδυνη δικαστική διαμάχη με τη νομοθετική εξουσία.

Οι Ρεπουμπλικανοί κατηγορούν τους Δημοκρατικούς, που ζητούν την καθαίρεση του Αμερικανού προέδρου, ότι η διαδικασία θα παραλύσει το νομοθετικό έργο μέχρι τις εκλογές.

Παρά τις προσπάθειες συμμάχων του προέδρου να υποβαθμίσουν τη σημασία του περιεχομένου της τηλεφωνικής συνομιλίας του με τον Ζελένσκι, δύο στενοί του συνεργάτες αποκάλυψαν ότι τέτοιες μεθόδους χρησιμοποιεί ο Τραμπ στις διαπραγματεύσεις του με όλους τους ξένους ηγέτες: κολακεία, προτάσεις συνεργασίας και –τέλος– η «χάρη», που ζητάει επιτακτικά ο Τραμπ από τον συνομιλητή του. «Δεν απείλησα κανέναν. Οι δημοσιογράφοι με ρωτούσαν για τον Ουκρανό πρόεδρο, ο οποίος είπε καθαρά ότι δεν δέχθηκε την παραμικρή πίεση», είπε ο Τραμπ.

Στον Λευκό Οίκο, το προσωπικό της προεδρίας εξέφραζε την Πέμπτη την απογοήτευσή του για την επιθετική τακτική των Δημοκρατικών, επισημαίνοντας ότι η διαδικασία παραπομπής θα σημάνει την αναστολή του νομοθετικού έργου για τους ερχόμενους 13 μήνες, μέχρι τις προεδρικές εκλογές. Κάποια στελέχη του Λευκού Οίκου εξέφραζαν φόβους για εμφάνιση νέων μαρτύρων που θα καταθέσουν για τις επαφές του Τραμπ με τον Ουκρανό πρόεδρο. Παρότι η νομική υπηρεσία του Λευκού Οίκου δηλώνει έτοιμη να αντιμετωπίσει την έρευνα, άλλες υπηρεσίες της Δυτικής Πτέρυγας υπολειτουργούν εξαιτίας ελλείψεων προσωπικού και υπερβολικού φόρτου εργασίας.

Το πρωί της Πέμπτης, ο πρόεδρος Τραμπ συναντήθηκε με μέλη της Γερουσίας και της Βουλής, επαναλαμβάνοντας ότι οι κατηγορίες εναντίον του είναι κατασκευασμένες και μέρος συνωμοσίας των Δημοκρατικών. Σύμμαχοι του προέδρου Τραμπ αναφέρουν ότι ο πρόεδρος αντιμετωπίζει την έρευνα για παραπομπή του ως θετική πολιτική εξέλιξη, η οποία θα «γυρίσει» εναντίον των Δημοκρατικών συνωμοτών. Την ίδια ώρα, πρόσωπα από τον στενό κύκλο του προέδρου υπογραμμίζουν ότι ο Τραμπ δεν επιθυμεί να γίνει ο τρίτος πρόεδρος στην Ιστορία, μετά τον Αντριου Τζόνσον και τον Μπιλ Κλίντον, που παραπέμπεται για να καθαιρεθεί.

Η περίπτωση Κλίντον

Αλλοι σύμμαχοι του Τραμπ, όπως ο Νιούτ Γκίνγκριτς, πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κατά τη διάρκεια της παραπομπής του Κλίντον, εκτιμά ότι η υπόθεση μπορεί να ευνοήσει τον Τραμπ, καθώς θα οδηγήσει σε νέα ερωτήματα γύρω από τις επιχειρηματικές και πολιτικές δραστηριότητες της οικογένειας Μπάιντεν στο εξωτερικό. «Χωρίς να το συνειδητοποιήσει, η πρόεδρος της Βουλής, Νάνσι Πελόσι, βύθισε την προεκλογική εκστρατεία του Μπάιντεν. Η πρόταση καθαίρεσης κατά του Κλίντον έπληξε πολιτικά τους Ρεπουμπλικανούς, καθώς οι ψηφοφόροι αντέδρασαν στην προτεραιότητα που έδωσε η νομοθετική εξουσία στην έρευνα, εις βάρος της οικονομίας», λέει ο Γκίνγκριτς.

Σκληρά λόγια επιφυλάσσουν, όμως, στελέχη της κυβέρνησης για τον παλιό φίλο και προσωπικό δικηγόρο του Τραμπ, Ρούντολφ Τζουλιάνι. Ο πρώην δήμαρχος της Νέας Υόρκης είχε επανειλημμένως μοιρασθεί με τον Τραμπ την πεποίθησή του ότι η Ουκρανία είχε αναμειχθεί στις προεδρικές εκλογές του 2016, άποψη την οποία στηρίζει πλέον παθιασμένα ο Αμερικανός πρόεδρος. Στελέχη του Λευκού Οίκου πιστεύουν ότι ο Τζουλιάνι στην προθυμία του να εμφανίσει κάτι που θα ικανοποιούσε τον πρόεδρο, υπερέβαλε στις εκτιμήσεις του για τις δήθεν παρανομίες των Μπάιντεν.

Καθ' όλη τη διάρκεια της Τετάρτης, ο πρόεδρος Τραμπ ρωτούσε τους γύρω του εάν είχαν διαβάσει την περίληψη της συνομιλίας του με τον Ζελένσκι, λέγοντας ότι δεν περιείχε τίποτα κακό για τον ίδιο, περιγράφοντας τη δημοσιοποίησή της ως τολμηρή κίνηση διαφάνειας. Το βράδυ της Τετάρτης στη Νέα Υόρκη, ο Τραμπ συμμετείχε σε εκδήλωση γνωριμίας χρηματοδοτών του, όπου εμφανίσθηκε ευδιάθετος. Πολλοί συνομιλητές του, όμως, είπαν ότι ο πρόεδρος έμοιαζε αφηρημένος και αγχώδης.

Ο Αμερικανός πρόεδρος στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε στη σύνοδο του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη χαρακτήρισε την υπόθεση «φάρσα», δείχνοντας πάντως πως αντιλαμβάνεται ότι τους επόμενους μήνες θα βρεθεί σε μια περίπλοκη και επικίνδυνη δικαστική διαμάχη με τη νομοθετική εξουσία.

Το αίτημα και τα ανταλλάγματα

Για ξεκάθαρο εκβιασμό κάνουν λόγο οι επικριτές του προέδρου Τραμπ, έχοντας μελετήσει την τηλεφωνική του επικοινωνία με τον Ουκρανό πρόεδρο Ζελένσκι. Ο Τραμπ εμφανίζεται να απαιτεί από τον Ζελένσκι να διατάξει την πραγματοποίηση δικαστικής έρευνας για διαφθορά, με στόχο τον διορισμό τού γιου τού Τζο Μπάιντεν, Χάντερ, στο διοικητικό συμβούλιο ουκρανικής ενεργειακής εταιρείας. Σε αντάλλαγμα, ο Αμερικανός πρόεδρος υπόσχεται να αποδεσμεύσει αμυντική βοήθεια προς την Ουκρανία και να προωθήσει την πώληση αμερικανικών αντιαρματικών πυραύλων στο Κίεβο. Πίσω από τα λόγια του Τραμπ κρύβεται η απειλή ότι ενδεχόμενη άρνηση του Ζελένσκι να διατάξει έρευνα για τον Μπάιντεν θα σημάνει νέες καθυστερήσεις στην καταβολή των αμερικανικών κεφαλαίων. Στη συνομιλία του με τον Ζελένσκι, ο Τραμπ αναπαράγει στο σύνολό τους τα αμφίβολης ακρίβειας στερεότυπα που προωθεί το ειδησεογραφικό δίκτυο Fox News, όπως το ότι η διείσδυση χάκερ στα ηλεκτρονικά δίκτυα του Δημοκρατικού Κόμματος την προεκλογική περίοδο του 2016 έγινε από την Ουκρανία.

Ατμόσφαιρα εθνικού διχασμού στη Βρετανία

Πρωτόγνωρες καταστάσεις, με ανταλλαγή βαρύτατων χαρακτηρισμών στο Κοινοβούλιο και τον Τζόνσον σε αδιέξοδο

Το βρετανικό Ανώτατο Δικαστήριο δεν έχει τίποτα από τη δύναμη και την αίγλη του αμερικανικού. Δημιουργήθηκε πριν από μόλις δέκα χρόνια και δεν είχε εκδικάσει, μέχρι την περασμένη εβδομάδα, υποθέσεις τεράστιας πολιτικής σημασίας, όπως πολλές φορές συνέβη στην ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών με τον ομώνυμο, αλλά όχι αντίστοιχο θεσμό. Οι δικαστές του δεν φορούν τήβεννο, ο Τύπος δεν ασχολείται με αυτούς και η κοινή γνώμη δεν συγκρατεί τα ονόματά τους.

Παρ' όλα αυτά, όχι μόνο οι Βρετανοί, αλλά όλος ο κόσμος έμαθε την περασμένη Τρίτη το όνομα της λαίδης Μπρένντα Χέιλ. Με τη διαμαντένια αράχνη καρφιτσωμένη στο μαύρο ταγέρ, η πρόεδρος του ανωτάτου δικαστικού θεσμού του Ηνωμένου Βασιλείου διάβασε μπροστά στις κάμερες το σκεπτικό μιας εξόχως πολιτικής απόφασης, που προκάλεσε πάταγο: ομόφωνα οι έντεκα δικαστές έκριναν παράνομη και άκυρη την απόφαση του Μπόρις Τζόνσον να αναστείλει επί πέντε εβδομάδες τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, στην τελική ευθεία του Brexit.

Ηταν το νιοστό πολιτικό πλήγμα κατά του Τζόνσον στο σύντομο διάστημα της πρωθυπουργίας του. Μέσα στον μήνα που διανύουμε, έχασε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, είδε βουλευτές να εγκαταλείπουν τους Συντηρητικούς, ενώ βγήκε ηττημένος και στις έξι κρίσιμες ψηφοφορίες που διεξήχθησαν στο Κοινοβούλιο. Η ανάμειξη του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε ένα κατ' εξοχήν πολιτικό ζήτημα και η ετυμηγορία του, ότι ο πρωθυπουργός της χώρας ουσιαστικά παραπλάνησε τη βασίλισσα όταν της ζήτησε να αναστείλει τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, βύθισαν τη Βρετανία σε μια χωρίς προηγούμενο συνταγματική κρίση. Ποτέ στην πρόσφατη ιστορία της χώρας η Δικαιοσύνη και το Μπάκιγχαμ δεν είχαν εμπλακεί στην πολιτική διαπάλη.

Ποτέ στην πρόσφατη ιστορία της χώρας η Δικαιοσύνη και το Μπάκιγχαμ δεν είχαν εμπλακεί στην πολιτική διαπάλη.

Την επόμενη ημέρα, μια άλλη, αρνητική έκπληξη περίμενε τους Βρετανούς. Στη χώρα της μετριοπάθειας, όπου η άκρα Δεξιά και η ριζοσπαστική Αριστερά βρίσκονταν πάντα στο περιθώριο, το Κοινοβούλιο μετατράπηκε σε αρένα, με τους εκπροσώπους των αντίπαλων παρατάξεων να ανταλλάσσουν χαρακτηρισμούς σε εμφυλιοπολεμική ατμόσφαιρα. Ο ίδιος ο πρωθυπουργός μπήκε σαν ταύρος εν υαλοπωλείω στην πρώτη συνεδρίαση μετά την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Χαρακτήρισε «ζόμπι» το Κοινοβούλιο, «πράξη παράδοσης και ταπείνωσης» τον νόμο για παράταση του Brexit αν δεν υπάρξει συμφωνία με τις Βρυξέλλες, «προδοσία» τη μη υλοποίηση της εντολής του δημοψηφίσματος, «δειλούς» τους ηγέτες της αντιπολίτευσης και «αηδίες» τις τοποθετήσεις που τον ενόχλησαν.

EPA / NEIL HALL

Ο Βρετανός πρωθυπουργός μέσα στον μήνα που διανύουμε έχασε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, είδε βουλευτές να εγκαταλείπουν τους Συντηρητικούς, ενώ βγήκε ηττημένος και στις έξι κρίσιμες ψηφοφορίες που διεξήχθησαν στο Κοινοβούλιο.

Αλλά και το απέναντι στρατόπεδο είχε μερίδιο στη διαμόρφωση άκρως τοξικής ατμόσφαιρας. Βουλευτές της αντιπολίτευσης είπαν ότι κινδυνεύει η ζωή τους από οπαδούς του Brexit, μάλιστα η Πόλα Σέριφ των Εργατικών δεν δίστασε να επικαλεστεί το προηγούμενο της συναδέλφου της, Τζο Κοξ, που δολοφονήθηκε στα 41 της χρόνια παραμονές του δημοψηφίσματος από ακροδεξιό. Η όλη κατάσταση προκάλεσε τη δικαιολογημένη αγανάκτηση του Μπρένταν Κοξ, συζύγου της δολοφονηθείσας, ο οποίος κατηγόρησε πολιτικούς και των δύο πτερύγων ότι κάνουν τη Βουλή να μοιάζει με «λάκκο όπου μονομαχούν αρκούδες».

Γεγονός είναι ότι ο Μπόρις Τζόνσον έχει περιέλθει σε πολιτικό αδιέξοδο. Αντιμέτωπος με ένα εχθρικό Κοινοβούλιο, αδυνατεί να κυβερνήσει, ενώ αν υποχρεωθεί να ζητήσει και τρίτη παράταση του Brexit, όπως αναγκάστηκε να πράξει δύο φορές η Τερέζα Μέι, θα εισπράξει μεγάλο πολιτικό κόστος από εκείνους που σήμερα τον στηρίζουν. Σε μια προσπάθεια να βγει από το αδιέξοδο, ζήτησε εκ νέου εκλογές, προκαλώντας τα κόμματα της αντιπολίτευσης να καταθέσουν ψήφο εμπιστοσύνης, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Σουρεαλιστικές σκηνές διαδραματίστηκαν και πάλι στο Ουεστμίνστερ, καθώς ο πρωθυπουργός παρακαλούσε να τον ρίξουν και η αντιπολίτευση ήθελε να τον κρατήσει στη θέση του για να αναγκαστεί να πιει το πικρό ποτήρι.

Περιμένοντας ένα θαύμα

Με αυτά τα δεδομένα, η μόνη ομαλή διέξοδος για τον Τζόνσον θα ήταν να πετύχει, ως εκ θαύματος, συμφωνία της τελευταίας στιγμής στη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ενωσης, το διήμερο 17-18 Οκτωβρίου. Ωστόσο στις μέρες μας τα θαύματα σπανίζουν, ενώ δεν φαίνεται να έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής ουσιώδης πρόοδος στις διαπραγματεύσεις ώστε να ελπίζει κανείς πως ό,τι δεν έγινε δυνατό μέσα σε τρία χρόνια θα επιτευχθεί μέσα σε τρεις εβδομάδες.

Αλλά ακόμη κι αν υποτεθεί ότι θα επιτευχθεί συμφωνία, αυτή δεν θα διαφέρει ουσιωδώς από εκείνη που είχε συνομολογήσει η Τερέζα Μέι, επομένως δυσκολεύεται κανείς να δει πώς θα καταφέρει να την «πουλήσει» στην κοινοβουλευτική του ομάδα ο Βρετανός πρωθυπουργός.

Το άλλο σενάριο που συζητείται στον βρετανικό Τύπο τελευταία είναι να υπάρξει παράταση του Brexit, αλλά όχι από τον Τζόνσον. Σύμφωνα με τα σχετικά δημοσιεύματα, ο Τζόνσον σκέφτεται να υποβάλει «τεχνική παραίτηση» και να υποδείξει στη βασίλισσα να διορίσει υπηρεσιακό πρωθυπουργό τον Τζέρεμι Κόρμπιν, σε συνεννόηση μαζί του. Ο Κόρμπιν θα ζητήσει και θα πάρει παράταση από τις Βρυξέλλες, στη συνέχεια δε θα προκηρύξει πρόωρες εκλογές ώστε ο βρετανικός λαός να βγάλει τη χώρα από το αδιέξοδο, κόβοντας τον γόρδιο δεσμό με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Παραμένει αμφίβολο βέβαια αν τα άλλα κόμματα συναινέσουν σε μια τέτοια λύση, καθώς ο Κόρμπιν δεν είναι αποδεκτός ούτε από τους Συντηρητικούς, που τον θεωρούν ακραίο αριστερό, ούτε από πολλούς οπαδούς της παραμονής, που καυτηριάζουν τη μεσοβέζικη στάση του στο θέμα του Brexit: στο πρόσφατο συνέδριο του Μπράιτον, οι Εργατικοί αποφάσισαν να παραπέμψουν το θέμα σε δεύτερο δημοψήφισμα, όπου το κόμμα επισήμως θα έχει γραμμή ουδετερότητας. Το βέβαιο είναι ότι η πολιτική κρίση στη Βρετανία οδεύει προς την αναπόφευκτη κάθαρση μέσα σε ατμόσφαιρα έντονων πολιτικών παθών, που δεν έχει ξαναζήσει η χώρα στη μεταπολεμική ιστορία της.

REUTERS, A.P.

Πατάμε πάνω σε μια χαμένη ήπειρο

Η δημιουργία και η εξαφάνιση της Μεγάλης Αδρίας, τα βαθύτερα τμήματα της οποίας βρίσκονται κάτω από την Ελλάδα

Μπορεί να μην είναι η χαμένη Ατλαντίδα, είναι όμως η Μεγάλη Αδρία και βρίσκεται ακριβώς κάτω από τα πόδια μας. Σε βάθος 1.500 χιλιομέτρων κάτω από την Ελλάδα, στον μανδύα της γης, σεισμικά κύματα έχουν «εντοπίσει» τα υπολείμματα μιας παλαιάς ηπείρου που κάποτε εκτεινόταν ανάμεσα στην Αφρική και στην Ευρώπη. Για πρώτη φορά στην Ιστορία, επιστήμονες κατόρθωσαν να αναπαραστήσουν με τόση ακρίβεια τη συγκλονιστική γεωλογική ιστορία της λεκάνης της Μεσογείου, ακολουθώντας τη Μεγάλη Αδρία από την εμφάνισή της ώς την καταβύθιση του μεγαλύτερου μέρους της κάτω από την ευρασιατική πλάκα.

Γεωεπιστήμονες από το πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης συντόνισαν την έρευνα σε τριάντα χώρες της ευρύτερης μεσογειακής λεκάνης, από την Ισπανία ώς το Ιράν, αναζητώντας στα όρη της περιοχής υπολείμματα της χαμένης αυτής ηπείρου.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δεκαετής έρευνα

Αναλύοντας πετρώματα από περίπου 2.300 τοποθεσίες με τη βοήθεια προηγμένου λογισμικού, που δεν ήταν διαθέσιμο στις προηγούμενες γενιές ερευνητών, η ομάδα του καθηγητή Ντάουε φαν Χίσμπεργκεν κατόρθωσε να παρακολουθήσει, βήμα προς βήμα τις δυνάμεις που διαμόρφωσαν τον σημερινό χάρτη της Μεσογείου. Η συλλογή και η επεξεργασία στοιχείων διήρκεσαν πάνω από δέκα χρόνια, ενώ τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιεύθηκαν στις αρχές Σεπτεμβρίου στην επιθεώρηση Gondwana Research.

Η αλληλουχία που οδήγησε στην σημερινή εντυπωσιακή γεωμορφολογία της μεσογειακής λεκάνης αρχίζει κάπως έτσι: Πριν από περίπου 240 εκατομμύρια χρόνια, η Γκοντβάνα, η μεγάλη ήπειρος που περιελάμβανε τη σημερινή Αφρική, Ανταρκτική, Νότια Αμερική, Αραβική χερσόνησο, Ινδία και Αυστραλία, άρχισε να σπάει σε κομμάτια. Στην ίδια λιθοσφαιρική πλάκα με την Αφρική, αλλά όχι σε συνέχεια με τα αφρικανικά εδάφη, υπήρχε η Μεγάλη Αδρία, ένα αρχιπέλαγος νησιών που περιβάλλονταν από τις ρηχές λιμνοθάλασσες και τους κοραλλιογενείς υφάλους της Τηθύος. «Θα ήταν ένα υπέροχο μέρος για καταδύσεις», σημειώνει παραστατικά ο φαν Χίσμπεργκεν.

Η Αφρική, μαζί με τη Μεγάλη Αδρία, μετατοπιζόταν κατά περίπου 3 με 4 εκατοστά τον χρόνο, προσκρούοντας στην ευρασιατική πλάκα, όχι ευθύγραμμα αλλά με ταυτόχρονη περιστροφή αντίθετα από τη φορά του ρολογιού. Η τιτάνια αυτή σύγκρουση είχε διπλό αποτέλεσμα, με το μεγαλύτερο κομμάτι της Αδρίας, πάχους περίπου 100 χιλιομέτρων, να καταβυθίζεται κάτω από την ευρασιατική πλάκα και τα επιφανειακά πετρώματα να διαχωρίζονται από την υπόλοιπη πλάκα και να επικάθονται στην πλάκα της Ευρασίας δημιουργώντας πάσης φύσεως πτυχώσεις. «Είναι σαν να πιέζεις με το χέρι σου την άκρη του τραπεζιού. Το χέρι γλιστράει κάτω από το τραπέζι, αλλά το μανίκι "κολλάει" και δημιουργεί πτυχώσεις», συνεχίζει ο φαν Χίσμπεργκεν.

Τα επιφανειακά πετρώματά της σήμερα αποτελούν τμήμα των οροσειρών των Αλπεων, των Απέννινων, της Πίνδου, της Ροδόπης, του όρους Ταύρος.

Ετσι, τα ίχνη της Μεγάλης Αδρίας γίνονται αντιληπτά τόσο με τη βοήθεια σεισμικών κυμάτων που εντοπίζουν τη βυθισμένη πλάκα στον μανδύα της Γης (το χέρι κάτω από το τραπέζι) όσο και με τη μελέτη των επιφανειακών πετρωμάτων στα όρια της καταβύθισης (οι πτυχώσεις του ρούχου). «Τα πιο βαθιά κομμάτια της Μεγάλης Αδρίας ανιχνεύονται σε βάθος περίπου 1.500 χιλιομέτρων κάτω από την Ελλάδα», σημειώνει ο Ολλανδός καθηγητής. Οσο για τα επιφανειακά πετρώματα της χαμένης ηπείρου, σήμερα αποτελούν τμήμα των οροσειρών της μεσογειακής λεκάνης, από το νότιο κομμάτι των Αλπεων και τα Απέννινα ώς την Πίνδο, τη Ροδόπη και το όρος Ταύρος.

Ο πιο χρήσιμος σύμμαχος των επιστημόνων στην προσπάθεια να ξεκλειδώσουν την ακριβή ιστορία της ορογένεσης στη λεκάνη της Μεσογείου ήταν τα προϊστορικά βακτήρια που ευθυγραμμίζονταν με το μαγνητικό πεδίο της Γης και τα οποία εγκλωβίστηκαν στα ιζήματα του βυθού της Τηθύος. Οπου και αν κατέληξαν τα πετρώματα αυτά, οι επιστήμονες ξέρουν ότι όταν σχηματίστηκαν, έδειχναν προς βορρά. Ετσι, «διαβάζοντας» τους μαγνητίτες οι επιστήμονες μπόρεσαν να ακολουθήσουν τις περιστροφές των γεωλογικών στρωμάτων, τις ανυψώσεις και τις μετατοπίσεις στη διάρκεια εκατομμυρίων αιώνων.

Το αποτέλεσμα; «Η περιοχή της Μεσογείου είναι, για να το πούμε απλά, ένα γεωλογικό κουβάρι», λέει ο φαν Χίνσμπεργκεν. «Τα πάντα έχουν στρίψει, έχουν σπάσει, έχουν στοιβαχτεί».

Οι Δολομιτικές Αλπεις

Η πλούσια αυτή ιστορία εξηγεί πώς προέκυψαν οι εντυπωσιακοί γεωλογικοί σχηματισμοί των Δολομιτικών Αλπεων και γιατί ανακαλύπτουμε θαλάσσιους οργανισμούς σε απολιθώματα στην κορυφή των βαλκανικών βουνών. «Εν συγκρίσει με τη Μεσόγειο, το σύστημα των Ιμαλαΐων είναι πολύ απλό. Εκεί μπορούμε να ακολουθήσουμε πολλά μεγάλα ρήγματα επί 2.000 χιλιόμετρα».

Σημαντικός «σύμμαχος» των επιστημόνων ήταν τα προϊστορικά βακτήρια που ευθυγραμμίζονταν με το μαγνητικό πεδίο της Γης.

Ενα κομμάτι της σημερινής Ιταλίας, από το Τορίνο ώς τον βυθό της Αδριατικής και το «τακούνι» της Ιταλίας είναι «ατόφιο» μέρος της Μεγάλης Αδρίας, και για τον λόγο αυτό οι επιστήμονες επέλεξαν το όνομα αυτό για τη χαμένη ήπειρο. «Πρόκειται για τεράστια δουλειά» είπε στο περιοδικό Science ο γεωλόγος του πανεπιστημίου της Σορβόννης, Λοράν Ζολιβέ, ο οποίος δεν μετείχε στην έρευνα. Παρότι η ιστορία των λιθοσφαιρικών πλακών στη Μεσόγειο ήταν ήδη γνωστή σε γενικές γραμμές, «το επίπεδο λεπτομέρειας στη χρονική αλληλουχία είναι πρωτοφανές», προσέθεσε ο Γάλλος επιστήμονας.

Η έρευνα δείχνει ότι μέσα σε 140 εκατομμύρια χρόνια, δηλαδή περίπου 100 εκατομμύρια χρόνια πριν από τη σύγχρονη εποχή, η Μεγάλη Αδρία, που αρχικά είχε το μέγεθος της σημερινής Γροιλανδίας, είχε εξαφανιστεί. «Ξεχάστε την Ατλαντίδα», έγραψε ο φαν Χίσμπεργκεν στο προσωπικό του ιστολόγιο όταν ανακοίνωσε τη δημοσίευση της έρευνας. «Τεράστιος αριθμός τουριστών περνάει κάθε χρόνο τις διακοπές του στη χαμένη ήπειρο της Μεγάλης Αδρίας χωρίς να το συνειδητοποιεί».

Οι δυσκολίες

Εξιστορώντας τις δυσκολίες της έρευνας, ο Ολλανδός επιστήμονας σημείωσε ότι κάθε εμπλεκόμενη χώρα είχε τις δικές της ιδιαιτερότητες. «Δεν πρόκειται απλά για μια μεγάλη περιοχή, αλλά για μια περιοχή στην οποία υπάρχουν πάνω από 30 κράτη. Το καθένα έχει δική του γεωλογική υπηρεσία, δικούς του χάρτες και δικές του ιδέες για την εξελικτική ιστορία. Η έρευνα πολύ συχνά σταματάει στα εθνικά σύνορα, συνεπώς η περιοχή δεν είναι κατακερματισμένη μόνο από γεωλογικής σκοπιάς».

Η εφημερίδα «Ουάσιγκτον Ποστ» θυμίζει ότι η Μεγάλη Αδρία δεν είναι η μόνη «χαμένη ήπειρος». Το 2017, οι επιστήμονες ανακάλυψαν τα σπαράγματα μεγάλης ηπείρου κάτω από τον Μαυρίκιο, στον Ινδικό Ωκεανό, ενώ η ομάδα του φαν Χίσμπεργκεν έχει δημιουργήσει και τον «άτλαντα του κάτω κόσμου», χαρτογραφώντας τις λιθοσφαιρικές πλάκες που καταβυθίζονται σε όλο τον κόσμο και ανασυνθέτοντας τη γεωγραφία του πλανήτη πριν συμβεί αυτό.

Το εργαλείο της τομογραφίας με τη βοήθεια των σεισμικών κυμάτων έχει, ωστόσο, περιορισμούς. Είναι αδύνατον να «κοιτάξουν» οι επιστήμονες τι συνέβη νωρίτερα από πριν από 250 εκατομμύρια χρόνια, γιατί οι λιθοσφαιρικές πλάκες που βυθίστηκαν νωρίτερα έχουν ήδη φθάσει στα βάθη του μανδύα και έχουν «ανακυκλωθεί». Μπορούν όμως να προβλέψουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τι θα συμβεί στο μέλλον, φτιάχνοντας γεωλογικούς χάρτες του πλανήτη για τα επόμενα δεκάδες εκατομμύρια χρόνια.

SCIENCE, WASHINGTON POST

Ερευνα κατέρριψε μύθους και στερεότυπα για τις γάτες

Παρά τη φαινομενική τους επιφυλακτικότητα, είναι κοινωνικά ζώα και δημιουργούν σχέσεις με τους ανθρώπους

Της **RACHEL NUWER**
THE NEW YORK TIMES

Στην προαιώνια αναμέτρηση ανάμεσα στους σκύλους και στις γάτες υπάρχει ένας αδιαμφισβήτητος νικητής, τουλάχιστον στο πεδίο των δημοσίων σχέσεων. Ο σκύλος είναι ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου –κοινωνικός, πιστός και υπάκουος. Η σχέση μας με τη γάτα περιγράφεται συχνά ως ωφελιμιστική. Απόμακρη, μυστηριώδης και ανεξάρτητη, η γάτα κάθεται μαζί μας μόνο επειδή την ταΐζουμε.

Ή μήπως όχι; Την περασμένη Δευτέρα, ομάδα ερευνητών δημοσιοποίησε μελέτη, η οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι γάτες συνδέονται μαζί μας τόσο στενά όσο οι σκύλοι ή τα νήπια, κάτι που δικαιώνει τους φίλους του ζώου σε όλο τον κόσμο.

«Το περίμενα, το ήξερα, οι γάτες αρέσκονται να αλληλεπιδρούν με εμάς», λέει η Κρίστιν Βιτάλ, επιστήμονας που μελετά τη συμπεριφορά ζώων στο Πανεπιστήμιο του Ορεγκον. Η δρ Βιτάλ ήταν επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας που πραγματοποίησε την εν λόγω μελέτη και τη δημοσίευσε στο περιοδικό Current Biology. «Ωστόσο, στην επιστήμη δεν ξέρεις τίποτα αν δεν το αποδείξεις», προσθέτει. Η έρευνα γύρω από τις γάτες καθυστερούσε σε σύγκριση με εκείνη για τους σκύλους. Πολλοί επιστήμονες υπέθεταν ότι οι γάτες δεν είναι κοινωνικά ζώα, επομένως δυσκολεύονταν να εργαστούν πάνω τους. Πρόσφατες έρευνες, όμως, άρχισαν να ρίχνουν φως στις πιο άγνωστες πλευρές της κοινωνικής ζωής αυτών των ζώων. «Η ιδέα ότι οι γάτες δεν ενδιαφέρονται για τους ανθρώπους και δεν ανταποκρίνονται στα ερεθίσματα που τους στέλνουμε απλούστατα δεν είναι σωστή», λέει η δρ Βιτάλ.

Δεν μας πλησιάζουν μόνο για να φάνε, μαθαίνουν το όνομα που τους δίνουμε και δένονται με τον ιδιοκτήτη τους.

Γάτα κοιμάται ακουμπισμένη στο κεφάλι μικρού κοριτσιού. Οι περισσότερες γάτες προτιμούν να αλληλεπιδράσουν με ανθρώπους παρά να φάνε ή να παίξουν με παιχνίδια, λένε οι ερευνητές.

Σε μια μελέτη της ίδιας και συνεργατών της, το 2017, διαπίστωσε ότι οι περισσότερες γάτες προτιμούν να αλληλεπιδράσουν με ανθρώπους παρά να φάνε ή να παίξουν με παιχνίδια. Δύο χρόνια αργότερα, η ίδια ερευνητική ομάδα ανακάλυψε ότι οι γάτες ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με το πόση προσοχή τους δίνουμε. Αλλοι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι γάτες είναι ευαίσθητες στη διάθεση και στα συναισθήματα που εκδηλώνουν οι άνθρωποι γύρω τους, αλλά και ότι θυμούνται τα ονόματα που τους δίνουμε.

Η ερευνητική ομάδα της δρος Βιτάλ επιστράτευσε 79 γατάκια, 38 ενήλικες γάτες και τους ιδιοκτήτες τους για να πραγματοποιήσει ένα πείραμα το οποίο μέχρι τότε αφορούσε κυρίως σκύλους και πιθήκους, ελέγχοντας τι είδους δεσμούς αναπτύσσουν με τους ανθρώπους που τους φροντίζουν. Ανάλογα πειράματα γίνονται με νήπια.

Στο εν λόγω πείραμα, που κράτησε έξι λεπτά, οι ιδιοκτήτες των αιλουροειδών έμπαιναν με τα ζώα τους σε ένα μη οικείο δωμάτιο. Επειτα από δύο λεπτά, ο ιδιοκτήτης έβγαινε από το δωμάτιο, αφήνοντας πίσω τη γάτα, μια εμπειρία που μπορεί να προκαλέσει στρες στο ζώο. Οταν ο ιδιοκτήτης επέστρεφε, δύο λεπτά αργότερα, οι ερευνητές παρατηρούσαν την αντίδραση του ζώου.

Περίπου τα δύο τρίτα των ζώων έρχονταν να χαιρετήσουν τον ιδιοκτήτη τους και ξανάρχιζαν την εξερεύνηση του δωματίου, επιστρέφοντας κατά διαστήματα στον συνοδό τους. Οι ερευνητές συμπέραναν ότι οι γάτες είχαν συνδεθεί με τους ιδιοκτήτες τους, θεωρώντας τους ασφαλή βάση σε ένα αβέβαιο περιβάλλον.

Το αποτέλεσμα της έρευνας ήταν παρόμοιο με εκείνα των αντίστοιχων πειραμάτων που αφορούσαν σκύλους και νήπια. Στην περίπτωση των νηπίων, το ποσοστό που εμφάνιζε πρόσδεση χάρη στο αίσθημα της ασφάλειας ήταν 65%, ενώ στους σκύλους γύρω στο 58%.

«Οσο πιο πολλά πράγματα ανακαλύπτουμε γύρω από τις γάτες, τόσο περισσότερο βλέπουμε ότι πρόκειται για κοινωνικά ζώα, για τα οποία οι κοινωνικοί δεσμοί έχουν ξεχωριστή σημασία», αποφαίνεται η δρ Βιτάλ.

Ολοένα και περισσότεροι επιστήμονες καθοδηγούν την ανθρωπότητα στην προστασία των φυσικών πόρων, στην αποτελεσματική χρήση της γης και στη γαλάζια ανάπτυξη που διασφαλίζει την υγεία της θάλασσας.

«Φυσικές λύσεις» για την προστασία του πλανήτη

Πολλές φορές, ο ίδιος «πολεμάει» την υπερθέρμανση του κλίματος, που προκαλείται από το διοξείδιο του άνθρακα και τις βιομηχανίες

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Σαν πυροτέχνημα, η 16χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ κατάφερε να μαζέψει εκατοντάδες χιλιάδες πλήθη στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν για την οκνηρία που χαρακτηρίζει τις πολιτικές πρόληψης της κλιματικής αλλαγής, πυροδοτώντας μια έντονη συζήτηση. Ο ακτιβισμός της Σουηδής περιβαλλοντικής ακτιβίστριας προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις –και δεν ήταν όλες θετικές–, ωστόσο αυτή ακριβώς ήταν και η επιδίωξη του νεαρού κοριτσιού: να αρχίσει ο διάλογος για την υπαρξιακή κρίση με την οποία έρχεται αντιμέτωπος ο πλανήτης. Η Γκρέτα αναγνωρίζει τον ρόλο της και δεν προτείνει λύσεις, παροτρύνοντας την ανθρωπότητα

Τα δάση και οι ωκεανοί λειτουργούν ως πνεύμονες, απορροφώντας την πλειονότητα των «βρώμικων» εκπομπών, της ανθρωπογενούς δραστηριότητας.

Κατά τη διάρκεια του Αυγούστου, στη Βραζιλία καταγράφηκαν συνολικά 30.901 πυρκαγιές στην καρδιά του Αμαζονίου. Πρόκειται για αριθμό σχεδόν τριπλάσιο των πυρκαγιών που καταγράφηκαν τον περυσινό Αύγουστο, όπως αποδεικνύουν τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Διαστημικής Ερευνας.

να ακούσει τους επιστήμονες και τα αντικειμενικά συμπεράσματά τους. Υπάρχει, άλλωστε, μια υπέροχη σχέση μεταξύ του επιστημονικού κόσμου και των παιδιών: Η επιστημονική αλήθεια είναι συχνά τόσο απλή, που μέχρι και ένα 16χρονο την καταλαβαίνει πλήρως.

Ενα αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα των επιστημόνων είναι πως οι λεγόμενες «φυσικές λύσεις» για την κλιματική αλλαγή αποτελούν το «κλειδί» για το βιώσιμο μέλλον. Με άλλα λόγια, ο ίδιος ο πλανήτης πολλές φορές προσφέρει τη λύση στην υπερθέρμανση του κλίματος που προκαλείται από το διοξείδιο του άνθρακα και τις «βρώμικες» βιομηχανίες.

Τα δάση και οι απέραντοι ωκεανοί λειτουργούν ως πνεύμονες της ξηράς και της θάλασσας αντιστοίχως, απορροφώντας μεγάλο μέρος των εκπομπών άνθρακα, της ανθρωπογενούς δραστηριότητας. Γι' αυτό ακριβώς, ολοένα και περισσότεροι επιστήμονες καθοδηγούν την ανθρωπότητα στην προστασία των φυσικών πόρων, στην αποτελεσματική χρήση της γης και στη γαλάζια ανάπτυξη που διασφαλίζει την υγεία της θάλασσας.

Πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου προς αυτή την κατεύθυνση, ποσοτικοποιώντας την κατάχρηση του εδάφους της γης, μέσα από την απεριόριστη εκσκαφή των δασών και την εντατική καλλιέργεια, και καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως παράγει περίπου το ένα τέταρτο των παγκόσμιων εκπομπών ρύπων, επιδεινώνοντας περαιτέρω τις καταστροφικές συνέπειες της αλλαγής του κλίματος. Ωστόσο, τα πορίσματα δεν είναι πλήρως απαισιόδοξα, καθώς η έρευνα καταλήγει πως ο άμεσος τερματισμός της υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους της γης μπορεί να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του πλανήτη. «Αυτό που υπογραμμίζει η IPCC είναι ότι χρειαζόμαστε επειγόντως μια επανάσταση στον τρόπο που χρησιμοποιούμε τη γη», ανέφερε χαρακτηριστικά η Αννα Κρζιοζίνσκα, καθηγήτρια του Πανεπιστημίου του Σέφιλντ και μια από τους συγγραφείς της έρευνας.

Εφιαλτικό καλοκαίρι

Η προστασία των υπαρχόντων πόρων, δασών και ωκεανών ως ασπίδα στη βρώμικη ανάπτυξη δεν έχει αναδειχθεί ποτέ πριν ως επιτακτική ανάγκη όσο φέτος, έπειτα από ένα εφιαλτικό καλοκαίρι για τις στατιστικές που μετρούν την κλιματική αλλαγή.

Κατά τη διάρκεια του Αυγούστου, στη Βραζιλία καταγράφηκαν συνολικά 30.901 πυρκαγιές στην καρδιά του Αμαζονίου, ενός εκ των σημαντικότερων δασικών πνευμόνων του πλανήτη.

Πρόκειται για αριθμό σχεδόν τριπλάσιο των πυρκαγιών που καταγράφηκαν τον περυσινό Αύγουστο, όπως αποδεικνύουν τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Διαστημικής Ερευνας (INPE), που καταγράφει την εξέλιξη των μετώπων σε πραγματικό χρόνο μέσω δορυφόρων.

Οι θερμοκρασίες ρεκόρ που σημειώθηκαν στην Ευρώπη το φετινό καλοκαίρι μάς υπενθυμίζουν πως το φαινόμενο ολοένα και θα επιδεινώνεται. Πρόσφατη μελέτη του Εθνικού Αστεροσκοπείου κατέληξε πως, λόγω της κλιματικής αλλαγής, οι ημέρες καύσωνα στην Ελλάδα θα πενταπλασιαστούν μέχρι το 2100 και τα δάση μας θα αντιμετωπίζουν άμεση απειλή πυρκαγιάς για 30 επιπλέον ημέρες σε σχέση με σήμερα.

Ευτυχώς, η κινητοποίηση διαφόρων φορέων –κυβερνήσεων, επιχειρηματιών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και διεθνών συνεργασιών– είναι ήδη μια πραγματικότητα και διάφορες πρωτοβουλίες χαράσσουν ήδη τον δρόμο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πρόκειται για φυσικές λύσεις, που στόχο έχουν να ενισχύσουν την αυτοάμυνα του πλανήτη και να εξασφαλίσουν ένα υγιές, πράσινο μέλλον.

Αποκατάσταση των δασών

Μια από τις πιο πολυσυζητημένες λύσεις, με την πλήρη στήριξη των επιστημόνων, αφορά την αναδάσωση. Ενα ενδιαφέρον παράδοξο είναι πως οι πρωτοπόροι της προσέγγισης αυτής είναι πολλές φορές αναπτυσσόμενες χώρες που βρίσκονται κυρίως στην Αφρική και στη Νοτιοανατολική Ασία: από την Ινδονησία μέχρι την Γκαμπόν, δεκάδες χώρες στρέφονται στην ενίσχυση των δασών για να αποτρέψουν την επιτάχυνση των απωλειών της χλωρίδας και της πανίδας, τις επιπτώσεις της ανεύθυνης γεωργίας και εξόρυξης, καθώς και την κάλυψη των αναγκών του αυξανόμενου πληθυσμού τους.

«Εάν αποκαταστήσουμε, προστατεύσουμε και ενισχύσουμε τα υπάρχοντα οικοσυστήματα, θα μειώσουμε σημαντικά την ανθρώπινη ευπάθεια έναντι της κλιματικής αλλαγής», ανέφερε εν αναμονή της συνόδου κορυφής του ΟΗΕ, η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης Νάταλι Σέντον, προσθέτοντας πως ειδικά σε φτωχότερες χώρες τέτοια μέτρα μπορούν να προσφέρουν «τη μοναδική προσιτή λύση για την κλιματική αλλαγή». Πράγματι, στην Ινδονησία εδώ και δύο μήνες οι διεθνείς οργανισμοί, η κυβέρνηση και το ολλανδικό ίδρυμα Ecoshape, που προωθεί τις προσπάθειες οικοδόμησης με τη φύση, εργάζονται πυρετωδώς για να εγκαταστήσουν ένα απέραντο δάσος από μαγκρόβια δέντρα. Πρόκειται για είδος δάσους των υποτροπικών και τροπικών θαλάσσιων ακτών που κυριαρχείται από ανεκτικά στο αλάτι ξυλώδη φυτά και το οποίο, εκτός από πνεύμονας, λειτουργεί και ως φράγμα έναντι στις καταστροφικές βροχοπτώσεις, ενώ προσφέρει θέσεις εργασίας, βελτιώνοντας σημαντικά την αλιεία και τους πληθυσμούς των θαλάσσιων οργανισμών. Το πρότζεκτ δεν έχει καν ολοκληρωθεί και τα αποτελέσματά του είναι τόσο ενθαρρυντικά που ήδη άλλες 14 αποκαταστάσεις μαγκρόβιων δασών βρίσκονται στα σκαριά στην Ταϊλάνδη, στις Φιλιππίνες, στη Μαλαισία και στην Κίνα.

Δάσος από μαγκρόβια δέντρα στην Ινδονησία. Το συγκεκριμένο είδος δάσους των υποτροπικών και τροπικών θαλάσσιων ακτών, εκτός από πνεύμονας, είναι και φράγμα έναντι των βροχοπτώσεων.

Η αποκατάσταση των δασών είναι δυνατή σε πολλά άλλα φυσικά περιβάλλοντα, από υγρότοπους πλούσιους σε τύρβη μέχρι λιβάδια και μεσογειακά δάση, ωστόσο για πολλές χώρες η εύρεση οικονομικών πόρων για τη χρηματοδότησή της παραμένει πρόκληση. Σε αυτό συμβάλλουν μέτρα όπως η τιμολόγηση του άνθρακα. Την περασμένη Κυριακή, μάλιστα, έκλεισε η πρώτη τέτοια συμφωνία για αφρικανική χώρα, καθώς η Γκαμπόν θα λάβει 150 εκατ. δολάρια σε διάστημα 10 ετών για την προστασία των απορροφητικών τροπικών δασών της.

Με όπλο τους ωκεανούς

Μια μεγάλη δόση ελπίδας για το μέλλον του πλανήτη αντικατοπτρίζεται στα νερά των ωκεανών, που καλύπτουν το 70% της επιφάνειάς του. Υπάρχουν πλέον συντριπτικές επιστημονικές αποδείξεις πως ο ωκεανός μπορεί να αποτελέσει ίσως το ισχυρότερο όπλο στη μάχη για τη σταθεροποίηση του κλίματος και την επιβράδυνση των ποσοστών διοξειδίου του άνθρακα. Οι κλιματικές λύσεις που βασίζονται στον ωκεανό θα μπορούσαν να αποφέρουν μέχρι και το 21% των μειώσεων των εκπομπών που απαιτούνται για τον παγκόσμιο στόχο περιορισμού της υπερθέρμανσης του πλανήτη σε λιγότερο από 1,5 βαθμό Κελσίου μέχρι το 2050 – το πλαφόν που έχουν ορίσει οι επιστήμονες. Με άλλα λόγια, οι μειώσεις αυτές θα μπορούσαν να ανέλθουν σε 11,8 γιγατόνους ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα, αριθμό μεγαλύτερο από όλες τις τρέχουσες εκπομπές μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα παγκοσμίως.

Τα πορίσματα αυτά εκδόθηκαν την περασμένη Δευτέρα από την Ομάδα για μια Οικονομία Βιώσιμου Ωκεανού, που συναντήθηκε στο πλαίσιο του ΟΗΕ και αποτελείται από 14 πρωθυπουργούς και προέδρους. Η έρευνα αποτελεί την πρώτη ποσοτικοποίηση της λεγόμενης γαλάζιας οικονομίας και του ρόλου που θα μπορούσε να διαδραματίσει στη συρρίκνωση του αποτυπώματος άνθρακα και την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού. Ενας από τους τρόπους αξιοποίησης είναι φυσικά οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που βασίζονται σε ωκεανούς, όπως οι πολλά υποσχόμενες πλωτές ανεμογεννήτριες και οι νέες τεχνολογίες για την αξιοποίηση της ενέργειας των κυμάτων και των παλιρροιών. Υπολογίζεται ότι, δεδομένου του ρυθμού ανάπτυξή τους, οι «γαλάζιες ενέργειες» έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν τις εκπομπές διοξειδίου σε ποσοστό ανάλογο με τον ρύπο που εκπέμπουν το χρόνο ένα δισεκατομμύριο αυτοκίνητα. Παράλληλα, με την έλευση των πρώτων υβριδικών σκαφών οι παραθαλάσσιες μετακινήσεις εκπέμπουν ολοένα και λιγότερους ρύπους, και ήδη ηλεκτρικά πλοία σαλπάρουν από τη Νορβηγία μέχρι το Παλάου.

Πολλές χώρες -ανάμεσά τους και η Ελλάδα- ανακοινώνουν την απαγόρευση των πλαστικών μιας χρήσης, τα οποία καταλήγουν τις περισσότερες φορές στις θάλασσες.

Η πιο άμεση αντίδραση, όμως, αφορά τους καταναλωτές και την ανεύθυνη χρήση πλαστικού που δεν ανακυκλώνεται και καταλήγει στις θάλασσες του κόσμου με τρομακτικό ρυθμό. Με την εκκίνηση της Ε.Ε., ολοένα και περισσότερες χώρες –ανάμεσά τους και η Ελλάδα– ανακοινώνουν την απαγόρευση των πλαστικών μιας χρήσης μέσα στα επόμενα δύο χρόνια.

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

STOIXIMAN

Κάτι αλλάζει στο «τριφύλλι»

Η Ομόνοια πραγματοποίησε εξαιρετική αρχή φέτος και δείχνει έντονα στοιχεία επανόδου

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ**

Αυτό που ζει ο κόσμος της Ομόνοιας αυτές τις μέρες είναι πολύ… γλυκό. Γλυκύτατο! Και το περίμενε χρόνια. Περίμενε μια χαραμάδα φωτός μέσα στο έρεβος που ζούσε τα τελευταία χρόνια. Και το ζει ακόμη για να είμαστε ακριβείς. Το έρεβος θα εξαφανιστεί και το φως θα χυθεί άπλετο όταν «η βασίλισσα επιστρέψει στο θρόνο της».

Προς το παρόν εκείνο που φαίνεται είναι, επαναλαμβάνουμε, χαραμάδα φωτός. Μέχρι να γίνει διάχυτο θα πρέπει να υπάρξει αναμονή. Που για τον κόσμο της Ομόνοιας δεν θα είναι… γλυκιά.

Η Ομόνοια στα πρώτα τέσσερα ματς του πρωταθλήματος μετρά 10 βαθμούς, με απολογισμό 3 νίκες και 1 ισοπαλία.

Παρουσιάζει ποιότητα, χαρακτήρα, σφυγμό, πιστή εφαρμογή πλάνου και δυνατότητες διεκδίκησης στόχων που ταιριάζουν στην ιστορία της.

Εγιναν και φέτος αρκετές αλλαγές στο ρόστερ, με παίκτες όπως ο Τιάγκο να αποδεικνύονται πολύτιμες μονάδες για την ομάδα.

Άστε που η έλλειψη των δύο βαθμών, από την απόλυτη συγκομιδή, οφείλεται σύμφωνα με την καθολική φίλαθλη εκτίμηση –είναι από τις ελάχιστες φορές που υπάρχει φίλαθλη απόλυτη ομοφωνία– αποκλειστικά και μόνο στην κακή διαιτησία του Γιώργου Νικολάου στο ματς με την ΑΕΚ στη Λάρνακα.

Τα αποτελέσματα βρίσκονται σε αιτιώδη συνάφεια με την αγωνιστική παρουσία της ομάδας που δεν έχει καμία, μα καμία σχέση, με αυτήν που βλέπαμε τα τελευταία χρόνια και ειδικά τις τελευταίες δυο σεζόν που η κατάσταση έφθασε σε σημεία τραγικότητας και ανεπίτρεπτα για την ιστορία της ομάδας. Η νεοφανής αυτή εικόνα έρχεται από το… παρελθόν. Παρουσιάζει ποιότητα, χαρακτήρα, σφυγμό, πιστή εφαρμογή πλάνου και δυνατότητες διεκδίκησης στόχων που ταιριάζουν στην ιστορία της. Πιο ειδικά γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην κεντροεπιθετική γραμμή της οποίας η λειτουργία δείχνει εξαιρετική και βέβαια αποδοτική. Κυρίως λόγω Τιάγκο Φερέιρα που βρίσκεται σε εξαιρετική κατάσταση και με τις κινήσεις του με τη μπάλα ή χωρίς και τα σερβιρίσματα του δίνει το τέμπο στην ομάδα.

Η Ομόνοια διήλθε μέσω ενός προγράμματος με σεβαστό βαθμό δυσκολίας, περιέχον δύο ντέρμπι (με ΑΕΚ και Απόλλωνα με ισοπαλία στο πρώτο και νίκη στο δεύτερο), ενώ έχει πετύχει 7 γκολ, δεχθείσα δυο από ισάριθμα κτυπήματα πέναλτι.

Όλα δείχνουν ότι το καλοκαίρι η δουλειά των Νεόφυτου Λάρκου, Σίμου Ταραπουλούζη με την αυτονόητη καθοριστική συμβολή και του Χένιγκ Μπεργκ ήταν επιτυχής. Οι αγορές δείχνουν να είναι προσεγμένες, έχουν δώσει στην Ομόνοια ένα στυλ trendy μη ομοιάζον καθόλου με το στυλ των δυο τελευταίων χρόνων όπου η ομάδα εμφανιζόταν με βαριά παλτά. Πολύ βαριά...

Ο Χένινγκ Μπεργκ είναι μέχρι τώρα από τους πρωταγωνιστές της φετινής Ομόνοιας, αλλάζοντας τη νοοτροπία και την αγωνιστική παρουσία της ομάδας.

Φρανσίς Ουζόχο, Μίκαελ Λούφτνερ, Ανταμ Λανγκ, Γιαν Λέσγιακς, Βίτορ Γκόμεθ, Τιάγκο Φερέιρα και Χεν Έζρα, είναι οι νεοφερμένοι που δήλωσαν παρόντες και στα τέσσερα παιχνίδια που έγιναν μέχρι τώρα. Όλοι δε πλην του Ισραηλινού δεν έχασαν λεπτό (360 λεπτά). Όλοι έχουν δείξει μέχρι τώρα πολύ θετικά στοιχεία και ως σύνολο δείχνουν δυνατότητες, που απουσίαζαν τα προηγούμενα χρόνια.

Μέχρι στιγμής έχει σημειωθεί η συμμετοχή 19 ποδοσφαιριστών σε μόλις τέσσερις αγώνες πρωταθλήματος. Ο Χένιγκ Μπεργκ δείχνει να υπολογίζει σε όλους τους ποδοσφαιριστές του και το δείχνει, με τον τρόπο που χειρίζεται το υλικό που έχει στα χέρια του. Μια και μιλάμε για το Νορβηγό δείχνει να έχει επιμονή στο εκάστοτε αγωνιστικό του πλάνο ενώ εμφανίζεται να είναι και ευέλικτος. Για παράδειγμα στον αγώνα με την ΑΕΚ στη Λάρνακα, μόλις είδε στο πρώτο τέταρτο ότι το να δώσει η ομάδα του γήπεδο στον αντίπαλο δεν ήταν αποδοτικό, το άλλαξε και διέταξε πίεση ψηλότερα.

Δείχνει επίσης να έχει καλή επικοινωνία με τους ποδοσφαιριστές του ενώ με τις δηλώσεις που κάνει κάθε φορά δείχνει ανάλογα με το χρόνο παραμονής του στο νησί - ενταγμένος στο νέο του περιβάλλον.

Ο κόσμος της ομάδας συσπειρωμένος σε βαθμό υπερθετικό, βοηθούντος και του Γιώργου Νικολάου που τους έκανε να νιώσουν το αίσθημα της αδικίας, έχει ήδη καταρρίψει το ρεκόρ προσέλευσης σε γήπεδο στη μετά κάρτα εποχή από το πρώτο κιόλας εντός έδρας ματς (9.0 53 με Νέα Σαλαμίνα), ενώ στο δεύτερο εντός έδρας με αντίπαλο τον Απόλλωνα ο αριθμός έγινε πενταψήφιος (10.196). Θυμίζουμε ότι το ρεκόρ που κατέχει η Ομόνοια σημειώθηκε τη σεζόν 2003-04 που η ομάδα της Λευκωσίας κατά μέσο όρο σε εντός έδρας αγώνες διέθεσε 11.003 εισιτήρια. Συγκεκριμένα σε 13 αγώνες πρωταθλήματος διέθεσε 143.039 εισιτήρια. Εννοείται ότι αν η Ομόνοια συνεχίσει τοιουτοτρόπως το ρεκόρ δεν θα μείνει για πολύ.

Διορθώσεις

Όλο αυτό το σκηνικό δεν είναι… ολοκληρωμένο. Δεν είναι ολοκληρωμένο γιατί περιέχει μόνο τα θετικά στοιχεία. Υπάρχουν και πράγματα στην ομάδα που χρειάζονται διόρθωση. Πέραν του σκέλους που λέγεται έλλειψη ενός ολοκληρωμένου αμυντικού χαφ – χωρίς να σημαίνει ότι αυτοί που αγωνίζονται στερούνται δυνατοτήτων που δεν φτιάχνεται τώρα. Πρέπει να διορθωθούν τα αμυντικά ατομικά λάθη που είναι ανεπίτρεπτα για ομάδα με υψηλούς στόχους. Επίσης χρειάζεται άμεση επίλυση το πρόβλημα που λέγεται πτώση της απόδοσης της ομάδας όσο το ματς προχωρεί. Το φαινόμενο παρουσιάστηκε σε όλα τα ματς με εντονότερη μορφή στο τελευταίο με τον Απόλλωνα. Είναι κατά τις ενδείξεις θετικό για την Ομόνοια το ότι υπάρχει διακοπή αυτό το Σαββατοκύριακο.

Τη βδομάδα που διανύσαμε - το διήμερο Δευτέρα Τρίτη - οι ποδοσφαιριστές πέρασαν από προγραμματισμένες εργομετρικές εξετάσεις.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ανακοινώσεις - ποινές

Από τη μία, η λογική του να αποδίδεις ευθύνη σε σωματεία ή ποδοσφαιρικές εταιρίες για ανακοινώσεις ή αναρτήσεις οργανωμένων οπαδικών συνόλων. Πώς θα μπορούσε δηλαδή μια διοίκηση να ελέγξει το τι γράφουν και αναρτούν οι οπαδοί, όταν σε πολλές περιπτώσεις οι ανακοινώσεις των οπαδών αυτών στρέφονται και ενάντια στις διοικήσεις των ομάδων τους! Από την άλλη βέβαια, στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτη. Γιατί ο συγκεκριμένος κανονισμός στην προκήρυξη με την έγκριση ή την ανοχή ή έστω την μη αντίδραση των ίδιων των σωματείων πέρασε. Γιατί έχει πολλές φορές λεχθεί, πως άρθρα στην προκήρυξη προστίθενται, αφαιρούνται ή τροποποιούνται σε γενικές συνελεύσεις..

* * * * *

Σούπερ Καπ - Αναβολή

Γνωρίζαμε εκ των προτέρων, πως θα υπήρχε η ανάγκη για αναβολή κάποιων αγώνων λόγω ευρωπαϊκών υποχρεώσεων των ομάδων μας. Και η ανάγκη θα μπορούσε να ήταν μεγαλύτερη, γιατί εφικτό ήταν να βρεθεί τουλάχιστον άλλη μία ομάδα στα πλέι οφ του Γιουρόπα Λιγκ. Γνωρίζαμε, επίσης, εκ των προτέρων, πως εντός Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου υπάρχουν αγωνιστικές υποχρεώσεις για την εθνική ανδρών. Και όμως, σπαταλήσαμε (όπως και πέρσι) ένα Σαββατοκυρίακο για τον αγώνα του Σούπερ Καπ. Μια διοργάνωση και ένας αγώνας ο οποίος, κακά τα ψέματα, γίνεται απλά για να γίνει και ας κρίνει ένα τίτλο. Και αφού με πολλές αλλαγές αγωνίζονται κάθε χρόνο οι ομάδες που διεκδικούν το τρόπαιο αυτό, γιατί να μην αγωνιστούν μεσοβδόμαδα, χωρίς να αναβληθεί μια αγωνιστική;

* * * * *

Μερκής

Κάποιος να το συνετίσει το παιδί, γιατί έχει φτάσει τα 35 και η συμπεριφορά του θυμίζει έφηβου που βράζει το αίμα του. Όλα τα δίκαια του κόσμου να είχε, με τη συμπεριφορά του απλά τα έχασε.

* * * * *

Και οι ψυχολόγοι

Ανάμεσα στα πολλά, στο μαγικό χώρο του ποδοσφαίρου μας, αναμείχθηκαν και οι ψυχολόγοι του τόπου που ενοχλήθηκαν με τη υποβάθμιση του επαγγέλματος και της επιστήμης γενικότερα. Να προσέλθουν και οι πυρηνικοί φυσικοί παρακαλώ...

* * * * *

Ο βόθρος

Δεν μπορεί να προβλέψει κανείς πού θα φτάσουν οι αντιπαραθέσεις μεταξύ των ομάδων για τη διαιτησία άμα ξεκινήσαμε από τόσο νωρίς και τόσο έντονα τους καβγάδες. Τουλάχιστον όμως οι πρωταγωνιστές, ποδοσφαιριστές, προπονητές, να μην προκαλούν και κυρίως οι βουλευτές ας ασχοληθούν με τα πολύ πιο σοβαρά θέματα που είναι αρμοδιότητά τους και τα όσα αφορούν στις μάππες να τα αφήσουν. Αρκετό φανατισμό προκαλούν όλοι οι άλλοι, αυτοί ας μείνουν στο κοινοβουλευτικό τους έργο.

* * * * *

Είναι ακριβή η Σεβίλλη

Ως πολύ ακριβή χαρακτηρίστηκε από πολλούς φίλους του ΑΠΟΕΛ η εκδρομή για τη Σεβίλλη, που είναι μακράν η πιο ελκυστική από τις τρεις στους ομίλους. Ανδαλουσία, δυνατός αντίπαλος σε μεγάλο γήπεδο, σε ψήνει να πας. Όπως μάθαμε, ο λόγος που οι τιμές είναι τέτοιες έχει να κάνει με το γεγονός πως είναι ακόμα εμπορική περίοδος οι αρχές Οκτωβρίου και υπάρχει αρκετή ζήτηση από κόσμο να μεταβεί εκεί. Για αυτό και οι τιμές παραμένουν ψηλές. Η αλήθεια, το ξενέρωμα της πρεμιέρας με την Ντουντελάντζ έχει λίγο ατονήσει το ενδιαφέρον του κόσμου για το Europa, όμως ακόμα είναι αρχή.

Η ευκαιρία μας

Θα γίνουν πολλά για το ευρωπαϊκό κύπελλο Κ17 2021 που θα διεξαχθεί στην Κύπρο, με τους ιθύνοντες της ΚΟΠ να πρέπει να τρέξουν από τώρα ώστε να ετοιμαστούν τα γήπεδα. Συνολικά οκτώ δηλώθηκαν στην UEFA σε Λάρνακα και ελεύθερη Αμμόχωστο αλλά τα πλείστα σαφώς και δεν είναι έτοιμα για φιλοξενία μιας τέτοιας διοργάνωσης. Πέραν του ΑΕΚ Αρένα, που είναι σύγχρονο, τα υπόλοιπα αναμένεται να επωφεληθούν από βελτιωτικά έργα που θα γίνουν μεν για τη διοργάνωση αλλά θα μείνουν να τα απολαμβάνουν και όσοι αγωνίζονται στα γήπεδα αυτά. Αν καταφέρουμε να αυξήσουμε τα κατάλληλα γήπεδα για πρώτη κατηγορία, θα έχουμε κερδίσει από αυτή την απόφαση της ευρωπαϊκής συνομοσπονδίας να μας επιλέξει. Στο χέρι μας είναι.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Περί παρομοίωσης ο λόγος

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Διαιτητής κατάφερε, χωρίς κανείς να γνωρίζει πώς και γιατί, να διαιτητεύει αγώνες Α' κατηγορίας σε χρόνο ρεκόρ. Η απόδοσή του δε στο γήπεδο είναι ωσάν και διευθύνει ποδοσφαιρικό αγώνα σε πάρτι γενεθλίων ανηλίκων. Πρόεδρος του Συνδέσμου διαιτητών και ενώ η κοινή γνώμη βράζει και ζητά απόδοση ευθυνών, παρουσιάζεται ωσάν να είναι ο σύγχρονος Κάντι, λέγοντας μας απλά το αυτονόητο... ότι δηλαδή και οι διαιτητές κάνουν λάθη. Οπαδοί επιτίθενται σε μέλος του τεχνικού τιμ αντίπαλης ομάδας και η κάρτα οπαδού που υποτίθεται εντοπίζει τους παραβάτες, λειτουργεί ωσάν και είναι χρεωστική κάρτα σε λογαριασμό με μηδέν υπόλοιπο. Αποστολή ομάδας αποχωρώντας από το γήπεδο συνοδεύεται από την αστυνομία ωσάν και είναι γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών. Αρχηγός του μόνιμου πρωταθλητή, βασικό στέλεχος της εθνικής ομάδας και πρόεδρος του ΠΑΣΠ (!!), χειρίζεται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ωσάν και είναι αρχηγός των οργανωμένων οπαδών. Βουλευτής (!) καταγγέλλει κατεστημένο που ταλαιπωρεί το κυπριακό ποδόσφαιρο και ως εμψυχωτής καλεί τον κόσμο που «είναι χιλιάδες» να παρευρεθεί στο γήπεδο. Μέλος δηλαδή της Βουλής των Αντιπροσώπων εκφράζεται ωσάν και συχνάζει σε κλαμπ οργανωμένων στη Λακατάμια. Εισαγγελέας της ΚΟΠ, τιμωρεί ομάδες για ανακοινώσεις που εκδίδουν οι σύνδεσμοι φιλάθλων και ενώ έχουν υπάρξει πολύ χειρότερες περιπτώσεις με εμετικά περιεχόμενα τις αγνόησε παντελώς. Με λίγα λόγια κανείς δεν γνωρίζει πότε παρεμβαίνει και πότε τιμωρεί. Λειτουργεί δηλαδή ωσάν και είναι ασύμμετρη απειλή και όχι εισαγγελέας που υπερασπίζεται τη δικαιοσύνη. Ομάδες και σωματεία συναινούν σε κανονισμούς και νόμους που θα ζήλευε και το καθεστώς Πινοσέτ στη Χιλή και ακολούθως διαφωνούν κάθετα ωσάν και είναι αντιφρονούντες και όχι συμμέτοχοι στην κατάσταση.

Γενικώς, ο χώρος του ποδοσφαίρου είναι τόσο ευφάνταστος και πολύ- θεματικός που εξάρει τη φαντασία ακόμη και ενός ενήλικα που παραιτήθηκε από τη ζωή και περιμένει να μεταφερθεί στην άλλη. Όσον αφορά τη συγγραφή άρθρων και κειμένων, το κυπριακό ποδόσφαιρο προσφέρεται εννοείται και για διάφορα σχήματα λόγου. Και η παρομοίωση είναι ένα απ' αυτά.

Εμείς, στον κόσμο μας!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Διανύσαμε μόλις τις πρώτες τέσσερις αγωνιστικές και με εκκρεμότητες, μάλιστα, από τις αναβολές κάποιων αγώνων. Καταγράψαμε, ωστόσο, πολλά και κυρίως πολύ σοβαρά λάθη της διαιτησίας. Έχουν ήδη προκύψει καταγγελίες διαιτητών, έχουν ήδη σχηματιστεί λίστες με τα πρώτα ονόματα ανεπιθύμητων διαιτητών για κάποιες ομάδες. Τέσσερις μόλις αγωνιστικές και ο πρόεδρος της ΚΟΠ έχει ήδη αναγκαστεί να προβεί σε αυστηρές συστάσεις προς διαιτητές και όπως όλα δείχνουν έπεται συνέχεια…

Εκδόθηκαν ήδη αρκετές ανακοινώσεις, ξαναμπήκαμε στο… παιγνίδι των social media, των μπηχτών, των υπονοούμενων και των αναρτήσεων που κάτι θέλουν να πουν, κάπου συγκεκριμένα και ειρωνικά στοχεύουν, αλλά το μόνο που πετυχαίνουν είναι να δημιουργούν εντυπώσεις και κλίμα φανατισμού. Και όταν τα πράγματα δείχνουν να ξεφεύγουν, όταν αποδεδειγμένα κάτι κουράζει ή έστω δεν… πείθει, σου πετάνε ένα… να χαμηλώσουν οι τόνοι, πρόθεσή μας δεν είναι η αντιπαράθεση και… καθαρίζουν.

Μόνο φετινό δεν είναι το φαινόμενο. Απλά, φέτος, προκύπτει πολύ νωρίτερα ένα σκηνικό το οποίο σε προηγούμενα χρόνια ήταν έντονο κυρίως στα τελευταία κρίσιμα στάδια του πρωταθλήματος. Και τίποτα δεν θα αλλάξει. Γιατί ποτέ και από καμία πλευρά δεν προέκυψε πραγματική θέληση για να βελτιωθούν κάποια πράγματα, για να διορθωθούν κάποια κακώς έχοντα του κυπριακού ποδοσφαίρου. Ούτε καν αυτοί που θεωρούν, πως ως μόνιμα αδικημένοι βρίσκονται στην ίδια πλευρά, ποτέ δεν συνασπίστηκαν. Γιατί το σωματειακό συμφέρον τους χωρίζει και αναλόγως της περίπτωσης, τους αλλάζει κάποτε θέση και πλευρά…

Ούτε από τις αντιδράσεις της διοργανώτριας αρχής προκύπτει ουσιαστική ελπίδα. Συστάσεις και παρατηρήσεις προς διαιτητές ξανάγιναν και πολλές φορές, μάλιστα, τα τελευταία χρόνια. Και σε μεγάλο βαθμό, με αποδέκτες τα ίδια πρόσωπα… Πρόστιμα επιβλήθηκαν πολλές φορές για δηλώσεις που θίγουν ή μειώνουν κύρος και αξιοπιστία… Όσο για την τελευταία… έμπνευση ενεργοποίησης ξανά του κανονισμού περί τιμωρίας σωματείων για ανακοινώσεις οργανωμένων οπαδών, τι να πει κανείς, είναι κάτι σαν αυτό που λέγεται συχνά, πως η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά…

Κατά τ' άλλα η κάρτα φιλάθλου μας φταίει και θεωρούν κάποιοι πως είναι ο κυριότερος λόγος για την πλάτη που ο κόσμος γυρίζει στο ποδόσφαιρο. Αν και το τελευταίο καιρό, με αφορμή κάποια γεγονότα, ολοένα και λιγότεροι επικαλούνται το άλλοθι αυτό…

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,32%	-0,66%	-0,63%	-2,48%	-1,09%	-1,36%	-0,07%	-3,39%	-0,89%

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Αλλαγή οικονομικού μοντέλου ζητάει και ο Σόιμπλε
Σελ. 11

Πάγωσαν οι πωλήσεις πακέτων ΜΕΔ

Λόγω της αβεβαιότητας των εκποιήσεων – Σε αναμονή τελούν οι επενδυτές και οι τράπεζες

Η αβεβαιότητα που προκλήθηκε από τις αποφάσεις της Βουλής για αλλαγές στο πλαίσιο των εκποιήσεων «πάγωσε» τις προσπάθειες των τραπεζών για πώληση πακέτων Μη Εξυπηρετούμενων δανείων. Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα, αλλά και η AlphaBank Κύπρου αναμενόταν πριν από το τέλος του έτους να κλείσουν συμφωνίες για πώληση ΜΕΔ πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Οι επενδυτές όμως αναμένουν την πρόταση του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, με την οποία θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός που θα ικανοποιεί τις απαιτήσεις που προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά συγχρόνως και τις ανησυχίες που υπάρχουν γύρω από το υφιστάμενο πλαίσιο των εκποιήσεων και την προστασία της πρώτης κατοικίας. Τραπεζικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως πωλήσεις δανείων θα υπάρξουν πιθανώς με τον καινούργιο χρόνο. Στο μεταξύ ο χρόνος που έχουν οι τράπεζες για μείωση των ΜΕΔ τους λιγοστεύει. Χαρακτηριστική η προειδοποίηση του οίκου Moody's ότι αν δεν γίνουν οι πωλήσεις προβληματικών χαρτοφυλακίων από τις δύο μεγάλες τράπεζες, θα δημιουργηθεί πρόβλημα στην καλή οικονομική ροή. Το γενικό μήνυμα που έχει σταλεί στις τράπεζες από τους επόπτες είναι η μείωση των ΜΕΔ τους στο 8% μέχρι το 2021. Σελ. 4

Οι πλούσιοι αυξάνουν τα αποθέματα σε ρευστό

Η πλειονότητα των πλουσιότερων οικογενειών του κόσμου προβλέπει κάμψη της αμερικανικής χρηματιστηριακής αγοράς έως το 2020 και εξετάζει εναλλακτικά μέτρα και στρατηγικές για να περιορίσει πιθανές ζημίες, αυξάνοντας μεταξύ άλλων τα αποθέματα σε ρευστό. Παράλληλα, προβλέπουν πολύ χαμηλή πραγματική απόδοση των ομολόγων την ερχόμενη δεκαετία και συνωστισμό ιδιωτικών κεφαλαίων σε αναζήτηση επενδυτικών ευκαιριών. Σελ. 9

Ενα μικρό Disney Land δημιουργείται στον Ακάμα

Με την επωνυμία Mythos

Το πρώτο signature θεματικό πάρκο αποκτά ο Ακάμας. Πρόκειται για ένα μικρό Disney Land, όπως το περιγράφει ο CEO της ιδρύτριας εταιρείας GoldskySH Ltd Σάββας Χατζημηνάς. Το θεματικό πάρκο φέρει την ονομασία Mythos και θα ανεγερθεί σε έκταση 45 χιλιάδων τ.μ. εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας Νέου Χωριού Πάφου. Το κόστος του έργου θα ανέλθει στα 11-12 εκατ. ευρώ. Σελ. 5

Πολύ λίγες οι αιτήσεις για το ΕΣΤΙΑ

Πολλοί οι κακοπληρωτές

Ελάχιστες είναι οι αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, μέχρι στιγμής, για ένταξη στο σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Για μερικές τράπεζες μετρούνται στα δάκτυλα των δύο χεριών, ενώ για άλλες περιορίζονται σε διψήφια νούμερα. Τραπεζικοί κύκλοι σχολιάζουν πως θα είναι ευτύχημα εάν συμμετάσχουν 3-5 χιλιάδες δανειολήπτες. Σημειώνουν πως το ΕΣΤΙΑ θα είναι το εργαλείο που θα ξεχωρίσει τους ευάλωτους δανειολήπτες, από τους κακοπληρωτές. Σελ. 6

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΕΓΕΙΑ

Το Τοπικό Σχέδιο δίνει ελπίδες για αναπτύξεις

Στον δήμο Πέγειας αναμένουν το Τοπικό Σχέδιο, το οποίο θα ξεκλειδώσει τις αναπτύξεις στην περιοχή. Το σχέδιο βγήκε τελικά από το συρτάρι και αναμένεται ότι θα είναι έτοιμο εντός του 2020 και αναμένεται ότι θα δημιουργήσει νέα δεδομένα για ανάπτυξη στην περιοχή. Σελ. 5

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Εκτινάχθηκαν οι τιμές κατοικιών στην Αθήνα

Εκρηκτική άνοδο σημείωσαν το τελευταίο δωδεκάμηνο οι τιμές πώλησης και ενοικίασης κατοικιών στο κέντρο της Αθήνας. Με το πέρας του δεύτερου τριμήνου, η μέση τιμή πώλησης διαμερισμάτων εμφανίζει αύξηση ύψους 31% σε 1.522 ευρώ/τ.μ. Αυξημένες τιμές και στον Πειραιά. Σελ. 12

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,39%**	**-0,12%**
Γερμανία	-0,59%	0,08%
Γαλλία	-0,29%	0,07%
Ιταλία	0,82%	-0,06%
Ισπανία	0,14%	-0,10%
Ιρλανδία	-0,05%	-0,08%
Ελλάδα	1,31%	0,03%
Ην. Βασίλειο	0,51%	-0,13%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ**

Από τον Φέλιξ στην Γκρέτα

Τον Φεβρουάριο του 2011, ο Φέλιξ Φινκμπάινερ, ένας δεκατριάχρονος Γερμανός, μίλησε στη Σύνοδο των Ηνωμένων Εθνών. Και χειροκροτήθηκε θερμά. Αλίμονο. Πάντα οι μεγάλοι χειροκροτούν τα παιδιά, ακόμα κι αν όσα ακούνε από το ανήλικό τους στόμα είναι μια σαφέστατη επίθεση εναντίον της δικής τους «ωριμότητας». Χειροκροτούν και πάνε παρακάτω. Ξεχνώντας, ίσως και καγχάζοντας σιωπηρά. Ο ήχος του χειροκροτήματός τους δεν αρκεί για να ξυπνήσει κάτι βαθύτερο μέσα τους.

Στα εννιά του ο Φέλιξ έπρεπε να γράψει μια έκθεση για την κλιματική αλλαγή. Οπως πάμπολλα παιδιά του νέου κόσμου μας, αναζήτησε πληροφορίες στο Διαδίκτυο. Ηθελε κυρίως να μάθει αν απειλείται το ζώο που διάλεξε να αγαπήσει. Κάποια παιδιά διαλέγουν ένα πάντα, ένα δελφίνι ή τον σκύλο τους. Ο Φέλιξ διάλεξε την πολική αρκούδα. Διαβάζοντας κατάλαβε ότι το αγαπημένο του ζώο κινδυνεύει να μείνει χωρίς πατρίδα. Οι πάγοι λιώνουν, τα ψάρια λιγοστεύουν, μέσα σε λίγες δεκαετίες τίποτε δεν έμεινε ίδιο. Τρομαγμένος έψαξε κι άλλες πληροφορίες. Κι έπεσε κάποια στιγμή στην ιστορία της Κενυάτισσας Wangari Maathai, η οποία το 2004 τιμήθηκε με το Νομπέλ Ειρήνης, για τα 30 εκατομμύρια δεντρύλλια που φύτεψε, πολεμώντας την ερήμωση της πατρίδας της. Ο μικρός βρήκε παράδειγμα. Δύο μήνες μετά την εργασία του φύτεψε μια μηλιά στο σχολείο. Σήμερα, χάρη στην περιβαλλοντική οργάνωσή του, «Plant for the Planet», τα δέντρα του μετριούνται με τα εκατομμύρια.

> **Οι πάγοι λιώνουν, τα ψάρια λιγοστεύουν, μέσα σε λίγες δεκαετίες τίποτε δεν έμεινε ίδιο.**

Κανένας δεν είχε κακολογήσει τον Φέλιξ, ούτε στα εννιά ούτε στα δεκατρία του. Ούτε και στα δεκατέσσερά του, όταν διεκδίκησε να μειωθεί στα 16 το όριο για το εκλογικό δικαίωμα. Αντίθετα, η Γκρέτα Τούνμπεργκ έγινε εξαρχής στόχος σκληρών επιθέσεων ποικίλης προελεύσεως. Τα πρωτεία ανήκουν στους ακροδεξιούς της Ευρωβουλής. Τη χλεύασαν, οι χυδαίοι, ακόμα και για το σύνδρομο Ασπεργκερ. Γιατί άραγε τέτοια διαφορά αντιμετώπισης του Φέλιξ και της Γκρέτας; Να φταίει το ίδιο της το σύνδρομο, που την κατατάσσει στις «προβληματικές» μειονότητες, τις ενοχλητικές για τους υγιείς; Το ότι είναι κορίτσι και θα γίνει γυναίκα, γεγονός που επίσης την κατατάσσει στα «προβληματικά» πλάσματα;

Οχι. Η Γκρέτα, που ξέρει βέβαια ότι τα χειροκροτήματα στον ΟΗΕ για τον Φέλιξ δεν σήμαιναν τίποτε σπουδαίο, μιλάει συναισθηματικότερα, οξύτερα και συγχρόνως πολιτικότερα. Η στάση της κινητοποίησε εκατομμύρια νέους, που επίσης ξέρουν για τον Φέλιξ. Αυτό ακριβώς ενοχλεί τους ώριμους, που αδυνατούν να συγκρατήσουν τη χολή τους.

pwc

Cyprus Annual Review 2019

Leading the Future

www.pwc.com.cy

ΑΠΟΨΗ Του **ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦΩΛΟΥ**

Green: Αλλάζει τον πολιτικό χάρτη

Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι πλέον μια προωθημένη σκέψη για τους οικολόγους. Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής γίνονται χρόνο με τον χρόνο τόσο καταστροφικές για τις κοινωνίες, που ανατρέπουν όχι μόνον τις προτεραιότητες των κυβερνήσεων, αλλά και τον ίδιο το χάρτη των πολιτικών δυνάμεων στην Ευρώπη.

Η άνοδος της επιρροής των Πρασίνων στις ευρωεκλογές του περασμένου Μαΐου, η θεαματική αύξηση των ποσοστών τους στη Γερμανία και η κατάκτηση της δεύτερης θέσης που μπορεί να τους οδηγήσει αύριο στην κυβέρνηση καταδεικνύουν το τι μέλλει γενέσθαι στο πολιτικό σκηνικό, σε συνδυασμό με την ανάδειξη του προβλήματος στην κορυφή της ατζέντας της νέας Κομισιόν. Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν εξελέγη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ύστερα από έναν γενναίο συμβιβασμό με την παράταξη των Πρασίνων, δεν είναι χαρακτηριστικό; Είναι φανερό ότι η πολιτική, η οποία συνήθως ακολουθεί τα αιτήματα των καιρών και τις μεγάλες προκλήσεις της οικονομίας, αρχίζει να μετατοπίζεται. Η πολιτική διαμάχη στο άμεσο μέλλον θα επικεντρωθεί, σε μεγάλο βαθμό, στη διαμόρφωση προτάσεων και συνεργασιών που θα μπορούν να εκφράσουν και να αντιπροσωπεύσουν τις κοινωνίες στην αντιμετώπιση αυτής της δραματικής απειλής και στη μετάβαση στο νέο ασφαλέστερο περιβάλλον.

Η ανάγκη είναι κατεπείγουσα και γεννάει εκτός από έναν νέο οικονομικό κόσμο και ένα νέο πολιτικό οικοδόμημα. Από πού θα αντληθούν πόροι, ποιες είναι οι καλύτερες λύσεις, πού θα δοθεί το βάρος των νέων επενδύσεων; Ποιοι θα είναι οι νέοι περιβαλλοντικοί κανόνες, τι ρόλο θα διαδραματίσει ο ιδιωτικός και τι ο δημόσιος τομέας στις επενδύσεις; Θα υπάρξουν καινούργια πλούσια κοινοτικά πακέτα και πώς θα αναπτυχθούν οι υπερεθνικές συνέργειες, με δεδομένο ότι το πρόβλημα και οι επιπτώσεις της καταστροφής του περιβάλλοντος αφορούν τον πλανήτη ολόκληρο; Υπό το πρίσμα αυτό, δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης έβαλε στην πρώτη γραμμή το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, στις συναντήσεις του με τον Μακρόν, τη Μέρκελ και τον πρωθυπουργό της Ολλανδίας Ρούτε. Εξέφρασε το μήνυμα της εποχής! Ούτε είναι συνεπώς τυχαίος ο τρόπος που θα μιλήσει στη Σύνοδο του ΟΗΕ για την κλιματική αλλαγή, αύριο στη Νέα Υόρκη, με την ελληνική πρόταση για τη λήψη μέτρων και τη δημιουργία μηχανισμών για την προστασία της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι πολύ σημαντικό.

Ειδικότερα για την Ελλάδα του ήλιου, του αέρα και της θάλασσας, η στροφή της πολιτικής και της οικονομίας σε πιο φιλικές για το περιβάλλον προοπτικές μπορεί να δημιουργήσει εκπληκτικές νέες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Η αποτελεσματική και γόνιμη διαχείριση της κλιματικής αλλαγής, μαζί με την ψηφιακή οικονομία και τον μετασχηματισμό που προκαλεί, αποτελεί τις δύο κορυφαίες προκλήσεις της δεκαετίας που έρχεται.

Οι μεταβολές που θα σημειωθούν και οι δυνάμεις που θα απελευθερωθούν θεωρούνται κολοσσιαίες. Είναι μείζονα φαινόμενα που βρίσκονται σε εξέλιξη και αντικατοπτρίζονται άμεσα στην κοινωνία, στην οικονομία και στην πολιτική. Είναι θέματα που απασχολούν μονίμως πλέον και τα πρωτοσέλιδα του διεθνούς Τύπου, πώς δεν θα επηρεάσουν την πολιτική και τα κόμματα; Λάβετε θέσεις! Την ψηφιακή οικονομία και τη σημασία της λίγοι ακόμη μπορεί να την κατανοούν. Τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις όμως και την «πράσινη ανάπτυξη» πολλοί. Γι' αυτό τα κόμματα που μάθαμε να ονομάζουμε Πράσινους κερδίζουν συνεχώς έδαφος, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αντανακλούν ανησυχίες, αποτελούν το καινούργιο, ανταποκρίνονται στα νέα αιτήματα της κοινωνίας και δεν ταυτίζονται με ακραίες θέσεις στη μία ή την άλλη πλευρά του πολιτικού χάρτη. Αντιθέτως, είναι τοποθετημένα στο κέντρο. Ενδεικτικό είναι πως όσο ανεβαίνουν σε απήχηση οι Πράσινοι, τόσο χάνουν σε έδαφος οι παραδοσιακά κεντρώες δυνάμεις και κυρίως τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, τα οποία συγκέντρωναν παραδοσιακά τις μεγαλύτερες προσδοκίες και ήταν παντού η ισορροπία του συστήματος.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Δεν ξέρω για την Thomas Cook, πάντως το κενό της Cobalt δεν κατάφερε ακόμα να το ρυθμίσει το αόρατο χέρι της αγοράς.

Μάτσης ο μάγος

Ανακοίνωσε αποτελέσματα εξαμήνου η Ελληνική Τράπεζα. Πραγματικά καλοί δείκτες και φαίνεται η επένδυση με τον Συνεργατισμό της βγήκε. Όμως. Είδαμε ένα κόστος προς έσοδα να είναι στο 65%, ποσοστό που δεν ταιριάζει σε τράπεζα με καλούς οικονομικούς δείκτες. Ο κ. Μάτσης ξεκαθάρισε πως δεν παίζει σενάριο σχεδίου εθελουσίας εξόδου για τα επόμενα τουλάχιστον τρία χρόνια, αλλά και δεν παίζει επίσης σενάριο μείωσης μισθών στους υφιστάμενους υπαλλήλους. Αντιθέτως, ο κ. Μάτσης τόνισε πως αναμένει την υπογραφή της συλλογικής σύμβασης, ώστε να δώσει αυξήσεις στο προσωπικό με τη μέθοδο που εκτιμά η τράπεζα πως είναι σωστή. Και όχι με οριζόντια μέθοδο, όπως θέλει η ΕΤΥΚ. Άμα δεν μειωθούν οι υπάλληλοι, άμα δεν μειωθούν οι μισθοί, που είναι καλά νέα και για τα δύο, πώς θα μειωθεί το κόστος προς τα έσοδα; Ως διά μαγείας και εν μια νυκτί;

Ισα βάρκα

Στο πλαίσιο της παρουσίασης των αποτελεσμάτων της η Ελληνική, κατέστησε σαφές πως -τουλάχιστον για την ίδια- η αλλαγή της βάσης της ΕΚΤ ώστε να χρεώνει τις εμπορικές τράπεζες για την υπερβάλλουσα ρευστότητα με 0,5% αντί για 0,4% πρότερα, δεν θα έχει καμία διαφορά στο ποσό που θα πληρώνει. Επιβεβαίωσαν δηλαδή στελέχη της Ελληνικής, πως πράγματι πρόνοια κατά την οποία παρόλο που η ΕΚΤ θα χρεώνει τις τράπεζες 0,5 αντί για 0,4 θα θεσπιστεί σύστημα δύο βαθμίδων για τον εκτοκισμό των αποθεματικών. Έτσι, μέρος της πλεονάζουσας ρευστότητας που διακρατούν οι τράπεζες θα εξαιρείται από το αρνητικό επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων. Ίσα βάρκα, ίσα νερά.

Ο Προμηθέας

Σωστή η κίνηση του Louis να επικεντρωθεί στη διαχείριση των ξενοδοχείων. Αυτό ανακοινώθηκε την περασμένη Παρασκευή. Τρεις μέρες μετά έκλεισε η Thomas Cook παρασέρνοντας τους ξενοδόχους άλλους μαζί της στον πάτο, και άλλους στην απόγνωση.

Και οι επιμηθείς

Εδώ και χρόνια είχε θέματα η Thomas Cook τα οποία εντάθηκαν το τελευταίο εξάμηνο. Δεν ήξεραν οι ξενοδόχοι; Αφού προειδοποιούσαν και οι τράπεζες. Κι όμως δεν ίδρωσε κανένός το αφτί και συνέχισαν να κλείνουν πακέτα με την εταιρεία. Ήταν η εύκολη λύση, η γνωστή οδός, ή απλώς η απρονοησία τους που τους άφησε να εξαρτώνται παρά τις προειδοποιήσεις, από μια προβληματική όπως φάνηκε εταιρεία; Επιμηθέας και όχι Προμηθέας και το Υφυπουργείο που έμαθε λέει για τα καθέκαστα τρεις μέρες πριν από το λουκέτο.

Συνοπτικές διαδικασίες

Ούτε λόγος για γραφειοκρατία στη δημόσια υπηρεσία. Αρκεί να ζητήσεις κάτι από ένα τμήμα και θα καταλάβεις ότι μπορείς να εξυπηρετηθείς σε ένα εύλογο χρόνο ανάλογο με τη σοβαρότητα του αιτήματός σου. Ας πάρουμε το παράδειγμα πολίτη ο οποίος χρειάστηκε πρόσφατα να απευθυνθεί στο Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων για να μάθει τον αριθμό του (Α.Κ.Α). Αμέσως ο αρμόδιος λειτουργός του ζήτησε όνομα, αριθμό ταυτότητας, καθώς και το τηλέφωνό του ώστε να του απαντήσει μέσα σε τρεις εργάσιμες μέρες. Του πιστώνουμε πάντως ότι ήταν τυπικός. Την 3η μέρα επικοινώνησε με τον πολίτη και του έδωσε τον αριθμό. Τουλάχιστον δεν του ζήτησε να στείλει με mail ακριβώς το αίτημα του ώστε να το προωθήσει στα αρμόδια τμήματα για να μπορούν να το απαντήσουν.

Δύο μέτρα και σταθμά

Στα μαύρα οι τουριστικοί φορείς από το κλείσιμο της Thomas Cook και τις 125 χιλιάδες τουρίστες που χάσαμε από τη Βρετανία. Πολύ λιγότερο σκοτίστηκαν πριν από ένα χρόνο για την κυπριακή Cobalt και για το μισό εκατομμύριο επιβάτες που μετέφερε από και προς την Κύπρο. Δυστυχώς έκλεισε, χάθηκε, ξεχάστηκε. Όλα με συνοπτικές διαδικασίες.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τιμή Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής αγοράζει τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, και υπολογίζεται από το άθροισμα της καθαρής τιμής των μεριδίων και της προμήθειας αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Κηδεία ελβετικού παγετώνα, στα 2.600 μ.

Εκατοντάδες άτομα συγκεντρώθηκαν την περασμένη Κυριακή στους ελβετικούς ορεινούς όγκους, σε μεγάλο υψόμετρο, προκειμένου να θρηνήσουν την απώλεια ενός παγετώνα που έπεσε θύμα της κλιματικής αλλαγής. Ολοι οι ακτιβιστές κατά της κλιματικής αλλαγής, που προσήλθαν στην τελετή ντυμένοι με κατάμαυρα ρούχα, δεν δίστασαν να αναρριχηθούν σε ύψος 2.600 μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, για να τιμήσουν ό,τι απέμεινε από τον παγετώνα Πιτζόλ, των Αλπεων Γκλάρους της ανατολικής Ελβετίας.

Πράγματι, ο παγετώνας έχει εξαφανιστεί σχεδόν ολοκληρωτικά, καθώς από το 2006 μέχρι σήμερα απώλεσε το 80% των πάγων του και έχει απομείνει μια παγωμένη έκταση 26.000 τ.μ. Ο παγετώνας Πιτζόλ, ο οποίος, σύμφωνα με τις επιστημονικές μετρήσεις του 1987, κάλυπτε μια συνολική επιφάνεια 320.000 τ.μ., αναμένεται να αποτελέσει παρελθόν μέχρι τα τέλη της επόμενης δεκαετίας.

Ωστόσο, όπως επισημαίνει η Αλεξάνδρα Ντετζιακόμι, της Ελβετικής Ενωσης Κλιματικής Προστασίας, «ο παγετώνας έχει ήδη χάσει τόσο πολύ πάγο, ώστε από επιστημονικής άποψης δεν θεωρείται πλέον παγετώνας». Αυτό ακριβώς κινητοποίησε τους ανθρώπους που συγκεντρώθηκαν την Κυριακή, καθώς, στην ουσία, με την τελετή που πραγματοποίησαν, ανήγγειλαν τον θάνατο του Πιτζόλ.

Ο παγετώνας, που βρίσκεται υπό διαρκή παρακολούθηση από το 1983, θα γίνει ο πρώτος που θα αφαιρεθεί από το ελβετικό δίκτυο παρακολούθησης παγετώνων. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιείται κηδεία ενός παγετώνα, καθώς τον Αύγουστο είχε διοργανωθεί μια παρόμοια εκδήλωση στην Ισλανδία.

Στην Ελβετία, μια χώρα με 1.500 παγετώνες, ο ακτιβισμός κατά της κλιματικής αλλαγής έχει ενισχυθεί. Στις αρχές του έτους, δεκάδες άνθρωποι συνελήφθησαν επειδή παρεμπόδιζαν την είσοδο σε ελβετικές τράπεζες, στις οποίες επιρρίπτουν πολλοί ευθύνες για τον ρόλο που διαδραματίζουν στη χρηματοδότηση ενεργειακών προγραμμάτων βασισμένων στα ορυκτά καύσιμα.

Σε μια χώρα όπως η Ελβετία, που είναι διάσημη για την άμεση δημοκρατία της, δεν αποκλείεται να διεξαχθεί δημοψήφισμα προκειμένου να αποφασιστεί αν θα αποκτήσει μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα. Οι διοργανωτές της «Πρωτοβουλίας για τους Παγετώνες» κατάφεραν να συγκεντρώσουν 120.000 υπογραφές, αριθμός που απαιτείται ώστε να τεθεί το ζήτημα σε δημοψήφισμα.

SOS για τους ωκεανούς από τον ΟΗΕ

Καταστροφικές συνέπειες έχει η κλιματική αλλαγή για τους ωκεανούς της Γης και τις παγωμένες εκτάσεις της. Η κατάσταση είναι πολύ πιο ζοφερή από ό,τι στο παρελθόν, προειδοποιεί μια νέα μεγάλη έκθεση του ΟΗΕ.

Σύμφωνα με την επιτροπή επιστημόνων του διεθνούς οργανισμού, η στάθμη των ωκεάνιων υδάτων αυξάνεται διαρκώς, οι πάγοι λιώνουν και τα διάφορα ζωικά είδη αναγκάζονται να μεταβάλλουν τους βιοτόπους τους, εξαιτίας της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η απώλεια των αιώνιων πάγων, που λιώνουν, αναμένεται να απελευθερώσει τεράστιες ποσότητες άνθρακα, επιταχύνοντας την τήξη. Εκφράζεται συγκρατημένη αισιοδοξία ότι οι δραματικότερες συνέπειες της κλιματικής κρίσης σε πάγους και ωκεανούς μπορούν να αποτραπούν, εφόσον γίνουν μεγάλες και άμεσες περικοπές των εκπομπών άνθρακα.

Οι παγετώνες στις Ανδεις, στην Κεντρική Ευρώπη και στη Βόρεια Ασία θα χάσουν το 90% των πάγων τους έως το 2100.

Δραματικές συνέπειες έχει η κλιματική αλλαγή για τους ωκεανούς και τους αιώνιους πάγους του πλανήτη, σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή.

Η τελευταία, ζοφερή, έκθεση είναι η τρίτη μιας σειράς ειδικών εκθέσεων που δίνεται στη δημοσιότητα από τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, τους τελευταίους δώδεκα μήνες. Η συγκεκριμένη έρευνα καινοτομεί, με την έννοια ότι μελετά τις συνέπειες της αύξησης της θερμοκρασίας στους ωκεανούς και στις παγωμένες εκτάσεις, και σύμφωνα με τους ειδικούς είναι η πιο ανησυχητική από όσες έχουν δημοσιοποιηθεί μέχρι σήμερα.

Συνοπτικά, οι επιστήμονες κατέληξαν ότι τα νερά των ωκεανών θερμαίνονται, οι πάγοι λιώνουν ταχύτατα και αμφότερα θα επηρεάσουν σημαντικά όλα τα έμβια όντα του πλανήτη. «Ο Γαλάζιος Πλανήτης διατρέχει σήμερα σοβαρούς κινδύνους, καθώς δέχεται ισχυρά πλήγματα από διαφορετικές κατευθύνσεις. Για όλα φταίμε εμείς», δήλωσε ο δδρ Ζαν-Πιερ Γκατούζο, συντονιστής της μελέτης. Μάλιστα, οι ειδικοί είναι βέβαιοι ότι οι ωκεανοί θερμαίνονται αδιάκοπα από το 1970. Τα νερά απορροφούσαν περισσότερο από το 90% της υπερβολικής θερμότητας που παρήγε ο άνθρωπος τις περασμένες δεκαετίες.

Η ταχύτητα αυτής της θερμικής απορρόφησης έχει διπλασιαστεί από το 1993. Αν και μέχρι σήμερα η στάθμη των υδάτων αυξανόταν εξαιτίας της θερμικής διαστολής, η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή υποστηρίζει ότι σήμερα η αύξηση της στάθμης οφείλεται κυρίως στην τήξη των πάγων της Γροιλανδίας και της Ανταρκτικής.

Περιθώριο αισιοδοξίας

Λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη, τριπλασιάστηκε η απώλεια μάζας της παγοκρηπίδας της Ανταρκτικής κατά την περίοδο 2007-2016, συγκριτικά με δέκα χρόνια νωρίτερα. Σύμφωνα με τις σημερινές προβλέψεις, οι παγετώνες στις Ανδεις, στην Κεντρική Ευρώπη και στη Βόρεια Ασία θα χάσουν το 90% των πάγων τους έως το 2100, επηρεάζοντας εκατομμύρια ανθρώπους. Οι πάγοι που λιώνουν καταλήγουν στους ωκεανούς, αυξάνοντας τη στάθμη των υδάτων σε ολόκληρο τον κόσμο. Η τελευταία έκθεση αναφέρει ότι, σύμφωνα με το δυσμενέστερο σενάριο, η μέση παγκόσμια θαλάσσια στάθμη θα έχει αυξηθεί κατά 1,1 μέτρο έως το 2100.

Τέλος, η έκθεση αφήνει περιθώριο για αισιοδοξία, επισημαίνοντας πως αν επιτευχθεί περικοπή των εκπομπών άνθρακα κατά 45% έως το 2030, οι συνέπειες του φαινομένου θα είναι περισσότερο διαχειρίσιμες, κυρίως για αυτούς που είναι πιο ευάλωτοι.

digitalagenda
CYPRUS SUMMIT

POWERED BY

cyta

“ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED”

TICKETS

digitalagendacy.com

DANIEL BOBROFF
Founder of ASOS Ventures

DELPHINE REMY-BOUTANG
CEO the Bureau & Digital Women’s Day

KEN HUGHES
World’s leading Consumer & Shopper Behaviouralist

ANDREAS EKSTRÖM
Award winning journalist, author and digital futurist

DAVID CLARKE
FBCS, Chief Technology Officer The Trust Bridge

ANASTASIA SIDERI
Communications Director, The Coca-Cola Company

GEORGE NOUNESIS
National Centre “Demokritos” (Tesla Greece)

DR. MARINA - LIDA COUTARELLI
Founder “Communication Lab”

DANIEL DOMSCHEIT-BERG
WikiLeaks spokesperson in Germany

HARRIS GEORGIADES
Minister of Finance of the Republic of Cyprus

YIORGOS LAKKOTRYPIS
Minister of Energy, Commerce, Industry and Tourism

ANTONIS POLEMITIS
Chief Executive Officer of the University of Nicosia

CONSTANTINOS CHRISTOFIDES
Professor of Physics and 4th Rector of University of Cyprus

CLEOPATRA KITTI
Founder of the Mediterranean Growth Initiative

NIKOLAOS MAVRIDIS
Interactive Robots and Media Lab (IRML)

MUNICIPAL NICOSIA THEATRE, OCTOBER 15&16, 2019

SUPPORTERS

Deloitte.

PARTNERS

UNIVERSITY of NICOSIA | European University Cyprus | FREDERICK UNIVERSITY | Πανεπιστήμιο Κύπρου University of Cyprus | CYPRUS SCHOOL of molecular medicine

A PROJECT ENDORSED BY

Η αβεβαιότητα των εκποιήσεων «πάγωσε» τις πωλήσεις

Οι επενδυτές αναμένουν τις αποφάσεις των δικαστηρίων

Το γενικό μήνυμα που έχει σταλεί στις τράπεζες από τους επόπτες είναι η μείωση των ΜΕΔ τους στο 8% μέχρι το 2021. Και όχι μόνο στις Κυπριακές. Ισχύει για όλες.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Οι προτάσεις νόμου που ήρθαν το Μάιο ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων και προνοούσαν αλλαγές στο πλαίσιο των εκποιήσεων είχαν ένα αποτέλεσμα : να προκαλέσουν αβεβαιότητα στο επενδυτικό κοινό, το οποίο ανέμενε το αποτέλεσμα των συζητήσεων προκειμένου να ολοκληρωθούν πράξεις με τα τραπεζικά ιδρύματα του νησιού. Οι

Τραπεζικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πλέον πως πωλήσεις δανείων θα υπάρξουν πιθανώς με τον καινούργιο χρόνο, λόγω της αναστάτωσης του καλοκαιριού με το πλαίσιο των εκποιήσεων.

οικονομικοί παράγοντες υπολόγισαν λάθος, λέγοντας πως οι Οίκοι Αξιολόγησης ενδεχομένως να σκέφτονταν να υποβαθμίσουν το αξιόχρεο της χώρας, ή ότι θα δημιουργείτο νέο κύμα στρατηγικών κακοπληρωτών. Το «φαινόμενο» στρατηγικός κακοπληρωτής υπήρχε, υπάρχει και πάντα θα υπάρχει εάν δεν υπάρξει ένα πλαίσιο που να περιορίζει τη δράση τους. Εν προκειμένω, Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα, αλλά στο βάθος και η AlphaBank Κύπρου αναμενόταν πριν από το τέλος του έτους να κλείσουν συμφωνίες για πώληση μη εξυπηρετούμενων δανείων πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Για τα της AlphaBank, αποφάσεις λαμβάνει η μητρική της στην Ελλάδα, ωστόσο η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα είχαν δηλώσει δημόσια πως εξετάζονται τρόποι μείωσης των ΜΕΔ τους και πέρα από τις οργανικές μειώσεις, με ιδιαίτερο βάρος να δίδεται στην πώληση δανείων. Η Τράπεζα Κύπρου δε, στα τελευταία της αποτελέσματα έκανε λόγο για ανοιχτό πρότζεκτ με την ονομασία Helix 2, ενώ για την Ελληνική, το Bloomberg είχε διαρρεύσει εντός Αυγούστου πως είναι κοντά σε συμφωνία με την Pimco για πακέτο ΜΕΔ 1,5 δισ. ευρώ. Το αντίστοιχο της Τράπεζας Κύπρου υπολογίζεται για λίγο κάτω από 3 δισ. ευρώ. Οι επενδυτές όμως αναμένουν την πρόταση του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, με την οποία θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός που θα ικανοποιεί τις απαιτήσεις που προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά συγχρόνως και τις ανησυχίες που υπάρχουν γύρω από το υφιστάμενο πλαίσιο των εκποιήσεων και την προστασία της πρώτης κατοικίας. Τραπεζικές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πλέον πως πωλήσεις δανείων θα υπάρξουν πιθανώς με τον καινούργιο χρόνο και ότι εάν δεν γινόταν αυτή η αναστάτωση το καλοκαίρι, μπορεί να μην είχαν «κλείσει», ωστόσο θα βρίσκονταν ακόμα πιο κοντά από ότι ήταν πριν από την αναστάτωση που προέκυψε.

Επί της ουσίας, τόνισαν, οι συζητήσεις έχουν παραμείνει στην ίδια βάση που βρίσκονταν προτού ψηφιστεί το πλαίσιο των εκποιήσεων τη 12η Ιουλίου και που είχε ως αποτέλεσμα την επιμήκυνση της λειτουργίας της Βουλής έως και τις πρώτες μέρες του Αυγούστου. Τελικά ψηφίστηκε ένα «διορθωτικό πλαίσιο». Ταυτόχρονα, ο χρόνος που έχουν οι τράπεζες ενώπιόν τους για μείωση των ΜΕΔ τους λιγοστεύει. Ο Moody's το δήλωσε και την προηγούμενη Παρασκευή κατά την τελευταία του αξιολόγηση. «Η οικονομία της Κύπρου είναι σε καλή πορεία, αλλά αν δεν επιτευχθούν οι επικείμενες πωλήσεις προβληματικών χαρτοφυλακίων από τις δύο μεγάλες τράπεζες, σίγουρα θα λειτουργήσει αντίστροφα στην καλή οικονομική ροή που έχει δημιουργηθεί», ανέφερε.

Μέχρι το '21

Το γενικό μήνυμα που έχει σταλεί στις τράπεζες από τους επόπτες είναι η μείωση των ΜΕΔ τους στο 8% μέχρι το 2021. Και όχι μόνο στις Κυπριακές. Ισχύει για όλες τις τράπεζες, αλλά ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στις κυπριακές λόγω του ότι το ποσοστό των ΜΕΔ τους σε σχέση με το ΑΕΠ της χώρας – αν και μειώθηκε αισθητά μετά την διάσπαση του Συνεργατισμού- παραμένει ιδιαίτερα υψηλό. Την ίδια ώρα, οι κυπριακές τράπεζες πρέπει να εκμεταλλευτούν το μεγάλο ενδιαφέρον που υπάρχει από τους επενδυτές για την αγορά ΜΕΔ και να μην περιπλέκονται σε εσωτερικές διαφορές, όπως και έγινε για παράδειγμα με τη νομοθεσία για τις εκποιήσεις. Να μην χαθεί το μομέντουμ. Πρόσθετα, οι τράπεζες έχουν θέσει τους δικούς τους στόχους για μείωση των ΜΕΔ, οργανικά. Η Ελληνική Τράπεζα κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της για το πρώτο εξάμηνο του 2019, δήλωσε πως ο μεσοπρόθεσμος στόχος μείωσης των προβληματικών της δανείων με οργανικό τρόπο (δηλαδή όχι με πωλήσεις, αλλά με αναδιαρθρώσεις) είναι να μειωθούν κάτω από 20% μέσα στην επόμενη τριετία. Από την άλλη, τα ΜΕΔ της Τράπεζας Κύπρου ανέρχονται σε 33% σε σχέση με τα υγιή της. Οι στόχοι που έχει θέσει για οργανική μείωση έρχονται σχεδόν στα ίδια ποσοστά με αυτά της Ελληνικής Τράπεζας.

Θέμα η τιμή

Ταυτόχρονα, μεγάλο ρόλο παίζει η τιμή για την οποία θα δώσουν οι τράπεζες τα ΜΕΔ τους. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες δεν είχαν προχωρήσει πριν από το καλοκαίρι του 2018 να πωλήσουν δάνεια διότι δεν υπήρχε ένα «στενό» πλαίσιο για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ στην Κύπρο. Έτσι, καθιστούσε λιγότερο ελκυστικά στους επενδυτές τα προβληματικά χαρτοφυλάκια των κυπριακών τραπεζών, αφού και να τα αγόραζαν, δεν θα μπορούσαν να ανακτήσουν τα χρήματά τους πίσω. Οι νόμοι για τις εκποιήσεις για παράδειγμα και η αποτελεσματικότητά τους ήταν ανεπαρκείς. Μετά το καλοκαίρι του 2018, οπότε και μπήκε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αντιμετώπισης των ΜΕΔ, οι τράπεζες χρησιμοποίησαν σχεδόν αμέσως το εργαλείο των πωλήσεων. Το καλοκαίρι όμως του 2019 δεν αποδείχτηκε τόσο εύφορο όσο το προηγούμενο, για όλους τους παραπάνω λόγους. Δεδομένης της αβεβαιότητας και του ζητήματος που δεν έχει κλείσει ακόμα, η τιμή των προβληματικών χαρτοφυλακίων που θα πωληθούν δεν θα έχουν καμία σχέση με την τιμή που θα μπορούσαν να λάβουν τα ίδια προβληματικά χαρτοφυλάκια τον Ιανουάριο του 2019 για παράδειγμα, οπότε δεν υπήρχε σχεδιασμός, ούτε συζήτηση για αλλαγή του πλαισίου των εκποιήσεων. Οι τράπεζες πρέπει να πωλήσουν δάνεια, είναι ένας από τους πιο γρήγορους και αποτελεσματικούς τρόπους για να μειώσουν τα ΜΕΔ τους, ωστόσο πρέπει να γίνει και στην κατάλληλη τιμή ώστε να μην ζημιώσουν τους ισολογισμούς τους.

«Ναι» στην πρόσκληση Αβέρωφ Νεοφύτου για Thomas Cook είπε ο Σύνδεσμος Τραπεζών

Ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα του προέδρου Δημοκρατικού Συναγερμού Αβέρωφ Νεοφύτου ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου, σχετικά με τις επιπτώσεις μετά την πτώχευση της Thomas Cook στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της Κύπρου. Συγκεκριμένα, ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου σημειώνει σε επιστολή του προς τον κ. Νεοφύτου πως οι τράπεζες μέλη του Συνδέσμου θα επιδείξουν ευαισθησία, αλλά και ευελιξία, στο πλαίσιο πάντα των εκάστοτε οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, για να εξυπηρετήσουν τους πελάτες τους και να στηρίξουν τον τουριστικό τομέα, αλλά και την οικονομία γενικότερα.

Νωρίτερα, ο πρόεδρος του ΔΗ.ΣΥ. είχε αποστείλει επιστολή στον Σύνδεσμο Τραπεζών, ζητώντας οι τράπεζες να δουν τις περιπτώσεις με τις συγκεκριμένες ξενοδοχειακές μονάδες που είχαν συμβόλαια με την Thomas Cook. Ο κ. Νεοφύτου πρότεινε οι τράπεζες να συζητήσουν το συντομότερο με τους πελάτες τους, να κάνουν τις αναγκαίες αναδιαρθρώσεις και να στηρίξουν αυτές τις μονάδες. Από τη μια για να μπορέσουν να διασφαλίσουν τις θέσεις εργασίας και από την άλλη για να μπορέσουν να παραμείνουν βιώσιμες. Υποστηρίζοντας τη θέση του είπε ότι υπάρχουν ξενοδοχεία που είχαν αποκλειστική σχέση με την Thomas Cook, άρα, οι επιπτώσεις σε αυτές τις εταιρείες θα είναι μεγάλες.

Συνέργειες για στήριξη πελατών των τραπεζών της ξενοδοχειακής βιομηχανίας που επλήγησαν περισσότερο από την πτώχευση της Thomas Cook.

Βάσει της απαντητικής επιστολής προς την Πινδάρου, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Τραπεζών και ανώτατος εκτελεστικός διευθυντής της Ελληνικής Τράπεζας, Ιωάννης Μάτσης υπογραμμίζει πως κατανοεί ο Σύνδεσμος τις ανησυχίες που προκύπτουν, τόσο για την τουριστική βιομηχανία, όσο και για τις τράπεζες και την οικονομία. Επισημαίνει πως ο Σύνδεσμος λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν οι τράπεζες για στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας, προκειμένου να αντεπεξέλθει και να διαχειριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις επιπτώσεις που έχουν δημιουργηθεί.

Η ζημιά που υπολογίζεται για την ξενοδοχειακή βιομηχανία από τις κρατήσεις της φετινής σεζόν ανέρχεται στα 50 εκατομμύρια ευρώ, ωστόσο, το ποσό αυτό μπορεί να είναι και μεγαλύτερο εφόσον ο κάθε τουρίστας είναι φυσικό να καταναλώνει προϊόντα και υπηρεσίες εκτός της διαμονής του.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Ο Σάββας Παπασάββας αντιπρόεδρος Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε.

Ο Σάββας Παπασάββας εξελέγη αντιπρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου της Ε.Ε., ενώ Πρόεδρος του δικαιοδοτικού αυτού οργάνου εξελέγη ο Marcvander Woude. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση, κατόπιν της εκλογής του Προέδρου, για την περίοδο από τις 27 Σεπτεμβρίου 2019 μέχρι τις 31 Αυγούστου 2022, ο Σάββας Παπασάββας, δικαστής στο Γενικό Δικαστήριο από τις 12 Μαΐου 2004, εξελέγη από τα μέλη του οργάνου αυτού Αντιπρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου για την περίοδο από 27 Σεπτεμβρίου 2019 μέχρι 31 Αυγούστου 2022.

Θα εκτελεί καθήκοντα για την περίοδο από 27 Σεπτεμβρίου 2019 μέχρι 31 Αυγούστου 2022.

Ο Σάββας Παπασάββας γεννήθηκε το 1969 και έχει σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (πτυχίο το 1991), ενώ συνέχισε τις σπουδές τρίτου κύκλου στο Πανεπιστήμιο ParisII (DEA Δημοσίου Δικαίου το 1992) και στο Πανεπιστήμιο Aix-MarseilleIII (διδακτορικό το 1995).

Είναι μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Κύπρου, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Λευκωσίας από το 1993, εντεταλμένος διδασκαλίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (1997-2002), λέκτορας Συνταγματικού Δικαίου από τον Σεπτέμβριο του 2002, ερευνητής στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου (2001-2002).

Στον Ακάμα το πρώτο signature πάρκο

Ο Talking Tom έδωσε τα χέρια με την εταιρεία Goldsky και ανοίγει το Mythos Park κοντά στο Νέο Χωριό

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μια μικρογραφία του Disney Land έρχεται στην Κύπρο, ή τουλάχιστον έτσι το περιγράφει ο CEO της ιδρύτριας εταιρείας GoldskyS.H Ltd Σάββας Χατζημηνάς. Το σίγουρο πάντως είναι ότι πρόκειται για το πρώτο signature θεματικό στο νησί, αφού ήδη έχει υπογραφεί η συμφωνία με την διεθνή εταιρεία ψυχαγωγίας Talking Tom & friends. Πρόκειται για brand το οποίο χρησιμοποιείται στα κινητά τηλέφωνα, και θεωρείται ένα από τα δημοφιλέστερα παιχνίδια στον κόσμο με 230 εκατομμύρια χρήστες και επτά δισεκατομμύρια viewers. Αυτό είναι στοιχείο το οποίο θα εκμεταλλευτεί η εταιρεία για να προωθήσει την διαφημιστική της καμπάνια μέσω της εφαρμογής του παιχνιδιού στα κινητά τηλέφωνα.

Το θεματικό πάρκο φέρει την επωνομασία Mythos και θα ανεγερθεί σε έκταση 45 χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων εντός των διοικητικών ορίων της κοινότητας Νέου Χωριού Ακάμα, σε απόσταση 1300 μέτρων στην περιοχή Πεύκος και σε απόσταση 1,4 χιλιομέτρων νοτιοδυτικά από το λιμανάκι στο Λατσί. Θεωρείται μάλιστα ότι το Λατσί θα καταστεί τα επόμενα χρόνια, ένας από τους τουριστικούς προορισμούς στην Κύπρο, ειδικότερα μετά την εφαρμογή του διαχειριστικού σχεδίου Ακάμα το οποίο θα ενισχύσει την επισκεψιμότητα στην περιοχή. Θετικά αναμένεται να προσμετρήσει και η αναβάθμιση του δρόμου Πόλης Χρυσοχούς- Πάφου, διαδικασία η οποία βρίσκεται ακόμα στο στάδιο των προσφορών. Θεωρείται πάντως ότι τουλάχιστον το πρώτο διάστημα, η μετάβαση στο πάρκο θα γίνεται μέσω του υφιστάμενου δρόμου, αφού βάσει χρονοδιαγραμμάτων οι διαδικασίες αποπεράτωσης του έργου θα διαρκέσουν 12-14 μήνες και αναμένεται να είναι έτοιμο για λειτουργία το καλοκαίρι του 2021.Με τη λειτουργία του πάρκου, αναμένεται ότι οι ανάγκες σε προσωπικό θα είναι περίπου ογδόντα υπάλληλοι ενώ θα δοθεί προτεραιότητα σε νεαρούς από την περιοχή της Πόλης Χρυσοχούς και των χωριών του Ακάμα.

Το κόστος του έργου ανέρχεται στα 11-12 εκατομμύρια ευρώ, για έκταση 45 χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων.

Το σχέδιο της ανάπτυξης παρουσιάστηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον υπουργό Οικονομικών.

Το κόστος

Η επενδύτρια εταιρεία GoldskySH LTD είναι στην ουσία κοινοπραξία επενδυτών από Χονγκ Κονγκ και Κύπριων επενδυτών από το Νέο Χωριό και το Λατσί. Πρόκειται για επένδυση που κοστολογείται γύρω στα 11-12 εκατομμύρια. Η αξία της γης υπολογίζεται στα 3 εκατομμύρια ευρώ και η επένδυση 7-8 εκατομμύρια. Οι οικονομικοί πόροι της εταιρείας φτάνουν τα πέντε εκατομμύρια ευρώ, ενώ αναζητεί τρόπους χρηματοδότησης για περίπου άλλα έξι εκατομμύρια είτε μέσω άλλων επενδυτών είτε μέσω σύναψης δανείου. Ο στόχος πάντως είναι ο Mythos να παραμείνει σε κυπριακά χέρια.

Υπολογίζεται ότι το πάρκο θα δέχεται περίπου 150 χιλιάδες επισκέπτες τον χρόνο κυρίως ξένους τουρίστες, οι οποίοι θα μπορούν να ενημερωθούν για την κυπριακή ιστορία αλλά και να ψυχαγωγηθούν σε σειρά παιχνιδιών και θεματικών δραστηριοτήτων.

Από την ελληνική μυθολογία

Στόχος της εταιρείας είναι με τη δημιουργία θεματικού πάρκου στην περιοχή, να επαναπροσδιοριστεί η μελλοντική ανάπτυξη του τουρισμού στην Πάφο αλλά και στην Κύπρο γενικότερα. Το σκεπτικό της προτεινόμενης ανάπτυξης εμπλέκει ένα συνδυασμό υπηρεσιών ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης με θέμα την κυπριακή ιστορία και την ελληνική μυθολογία. Οι επισκέπτες θα μπορούν να περιηγηθούν στους χώρους του πάρκου και να ενημερωθούν για την κυπριακή ιστορία σε αίθουσα με τεχνολογία 7D, και φυσικά να ψυχαγωγηθούν σε σειρά παιχνιδιών και θεματικών δραστηριοτήτων.Τα αξιοθέατα του πάρκου μπορούν να διαχωριστούν σε τρεις κατηγορίες- πολιτιστικά και ιστορικά αξιοθέατα, θεματικές βόλτες αναψυχής και βόλτες στο φυσικό περιβάλλον. Βάσει των εκτιμήσεων της εταιρείας το πάρκο θα δέχεται περίπου 150 χιλιάδες επισκέπτες ετησίως.

Σύμφωνα με τα πλάνα της εταιρείας το πάρκο θα έχει τρεις παιδότοπους για παιδιά μέχρι έξι ετών, καθώς και λίμνες στις οποίες θα προσφέρονται παιχνίδια με νερό και σαφάρι με βάρκες, τρενάκι, και υπαίθρια αγορά. Θα διαθέτει επίσης αποθήκη συντήρησης και υπόγεια μονάδα τριτοβάθμιας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων με μέγιστη ημερήσια δυναμικότητα 81,5 κυβικών μέτρων ανά ημέρα. Στους ανοιχτούς χώρους του πάρκου θα φυτευτεί γρασίδι ενώ περιμετρικά του πάρκου θα φυτευτούν ενδημικά δέντρα της περιοχής, ενώ θα διαθέτει και χώρους πρασίνου.

Θα διαθέτει επίσης 280 θέσεις στάθμευσης για ιδιωτικά οχήματα, οκτώ θέσεις στάθμευσης αναπήρων και 15 θέσεις για λεωφορεία. Θα περιλαμβάνει επίσης αμφιθέατρο χωρητικότητας 500 ατόμων. Οι κερκίδες του αμφιθεάτρου θα είναι ξύλινες. Στην περιγραφή του έργου αναφέρεται ότι θα διαθέτει χώρο πώλησης εισιτηρίων 2 τμ, καθώς και δύο γραφεία, χώρο πρώτων βοηθειών (έκτασης 17 τμ) και κτήριο διοικήσεως επίσης 17 τμ.Εντός του πάρκου θα λειτουργεί εστιατόριο 320 τμ μαζί με καφετέρια. Σημειώνεται ότι όλα τα κτήρια θα είναι μεταλλικές κατασκευές με ξύλινες οροφές. Όσα κτήρια ή χώροι επενδυθούν με πέτρα, η τοπική πέτρα που απαντάται στην ευρύτερη περιοχή και θα χρησιμοποιηθούν οι παραδοσιακοί τρόποι αρχιτεκτονικής. Σημειώνεται ότι το σχέδιο για την ανάπτυξη ήδη παρουσιάστηκε ενώπιον Προέδρου της Δημοκρατίας και του Υφυπουργού Τουρισμού, έλαβε την πολεοδομική άδεια και αναμένει την έκδοση της οικοδομικής άδειας για να ξεκινήσουν οι εργασίες ανέγερσης του.

Κοντά σε Natura

Το γεγονός ότι η ανάπτυξη θα βρίσκεται σε απόσταση 280 μέτρων νότια από περιοχή Natura εγείρει ανησυχίες. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχει ήδη λάβει την έγκριση της Περιβαλλοντικής Αρχής που σημειώνει και τις πιθανές επιπτώσεις τις οποίες το έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον.
Όπως για παράδειγμα η εκπομπή ρύπων σκόνης κατά την κατασκευή, οι εκπομπές καυσαερίων από τα φορτηγά και τους εκσκαφείς, ο θόρυβος, η ρύπανση των υπόγειων υδάτων από την διαχείριση των υγρών αποβλήτων.
Πάντως η εταιρεία υπογραμμίζει ότι υπάρχει μεγάλη ευαισθησία για όλα τα περιβαλλοντικά θέματα και τα θέματα ασφαλείας, ενώ σύμφωνα με τον μελετητή, θα παίρνονται όλα τα μέτρα πρόληψης διασποράς της σκόνης, κάλυψη όγκων χώματος, διαβροχή και τις εκπομπές αερίων.

Εβαλαν μπρος και για το Τοπικό Σχέδιο Πέγειας

Χρειαζόμαστε άμεσα αναπτύξεις, υπογραμμίζει ο δήμαρχος Μαρίνος Λάμπρου

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η ανάγκη για επενδύσεις στην επαρχία Πάφου δεν αφορά μόνο την περιοχή του Ακάμα. Λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω, στον δήμο Πέγειας, αναμένουν ακόμα το Τοπικό Σχέδιο το οποίο θα ξεκλειδώσει τις αναπτύξεις στην περιοχή. Η απόφαση για εκπόνηση του Τοπικού Σχεδίου λήφθηκε εδώ και δύο περίπου χρόνια, και συγκεκριμένα περί τις αρχές του 2018. Σύμφωνα δε με τελευταία ενημέρωση του Τμήματος Πολεοδομίας το θέμα βγήκε από το συρτάρι και έβαλαν επιτέλους μπρος για την εκπόνησή του. Θα ακολουθήσει μία διαδικασία μερικών μηνών και αναμένεται ότι το σχέδιο θα είναι έτοιμο εντός του 2020. Μέχρι τότε το 75% της Πέγειας θα συνεχίσει ουσιαστικά να είναι κλειδωμένο σε αναπτύξεις, αφού εντάσσεται σε γεωργική ζώνη ή περιοχή αναδασμού. Υπάρχει θέμα, υπογραμμίζει ο δήμαρχος Μαρίνος Λάμπρου και εξηγεί ότι αναπτύξεις δεν προχωρούν λόγω του ιδιόμορφου καθεστώτος του δήμου. Οι ελπίδες του δήμου έχουν εναποτεθεί στο Τοπικό Σχέδιο, το οποίο αναμένεται ότι θα λύσει τα χέρια των αρμόδιων αρχών, αλλά θα δημιουργήσει νέα δεδομένα για ανάπτυξη στην περιοχή. Αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι θα μετατραπούν σε ζώνες εμπορικής ανάπτυξης, αλλά ότι τουλάχιστον θα υπάρχει συντελεστής ανάπτυξης, έστω και οικιστικής, εξηγεί ο κ. Λάμπρου. Αυτή τη στιγμή υποβάλλονται αιτήσεις στην Πολεοδομία για διάφορες αναπτύξεις στον δήμο, οι οποίες και απορρίπτονται λόγω απουσίας κατάλληλων ζωνών υπογραμμίζει ο δήμαρχος. Αυτή τη στιγμή στην περιοχή δεν υπάρχει χώρος για νέες αναπτύξεις. Ήδη λειτουργούν επτά ξενοδοχειακές μονάδες και περίπου χίλιες τουριστικές επαύλεις, οι οποίες προσελκύουν ποιοτικό τουρισμό.

Το 75% της Πέγειας έχει νεκρώσει, αφού η απουσία Τοπικού Σχεδίου δεν επιτρέπει την προώθηση αναπτύξεων και επενδύσεων στην περιοχή.

Ενστάσεις εκ των έσω

Παρά το γεγονός ότι η περιοχή χρειάζεται επενδύσεις, το Δημοτικό Συμβούλιο δεν επιτρέπει την υλοποίηση της επένδυσης ύψους 80 εκατομμυρίων της εταιρείας George Vassiliou LTD συμφερόντων του πρώην προέδρου της Δημοκρατίας Γιώργου Βασιλείου σε γεωργική περιοχή. Το έργο αφορά τη δημιουργία βιοκλιματικού οικισμού, κέντρο αποκατάστασης, κέντρο έρευνας και τεχνολογίας σε θέματα υγείας και περιβάλλοντος, καθώς και χώρους εστίασης και αναψυχής. Υπενθυμίζεται ότι το Δημοτικό Συμβούλιο Πέγειας είχε υποβάλει αίτημα για ανάκληση της πολεοδομικής άδειας το οποίο είχε απορριφθεί από το τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Υποβάλλονται αιτήσεις για αναπτύξεις στο Τμήμα Πολεοδομίας και απορρίπτονται, αφού δεν υπάρχει ζώνη ανάπτυξης στην περιοχή.

Μιλώντας στην «Κ» ο δήμαρχος Πέγειας Μαρίνος Λάμπρου διευκρινίζει ότι η αντίθεση δεν αφορά την ανάπτυξη αλλά σε θέματα ασφαλείας και του κόστους υδροδότησης για το έργο το οποίο ανέρχεται περίπου στο ένα εκατομμύριο και η εταιρεία δεν αναλαμβάνει να το πληρώσει. Σημειώνεται ότι ήδη έχει εκδοθεί η πολεοδομική άδεια, αλλά το έργο κόλλησε στην άδεια οικοδομής.

Η Κύπρος επίκεντρο της παγκόσμιας ναυτιλίας

Από τις 6 μέχρι τις 9 Οκτωβρίου η Κύπρος θα βρεθεί στο επίκεντρο της παγκόσμιας ναυτιλιακής βιομηχανίας. Με το φετινό συνέδριο Sea Change συμπληρώνονται 30 χρόνια και 16 διοργανώσεις (το συνέδριο πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια) και είναι το πρώτο που διοργανώνεται υπό το Υφυπουργείο Ναυτιλίας. Στο φετινό συνέδριο εκτιμάται ότι θα προσελκύσει πέραν των 800 συμμετεχόντων από 40 διαφορετικές χώρες, περιλαμβανομένων πολλών διακεκριμένων προσωπικοτήτων της διεθνούς ναυτιλίας.

«Όλα αλλάζουν στη ναυτιλία, και θεωρούμε ότι αυτός ο τίτλος μπορεί να εκφράσει σωστά το αίσθημα το οποίο κυριαρχεί στην παγκόσμια ναυτιλία αυτή τη στιγμή», ανέφερε η αρμόδια Υφυπουργός Νατάσα Πηλείδου. Η Κύπρος διαθέτει τον τρίτο μεγαλύτερο στόλο στην Ευρώπη και τον 11ο στον κόσμο, ενώ κατατάσσεται ως το μεγαλύτερο κέντρο πλοιοδιαχείρισης στην Ευρώπη και στα πέντε κορυφαία στον κόσμο. Η συνεισφορά της ναυτιλίας στην οικονομία ανέρχεται στο 7% του ΑΕΠ, ενώ οι ναυτιλιακές εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο ανέρχονται σε 215. Όπως ανέφερε η κ. Πηλείδου, ο περιορισμός στις εκπομπές του θείου είναι μια τεράστια πρόκληση για την ναυτιλία και είναι ένα θέμα το οποίο απασχολεί τόσο τη βιομηχανία όσο και τους ρυθμιστές. «Έχουμε κάνει πάρα πολλές προσπάθειες ούτως ώστε να είμαστε έτοιμοι και είμαστε έτοιμοι. Αυτό που πρέπει να κάνουμε εμείς ως κράτος αφορά τον έλεγχο του κράτους λιμένα, δηλαδή τον έλεγχο της συμβατότητας των πλοίων,» είπε, ερωτηθείσα αν η Κύπρος και τα πλοία υπό κυπριακή σημαία θα είναι έτοιμα για τους νέους κανονισμούς που εφαρμόζονται την 1η Ιανουαρίου του 2020.

Ανέφερε επίσης ότι είναι υπό μελέτη το ενδεχόμενο στήριξης σε νέες τεχνολογίες στα πλοία όπως τη χρήση υγροποιημένου φυσικού αερίου ή της υβριδικής τεχνολογίας. Εξάλλου και η διαδικασία ανανέωσης του φορολογικού πλαισίου βρίσκεται σε πολύ προχωρημένο στάδιο και θα υπάρξουν ανακοινώσεις σε 1-2 μήνες. Σημείωσε όμως ότι το μεγάλο ερωτηματικό είναι το κόστος του συμβατού καυσίμου και ποια είναι η διαφορά του κόστους του μη συμβατού καυσίμου μέσω του μηχανισμού διυλισμού.

Κρατούν μικρό καλάθι για το «ΕΣΤΙΑ»

Κάνουν λόγο για επιβεβαίωση ύπαρξης κακοπληρωτών οι τράπεζες – Αισιόδοξοι οι δανειολήπτες για το Σχέδιο

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ενάμιση χρόνο μετά την ανακοίνωση του ΕΣΤΙΑ που δημιουργήθηκε πρώτον για να προστατεύσει την πρώτη κατοικία του προβληματικού δανειολήπτη, αλλά συγχρόνως να υποβοηθήσει και τις τράπεζες με τα μη εξυπηρετούμενα δάνειά τους, οι αιτήσεις που έχουν υποβληθεί για συμμετοχή στο Σχέδιο είναι κατώτερες των προσδοκιών. Όταν παρουσιάστηκε το Σχέδιο στην τελική του μορφή, το Υπουργείο Οικονομικών εκτιμούσε πως θα συμμετάσχουν 15 χιλιάδες δανειολήπτες, με δάνεια συνολικού ύψους 3,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, για τους οποίους το κράτος θα διαγράψει το 1/3 της οφειλής τους και έπειτα θα δίνει στις τράπεζες το 1/3 της μηνιαίας δόσης του κάθε δανειολήπτη που αντιμετωπίζει πρόβλημα. Εντούτοις, το καλοκαίρι

Αίτηση για το ΕΣΤΙΑ θα πρέπει να κάνουν και οι δανειολήπτες που εκ πρώτης δεν μπορούν να γίνουν επιλέξιμοι.

Τραπεζικοί σημειώνουν πως το σχέδιο ΕΣΤΙΑ θα είναι τελικά το εργαλείο που θα ξεχωρίσει τους πραγματικά ευάλωτους δανειολήπτες, από αυτούς που είναι οι λεγόμενοι στρατηγικοί κακοπληρωτές.

του 2019 σύμφωνα με νέους υπολογισμούς του Υπουργείου, οι δανειολήπτες που θα μπορούσαν να ενταχθούν στο Σχέδιο, περιορίστηκαν στις 10 χιλιάδες. Οι δανειολήπτες θα έχουν μία περίοδο από τις 2 Σεπτεμβρίου 2019 μέχρι και τις 15 Νοεμβρίου 2019 για να καταθέσουν τις αιτήσεις τους και να δουν εάν είναι επιλέξιμοι για να συμμετάσχουν στο Σχέδιο. Οι αιτήσεις, όμως, που έχουν γίνει σχεδόν έναν μήνα μετά, για μερικές τράπεζες μετρούνται στα δάκτυλα των δύο χεριών, ενώ για άλλες περιορίζονται σε χαμηλά διψήφια νούμερα. Πλέον, με την πενιχρή συμμετοχή, οι τράπεζες φοβούνται πως οι υπολογισμοί του Υπουργείου έστω και για τους 10 χιλιάδες δανειολήπτες ήταν υπέρ τον δέον αισιόδοξες. Τραπεζικοί κύκλοι σχολιάζουν πως στην ΕΣΤΙΑ θα είναι ευτύχημα εάν συμμετάσχουν 5 χιλιάδες δανειολήπτες, με αρκετούς να υποστηρίζουν πως η συμμετοχή θα ανέλθει στους 3 χιλιάδες. Την κατάσταση δυσχεραίνουν οι συνολικά 37 σελίδες δικαιολογητικών που χρειάζονται οι δανειολήπτες να υποβάλουν μαζί με την αίτηση συμμετοχής τους στο Σχέδιο. Πέρα από αυτά, οι τραπεζικοί σημειώνουν πως η ΕΣΤΙΑ θα είναι τελικά το εργαλείο που θα ξεχωρίσει τους πραγματικά ευάλωτους δανειολήπτες, από αυτούς που είναι οι λεγόμενοι στρατηγικοί κακοπληρωτές, είτε είναι με μεγάλα βαλάντια, είτε όχι. Χαρακτηριστικά ανέφεραν στην «Κ» πως υπάρχει μεγάλη μερίδα δανειοληπτών που όχι απλώς δεν προτίθεται να πληρώσει τα 2/3 της δόσης του (όπως προνοείται δηλαδή από το Σχέδιο), αλλά ούτε και αν ήταν αντεστραμμένο, δηλαδή να πληρώσει το 1/3 της δόσης του και το κράτος να έδινε τα 2/3 (πράγμα που δεν ισχύει).

Οι επιπτώσεις

Μεγάλες επιπτώσεις αναμένεται να υπάρξουν εάν δανειολήπτες που δύναται να μπουν στο ΕΣΤΙΑ, δεν ενταχθούν. Αναπόφευκτα, οι δανειολήπτες που δεν μπουν θα αντιμετωπίσουν το δύσκολο σενάριο της εκποίησης της κατοικίας τους, όπως βιώνουν δανειολήπτες σε αρκετές μεσογειακές χώρες που είχαν ή έχουν ακόμα αντίστοιχο πρόβλημα μη εξυπηρετούμενων δανείων. Και θα γίνονται με την ίδια συχνότητα με την οποία γίνονταν σε άλλες χώρες. Υπενθυμίζεται πως ολοένα και περισσότερες εταιρείες διαχείρισης ΜΕΔ έχουν εγκατασταθεί στο νησί, αλλά και οι τράπεζες έχουν προχωρήσει σε συμφωνίες με ειδικές εταιρείες που θα ταχθούν υπέρ των δικαιωμάτων των τραπεζών. Ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης από την άλλη ανέφερε στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής πως αίτηση για το ΕΣΤΙΑ θα πρέπει να κάνουν και οι δανειολήπτες που εκ πρώτης δεν μπορούν να γίνουν επιλέξιμοι στο Σχέδιο. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι δανειολήπτες που είχαν ΜΕΔ μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 2017 και η αγοραστική αξία της κατοικίας τους δεν ξεπερνά τις 350 χιλιάδες ευρώ. Επίσης, τα εισοδήματά τους θα πρέπει να κυμαίνονται από 20 χιλιάδες, μέχρι 60 χιλιάδες ευρώ, αναλόγως βέβαια με τον αριθμό των εξαρτώμενων μελών. Όσοι δεν ενταχθούν στο ΕΣΤΙΑ, ο υπουργός είπε πως μετά τη συλλογή των στοιχείων μερίδας προβληματικών δανειοληπτών, ενδεχομένως δημιουργηθεί νέο Σχέδιο, το οποίο θα βοηθά και αυτή τη μερίδα. Βασική προϋπόθεση, όμως, να προχωρήσουν όλοι οι δανειολήπτες που αντιμετωπίζουν προβλήματα σε αίτηση για το ΕΣΤΙΑ, ώστε να χαρτογραφηθούν.

Ελπίζει ο Σύνδεσμος

Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Προστασίας Δανειοληπτών, Κώστας Μελάς εξέφρασε την αισιοδοξία πως θα υπάρξει ενδιαφέρον για συμμετοχή στο Σχέδιο. Επιβεβαίωσε πως υπάρχει διστακτικότητα από τους προβληματικούς δανειολήπτες, αλλά εξέφρασε την πεποίθηση πως θα ξεπεραστεί. Κατά τον κ. Μελά επίσης, αν και η αίτηση είναι 2 σελίδων, πρέπει να επισυνάπτουν οι δανειολήπτες 37 δικαιολογητικά, τα οποία χρειάζονται χρόνο για να μαζευτούν. Κάλεσε και ίδιος από πλευράς του τους δανειολήπτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα να προχωρήσουν στην αίτηση για την ΕΣΤΙΑ, αν και εκ πρώτης όψεως δεν είναι επιλέξιμοι. «Η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να αποδεχτεί την αίτηση που η τριμελής επιτροπή του Υπουργείου Εργασίας θα εγκρίνει για τον κάθε δανειολήπτη που είναι επιλέξιμος. Αν δεν εμπίπτει στα τα του Σχεδίου, ο υπουργός ανέφερε πως θα εξετάσει και άλλες μεθόδους για να βοηθηθούν», συμπλήρωσε. Τέλος, ο κ. Μελάς είπε πως και μόνο με την αίτηση για την ΕΣΤΙΑ και για όσο χρόνο χρειαστεί, ο προβληματικός δανειολήπτης δεν θα έχει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα εκποίησης της κατοικίας του. «Για τους δανειολήπτες που είχαν αιτηθεί για το ΕΣΤΙΑ, είτε μπουν, είτε όχι και ενδεχομένως μπορούν να ταιριάξουν σε ένα αντίστοιχο, δεν θα προχωρήσει κανείς στην εκποίηση της πρώτης τους κατοικίας. Θα είναι ασφαλείς από εκποιήσεις», κατέληξε.

Εξαντλήθηκαν τα iPhones 11 την πρώτη ημέρα στην Ελλάδα

Ξεπέρασαν τα 10 εκατ. ευρώ οι πωλήσεις από το στοκ που διέθεσε η Apple

Του **ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Εξαντλήθηκαν την Παρασκευή τα iPhones 11 στην Ελλάδα. Σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες, οι Έλληνες λάτρεις της συσκευής διέθεσαν πάνω από 10 εκατ. ευρώ μόνον σε μία ημέρα, εξαντλώντας όλο το στοκ που διέθεσε η αμερικανική Apple για την Ελλάδα.

Μάλιστα, όπως αναφέρουν καλά ενημερωμένες πηγές, η ζήτηση κατευθύνθηκε για άλλη μια φορά προς τα ακριβά μοντέλα, τα iPhones 11 Pro και iPhones 11 Pro Max. Πρόκειται για συσκευές με λιανική τιμή διάθεσης που ξεκινάει από 1.229 ευρώ και φτάνουν έως τα 1.789 ευρώ για το πιο ακριβό μοντέλο.

Πάνω από το 70% των συσκευών που ζητήθηκαν αφορούσαν τα πανάκριβα μοντέλα της Apple. Αντίθετα η ζήτηση που παρουσιάστηκε στο εισαγωγικό μοντέλο iPhone 11 με τιμή διάθεσης που ξεκινάει από 869 ευρώ, περιορίσθηκε στο 20% έως 25%. Ενδεικτικό είναι ότι όλα τα μεγάλα δίκτυα διανομής κινητών τηλεφώνων, πρώτη ημέρα διάθεσης των iPhones 11 στην Ελλάδα, παρουσίαζαν διαθεσιμότητα στο εισαγωγικό μοντέλο iPhone 11, περιορισμένη διαθεσιμότητα στο iPhone 11 Pro, ενώ το iPhone 11 Pro Max δεν υπήρχε πουθενά. Ούτε στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας (Cosmote, Vodafone, Wind) ούτε στα δίκτυα λιανικής διάθεσης ηλεκτρονικών, συμπεριλαμβανομένης της αντιπροσωπείας της Apple στην Ελλάδα, iStorm.

Η Apple έχει δημιουργήσει και στη χώρα ένα φανατικό που δεν υπολογίζει το κόστος αγοράς.

Οι περισσότεροι αγόρασαν τα ακριβά μοντέλα iPhone 11 Pro και iPhone 11 Pro Max. Πρόκειται για συσκευές με λιανική τιμή διάθεσης που ξεκινάει από 1.229 ευρώ και φτάνει έως τα 1.789 ευρώ για το πιο ακριβό μοντέλο.

Οσοι επισκέπτονταν τις σχετικές ιστοσελίδες θα παρατηρούσαν ότι οι νέες και ακριβές συσκευές θα ήταν «σύντομα διαθέσιμες» ή ότι «έρχονται σύντομα».

Στελέχη της αγοράς κάνουν λόγο για επιτυχή κίνηση της Apple, παρά τις επικρίσεις που ακούστηκαν αρχικά. Η εταιρεία, χωρίς να φέρει την επανάσταση στις συσκευές κινητής τηλεφωνίας, φέρνει ιδιαίτερα σημαντικές βελτιώσεις –ειδικά στον τομέα λήψης φωτογραφιών και του βίντεο– που δεν υπήρχαν στα αμέσως προηγούμενα μοντέλα. Επίσης, αξιοσημείωτες είναι οι βελτιώσεις στους επεξεργαστές, στην μπαταρία κ.ά. που σε συνδυασμό και με την παρουσίαση και του νέου λειτουργικού συστήματος iOS 13, προκάλεσε φρενίτιδα.

Το πιο σημαντικό είναι ότι τα βελτιωμένα μοντέλα έρχονται σε καλύτερη (λιανική) τιμή από τα προηγούμενα iPhones X. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν παράγοντες της αγοράς, η τιμή διάθεσης δεν είναι το κριτήριο που δημιουργεί κάθε φορά τον συνωστισμό στα καταστήματα.

Η Apple, όπως παντού στον κόσμο, έχει δημιουργήσει και στη χώρα μας ένα φανατικό κοινό, που δεν υπολογίζει ιδιαίτερα το κόστος αγοράς. Υιοθετεί το αμέσως νέο προϊόν, χωρίς ιδιαίτερα μεγάλες περιστροφές. Στη χώρα μας, υπάρχει ένα κοινό 5.000 έως 10.000 ανθρώπων που ακολουθεί το συγκεκριμένο μοτίβο.

Γι' αυτό κάθε χρόνο, μια εβδομάδα πριν από τη διάθεση του προϊόντος, τα δίκτυα διανομής κινητών ξεκινούν τις προ-παραγγελίες, για να ακολουθήσει αμέσως μετά τη διαθεσιμότητα των προϊόντων, η περίοδος των παραγγελιών. Συνήθως η ζήτηση καλύπτεται τον Ιανουάριο λίγο μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων και πάντοτε ανάλογα με το πόσο επιτυχημένο προϊόν είναι το νέο iPhone.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΑΡΟΥΧΟΥ***

Το κλειδί της ανάπτυξης

Η νέα κυβέρνηση έχει σαφείς φιλο-αναπτυξιακές προθέσεις. Η κινητοποίηση του πρωθυπουργού και των αρμόδιων υπουργών να αναδιατάξουν τη διοικητική μηχανή και να προσελκύσουν επενδυτές εντός και εκτός συνόρων, στέλνει πολύ θετικά μηνύματα στις αγορές και στον ιδιωτικό τομέα. Εξάλλου, όλοι γνωρίζουμε ότι χωρίς μεγάλες παραγωγικές επενδύσεις η εγχώρια ανάπτυξη δεν είναι βιώσιμη, όσοι τουρίστες κι αν έρθουν.

Η ανεργία μειώνεται. Το οικονομικό κλίμα βελτιώνεται. Η κατανάλωση αυξάνεται. Ομως οι σκελετοί στην ντουλάπα υπάρχουν ακόμη. Αρκεί κάποιος να δει τα πρόσφατα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για την περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου 2019. Για άλλη μία φορά καταγράφηκε σημαντική αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, λόγω της αύξησης των εισαγωγών, γεγονός που διόγκωσε το εμπορικό έλλειμμα. Το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών, σε συνδυασμό με το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, και το δημογραφικό αποτελούν τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Μια χώρα που γερνάει δεν έχει μυαλά και χέρια, δεν μπορεί να διευρύνει την κατανάλωση, δεν παράγει εγχώριο πλούτο, άρα τα δημόσια έσοδα, οι συντάξεις και οι κοινωνικές υπηρεσίες συρρικνώνονται. Μέχρι να εφαρμοστεί μια σοβαρή δημογραφική πολιτική, η μόνη μεσοπρόθεσμη λύση είναι ο επαναπατρισμός του μισού brain drain: περίπου 250.000-350.000 Ελληνες υψηλής μόρφωσης και κατάρτισης, που περιμένουν ένα σινιάλο για να επιστρέψουν στην πατρίδα μας. Γιατί όσα γραφειοκρατικά εμπόδια και να εξαλείψει η κυβέρνηση, μια μικρή οικονομία, όπως η ελληνική, χρειάζεται καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό που θα εργαστεί και θα παραγάγει προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Είναι βασική συνθήκη, ώστε οι επιχειρήσεις μας να αναπτυχθούν, να καινοτομήσουν, να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να αποκτήσουν εξαγωγικό προσανατολισμό. Εκεί όμως μπαίνουν τα σοβαρά εμπόδια. Ποια επιχείρηση μπορεί σήμερα να ανταποκριθεί με συνέπεια στο κόστος της ασφαλιστικής και φορολογικής παράνοιας που επικρατεί; Χαρακτηριστικό του μεγάλου ανταγωνιστικού μειονεκτήματος με το οποίο επιβαρύνεται η ελληνική αγορά είναι ότι για κάθε θέση εργασίας που δημιουργείται με καθαρή αμοιβή 4.000 ευρώ τον μήνα ο εργοδότης πρέπει να καταβάλει στο ελληνικό Δημόσιο 9.500 ευρώ. Υπό αυτές τις συνθήκες, ακόμη και ο επιθυμητός επαναπατρισμός «μυαλών» θα παραμείνει ουτοπία. Επιπλέον, κάθε μέρα που περνάει οι Ελληνες του εξωτερικού αποκτούν ισχυρούς δεσμούς με τις νέες τους πατρίδες.

Αρα η στόχευση πρέπει να είναι άλλη: η δραστική μείωση του μη μισθολογικού κόστους, ώστε να παρέχονται καλύτεροι μισθοί χωρίς να γονατίζουν οι επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση θα πρέπει να μειώσει δραστικά τις ασφαλιστικές εισφορές και να δώσει κίνητρα στις ελληνικές επιχειρήσεις να επαναπατρίσουν τα μελλοντικά τους στελέχη, παρέχοντας, για παράδειγμα, μεγάλα φορολογικά κίνητρα και δραστική μείωση (άνω του 50%) ασφαλιστικών εισφορών για τους Ελληνες φορολογικούς κατοίκους εξωτερικού, οι οποίοι θα μεταφέρουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα για να εργαστούν σε εγχώριες επιχειρήσεις ή να συμμετάσχουν στην ίδρυση νέων.

Εν κατακλείδι, για να πατήσει η χώρα στα πόδια της, χρειάζεται ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που βασίζονται σε υψηλής κατάρτισης ανθρώπινο δυναμικό. Με τα σημερινά δημογραφικά δεδομένα, η Ελλάδα θα δυσκολευθεί πολύ να σταθεί στον διεθνή οικονομικό ανταγωνισμό, αλλά και να χαράξει κοινωνική πολιτική. Η επιστροφή της γενιάς της κρίσης είναι αναγκαία συνθήκη για να αποφύγουμε τη στασιμο-ανάπτυξη και να ευημερήσουμε σε βάθος χρόνου.

* Ο κ. Γιώργος Τσαρούχος είναι ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της Dialectica.

Η Tui σπεύδει να καλύψει το κενό που άφησε η Thomas Cook

Στην Αθήνα ο CEO του ομίλου Sebastian Ebel – Στα 230 εκατ. τα απλήρωτα τιμολόγια

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Καθώς οι τελευταίες εκτιμήσεις των άμεσων ζημιών στους ξενοδόχους από την κατάρρευση της Thomas Cook μιλούν για απλήρωτα τιμολόγια της τάξεως των 230 εκατομμυρίων ευρώ, και η κυβέρνηση αξιολογεί τις επιλογές της σχετικά με ενδεχόμενα μέτρα αντίδρασης, ο κυρίαρχος πλέον παίκτης στη βιομηχανία των Ευρωπαίων tour operators, TUI AG, στέλνει στην Ελλάδα το μεγάλο αφεντικό της. Ο Sebastian Ebel, μέλος του εκτελεστικού συμβουλίου της TUI και διευθύνων σύμβουλος των δραστηριοτήτων της στα ξενοδοχεία, στην κρουαζιέρα και στις εκδρομές, βρίσκεται από σήμερα στην Αθήνα και πραγματοποιεί επαφές τόσο με την κυβέρνηση και τον υπουργό Τουρισμού Χάρη Θεοχάρη όσο και με φορείς του κλάδου.

Ο Sebastian Ebel, διευθύνων σύμβουλος των δραστηριοτήτων της Tui στα ξενοδοχεία, στην κρουαζιέρα και στις εκδρομές, έχει επαφές στην Αθήνα με τον υπουργό Τουρισμού Χάρη Θεοχάρη και φορείς του κλάδου.

Το μεγάλο πρόβλημα

Το μήνυμα είναι πως θα επιχειρήσει να στηρίξει, στο μέτρο των δυνατοτήτων της, τους συνεργάτες της και να υποκαταστήσει, επίσης στο μέτρο που μπορεί, την έξοδο από την αγορά ενός ανταγωνιστή που έφερνε περί τα 2,8 εκατομμύρια ταξιδιώτες στη χώρα. Η ταχύτητα αντίδρασης του γερμανικού ομίλου δείχνει τη διάθεσή του να αυξήσει τα μερίδιά του αλλά σίγουρα δεν μπορεί να υποκαταστήσει πλήρως την πτωχευμένη ανταγωνίστρια. Αυτό είναι και ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για να γεμίσουν τα ξενοδοχεία την επόμενη σεζόν.

Ο γερμανικός όμιλος επιδιώκει να αυξήσει τα μερίδιά του στην Ελλάδα.

Εν τω μεταξύ, οι τελευταίοι υπολογισμοί των αθετημένων υποχρεώσεων της Thomas Cook προς Ελληνες ξενοδόχους από τον τραπεζικό τομέα μιλούν για τουλάχιστον 230 εκατ. ευρώ άμεσα και επιπλέον έμμεσα διαφυγόντα από τις εκτιμήσεις των συμβολαίων για το υπόλοιπο και επόμενο έτος που δεν θα εκτελεστούν όπως και τις δευτερογενείς επιπτώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές. Αν και τα ποσά αυτά είναι χαμηλότερα από εκείνα που αρχικά είχαν ακουστεί, παραμένουν «ανοιχτή άσκηση» (αφού υπάρχουν χιλιάδες μικρομεσαίοι επιχειρηματίες ξενοδόχοι, οι απαιτήσεις των οποίων ενδέχεται να μην έχουν αποτυπωθεί πλήρως) και σε κάθε περίπτωση διόλου ευκαταφρόνητα. Το ακριβές ύψος της ζημίας μένει να υπολογιστεί και για τον επιπλέον λόγο του ότι δεν έχει αποσαφηνιστεί ακόμα το εύρος των απαιτήσεων που ήταν ασφαλισμένες σε οργανισμούς εξαγωγικών πιστώσεων. Αλλά ακόμα και σε αυτή την τελευταία περίπτωση οι πληρωμές δεν αναμένεται να γίνουν άμεσα, οπότε το πρόβλημα των απολεσθέντων ταμειακών ροών παραμένει σοβαρότατο βραχυπρόθεσμα.

Οι πληρωμές

Το πλήγμα αυτό στους ισολογισμούς των τουριστικών επιχειρήσεων αναμένεται να δυσχεράνει τη δυνατότητά τους να αποπληρώσουν υποχρεώσεις όπως αυτές προς το Δημόσιο και τις τράπεζες. Είναι για αυτό τον λόγο που τόσο οι ξενοδόχοι όσο και οι τράπεζες συνεπικουρούμενοι από το υπουργείο Τουρισμού πιέζουν προς την άμεση λήψη μέτρων όπως η αναβολή της καταβολής των υποχρεώσεών τους προς το Δημόσιο. Ομως, από την πλευρά τού υπουργείου Οικονομικών διατυπώνονται επί του παρόντος επιφυλάξεις τόσο για τα δημοσιονομικά περιθώρια που είναι διαθέσιμα όσο και για το πραγματικό ύψος των ζημιών. Χθες, έγινε συνάντηση μεταξύ των εκπροσώπων των δύο υπουργείων, η οποία δεν κατέληξε σε συγκεκριμένες αποφάσεις αν και αναμένεται να επαναληφθεί σήμερα. Κυβερνητικές πηγές συνδέουν χρονικά τις όποιες σχετικές αποφάσεις με την επιστροφή του πρωθυπουργού από τη Νέα Υόρκη, δηλαδή στις αρχές της επόμενης εβδομάδας.

Moody's: Παρενέργειες στις ελληνικές τράπεζες από την πτώχευση

Η υποχρεωτική εκκαθάριση της Thomas Cook είναι αρνητική για το αξιόχρεο (credit negative) των ελληνικών τραπεζών, καθώς και των βουλγαρικών και των κυπριακών, επειδή η κατάρρευσή της θα αποδυναμώσει τη ρευστότητα των επιχειρήσεων στους σημαντικούς τουριστικούς –και στους σχετικούς με αυτούς– κλάδους των χωρών τους, οδηγώντας πιθανόν σε μεγαλύτερες πιστωτικές ζημίες και απώλειες εργασιών, αναφέρει η Moody's. Αυτό θα οδηγήσει σε αποδυνάμωση της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων που συνεργάζονταν με την Thomas Cook και βασίζονταν σε πληρωμές από αυτή. Οπως αναφέρει ο οίκος, κάθε ξενοδοχείο έχει διαφορετικό συμβόλαιο με την Thomas Cook, αλλά η εταιρεία οφείλει σημαντικά ποσά σε ξενοδοχεία για το διάστημα Ιουλίου - Αυγούστου, επειδή σε ορισμένες περιπτώσεις έκανε τις πληρωμές 60-90 ημέρες μετά τα ταξίδια.

Η Moody's επισημαίνει πως η έκθεση των ελληνικών τραπεζών σε εγχώριες επιχειρήσεις των κλάδων παροχής υπηρεσιών διαμονής και διατροφής ανερχόταν στο 10,8% των συνολικών επιχειρηματικών δανείων τον Ιούνιο του 2019. Η επίπτωση στα τραπεζικά βιβλία δανείων θα είναι ευρύτερη, δεδομένων των διασυνδέσεων του τουριστικού τομέα με άλλους τομείς, όπως των μεταφορών και του εμπορίου, και της γενικότερης σημασίας του τουρισμού στις οικονομίες και στην απασχόληση των τριών χωρών, αναφέρει. Αξίζει πάντως να σημειώσουμε πως σημαντικό μέρος των τιμολογημένων απαιτήσεων των Ελλήνων ξενοδόχων από την Thomas Cook έχουν προεξοφληθεί μέσα από τις σχετικές διαδικασίες του factoring των ελληνικών τραπεζών. Επιπλέον γεννάται και ζήτημα διαθέσιμης ρευστότητας στους δανειολήπτες ξενοδόχους προς εξυπηρέτηση των τρεχουσών υποχρεώσεών τους προς τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς οι ταμειακές ροές που γεννούσε η εκτέλεση των συμβάσεων στην Thomas Cook εξέλειψαν.

Η κατάρρευση της Thomas Cook είναι αρνητική για το αξιόχρεο των ελληνικών, των βουλγαρικών και των κυπριακών τραπεζών, αναφέρει η Moody's.

Επιστρέφοντας στη Moody's, ο οίκος σημειώνει πως η επίπτωση στον τουριστικό τομέα και στις τράπεζες θα μειωθεί εάν ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό των άμεσων αποτελεσμάτων από την κατάρρευση της εταιρείας, ή αν βρεθούν άλλα τουριστικά πρακτορεία για την αιχμή της τουριστικής περιόδου το επόμενο έτος, προσθέτοντας πως το ελληνικό υπουργείο Οικονομικών ανακοίνωσε την απαλλαγή από το τέλος διαμονής για τα ξενοδοχεία που υπέστησαν ζημία.

Νέο πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για 35.000 ανέργους

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Νέο πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας για 35.000 ανέργους αναμένεται να προκηρυχθεί το αμέσως επόμενο διάστημα, σύμφωνα με τον αρμόδιο υπουργό Γιάννη Βρούτση. Το πρόγραμμα θα αναμορφωθεί και θα στοχεύει σε αδύναμες ομάδες που αναζητούν εργασία, όπως είναι οι μακροχρόνια άνεργοι. Θα υπάρχει μάλιστα πρόβλεψη και για επιπλέον κατάρτιση σε αντικείμενα που έχουν ζήτηση από τις τοπικές αγορές εργασίας.

Ο σχεδιασμός του προγράμματος ολοκληρώνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Εργασίας, μιας και ο χρόνος πιέζει, αφού το τρέχον λήγει στο τέλος του Σεπτεμβρίου. Το νέο πρόγραμμα θα καλύπτει όλους τους δήμους, τις περιφέρειες και τα κέντρα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας, όπως επίσης και 37 υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών. Σύμφωνα με τον υπουργό Εργασίας Γιάννη Βρούτση, τα βασικά καινοτόμα στοιχεία του νέου προγράμματος αφορούν την αποκλειστική του στόχευση σε αδύναμες ομάδες της αγοράς εργασίας, την ολοκληρωμένη διάρθρωση και το θετικό αποτύπωμα στις τοπικές κοινωνίες.

Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα, που θα χρηματοδοτηθεί από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους, θα απευθύνεται σε ανέργους που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα επανένταξης στην αγορά εργασίας (μακροχρόνια άνεργοι) και ιδίως σε αυτούς που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Η απασχόληση διάρκειας 8 μηνών, η οποία σε καμία περίπτωση δεν θα καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες των συμμετεχόντων φορέων, θα πραγματοποιηθεί σε στοχευμένα έργα των δήμων και φορέων, που θα αποσκοπούν κατά βάση στη βελτίωση της καθημερινότητας σε τοπικό επίπεδο, όπως, ενδεικτικά, τη συντήρηση και αναβάθμιση μικρών υποδομών, τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους κατοίκους, την αναβάθμιση και προστασία του περιβάλλοντος.

Η απασχόληση, διάρκειας 8 μηνών, η οποία σε καμία περίπτωση δεν θα καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες των συμμετεχόντων φορέων, θα πραγματοποιηθεί σε στοχευμένα έργα τους.

Το πρόγραμμα θα δίνει έμφαση σε αυτούς που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες.

Κυριότερα, το αναμορφωμένο πρόγραμμα θα αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης σπονδυλωτής παρέμβασης, η οποία με την παροχή –σε επόμενο στάδιο– εξειδικευμένης και πιστοποιημένης, θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης, σε αντικείμενα που έχουν ζήτηση από την τοπική αγορά εργασίας, θα οδηγεί στην ομαλή επανένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας του ιδιωτικού τομέα.

Οπως προκύπτει άλλωστε από τα στοιχεία του ΟΑΕΔ για τους εγγεγραμμένους ανέργους, κατά τον μήνα Αύγουστο, το 56,25% του συνόλου των ανέργων που βρίσκονται στη λίστα του οργανισμού παραμένει εγγεγραμμένο σε αυτήν για περισσότερο από ένα χρόνο. Συνολικά, οι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ άνεργοι περιορίστηκαν τον προηγούμενο μήνα σε 961.749 άτομα. Σε σχέση με τον Ιούλιο (970.201), διαπιστώνεται μείωση ανέργων κατά 8.452 άτομα ενώ σε σχέση με τον Αύγουστο του 2018 (973.471) προκύπτει μείωση ανέργων κατά 11.722 άτομα. Οι επιδοτούμενοι άνεργοι ανέρχονται πλέον σε 138.492 και αντιστοιχούν στο 14,4% του συνόλου. Από τα υπόλοιπα στοιχεία που δημοσίευσε χθες ο οργανισμός, γίνεται σαφές το πόσο έντονο είναι το πρόβλημα της μακροχρόνιας ανεργίας στην Ελλάδα, καθώς 541.014 άνεργοι βρίσκονται χωρίς δουλειά, χρονικό διάστημα ίσο ή μεγαλύτερο των 12 μηνών. Επίσης, 359.301 άνεργοι (37,35%) είναι ηλικίας 30 έως 44 ετών. Επιπλέον, 414.223 άνεργοι (43,06%) είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Υπάρχουν βέβαια και άλλοι 189.818 (19,73%) που βρίσκονται χωρίς δουλειά, παρά το γεγονός ότι έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Επενδυτική άπνοια με εξαίρεση τον κλάδο της μεταποίησης

Σημαντική βελτίωση των προοπτικών της χώρας για ισχυρή ανάπτυξη διαπιστώνει ο ΣΕΒ, αξιολογώντας το μείγμα πολιτικής της νέας κυβέρνησης (μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων και ταχεία επίλυση του χρονίζοντος προβλήματος των δανείων σε καθυστέρηση στις τράπεζες), αλλά και την εμπιστοσύνη των αγορών, όπως αντανακλάται στη σημαντική μείωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων και στη συσσώρευση πληθώρας επενδύσεων προς αδειοδότηση ή της κατάθεσης νέων επενδυτικών προτάσεων προς αξιολόγηση. Παράλληλα όμως διαπιστώνει ότι παρά την πληθώρα φορολογικών και λειτουργικών ρυθμίσεων που δημιουργούν ένα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλον, δεν λαμβάνεται επαρκώς υπόψη ότι οι επενδύσεις στην Ελλάδα είναι σήμερα, ποσοτικά και ποιοτικά, κατώτερες των περιστάσεων. Γίνονται λίγες επενδύσεις και με χαμηλή επίπτωση στον ρυθμό μεγέθυνσης της οικονομίας και αυτό σημαίνει ότι «πρέπει να γίνουν όχι μόνο περισσότερες επενδύσεις, αλλά και επενδύσεις με ισχυρότερο αποτύπωμα στην παραγωγικότητα της οικονομίας», επισημαίνει ο ΣΕΒ στο μηνιαίο δελτίο «Οικονομία και επιχειρήσεις» που δημοσιοποίησε χθες και στο οποίο επιχειρείται μια χαρτογράφηση του θέματος «επενδύσεις».

Στο δελτίο του ΣΕΒ αποτυπώνεται με στοιχεία η επενδυτική άπνοια σε όλους σχεδόν τους κλάδους της οικονομίας, με εξαίρεση τη μεταποίηση. Αν και οι καθαρές επενδύσεις στο σύνολο της οικονομίας, χωρίς τις κατοικίες, είναι μηδενικές, υπάρχουν κλάδοι, όπως η μεταποίηση, όπου οι καθαρές επενδύσεις είναι θετικές. Αυτό σημαίνει ότι οι επενδύσεις στη μεταποίηση θα φέρουν γρηγορότερα αύξηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων και ως εκ τούτου θα πρέπει η ενίσχυσή τους να αποτελέσει προτεραιότητα για την οικονομική πολιτική, σημειώνει ο ΣΕΒ. Αντιθέτως, αρνητικές είναι οι καθαρές επενδύσεις στους σημαντικούς κλάδους των μεταφορών, του τουρισμού (και στα ξενοδοχεία και στην εστίαση), του εμπορίου, της ενημέρωσης και επικοινωνίας, όπως και της εκπαίδευσης, ενώ οριακά θετικές είναι στην υγεία. Τα στοιχεία, σύμφωνα με τον ΣΕΒ, αναδεικνύουν την αξία των διαρθρωτικών αλλαγών που ενισχύουν τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας και βιομηχανίας προς εξωστρεφείς δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας, αλλά και την ανάγκη πολιτικών για την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων. Κορυφαία προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής πρέπει να παραμείνει, επισημαίνει ο ΣΕΒ, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων όχι μόνο για εξαγορές υφιστάμενων επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα υπερχρέωσης ή τεχνολογική υστέρηση, ή που δραστηριοποιούνται μόνο στον τουρισμό ή στον χρηματοοικονομικό τομέα, αλλά και για την εγκατάσταση νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων, εκ μέρους μεγάλων διεθνώς ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στην παγκόσμια οικονομία.

Αν και οι καθαρές επενδύσεις στο σύνολο της οικονομίας χωρίς τις κατοικίες είναι μηδενικές, υπάρχουν κλάδοι, όπως η μεταποίηση, όπου οι καθαρές επενδύσεις είναι θετικές, αναφέρει στο δελτίο του ο ΣΕΒ.

Οι επενδύσεις στην Ελλάδα είναι σήμερα, ποσοτικά και ποιοτικά, κατώτερες των περιστάσεων, λέει ο ΣΕΒ.

Η εικόνα που παρουσιάζουν οι διάφοροι κλάδοι της οικονομίας σήμερα σε σχέση με τις επενδύσεις είναι μεικτή. Οι κλάδοι διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών εμφανίζουν, κατά κανόνα, θετικές καθαρές επενδύσεις, καθώς οι αντίστοιχες εταιρείες του κλάδου δεν θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον διεθνή ανταγωνισμό εάν δεν έκαναν επενδύσεις. Αντίθετα, στους μη εμπορεύσιμους κλάδους συγκεντρώνονται, κυρίως, οι αρνητικές καθαρές επενδύσεις, χωρίς, όμως, αυτό να ισχύει πάντοτε. Ο ΣΕΒ εκτιμά ότι θα υπάρξει αντιστροφή του κλίματος αποεπένδυσης στον τουρισμό, σημαντικές επενδυτικές εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας, ενώ θα συνεχιστεί η αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα που παρατηρείται ήδη στους περισσότερους κλάδους της μεταποίησης.

Οι προκλήσεις της 4ης βιομηχανικής επανάστασης

Το έλλειμμα δεξιοτήτων και κατάρτισης στον διαρκώς μεταβαλλόμενο ψηφιακό κόσμο και οι ανάγκες για τους εργαζομένους

Της **ΖΩΡΖΕΤ ΖΟΛΩΤΑ**

Με την επέκταση του αυτοματισμού και της τεχνητής νοημοσύνης, το πρόβλημα δεν είναι τόσο εάν μια θέση απασχόλησης αντικαθίσταται από μια άλλη, αλλά πώς η εργασία αυτή καθαυτή μεταλλάσσεται και απαιτεί συνεχείς προσαρμογές σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο ψηφιακό κόσμο. Αυτό ισχύει για όλες τις ηλικιακές μονάδες των εργαζομένων, από εκείνους που διανύουν την 3η και 4η δεκαετία της ζωής τους μέχρι τους 50άρηδες και τους 60άρηδες.

Διάφορες έρευνες έχουν δοθεί στη δημοσιότητα τα τελευταία χρόνια, προβάλλοντας εξαιρετικά απαισιόδοξες εκτιμήσεις για την απώλεια εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Οπως διαπιστώνει ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας πιστοποίησης PeopleCert, Βύρων Νικολαΐδης, «αν και δεν μπορεί να υπάρξουν σαφή στοιχεία για το κύμα του αυτοματισμού, είναι αναμφίβολο πως έρχεται μια μεγάλη αλλαγή που δεν μπορούμε να αγνοήσουμε». Με την ιδιότητα του προέδρου του Συμβουλίου των Ευρωπαίων Επαγγελματιών Πληροφορικής (CEPIS), μίλησε για τις μεγάλες προκλήσεις της 4ης βιομηχανικής επανάστασης στην ετήσια γενική συνέλευση που πραγματοποιήθηκε την περασμένη εβδομάδα στο Δουβλίνο.

Σήμερα παρατηρείται το εξής παράδοξο. Από τη μια πλευρά, διεθνείς οργανισμοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την απώλεια εκατομμυρίων θέσεων εργασίας από τις ραγδαίες εξελίξεις στη ρομποτική. Από την άλλη, υπάρχει μεγάλη ανεπάρκεια στην προσφορά εργατικού δυναμικού με ψηφιακές δεξιότητες. Μόνο στην Ευρώπη υπάρχει ζήτηση για 500.000 επαγγελματίες πληροφορικής. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Ε.Ε., το 90% των θέσεων εργασίας θα απαιτεί ψηφιακές δεξιότητες στο εγγύς μέλλον, όταν σήμερα το 60% του εργατικού δυναμικού δεν είναι επαρκώς εξοικειωμένο με την τεχνολογία παρά μόνον σε ό,τι αφορά βασικές λειτουργίες. Μεγάλες είναι οι προκλήσεις για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά κάθε οικονομίας.

Ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας πιστοποίησης PeopleCert, Βύρων Νικολαΐδης.

Σήμερα, το 60% του εργατικού δυναμικού δεν είναι επαρκώς εξοικειωμένο με την τεχνολογία παρά μόνον σε ό,τι αφορά βασικές λειτουργίες.

Για τον Βύρωνα Νικολαΐδη, η κρίση στην Ελλάδα προκάλεσε μεγάλο πλήγμα στην οικονομία, αλλά αποτελεί μια ευκαιρία για να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη των επαγγελμάτων του μέλλοντος. Τονίζει πως η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει μισό εκατομμύριο θέσεις στον τομέα της πληροφορικής και ειδικότερα των προγραμματιστών, αναφερόμενος σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το CEPIS μαζί με το HePIS (Ελληνικό Δίκτυο Επαγγελματιών Πληροφορικής), το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το ALBA Graduate Business School. Είναι ελπιδοφόρα προοπτική για μια χώρα που έχασε 500.000 από τους ικανότερους εργαζομένους, οι οποίοι αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν, αναζητώντας καλύτερες ευκαιρίες από τη βυθισμένη στην κρίση Ελλάδα. Ο ίδιος υπήρξε κινητήριος δύναμη πίσω από το εντατικό πρόγραμμα ψηφιακής εκπαίδευσης «Coding Bootcamp», που εγκαινιάστηκε πρώτη φορά προ τριετίας από το CEPIS σε συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο και το ALBA. Μέσα σε ένα εξάμηνο αποφοίτησαν 400 άτομα, εκ των οποίων πάνω από το 90% βρήκαν άμεσα απασχόληση. «Αυτοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα δεν είχαν ιδιαίτερη σχέση με την τεχνολογία, αλλά προέρχονταν από διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους.

Ανάμεσά τους ήταν βιολόγοι ή ακόμη και παπάδες, που σήμερα εργάζονται στον τομέα της πληροφορικής μετά έξι μήνες εκπαίδευσης», σχολιάζει ο πρόεδρος της CEPIS και της PeopleCert. «Γιατί να μη γίνει η Ελλάδα σαν το Ισραήλ;». Η αναφορά αυτή κάθε άλλο από τυχαία είναι. Το Ισραήλ έχει τον μεγαλύτερο κατά κεφαλήν αριθμό εταιρειών υψηλής τεχνολογίας και νεοφυών επιχειρήσεων. Το αποκαλούν, μάλιστα, «Silicon Wadi», μια ονομασία εμπνευσμένη από τη Σίλικον Βάλεϊ της πολιτείας της Καλιφόρνιας.

Το 2015, η χώρα δαπάνησε το 4,4% του ΑΕΠ στην έρευνα και την τεχνολογία. «Η τεχνολογία κινείται σε υψηλές ταχύτητες. Τα πράγματα αλλάζουν και γίνονται όλο και πιο συνδεδεμένα μεταξύ τους. Είναι μια πρόκληση για τις κυβερνήσεις να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα», τονίζει ο πρόεδρος της CEPIS.

Παράδειγμα προς μίμηση αποτελεί, επίσης, η Σιγκαπούρη. Το κράτος έχει αναλάβει την ευθύνη της εφαρμογής του προτύπου IDCL. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται ακόμη και ο δικηγορικός κλάδος της Σιγκαπούρης, καθώς δεν μένει ανέπαφος από τις ραγδαίες εξελίξεις στην ψηφιακή τεχνολογία. Οπως υπενθυμίζουν οι ειδήμονες, ανεξαρτήτως επαγγέλματος, η τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνει τις επιδόσεις κάθε εργαζομένου σε οποιονδήποτε κλάδο.

Το μέλλον της εργασίας

Τα νέα επαγγέλματα και αυτά που λιγοστεύουν στην ψηφιακή εποχή

ΤΑ 10 ΠΙΟ ΕΞΕΖΗΤΗΜΕΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

1. Αναλυτής/τρια δεδομένων
2. **Ειδικός/ή στην Τεχνητή Νοημοσύνη**
3. Γενικός και επιχειρησιακός διευθυντής/ρια
4. **Προγραμματιστής/ρια λογισμικού και εφαρμογών**
5. Επαγγελματίας πωλήσεων και μάρκετινγκ
6. **Ειδικός/ή μεγάλων δεδομένων (Big Data)**
7. Ειδικός/ή ψηφιακού μετασχηματισμού (Digital Transformation)
8. **Ειδικός/ή νέας τεχνολογίας**
9. Ειδικός/ή οργανωτικής ανάπτυξης (Organisational Development)
10. **Υπηρεσίες Τεχνολογίας της Πληροφορικής**

ΤΑ 10 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΜΕ ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΠΟΡΕΙΑ

1. Υπάλληλος καταχώρισης δεδομένων (Data Entry)
2. **Λογιστική, υπάλληλος μισθοδοσίας**
3. Γραμματέας διοίκησης
4. **Εργαζόμενοι μεταποίησης και εργοστασίων**
5. Υπάλληλος γραφείου πληροφοριών
6. **Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και διευθυντές/ριες διοίκησης**
7. Ορκωτοί λογιστές
8. **Υπάλληλοι καταγραφής υλικών**
9. Γενικός/ή διευθυντής/ρια
10. **Υπάλληλοι ταχυδρομικών υπηρεσιών**

Ποιοι ενήλικοι ασχολούνται πιο πολύ με τη μετεκπαίδευσή τους

Οι γυναίκες ενδιαφέρονται περισσότερο για την εκπαίδευσή τους

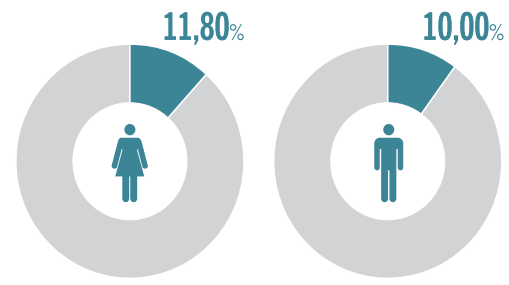

Οι ενήλικοι νεαρής ηλικίας συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα απ' ό,τι οι μεγαλύτεροι

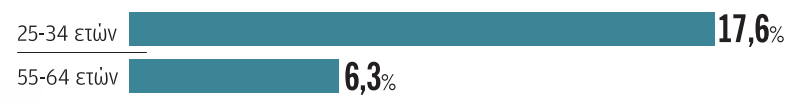

Ενήλικοι με υψηλά προσόντα ασχολούνται με εκπαιδευτικά προγράμματα πιο πολύ από τους υπόλοιπους

4,3%	8,9%	18,6%
Χαμηλά προσόντα	Μεσαία προσόντα	Υψηλά προσόντα

Οι άνθρωποι που ζουν σε πόλεις είναι προθυμότεροι να συμμετέχουν σε σεμινάρια σε σχέση με εκείνους που βρίσκονται σε κωμοπόλεις, προάστια και αγροτικές περιοχές.

ΠΗΓΗ: Εκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα διεθνή κριτήρια δεξιοτήτων

Τα διεθνή κριτήρια ψηφιακών δεξιοτήτων ενισχύουν τις προοπτικές απασχόλησης σε μια εποχή που η εύρεση εργασίας αποτελεί πρόκληση για τους νέους και οι προβλέψεις είναι δυσοίωνες με την εκτεταμένη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. «Θέλουμε η πιστοποίηση ψηφιακών δεξιοτήτων να έχει την ίδια ισχύ στην Ασία και την Αφρική όσο και στην Ευρώπη», σχολιάζει ο Ντάμιεν Σάλιβαν, διευθύνων σύμβουλος του ανεξάρτητου, μη κερδοσκοπικού οργανισμού ICDL (International Computer Driving Licence), αρχικά γνωστού ως ECDL (European CDL), καθώς η δράση του ξεκίνησε από την Ευρώπη. Εξελίχθηκε, όμως, σε έναν διεθνή οργανισμό για την πιστοποίηση ψηφιακής παιδείας, επεκτείνοντας τη δράση του σε πάνω από 100 χώρες ανά τον κόσμο.

Ο οργανισμός έχει εξασφαλίσει την πιστοποίηση σε περίπου 60 εκατ. φοιτητές, εργαζομένους και επαγγελματίες από κάθε κλάδο και κυβερνητικό φορέα με κριτήρια ICDL, συμπεριλαμβανόμενων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ενωσης, αλλά και πολλών χωρών του ανεπτυγμένου και του αναπτυσσόμενου κόσμου.

«Αυτό που εμείς πουλάμε είναι απασχολησιμότητα στους εργαζομένους του μέλλοντος και παραγωγικότητα στους εργοδότες», δηλώνει ο Σάλιβαν σε παρουσίαση που έλαβε χώρα στο Δουβλίνο στο πλαίσιο της γενικής συνέλευσης του Συμβουλίου των Ευρωπαίων Επαγγελματιών Πληροφορικής (CEPIS).Ο Σάλιβαν τονίζει πως είναι σημαντικό να μη μείνει κανείς ψηφιακά αναλφάβητος σε μια συγκυρία που η τεχνολογία καλπάζει και οι εργοδότες δεν νιώθουν απαραιτήτως υπεύθυνοι για την εκπαίδευση των υπαλλήλων τους. Περιγράφει δύο παράλληλες ψηφιακές πραγματικότητες. Η μία αφορά τον τρόπο ζωής σε έναν ψηφιακό κόσμο. Η άλλη αφορά τα προσόντα που απαιτούνται για

Η σημασία της πιστοποίησης φορέων, επιχειρήσεων και εργαζομένων στην κούρσα της τεχνολογίας.

να εργαστεί κανείς σε έναν ψηφιακό κόσμο. Δυστυχώς ανάμεσά τους επικρατεί μεγάλο χάσμα. Επισημαίνει, δε, ότι το χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στον ψηφιακό τρόπο ζωής, ο οποίος απεικονίζεται σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook και το Instagram, και τα προσόντα που απαιτούνται σε έναν ψηφιακό επαγγελματικό περιβάλλον, είναι ιδιαίτερα μεγάλο ακόμη και στις νεότερες γενιές. Χαριτολογώντας, σχολιάζει πως η μικρότερη κόρη του περιπλανιέται άσκοπα στις διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, αλλά δεν έχει ακόμη εξοικειωθεί με προγράμματα όπως το PowerPoint.

Οι χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου αρχίζουν να αντιλαμβάνονται τη σημασία της πιστοποίησης φορέων, επιχειρήσεων και εργαζομένων σε έναν ψηφιακό κόσμο που εξελίσσεται και μεταλλάσσεται από τη μια ημέρα στην άλλη. «Κάποτε τα λογισμικά ενημερώνονταν με νέες εφαρμογές ανά διετία ή κάθε 12μηνο, αλλά σήμερα αυτό γίνεται σχεδόν σε καθημερινή βάση», σχολιάζει ο Σάλιβαν. Οσο κυλάει ο χρόνος, φαίνεται πως ο αναπτυσσόμενος κόσμος συνειδητοποιεί πως δεν έχει την πολυτέλεια να μείνει πίσω στην κούρσα της τεχνολογίας.

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες παίρνουν τα μέτρα τους σε μια συγκυρία που ο ανταγωνισμός μεταξύ κρατών εντείνεται για τεχνολογική υπεροχή. Η Κίνα γίνεται πιο εξωστρεφής και έτοιμη να αποδεχθεί και να εφαρμόσει διεθνή κριτήρια. Τα κριτήρια ICDL έχουν γίνει αποδεκτά από 279 κολέγια που λειτουργούν υπό την αιγίδα του υπουργείου Παιδείας της Κίνας.

Ζ. ΖΟΛΩΤΑ

«Χτίζοντας» το μέλλον στο σχολείο

Οσο νωρίτερα λαμβάνει χώρα η ψηφιακή εκπαίδευση τόσο πιο εύκολα μπορεί μια κοινωνία να είναι προετοιμασμένη για το μέλλον. Ο άνθρωπος καλείται σήμερα να εξοικειωθεί με τις ραγδαίες αλλαγές της τεχνολογίας. Για να αποκτήσει αυτή την ευελιξία προσαρμογής σε νέα δεδομένα θα πρέπει να ξεκινήσει να έχει επαφή από το σχολείο, δηλώνει ο Τομ Ο' Σάλιβαν, υποδιευθυντής του Συνδέσμου Πληροφορικής της Ιρλανδίας (Irish Computer Society).

Στο Δουβλίνο βρίσκονται κάποιοι από τους ισχυρότερους τεχνολογικούς κολοσσούς του κόσμου χάρις στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που κατά καιρούς έχει δεχθεί δριμεία κριτική από ξένες κυβερνήσεις.

Από την άλλη πλευρά, οι κολοσσοί αυτοί προσφέρουν θέσεις εργασίας, οι οποίες συνοδεύονται από υψηλούς μισθούς, δίνοντας ένα ισχυρό πλεονέκτημα στην Ιρλανδία συγκριτικά με μεγαλύτερες οικονομίες. Σε μια χώρα όπου οι εργαζόμενοι υπερβαίνουν τα 2,22 εκατομμύρια, οι πολυεθνικές στην Ιρλανδία καλύπτουν το 23% του εργατικού δυναμικού στον ιδιωτικό τομέα.

Οπότε, ο τομέας της πληροφορικής είναι πολύτιμος στην οικονομία. Στον Σύνδεσμο Πληροφορικής της Ιρλανδίας εντάσσονται 14.000 μέλη από εταιρείες τεχνολογίας μέχρι νοσοκομεία. Ο σύνδεσμος προωθεί, παράλληλα, την ψηφιακή εκπαίδευση στο σχολείο. Απώτερος στόχος της Ιρλανδίας είναι να καλλιεργήσει ένα ισχυρό εργατικό δυναμικό που θα πρωταγωνιστεί στο μέλλον, το οποίο οδεύει ολοταχώς προς την ψηφιοποίηση.

Οπως τονίζεται από το Συμβούλιο των Ευρωπαίων Επαγγελματιών Πληροφορικής (CEPIS) –το οποίο ξεκίνησε με τέσσερα μέλη το 1990 και σήμερα έχει 30 μέλη σε 29 χώρες της Ευρώπης–, οι αλλαγές μέσα στην επόμενη 20ετία θα είναι περισσότερες από αυτές

Απαραίτητη η εκπαίδευση από νωρίς, για εύκολη προσαρμογή στα νέα δεδομένα.

που έγιναν τα προηγούμενα 200 χρόνια. Προβλέπεται, μεταξύ άλλων, πως 5% των ειδών ένδυσης θα συνδέονται με το Διαδίκτυο και πως θα ανοίξει το πρώτο ρομποτικό φαρμακείο στις ΗΠΑ, δηλώνει ο Βύρων Νικολαΐδης, πρόεδρος της CEPIS.

Είναι ο κόσμος έτοιμος για την 4η Βιομηχανική Επανάσταση; Είναι μια συνεχής διαδικασία ως προς την εκπαίδευση των εργαζομένων. «Είναι μια νέα πραγματικότητα που θα πρέπει να συνηθίσουμε όλοι μας, ακόμη και αυτοί που θα διανύουν τα 60 ή ακόμη και τα 70 έτη της ζωής τους», σχολιάζει ο Τομ Ο' Σάλιβαν. Ισως, τελικά, ένα από τα επαγγέλματα που δεν επηρεάζονται από το παλιρροϊκό κύμα της ψηφιοποίησης είναι αυτό του σεφ.

Δεν είναι, όμως, μόνον οι εργαζόμενοι που θα πρέπει να προετοιμαστούν για έναν νέο ψηφιακό κόσμο, αλλά και οι αρμόδιοι φορείς, μαζί με τις κυβερνήσεις. Δεν ισχύει επίσημα κανένας κώδικας δεοντολογίας για τα επαγγέλματα της πληροφορικής όταν έχουν ανακύψει τόσα φλέγοντα ζητήματα, από την κλοπή χρημάτων μέσω του Διαδικτύου μέχρι την παραβίαση των προσωπικών δεδομένων από εκατομμύρια χρήστες του Facebook.

«Δεν ισχύει ένα συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο και θα έπρεπε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για να γίνει κάτι τέτοιο», παρατηρεί ο υποδιευθυντής του Συνδέσμου Πληροφορικής της Ιρλανδίας. Τέλος, η ψηφιοποίηση μπορεί να δημιουργεί ευέλικτους τρόπους απασχόλησης, αρκεί όμως αυτοί να μην λειτουργούν κατά βασικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, ένα ζήτημα που προβληματίζει φορείς όπως το CEPIS και τον ICS.

Αλλεπάλληλες επιθέσεις χάκερ στην Airbus και σε προμηθευτές της

Οι Αρχές υποψιάζονται ότι πίσω από τις κυβερνοεπιθέσεις κρύβονται Κινέζοι

Σειρά σοβαρών κυβερνοεπιθέσεων με στόχο την κλοπή βιομηχανικών μυστικών δέχτηκε τους προηγούμενους δώδεκα μήνες η ευρωπαϊκή αεροδιαστημική εταιρεία Airbus, σύμφωνα με πληροφορίες του Γαλλικού Πρακτορείου Ειδήσεων (AFP). Πηγές των υπηρεσιών ασφαλείας που ερευνούν την υπόθεση, υποπτεύονται ότι πίσω από τις τέσσερις μεγάλες κυβερνοεπιθέσεις κρύβονται κινεζικά συμφέροντα.

Οι χάκερ προσπάθησαν να αποσπάσουν βιομηχανικά μυστικά της δεύτερης μεγαλύτερης αεροδιαστημικής εταιρείας στον κόσμο στοχεύοντας σημαντικούς προμηθευτές της, σύμφωνα με ανώνυμες πηγές από υπηρεσίες ασφαλείας και από τη βιομηχανία που επικαλείται το AFP. Θύματα των επιθέσεων τους προηγούμενους μήνες έπεσαν η γαλλική συμβουλευτική εταιρεία για θέματα τεχνολογίας Expleo, η κατασκευάστρια εταιρεία κινητήρων Rolls-Royce και δύο γαλλικές εταιρείες που έχουν αναλάβει υπεργολαβίες για την Airbus και δεν έχουν ταυτοποιηθεί. Η Airbus δεν απάντησε αμέσως σε αίτημα του AFP για σχολιασμό της είδησης, ούτε και η επίσημη κανονιστική αρχή της Κίνας για την κυβερνοασφάλεια. Expleo, Rolls-Royce δεν απάντησαν αμέσως σε ανάλογο αίτημα του πρακτορείου Reuters.

Η Airbus θεωρείται ελκυστικός στόχος για κυβερνοεπιθέσεις και βιομηχανική κατασκοπεία εδώ και χρόνια, επειδή χρησιμοποιεί πολύ προηγμένη τεχνολογία για την κατασκευή επιβατικών αεροσκαφών, ενώ έχει αναλάβει και συμβόλαια για στρατιωτικές προμήθειες. Τον Ιανουάριο, η Airbus είχε παραδεχτεί πως χάκερ κατάφεραν να παραβιάσουν τα μέτρα ασφαλείας που έχει λάβει και πως οι επιτιθέμενοι είχαν αποκτήσει πρόσβαση σε δεδομένα. Σύμφωνα με τον Ρομέν Μποτάν της εταιρείας BoostAerospace που ειδικεύεται σε θέματα ασφαλείας, οι χάκερ αναζητούσαν αδύναμους κρίκους στην εφοδιαστική αλυσίδα της Airbus ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση στα συστήματα της Airbus. «Οι μεγάλες εταιρείες προστατεύονται πολύ καλά, οπότε είναι δύσκολο να παραβιαστούν τα συστήματα ασφαλείας τους, επομένως είναι καλύτερος στόχος οι μικρότερες εταιρείες», εξηγεί στο AFP ο Μποτάν.

Σύμφωνα με την Airbus, αρκετά από τα δεδομένα που έχουν κλαπεί από τους χάκερ σχετίζονταν με πρωτοποριακούς κινητήρες που χρησιμοποιούνται στο στρατιωτικό μεταφορικό αεροσκάφος A400M.

Τον Ιανουάριο η Airbus είχε παραδεχτεί πως χάκερ κατάφεραν να παραβιάσουν τα μέτρα ασφαλείας και να αποκτήσουν πρόσβαση σε δεδομένα.

Η επίθεση κατά της Expleo έγινε αντιληπτή στα τέλη του 2018, ωστόσο τα συστήματα της εταιρείας είχαν παραβιαστεί πολύ καιρό πριν, αναφέρει πηγή του AFP. «Ήταν πολύ εξελιγμένη και είχε ως στόχο το VPN που συνέδεε την εταιρεία με την Airbus», εξηγεί η πηγή. Τα λεγόμενα εικονικά (ή ιδεατά) ιδιωτικά δίκτυα (VPN) είναι κρυπτογραφημένα δίκτυα που επιτρέπουν σε προμηθευτές της Airbus να συνδέονται με συναδέλφους τους στην Airbus. Σύμφωνα με τις αρχές ασφαλείας, οι επιτιθέμενοι φαίνεται πως ενδιαφέρονταν περισσότερο για τεχνικά έγγραφα που συνδέονται με τη διαδικασία πιστοποίησης διαφόρων τμημάτων αεροσκαφών της Airbus. Αρκετά από τα κλεμμένα έγγραφα σχετίζονταν με πρωτοποριακούς κινητήρες που χρησιμοποιούνται στο στρατιωτικό μεταφορικό αεροσκάφος A400M. Σύμφωνα με άλλη πηγή, οι χάκερ ενδιαφέρονταν επίσης για το σύστημα προώθησης του αεροσκάφους Airbus A350 καθώς και για τα συστήματα ελέγχου του αεροπλάνου.

Καμία από τις πηγές που μίλησαν στο AFP δεν μπόρεσε να δείξει επίσημα ποιοι κρύβονται πίσω από τις σοβαρές αυτές κυβερνοεπιθέσεις, λέγοντας ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να βρουν αποδεικτικά στοιχεία. Ωστόσο οι πηγές είπαν πως υποπτεύονται ότι πίσω από τις κυβερνοεπιθέσεις βρίσκονται Κινέζοι χάκερ, δεδομένου του βεβαρημένου ιστορικού τους και του γεγονότος ότι το Πεκίνο έχει μόλις παρουσιάσει αεροσκάφος ώστε να ανταγωνιστεί τις Airbus και Boeing.

Η κινεζική κρατική αεροναυπηγική εταιρεία Comac έχει ήδη παρουσιάσει ένα αεροσκάφος μεσαίας ατράκτου, ωστόσο δυσκολεύεται να λάβει τις απαραίτητες πιστοποιήσεις για τα διάφορα συστήματά του. Οι κινητήρες και τα ηλεκτρονικά συστήματα του αεροσκάφους είναι τομείς στους οποίους υστερούν οι Κινέζοι, αναφέρει πηγή του AFP.

Στο στόχαστρο των ολλανδικών αρχών η ABN Amro

Η ABN Amro βρίσκεται ξανά στο επίκεντρο ερευνών για το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος από τις ολλανδικές εισαγγελικές αρχές, με τον υπουργό Οικονομικών Βόπκε Χούκστρα της χώρας να χαρακτηρίζει «άκρως ανησυχητικές» τις εξελίξεις αυτές. Οι Αρχές ισχυρίζονται πως η ABN Amro δεν ανέφερε, ούτε καν έλεγξε η ίδια, ύποπτες συναλλαγές επί σειράν ετών. Μετά την είδηση, η μετοχή της υποχώρησε σχεδόν κατά 10% μολονότι ο τραπεζικός όμιλος, το 56% του οποίου ελέγχεται από το ολλανδικό κράτος, δηλώνει πως οι έρευνες αυτές δεν θα επηρεάσουν την οικονομική της κατάσταση.

Αναλυτές της αγοράς κάνουν τις δικές τους εκτιμήσεις για το ύψος ενός συμβιβασμού, με γνώμονα το πρόστιμο-ρεκόρ των 900 εκατ. ευρώ που πλήρωσε πέρυσι η επίσης ολλανδική ING. «Είναι ξεκάθαρα μια ανησυχητική εξέλιξη για τη μετοχή καθώς κλιμακώνονται οι εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο. Δεν είναι πια βέβαιη η καταβολή μερίσματος», αναφέρεται σε έκθεση αναλυτών της Barclays. Η επιφυλακτικότητα των μετόχων για την Danske Bank αντανακλάται στην πτώση της μετοχής της κατά 40% από το υψηλό των 28 ευρώ που είχε καταγραφεί στις 12 Ιανουαρίου.

Η ABN Amro δεν είναι η μόνη τράπεζα της Ευρώπης που διερευνάται για ύποπτες συναλλαγές που συσχετίζονται με το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος. Παρόμοια σκάνδαλα έχουν ξεσπάσει τον τελευταίο χρόνο εις βάρος της δανέζικης Danske Bank και της γερμανικής Deutsche Bank, ενώ έρευνες διεξάγονται εις βάρος των σουηδικών Swedbank και SEB.

REUTERS

Οι Αρχές ισχυρίζονται πως η ABN Amro δεν ανέφερε, ούτε καν έλεγξε η ίδια, ύποπτες συναλλαγές επί σειράν ετών. Μετά την είδηση, η μετοχή της υποχώρησε σχεδόν κατά 10%.

Στο επίκεντρο των ερευνών βρίσκονται υποθέσεις που είναι ύποπτες για ξέπλυμα χρήματος.

Οι αρμόδιες αρχές στη Φρανκφούρτη επιβεβαίωσαν μία εβδομάδα πριν πως διερευνούν τον ρόλο της Deutsche Bank ως μεσάζοντος στη μεταφορά «μαύρου» χρήματος από την Danske Bank στις ΗΠΑ, σύμφωνα με τους New York Times. Οι εισαγγελικές αρχές της Ολλανδίας υποψιάζονται δε πως η ABN Amro συμμετείχε σε ένα ευρύτερο δίκτυο ξεπλύματος «μαύρου» χρήματος που προέρχονταν από τη Ρωσία. Από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ολλανδία μέχρι σήμερα, πάντως, υπολογίζεται πως ξεπλένονταν περίπου 13 δισ. ευρώ κάθε χρόνο από τη χώρα την περίοδο 2004-2014, αντανακλώντας το 2% του ΑΕΠ της, αναφέρει το πρακτορείο Reuters.

Από το παράρτημα που διέθετε η Danske Bank στην Εσθονία, το οποίο έχει πια κλείσει, διοχετεύονταν τεράστια κεφάλαια αμφιβόλου προέλευσης από τη Ρωσία και την Ανατολική Ευρώπη. Αν και η ίδια η δανέζικη τράπεζα δεν μπορεί να προσδιορίσει το ύψος των ύποπτων συναλλαγών που πραγματοποιούνταν από το εσθονικό υποκατάστημα, υπολογίζεται πως οι ροές των κεφαλαίων ανέρχονταν στα 200 δισ. ευρώ, προσεγγίζοντας το μέγεθος του ΑΕΠ της Δανίας. Μία εβδομάδα πριν, μάλιστα, έγινε γνωστή η αυτοκτονία του πρώην διευθύνοντος συμβούλου στο υποκατάστημα της Danske Bank στην Εσθονία, Αϊβαν Ρέχε. Αν και δεν του είχαν απαγγελθεί κατηγορίες για κάποιο ποινικό αδίκημα, ήταν επικεφαλής της Danske Bank στην Εσθονία την περίοδο 2007-2015, όταν δηλαδή λάμβανε χώρα το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος.

Ερευνες διεξάγονται, επίσης, εις βάρος της Swedbank από τις αρμόδιες αρχές της πολιτείας της Νέας Υόρκης. Δύο υψηλόβαθμα στελέχη της σουηδικής τράπεζας αναγκάστηκαν να υποβάλουν την παραίτησή τους καθώς φαίνεται πως πραγματοποιήθηκαν συναλλαγές από το υποκατάστημα στη Νέα Υόρκη που συνδέονται με πολιτικούς από την Ουκρανία οι οποίοι κατηγορούνται για διαφθορά, Ρώσους επιχειρηματίες, εξωχώριες εταιρείες, αλλά και τράπεζες στην Ουκρανία και στην Κύπρο. Τέλος, οι Αρχές στη Σουηδία διερευνούν συναλλαγές της SEB για το ξέπλυμα «μαύρου» χρήματος.

Βλέπουν ύφεση και αυξάνουν αποθέματα σε ρευστό οι πλούσιοι

Η πλειονότητα των πλουσιότερων οικογενειών του κόσμου προβλέπει κάμψη της αμερικανικής χρηματιστηριακής αγοράς έως το 2020 και εξετάζει εναλλακτικά μέτρα και στρατηγικές για να περιορίσει πιθανές ζημίες, αυξάνοντας μεταξύ άλλων τα αποθέματα σε ρευστό. Παράλληλα, προβλέπουν πολύ χαμηλή πραγματική απόδοση των ομολόγων την ερχόμενη δεκαετία και συνωστισμό ιδιωτικών κεφαλαίων σε αναζήτηση επενδυτικών ευκαιριών.

Η έκτη ετήσια έρευνα της UBS και της εταιρείας συμβούλων Campden Wealth, στην οποία πήραν μέρος 360 φορείς διαχείρισης οικογενειακής περιουσίας που επενδύουν τον πλούτο και διαχειρίζονται τις φορολογικές υποθέσεις των εύπορων οικογενειών, προσφέρει μια ματιά στον διακριτικό κόσμο των πλουσίων. Οι εταιρείες που διαχειρίζονται την περιουσία των πλουσίων γίνονται όλο και πιο υπολογίσιμη δύναμη στις παγκόσμιες αγορές, καθώς διαχειρίζονται πόρους ύψους 5,9 τρισ. δολαρίων. Οι 360 εταιρείες που πήραν μέρος στην έρευνα διαχειρίζονται κατά μέσον όρο περιουσιακά στοιχεία ύψους 917 εκατ. δολαρίων. «Τα οικογενειακά γραφεία είναι επιφυλακτικά σχετικά με τις γεωπολιτικές εντάσεις και υπάρχει η ευρέως διαδεδομένη αίσθηση πως βρισκόμαστε στο τέλος του τρέχοντος κύκλου της αγοράς», λέει η δρ Ρεμπέκα Γκουτς, διευθύντρια αναλύσεων στην Campden Wealth.

Ετσι εξηγείται και το γεγονός ότι το 55% των διευθυντών των οικογενειακών γραφείων προβλέπει ύφεση της αμερικανικής χρηματιστηριακής αγοράς έως το 2020. «Υπάρχει εντονότερη επιφύλαξη και φόβος σε σχέση με τη χρηματιστηριακή αγορά μεταξύ των πολύ πλούσιων επενδυτών», εξηγεί στο Bloomberg ο Τίμοθι Ο'Χάρα, πρόεδρος του Rockefeller Global Family Office. «Αυτό αναγκάζει περισσότερους ανθρώπους να εξετάζουν επενδύσεις σε μη εισηγμένες εταιρείες, εναλλακτικές επενδύσεις και μετρητά», προσθέτει. Σύμφωνα με την έρευνα, το 45% των διευθυντών των οικογενειακών γραφείων λέει πως επανεξετάζει την επενδυτική στρατηγική του για να διαχειριστεί πιθανά ρίσκα και το 42% για να εκμεταλλευτεί επενδυτικές ευκαιρίες. «Αν και το μέσο οικογενειακό γραφείο δεν έχει προχωρήσει σε συνολικές αλλαγές στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιό του, πολλά ενισχύουν τα αποθέματα ρευστού και προχωρούν σε απομόχλευση των επενδύσεών τους εν αναμονή αναταράξεων», εξηγεί η δρ Γκουτς της Campden Wealth. Ο Τζέφρι Γκούντλατς, επικεφαλής επενδύσεων στην DoubleLine Capital, δήλωσε νωρίτερα τον Σεπτέμβριο πως κατά τη γνώμη του οι πιθανότητες να σημειωθεί ύφεση της αμερικανικής οικονομίας πριν από τις προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2020 ανέρχονται σε 75%. Την περασμένη εβδομάδα, ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη αναθεώρησε την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας σε μόλις 2,9% για το 2019, ρυθμός που είναι ο χαμηλότερος από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Για τις ΗΠΑ, ο ΟΟΣΑ προχώρησε επίσης σε αρνητική αναθεώρηση και προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 2,4% το τρέχον έτος και ακόμη μεγαλύτερη επιβράδυνση, στο 2%, για το 2020.

Η μέση απόδοση των επενδύσεων πλούσιων οικογενειών σε ακίνητα έφθασε στο 9,4% και για τον λόγο αυτό αύξησαν τις τοποθετήσεις τους κατά 2,1%.

Στο 75% οι πιθανότητες για μείωση του αμερικανικού ΑΕΠ έως τις προεδρικές εκλογές του 2020.

Και αν οι πλουσιότερες οικογένειες ανησυχούν για την απόδοση των επενδύσεών τους τούς επόμενους μήνες, η πορεία τους τούς προηγούμενους δώδεκα μήνες ήταν κατώτερη του αναμενόμενου. Ο μέσος όρος της απόδοσης που πέτυχαν τα 360 οικογενειακά γραφεία ανήλθε στο 5,4%, σύμφωνα με τη UBS. Η έρευνα διενεργήθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου και δεύτερου τριμήνου του 2019. Η μέση απόδοση από επένδυση στις ανεπτυγμένες χρηματιστηριακές αγορές ανήλθε στο 2,1%, δηλαδή χαμηλότερη κατά 5,2 ποσοστιαίες μονάδες από το αναμενόμενο. Η μεγάλη απογοήτευση προήλθε από τις επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες χρηματιστηριακές αγορές, όπου η μέση απόδοση διαμορφώθηκε στο -1,1%, δηλαδή 10 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τις προσδοκίες. Η επένδυση με την υψηλότερη απόδοση ήταν σε μη εισηγμένες εταιρείες και η μέση απόδοσή της ανήλθε στο 16% για άμεσες επενδύσεις και στο 11% για επενδύσεις που έγιναν μέσω ταμείων. Πολύ καλή ήταν και η μέση απόδοση σε ακίνητα, που ανήλθε στο 9,4%. Μάλιστα, τα οικογενειακά γραφεία αύξησαν τις επενδύσεις τους σε ακίνητα κατά 2,1% και πλέον η αγορά ακινήτων αποτελεί κατά μέσον όρο το 17% του χαρτοφυλακίου των οικογενειακών γραφείων.

Η British Airways αναμένει χαμηλότερα κέρδη φέτος

Τον κώδωνα του κινδύνου κρούει η IAG, η μητρική εταιρεία της αεροπορικής British Airways, προειδοποιώντας τις αγορές και τους επενδυτές για τον δυσμενή αντίκτυπο στα ετήσια κέρδη της από την απεργία των πιλότων. Ακόμη ένας λόγος για την επισφαλή κερδοφορία είναι και οι μειωμένες πωλήσεις εισιτηρίων από τις θυγατρικές αεροπορικές της British Airways που προσφέρουν χαμηλούς ναύλους, Vueling και Level. Η τιμή της μετοχής της IAG, του τρίτου μεγαλύτερου αερομεταφορέα στην Ευρώπη, υποχώρησε έως και 3,6%, αφότου προέβλεψε ελάττωση λειτουργικών κερδών της κατά 215 εκατομμύρια ευρώ φέτος, στα 3,27 δισ. ευρώ. Οι κινητοποιήσεις των πιλότων στις αρχές του μηνός υποχρέωσαν την BA να ακυρώσει χιλιάδες πτήσεις, ενώ ήδη τον Αύγουστο είχε άλλα προβλήματα με το σύστημα μηχανοργάνωσής της. Εν τω μεταξύ, τα σωματεία των πιλότων της αεροπορικής ανέστειλαν την απεργία που είχαν προγραμματίσει την τρέχουσα εβδομάδα, χωρίς να αποκλείουν επανάληψή της εάν δεν ικανοποιηθούν τα μισθολογικά τους αιτήματα. Η δυσοίωνη πρόβλεψη για την BA επιβαρύνει έτι περαιτέρω τις προοπτικές του κλάδου, ο οποίος ήδη πλήττεται από ασθενέστερη ζήτηση, αυξημένη τιμή στα καύσιμα και ανταγωνισμό από τις εταιρείες φθηνών εισιτηρίων. Η πρόσφατη πτώχευση του τουριστικού κολοσσού Thomas Cook, ο οποίος διέθετε και αεροπορικές εταιρείες, ευνοεί την IAG. «Εάν υπάρχουν ανάλογες εξελίξεις και σε άλλους αερομεταφορείς», όπως αναφέρει ο επικεφαλής της Γουίλι Γουόλς, «θα ενισχυθούν οι δικές μας δραστηριότητες».

REUTERS

Ο ολλανδικός φορολογικός παράδεισος μετράει αντίστροφα

Μέτρα περιορισμού της φοροαποφυγής προωθεί η Χάγη υπό την πίεση της Ε.Ε.

Ενα από τα τελευταία οχυρά των φορολογικών παραδείσων εντός Ευρώπης αποτελεί η Ολλανδία, που με τη σκανδαλωδώς ευνοϊκή για τις ξένες επιχειρήσεις φορολογική νομοθεσία έχει προσελκύσει σημαντικές επενδύσεις. Η χώρα η οποία αποτελεί φορολογική έδρα επιχειρηματικών κολοσσών, προσφέροντάς τους φορολογική ασυλία και αφθονία ελιγμών για να ελαχιστοποιούν ή και να μηδενίζουν τη φορολογική τους επιβάρυνση, υφίσταται συντονισμένες πιέσεις τα τελευταία χρόνια, καθώς βρίσκεται σε εξέλιξη η εκστρατεία της Ε.Ε. κατά της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Ετοιμάζεται, έτσι, να υποκύψει και να μεταβάλει τη νομοθεσία της. Χθες, πάντως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απάλλαξε μεγάλη επιχείρηση από την υποχρέωση να δώσει αναδρομικά μη καταβληθέντες φόρους στο ολλανδικό κράτος.

Το θέμα αφορά απόφαση που είχε λάβει το 2015 η Κομισιόν όταν έκρινε ότι η αλυσίδα καφέ Starbucks και η αυτοκινητοβιομηχανία Fiat Chrysler είχαν τύχει σκανδαλωδώς ευνοϊκής μεταχείρισης, η πρώτη στην Ολλανδία και η δεύτερη στο Λουξεμβούργο. Τότε η Κομισιόν επέβαλε στις δύο επιχειρήσεις πρόστιμα ύψους 30 εκατ. ευρώ και 20 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως, που θα έπρεπε να καταβληθούν στις ολλανδικές αρχές και τις αρχές του Λουξεμβούργου ως μη καταβληθέντες φόροι. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη Starbucks, η Κομισιόν είχε εκτιμήσει πως το 2014 η θυγατρική της στην Ολλανδία κατέβαλε φόρους χαμηλότερους από 600.000 ευρώ. Με τη χθεσινή απόφαση, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δικαίωσε την Κομισιόν μόνον ως προς την υπόθεση της Fiat Chrysler την οποία καλεί τώρα να καταβάλει 20 εκατ. ευρώ στο Λουξεμβούργο.

Σε ό,τι αφορά όμως την Ολλανδία, μαζί με το Λουξεμβούργο και την Ιρλανδία είναι οι χώρες της Ε.Ε. που έχουν επωφεληθεί τα μέγιστα από τη σκανδαλώδη εταιρική φορολογία τους, καθώς έχουν προσελκύσει σημαντικές ξένες επενδύσεις στο έδαφός τους. Η Χώρα της Τουλίπας αποτελεί φορολογική έδρα εκατοντάδων επιχειρηματικών κολοσσών με ιλιγγιώδη κέρδη όπως είναι, για παράδειγμα, η εταιρεία αθλητικών ειδών Nike. Σύμφωνα, μάλιστα, με σχετικό ρεπορτάζ της ιταλικής οικονομικής εφημερίδας Il Sole 24 Ore, στην περιοχή Πρινς Μπερνχαρντπλέιν, περίπου 10 λεπτά από την ολλανδική πρωτεύουσα και μόνον μέσα σε ένα κτίριο βρίσκονται οι διευθύνσεις εκατοντάδων πολυεθνικών, περίπου 300, των οποίων οι επωνυμίες περιλαμβάνονται στα γνωστά Panama Papers. Παράλληλα όμως έχουν τη φορολογική τους έδρα στην Ολλανδία οι Ebay, Uber, Tesla, Google, Unilever, και Ikea αλλά και τα συγκροτήματα των Rolling Stones και U2. Σύμφωνα, άλλωστε, με την ιταλική εφημερίδα, το ίδιο ισχύει για πολλές ιταλικές επιχειρήσεις όπως οι ενεργειακές Eni και Enel, η επενδυτική Exor, ο όμιλος οπτικών Luxotica Group, η Telecom Italia αλλά και πολλές άλλες επιχειρήσεις της γειτονικής χώρας.

Η Ολλανδία αποτελεί έναν από τους πιο ελκυστικούς φορολογικούς παραδείσους της Ευρώπης. Φιλοξενεί την έδρα επιχειρηματικών κολοσσών προσφέροντάς τους φορολογική ασυλία και αφθονία ελιγμών για να ελαχιστοποιούν ή και να μηδενίζουν την επιβάρυνση των φόρων. Πλέον, όμως, οι πιέσεις της Κομισιόν για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής κλιμακώνονται.

REUTERS

Το Ευρωδικαστήριο απέρριψε την απόφαση της Κομισιόν για επιστροφή από τη Starbucks στην Ολλανδία φόρων 30 εκατ. ευρώ.

Το ιδιαίτερο φορολογικό καθεστώς που τους προσφέρει, ενδέχεται πάντως να εκλείψει σύντομα. Η ολλανδική κυβέρνηση προωθεί δύο μέτρα που έχουν στόχο να αναγκάσουν τις ξένες εταιρείες να καταβάλουν αρκετούς φόρους στο ολλανδικό κράτος. Αφενός σχεδιάζει την παρακράτηση φόρου επί των τόκων και προμηθειών πληρωμών που γίνονται από και προς την Ολλανδία και τις χώρες με χαμηλή φορολογία ή τους γνωστούς φορολογικούς παραδείσους. Αφετέρου εξετάζει τη δυνατότητα να ανακαλέσει μερικώς ή πλήρως πρόβλεψη της νομοθεσίας που επιτρέπει σε ορισμένες πολυεθνικές να μηδενίσουν τους φόρους τους προς το ολλανδικό κράτος επικαλούμενες ζημίες που έχουν σημειώσει σε άλλες χώρες.

Εύθραυστη παραμένει η ανάκαμψη της Τουρκίας, εκτιμά το ΔΝΤ

Η αναπτυξιακή δημοσιονομική πολιτική, η πιστωτική επέκταση και η δυναμική αύξηση των επενδύσεων βοήθησαν την οικονομία της Τουρκίας να επιστρέψει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το πρώτο εξάμηνο του 2019 και να αφήσει πίσω της τη νομισματική κρίση που την κλόνισε το καλοκαίρι του περασμένου έτους. Η εικόνα σταθεροποίησης που παρουσιάζει σήμερα η οικονομία της γειτονικής χώρας παραμένει πάντως εύθραυστη, ενώ είναι περιορισμένα τα περιθώρια για ισχυρή βιώσιμη ανάπτυξη στο μέλλον. Στις διαπιστώσεις αυτές καταλήγει το ΔΝΤ σε σχετική έκθεσή του για τη γειτονική χώρα που, όπως τονίζει, γνώρισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τις τελευταίες δεκαετίες αλλά και σημαντική διεύρυνση των ανισορροπιών της. Εκτεταμένες μακροοικονομικές αλλά και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις έδωσαν ώθηση στην ανάπτυξη, περιόρισαν τη φτώχεια και οδήγησαν σε σύγκλιση των εισοδημάτων με εκείνα των ανεπτυγμένων οικονομιών. Σταδιακά, όμως, η μεταρρυθμιστική κεκτημένη ταχύτητα χάθηκε και η ανάπτυξη στηρίχθηκε στην εκτεταμένη ζήτηση, τις πιστώσεις και τις εισροές ξένου κεφαλαίου. Ετσι, στις αρχές του περασμένου έτους, η Τουρκία σημείωνε ρυθμούς ανάπτυξης πάνω από το μακροπρόθεσμο δυναμικό της, σε συνδυασμό όμως με ένα μεγάλο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών. Οι ανισορροπίες αυτές, υπογραμμίζει το ΔΝΤ, σε συνδυασμό με ένα διεθνές περιβάλλον αρνητικό προς τις αναδυόμενες οικονομίες συνέδραμαν το καλοκαίρι του 2018 στη ραγδαία υποτίμηση της τουρκικής λίρας και στη συνεπακόλουθη ύφεση. Εκτοτε, όμως, η οικονομία της γειτονικής χώρας ανακάμπτει, και οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ εκτιμούν πως στο σύνολο του έτους το τουρκικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά περίπου 0,25%. Σε ό,τι αφορά την τουρκική λίρα, έχει ανακάμψει ενώ παράλληλα έχουν μειωθεί οι εισαγωγές και η τουριστική περίοδος έχει αυξήσει τα έσοδα της Τουρκίας μειώνοντας τα ελλείμματά της. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Ταμείου, φέτος η γειτονική χώρα θα παρουσιάσει μόνον ένα μικρό έλλειμμα. Ο συνδυασμός των ευοίωνων εξελίξεων χαλαρώνει την πίεση στο τουρκικό νόμισμα με αποτέλεσμα να υποχωρεί ο πληθωρισμός. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Ταμείου, στα τέλη του έτους ο πληθωρισμός στην Τουρκία θα βρίσκεται κάτω από το 14% και ενδέχεται να υποχωρήσει σε μονοψήφιο επίπεδο τους επόμενους μήνες. Την ίδια στιγμή, όμως, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, ενώ το χρέος του ιδιωτικού τομέα σε ξένο νόμισμα και οι χρηματοδοτικές ανάγκες βρίσκονται στα ύψη. Πολλές επιχειρήσεις έχουν περιέλθει σε δεινή θέση μετά την υποτίμηση της λίρας, την αύξηση των επιτοκίων και τη χαμηλή ανάπτυξη. Η κεφαλαιακή επάρκεια των τουρκικών τραπεζών είναι ικανοποιητική και τα επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων δανείων ελεγχόμενα. Εχουν, όμως, αυξηθεί οι αναδιαρθρώσεις δανείων και οι οικονομολόγοι του ΔΝΤ εκτιμούν πως η ποιότητα του ενεργητικού των τραπεζών θα παραμείνει χαμηλή εξαιτίας των επιπτώσεων της ύφεσης και της υποτίμησης.

Στα τέλη του 2019 ο πληθωρισμός θα βρίσκεται κάτω από το 14%.

Το τρέχον έτος το τουρκικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά περίπου 0,25%.

Στην Ευρώπη το 90% των απολύσεων από τράπεζες

Περίπου 60.000 θέσεις εργασίας έχουν χαθεί από την αρχή του έτους στον τραπεζικό κλάδο, η συντριπτική πλειονότητα στην Ευρώπη, σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε το Bloomberg. Η ευρωπαϊκή οικονομία επιβραδύνεται σταθερά από τα μέσα του 2018, η τραπεζική αγορά είναι κατακερματισμένη, η κερδοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζών πολύ χαμηλή, ενώ επιπλέον έχουν να αντιμετωπίσουν και τα αρνητικά επιτόκια δανεισμού που τους κόστισαν το 2018 περίπου 7,4 δισ. ευρώ.

Από τις 58.200 απολύσεις που καταγράφονται σε τράπεζες από την αρχή του έτους, οι 52.424 προέρχονται από ευρωπαϊκές τράπεζες, σύμφωνα με στοιχεία από εταιρικές ανακοινώσεις και από εργατικά συνδικάτα που συγκέντρωσε το Bloomberg. Περίπου 2.500 απολύσεις έγιναν στη Βόρεια Αμερική και στη Μέση Ανατολή και περίπου 500 στην Ασία. Μόλις την περασμένη εβδομάδα η γερμανική Commerzbank, η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, ανακοίνωσε 4.300 νέες απολύσεις στο πλαίσιο προσπάθειας αναδιάρθρωσής της που έχει ξεκινήσει πριν από τρία έτη. Τις περισσότερες απολύσεις, 18.000, έχει ανακοινώσει μακράν η Deutsche Bank, η μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, η οποία επίσης προσπαθεί να αναδιαρθρώσει τη δομή της τα τελευταία χρόνια, στην προσπάθειά της να επιστρέψει στην κερδοφορία. Σημαντικές είναι οι απώλειες θέσεων εργασίας και στην Ισπανία, με τη Santander να έχει ανακοινώσει 5.400 απολύσεις και την Caixabank ακόμη 2.000. Καθόλου λίγες δεν είναι οι απολύσεις που έχουν ανακοινώσει βρετανικές τράπεζες, 4.000 η HSBC και 3.000 η Barclays. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν πόσο αδύναμη είναι σε αυτή τη φάση η ευρωπαϊκή τραπεζική βιομηχανία, η οποία μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση εμφανίζει σταθερά πολύ χαμηλότερα κέρδη από τις αμερικανικές τράπεζες. Οι γερμανικές τράπεζες λειτουργούν σε πολύ ανταγωνιστικό περιβάλλον, καθώς στη χώρα δραστηριοποιούνται περισσότερες από 1.000 τράπεζες, μακράν οι περισσότερες απ' ό,τι σε κάθε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας (EBF). Η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη προβλέπεται να διαμορφωθεί μόλις στο 1,2% το 2019, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ είναι σταθερά πιο χαμηλή απ' ό,τι στις ΗΠΑ μετά την κρίση, με εξαίρεση το 2017. Η επιβολή αρνητικών επιτοκίων δανεισμού από την ΕΚΤ από το 2014, περιόρισε τα έσοδα των ευρωπαϊκών τραπεζών από τον δανεισμό. Και ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2018 οι τραπεζίτες και γενικότερα οι επενδυτές περίμεναν ότι το 2019 θα αποδειχθεί έτος αύξησης των επιτοκίων δανεισμού από την ΕΚΤ, η κλιμάκωση του εμπορικού πολέμου και η αβεβαιότητα που προκαλεί το Brexit έπληξαν τις ευρωπαϊκές εξαγωγές και διέψευσαν τις προβλέψεις της κεντρικής τράπεζας περί ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Μακράν τις περισσότερες απολύσεις, 18.000, έχει ανακοινώσει η Deutsche Bank, η μεγαλύτερη τράπεζα της Γερμανίας, η οποία επίσης προσπαθεί να αναδιαρθρώσει τη δομή της τα τελευταία χρόνια προκειμένου να επιστρέψει στην κερδοφορία.

A.P.

Από τις 58.200 που πραγματοποιήθηκαν στη μέχρι τώρα διάρκεια του 2019, οι 52.424 έχουν γίνει από ευρωπαϊκές τράπεζες.

Φόβοι Λαγκάρντ για επιβράδυνση της οικονομίας

Η Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία πρόκειται να αναλάβει τα ηνία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) στις αρχές Νοεμβρίου, δήλωσε πως ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας είναι σήμερα η μεγαλύτερη απειλή για την παγκόσμια οικονομία, η ανάπτυξη της οποίας κινδυνεύει να επιβραδυνθεί έως και 0,8% μέσα στο 2020. Παρ' όλα αυτά, ο υπουργός Οικονομίας της Γερμανίας, η οποία έχει ήδη δεχθεί μεγάλο πλήγμα από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ-Κίνας, δήλωσε πως η οικονομία δεν βρίσκεται στα πρόθυρα ύφεσης παρά το ότι η κεντρική τράπεζα έχει εκφράσει φόβους για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Ο Πέτερ Αλτμάιερ χαρακτήρισε «παλιομοδίτικα» τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης και ισχυρίστηκε πως ανήκουν σε μια άλλη εποχή. Τόνισε πως τώρα αρχίζουν να εμφανίζονται τα πρώτα σημάδια στη γερμανική οικονομία, η οποία είναι η 4η ισχυρότερη του κόσμου, από την επιδείνωση του κλίματος στο παγκόσμιο εμπόριο. Αντίθετα, η Λαγκάρντ κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για όλον τον κόσμο, τονίζοντας πως η πρόβλεψη για επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης κατά 0,8% είναι «ένα τεράστιο νούμερο». Σε συνέντευξη που έδωσε στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, είπε πως «αυτό σημαίνει λιγότερες θέσεις εργασίας, μείωση των επενδύσεων και μεγαλύτερη αβεβαιότητα», με αποτέλεσμα να απλώνεται ένα τεράστιο μαύρο σύννεφο στην οικονομία.

Εδώ και καιρό η Γερμανία έχει δεχθεί κριτική για το οικονομικό μοντέλο της που στηρίζεται δυσανάλογα στις εξαγωγές, χωρίς να αντισταθμίζεται η εξάρτηση αυτή από την ενίσχυση των δημοσίων επενδύσεων ή της εγχώριας ζήτησης. Κάτω από την τρέχουσα συγκυρία, όμως, μεγαλώνει η ανάγκη για τη λήψη μέτρων στήριξης όπως αυτά που υιοθετήθηκαν όταν ξέσπασε η παγκόσμια ύφεση του 2009, ύψους 50 δισ. ευρώ. Στις αρχές της εβδομάδας δημοσιοποιήθηκαν στοιχεία που έδειξαν πως η δραστηριότητα στον μεταποιητικό κλάδο στη Γερμανία υποχώρησε στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί εδώ και σχεδόν μία επταετία. Αναλυτικότερα, ο δείκτης υπευθύνων προμηθευτών (PMI) διολίσθησε στις 41,4 μονάδες τον Σεπτέμβριο από τις 43,5 μον. ένα μήνα πριν, παρατείνοντας την πτώση από τις 50 μον. που είναι η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην αύξηση και στη συρρίκνωση της μεταποιητικής δραστηριότητας. Η πτώση του δείκτη PMI στη Γερμανία διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στην επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας σε όλη την Ευρωζώνη. «Πιστεύω πως το εμπόριο –ή η απειλή που δέχεται το εμπόριο προς το παρόν– είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στην παγκόσμια οικονομία», τόνισε η Λαγκάρντ στην εκπομπή «Squawk on the Street» του CNBC.

Η Γαλλίδα πολιτικός μίλησε για μείωση επενδύσεων και μεγαλύτερη αβεβαιότητα.

Υπέρ αλλαγής οικονομικού μοντέλου ο Β. Σόιμπλε

Ο εμπνευστής των ισοσκελισμένων προϋπολογισμών ζητεί χαλάρωση

Ο κ. Σόιμπλε υποστήριξε πως οι πολιτικοί και οι επιχειρηματίες πρέπει να αλλάξουν το οικονομικό μοντέλο της χώρας ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις νέες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής οικονομίας.

Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ**

Οταν ο ίδιος ο αρχιτέκτονας της πολιτικής ισοσκελισμένων προϋπολογισμών παραδέχεται ότι είναι καιρός να αναθεωρηθεί η πολιτική του, τότε ίσως κάτι να αλλάζει στη Γερμανία. Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, πρώην υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας και νυν πρόεδρος της Βουλής, δήλωσε την Τετάρτη το βράδυ πως οι πολιτικοί και οι επιχειρηματίες της χώρας πρέπει να αλλάξουν το οικονομικό μοντέλο της χώρας ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις νέες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής οικονομίας. Χθες παρενέβη στην έντονη δημόσια συζήτηση που διεξάγεται στη Γερμανία τους τελευταίους μήνες, για το αν θα πρέπει η Γερμανία να πάρει μέτρα υποστήριξης της οικονομίας και ενίσχυσης των δημόσιων επενδύσεων και η ίδια η καγκελάριος Μέρκελ. Μιλώντας στη Φρανκφούρτη, έδρα της ΕΚΤ, η Μέρκελ είπε ότι είναι καθήκον των κυβερνήσεων να μην εναποθέτουν υπερβολικό βάρος στην ΕΚΤ, αφήνοντας να εννοηθεί ότι ασπάζεται, τουλάχιστον μερικώς, την έκκληση Ντράγκι ότι «τώρα είναι η ώρα να αναλάβει τα ηνία η δημοσιονομική πολιτική».

Μιλώντας σε εκδήλωση στο Βερολίνο την Τετάρτη το βράδυ, ο Σόιμπλε είπε ότι η κυβέρνηση πρέπει να ισορροπήσει καλύτερα τρεις διαφορετικές πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης –την οικονομική, την κοινωνική και την οικολογική– σύμφωνα με το πρακτορείο Reuters. «Αυτό περιλαμβάνει το ρίσκο να σκεφτούμε νέα πράγματα έξω από το status quo», είπε ο υπουργός Οικονομικών των κυβερνήσεων Μέρκελ την περίοδο 2009-2017. «Μια προθυμία να αμφισβητήσει κανείς, σε κάποιο βαθμό, την ίδια του τη νοοτροπία, ενδεχομένως ακόμη και το παραδοσιακό μας μοντέλο –πρώτα απ' όλα να αποταμιεύουμε, μετά να επενδύουμε τις αποταμιεύσεις– διότι φαίνεται πως δεν είναι αρκετά δυναμικό, δεδομένων των προκλήσεων στις οποίες πρέπει να απαντήσουμε», συνέχισε ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε. «Να είμαστε περισσότερο ευέλικτοι, περισσότερο θαρραλέοι, αλλά να μην το παρακάνουμε», είπε ο Σόιμπλε, καταλήγοντας ότι η κυβέρνηση πρέπει να εφαρμόζει μετριοπαθή δημοσιονομική πολιτική, αλλά να συνδυάζει μόνιμα την οικονομική με την οικολογική βιωσιμότητα.

Η γερμανική εξαγωγική οικονομία έχει υποστεί σημαντικό πλήγμα από τον προστατευτισμό των ΗΠΑ, που υπονομεύει τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, η οποία ούτως ή άλλως έχει μεταφέρει το παγκόσμιο οικονομικό κέντρο περισσότερο προς τη νοτιοανατολική Ασία και την Κίνα. Η κυβέρνηση Μέρκελ έχει αυξήσει σε κάποιο βαθμό τις δημόσιες επενδύσεις το τελευταίο διάστημα αλλά όχι αρκετά ώστε να αποτρέψει τη σημαντική επιβράδυνση και να ενισχύσει την επιχειρηματική και καταναλωτική εμπιστοσύνη. Νωρίτερα την Τετάρτη, ο επικεφαλής της Ενωσης Γερμανικών Βιομηχανιών (BDI) είχε αυξήσει την πίεση που ασκείται στο Βερολίνο, καλώντας την κυβέρνηση να εγκαταλείψει την πολιτική της μη αύξησης του δημόσιου χρέους, διότι μπορεί να δανειστεί με αρνητικά επιτόκια ενώ υπάρχουν τεράστιες ανάγκες για επενδύσεις. Ενας ακόμη υπέρμαχος της λιτότητας, ο Αξελ Βέμπερ, πρώην κεντρικός τραπεζίτης της Γερμανίας και νυν πρόεδρος της UBS, δήλωσε την Τετάρτη στο Bloomberg ότι η γερμανική κυβέρνηση πρέπει να προχωρήσει σε δημοσιονομική χαλάρωση αντί να διατηρεί δημοσιονομικό πλεόνασμα. Σύμφωνα με το λεγόμενο «φρένο χρέους», που έχει περιληφθεί στο γερμανικό σύνταγμα, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν επιτρέπεται να αυξήσει το δημόσιο χρέος κατά περισσότερο από 0,35% του ΑΕΠ, δηλαδή κατά περίπου 5 δισ. ευρώ το 2020 και κατά 9,7 δισ. ευρώ αθροιστικά μέχρι το 2022, σύμφωνα με το Reuters.

Ο πρώην υπ. Οικονομικών της Γερμανίας μίλησε για μεγαλύτερη ευελιξία στην οικονομική πολιτική.

Οριακή ανάπτυξη το 2019

Η γερμανική οικονομία πιθανότατα συρρικνώθηκε ξανά το τρίτο τρίμηνο, πράγμα που σημαίνει ότι βρίσκεται σε τεχνική ύφεση, σύμφωνα με το γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών DIW του Βερολίνου. Προβλέπει πως το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,2% το διάστημα Ιουλίου-Σεπτεμβρίου, ενώ είχε συρρικνωθεί κατά 0,1% το δεύτερο τρίμηνο. Οι περισσότεροι οικονομολόγοι ορίζουν την τεχνική ύφεση ως δύο συναπτά τρίμηνα με αρνητική ανάπτυξη. Οι οικονομολόγοι του DIW αποδίδουν την πτώση του ΑΕΠ στην πτώση της μεταποιητικής δραστηριότητας που συνεχίζεται και το τρίτο τρίμηνο.

Παράλληλα, προειδοποιούν για σαφή επιβράδυνση της απασχόλησης, αν και οι μισθοί εξακολουθούν να αυξάνονται σε σημαντικό βαθμό. Το διαθέσιμο εισόδημα των Γερμανών και η ιδιωτική κατανάλωση ενισχύονται χάρη στα δημοσιονομικά μέτρα που έχει λάβει η κυβέρνηση Μέρκελ.

Για το σύνολο του 2019 το DIW Berlin προβλέπει ανάπτυξη της γερμανικής οικονομίας μόλις κατά 0,5%. Το γερμανικό Ινστιτούτο για την Παγκόσμια Οικονομία IfW του Κιέλου προβλέπει ακόμη χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης για το 2019, μόλις 0,4%.

Στην περίπτωση που υπάρξει άτακτη αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ενωση, τότε το γερμανικό ΑΕΠ θα μειωθεί επιπλέον κατά 0,4%, σύμφωνα με το DIW Berlin. Το 2018, η γερμανική οικονομία είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 1,5%, το 2017 κατά 2,8% και το 2016 κατά 2,1%, με βάση τα στοιχεία της γερμανικής στατιστικής υπηρεσίας.

Στον «αέρα» η επόμενη δόση, ύψους 5 δισ. δολ., του ΔΝΤ προς την Αργεντινή

Χωρίς απτό αποτέλεσμα έληξε η συνάντηση του προέδρου της Αργεντινής, Μαυρίτσιο Μάκρι, με τον υπηρεσιακό γενικό διευθυντή του ΔΝΤ Ντέιβιντ Λίπτον, καθώς παραμένει άγνωστο αν θα εγκρίνει το Ταμείο την επόμενη δόση, ύψους 5 δισ. δολαρίων, προς την Αργεντινή. Ηταν η πρώτη συνάντηση του Μάκρι με την ηγεσία του ΔΝΤ μετά τη συντριβή του στις προκριματικές προεδρικές εκλογές του Αυγούστου, που οδήγησε σε μεγάλη υποτίμηση του πέσο και ανάγκασε το Μπουένος Αϊρες να ζητήσει επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής των ομολόγων που έχει εκδώσει και του δανείου που έχει λάβει από το ΔΝΤ. Ο Μάκρι είχε προκαλέσει κατάπληξη όταν είχε ζητήσει πέρυσι την οικονομική βοήθεια του Ταμείου που είχε αποφασίσει να δώσει δάνεια συνολικού ύψους 57 δισ. δολαρίων με αντάλλαγμα πρόγραμμα λιτότητας και μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η συντριβή του Μάκρι από τον περονιστή Αλμπέρτο Φερνάντες τον Αύγουστο προκάλεσε κύμα ξεπουλήματος του πέσο και των ομολόγων της χώρας. Μετά τη χθεσινή συνάντηση των δύο πλευρών στη Νέα Υόρκη, ο Ερνάν Λακούνσα, υπ. Οικονομικών της Αργεντινής, είπε πως είναι σαφές πως η κυβέρνηση έχει συμμορφωθεί με όλες τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο του προγράμματος, αλλά πως η τελική απόφαση είναι θέμα του Ταμείου. Η απόφαση για την εκταμίευση της επόμενης δόσης αναμενόταν εντός του Σεπτεμβρίου, ωστόσο παρατηρείται καθυστέρηση εν μέσω ανησυχίας για τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Αργεντινή. Ο Λίπτον του ΔΝΤ ανακοίνωσε μετά την συνάντηση πως το Ταμείο θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με την Αργεντινή προκειμένου να αντιμετωπιστεί η δύσκολη κατάσταση που αντιμετωπίζει η χώρα. Η Λαγκάρντ, τέως επικεφαλής του ΔΝΤ και επόμενη πρόεδρος της ΕΚΤ, υπερασπίστηκε, μιλώντας στο Bloomberg, την απόφαση του Ταμείου να δώσει δάνειο ύψους 57 δισ. δολαρίων στην Αργεντινή. «Κάναμε το καλύτερο που μπορούσαμε την εποχή εκείνη, όταν προσέτρεξαν σε εμάς οι ηγέτες της Αργεντινής». Η Λαγκάρντ είπε πως το Ταμείο συχνά παίζει τον ρόλο του εξιλαστήριου θύματος όταν ένα πρόγραμμά του είναι «μετρίως επιτυχημένο ή μη επιτυχημένο» και υποστήριξε πως στην περίπτωση της Αργεντινής το πρόγραμμα πετύχαινε τους στόχους της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος και του περιορισμού των εξωτερικών πιέσεων μέχρι τη στιγμή που εκτροχιάστηκε εξαιτίας μιας «πολιτικής εξέλιξης». Πρόσθεσε πως είχαν προβλεφθεί μέτρα για την προστασία των πιο αδύναμων κατοίκων της Αργεντινής από το πρόγραμμα λιτότητας.

REUTERS, BLOOMBERG

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 10 Οκτωβρίου και ώρα 9πμ στη Δημοσιογραφική Εστία (δίπλα από το Αρχηγείο Αστυνομίας) στη Λευκωσία, θα διεξαχθεί Πλειστηριασμός των Κρατικών Αγορών που θα περιλαμβάνει 131 αντικείμενα όπως Εμπορευματοκιβώτια, Γερανογέφυρα, Μοτέρ, Αντλίες, Αποτεφρωτήρα κλινικών αποβλήτων, Σκαλωσιές, Ηλεκτρογεννήτριες, Ντεπόζιτο 15 τόνων, 3 Φόρκλιφτ, Θρανία μαθητών, Παιδικά κρεβάτια, Ρόνεο, Κομπρεσσόρους, καθώς και Μικρό Οδοστρωτήρα, Πεζιώ Μπόξερ Βαν, 2 ΣΕΑΤ Βαν και 1 ΜΙΤΣΟΥΜΠΙΣΣΙ Παντζέρο.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές μπορούν να εξετάσουν τα πιο πάνω αντικείμενα που βρίσκονται κυρίως στις Κεντρικές Αποθήκες δίπλα από το ΣΟΠΑΖ στην Παλλουριώτισσα από τη Τετάρτη 2/10/19 μέχρι και την Τετάρτη 9/10/19 μεταξύ των ωρών 8πμ-2μμ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού μεταξύ 7.30-8.30πμ.

Για περισσότερες πληροφορίες και κατάλογους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία
(Απέναντι από ξενοδοχείο «ΑΣΤΥ»)
ΤΗΛ. 99639733, 22778751

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Πωλείται οικόπεδο στην Κάτω Δευτερά, με τίτλο ιδιοκτησίας, δίπλα από πάρκο σε νέα οικιστική περιοχή.

Συντελεστής Δόμησης 90% με μεγάλο πρόσωπο, εξαιρείται από την επιβολή ΦΠΑ, τιμή €100.000.

Για περισσότερες πληροφορίες στο τηλέφωνο 99330700.

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό
kathimerini.com.cy
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων
  - Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
  - Εφαρμοσμένη Πληροφορική
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Αρχιτεκτονική
  - Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
  - Πολιτική Μηχανική
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Νομική (LLB)
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
  - Γενική Διοίκηση
  - Εκπαιδευτική Διοίκηση
  - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία
- Θεολογία
- Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
- Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση
- Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
  - Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
  - Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
    - Γενική Διοίκηση
    - Εκπαιδευτική Διοίκηση
    - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
  - Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
  - Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
  - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αειφορίας
  - Digital Video Production
  - Αρχιτεκτονική Τοπίου
  - Real Estate
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Συμβουλευτική Ψυχολογία
  - Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Διεθνές & Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο
  - Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Θεολογία
  - Ιστορία
  - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
  - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος, Κύπρος
Τ.: +357 26843331 / E: recruitment@nup.ac.cy

www.nup.ac.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Εκτίναξη τιμών ακινήτων στο κέντρο της Αθήνας

Μέσα σε 12 μήνες, η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης διαμερισμάτων αυξήθηκε κατά 31%, στα 1.522 ευρώ/τ.μ.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ενώπιον μιας πρωτοφανούς –σχεδόν βίαιης– αύξησης τιμών, τόσο στην πώληση όσο και στην ενοικίαση κατοικιών, βρίσκεται η αγορά ακινήτων. Επειτα από σχεδόν 10 χρόνια ύφεσης και πτώσης των αξιών, οι ιδιοκτήτες των ακινήτων φαίνεται να επιθυμούν να ανακτήσουν μέσα σε μόλις 12 μήνες το μεγαλύτερο μέρος των απωλειών που υπέστησαν στην περιουσία τους, όχι μόνο λόγω της μείωσης των τιμών αλλά και του «εγκλωβισμού» τους για πολλά χρόνια, καθώς αδυνατούσαν να βρουν αγοραστές.Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τον δείκτη τιμών

Ανάλογη απότομη άνοδος, που φθάνει στο 10,2%, καταγράφεται και στα ενοίκια των κατοικιών.

που επιμελήθηκε το δίκτυο ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων Spitogatos (www.spitogatos.gr), στο κέντρο της Αθήνας, με το πέρας του δεύτερου τριμήνου, η μέση ζητούμενη τιμή πώλησης διαμερισμάτων εμφανίζει ετήσια αύξηση ύψους 31% σε 1.522 ευρώ/τ.μ. Μεγάλη αύξηση, κατά 18,2%, εμφανίζουν και οι ζητούμενες τιμές στον Πειραιά, που ανέρχονται πλέον σε 1.346 ευρώ/τ.μ., ενώ στα νότια προάστια η άνοδος αγγίζει το 13,3% σε 2.530 ευρώ/τ.μ.

Ενδεικτικό των υπερβολικών απαιτήσεων και προσδοκιών των ιδιοκτητών στο κέντρο της Αθήνας είναι ότι η μέση τιμή πώλησης διαμορφώνεται σε επίπεδο υψηλότερο των ανατολικών προαστίων της Αθήνας (Γέρακας, Παλλήνη, Παιανία, Γλυκά Νερά, Ν. Μάκρη, Μαραθώνας κ.λπ.). Σε πανελλαδικό επίπεδο, η μέση ζητούμενη τιμή διαμορφώνεται πλέον σε 1.474 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ετήσια αύξηση της τάξεως του 7,2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους.Στην περίπτωση του κέντρου της Αθήνας, όντως η ζήτηση για αγορά διαμερισμάτων έχει τροφοδοτηθεί ιδιαίτερα τα τελευταία δύο - τρία χρόνια από ξένους αγοραστές. Ωστόσο, η πλειονότητα των ανθρώπων αυτών κινείται με γνώμονα την επένδυση, δηλαδή δεν διαθέτει απεριόριστο προϋπολογισμό και κυρίως αγοράζει ακίνητο, καθώς και τη μελλοντική απόδοση και την αξία μεταπώλησης.

Επομένως, όσο πιο υψηλή είναι η τιμή αγοράς, τόσο χαμηλότερα θα κινηθούν η απόδοση και το κέρδος από τη μεταπώληση.

Επιπλέον, μεσίτες σημειώνουν ότι είναι ιδιαίτερα παράδοξο να ζητούνται τιμές 30% υψηλότερες σε σχέση με πέρυσι, όταν απαιτήθηκαν τουλάχιστον επτά ή οκτώ χρόνια κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, προκειμένου οι αξίες των διαμερισμάτων του κέντρου της Αθήνας να υποχωρήσουν κατά 40%-50%.

Προειδοποιούν δε ότι τέτοιες απότομες αυξήσεις και διακυμάνσεις είναι δείγμα μιας «ανώριμης» αγοράς ακινήτων, που εντέλει αποθαρρύνει την έλευση περισσότερων επενδυτών.

Πάντως, η ανεβασμένη ψυχολογία των ιδιοκτητών δικαιολογείται εν μέρει με βάση τους αριθμούς, καθώς τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου εξαμήνου κατέδειξαν αύξηση των εισροών κεφαλαίου από το εξωτερικό για την αγορά ακινήτων κατά 94,6%. Εφόσον διατηρηθεί ο ίδιος ρυθμός έως το τέλος του 2019, είναι πιθανόν το τελικό ποσό να προσεγγίσει τα 2,5 δισ. ευρώ, περίπου δεκαπλάσιο σε σχέση με τις αρχές της δεκαετίας, όταν ο κίνδυνος εξόδου από την ευρωζώνη ήταν στο αποκορύφωμά του. Συνολικά το 2018, εισέρρευσαν στην χώρα 1,3 δισ. ευρώ για αγορές κι επενδύσεις στην αγορά ακινήτων, ενώ το 2017, το σχετικό ποσό εκτιμάται ότι προσέγγισε τα 500 εκατ. ευρώ.

Η αύξηση αυτή οφείλεται στην απήχηση του προγράμματος «χρυσή βίζα», που απευθύνεται σε πολίτες από χώρες εκτός της Ε.Ε., αλλά και στην εκτόξευση του φαινομένου των βραχυχρόνιων μισθώσεων, οι οποίοι επιτρέπουν στους επενδυτές στην αγορά κατοικίας την αξιοποίηση των ακινήτων τους. Μέχρι σήμερα, έχουν εκδοθεί πάνω από 4.500 άδειες διαμονής σε επενδυτές εκτός Ε.Ε. (ελάχιστο ύψος επένδυσης είναι τα 250.000 ευρώ), με το 75% αυτών να αφορά αγορές ακινήτων εντός του Λεκανοπεδίου της Αττικής. Εφόσον μάλιστα γίνουν πράξη και οι προθέσεις της κυβέρνησης για περαιτέρω ενίσχυση του προγράμματος, μέσω της παροχής της δυνατότητας απόκτησης και της ελληνικής υπηκοότητας, είναι σαφές ότι το ενδιαφέρον θα αυξηθεί, ακόμα κι αν επιβληθεί πλαφόν 200 διαβατηρίων ετησίως (με ελάχιστο όριο επένδυσης όμως τα 2 εκατ. ευρώ).

Ανάλογες «πληθωριστικές» πιέσεις καταγράφονται και στις ενοικιάσεις κατοικιών, με την αύξηση στο σύνολο της χώρας να διαμορφώνεται σε 6,88 ευρώ/τ.μ. (+9,4%) σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2018. Στο κέντρο της Αθήνας, η αύξηση αγγίζει το 10,2% σε 9,52 ευρώ/τ.μ., τιμή υψηλότερη από την αντίστοιχη στα βόρεια προάστια και απλησίαστη για την πλειονότητα των Ελλήνων. Επιβεβαιώνονται έτσι οι επαγγελματίες του κλάδου, που ισχυρίζονται ότι σταδιακά το κέντρο της πόλης και κυρίως οι συνοικίες που βρίσκονται πλησίον των τουριστικών αξιοθέατων, θα καταστούν «θύλακοι τουρισμού», με τα ακίνητα να απευθύνονται αποκλειστικά σε ανθρώπους από το εξωτερικό. Η μόνη περιοχή που είναι ακριβότερη για ενοικίαση είναι τα νότια προάστια της Αττικής, όπου η μέση τιμή διαμορφώνεται σε 10,5 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 5% από πέρυσι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2011 μέχρι και το 2015, οι τιμές ενοικίασης στο σύνολο της χώρας υποχώρησαν κατά 40% κατά μέσο όρο, εκμηδενίζοντας την αύξηση του 43% που είχε παρατηρηθεί κατά την περίοδο από το 2000 μέχρι το τέλος του 2010. Σήμερα, φαίνεται να επιχειρείται η άμεση επιστροφή των τιμών στα προ κρίσης επίπεδα.

Η ετήσια άνοδος των τιμών κατοικιών προς πώληση

ΜΕΣΕΣ ΖΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ, ΕΥΡΩ ΑΝΑ Τ.Μ.	β' τρίμ. 2018	β' τρίμ. 2019	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	1.375	1.474	7,20%
Κέντρο Αθήνας	1.162	1.522	30,90%
Αθήνα - Βόρεια Προάστια	2.069	2.192	5,90%
Αθήνα - Νότια Προάστια	2.233	2.531	13,30%
Αθήνα - Δυτικά Προάστια	1.111	1.200	8,00%
Αθήνα - Ανατολικά Προάστια	1.400	1.456	4,00%
Πειραιάς	1.139	1.346	18,20%
Προάστια Πειραιά	1.000	1.073	7,30%
Υπόλοιπο Αττικής	1.500	1.544	2,90%
Θεσσαλονίκη - Δήμος	1.000	1.250	25,00%
Θεσσαλονίκη - Περιφ/κοί δήμοι	1.030	1.050	1,90%

και κατοικιών προς ενοικίαση

ΜΕΣΕΣ ΖΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ, ΕΥΡΩ ΑΝΑ Τ.Μ.	β' τρίμ. 2018	β' τρίμ. 2019	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	6,29	6,88	9,40%
Κέντρο Αθήνας	8,64	9,52	10,20%
Αθήνα - Βόρεια Προάστια	7,27	8,11	11,60%
Αθήνα - Νότια Προάστια	10,00	10,50	5,00%
Αθήνα - Δυτικά Προάστια	5,00	5,77	15,40%
Αθήνα - Ανατολικά Προάστια	5,69	6,02	5,80%
Πειραιάς	6,30	7,21	14,40%
Προάστια Πειραιά	4,72	5,67	20,10%
Υπόλοιπο Αττικής	5,75	6,33	10,10%
Θεσσαλονίκη - Δήμος	6,67	7,25	8,70%
Θεσσαλονίκη - Περιφ/κοί δήμοι	4,44	5,00	12,60%

ΠΗΓΗ: Spitogatos.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ακτινογραφία 3 εκατομμυρίων αγγελιών

Ο δείκτης τιμών Spitogatos Property Index τροφοδοτείται από τη βάση δεδομένων του δικτύου, όπου είναι καταχωρισμένες πάνω από τρία εκατ. αγγελίες.

Για τη διαμόρφωσή του χρησιμοποιούνται εξειδικευμένα συστήματα επεξεργασίας και ανάλυσης, ώστε να δίνεται μια ευκρινής εικόνα διακύμανσης των τιμών για κάθε είδος ακινήτου σε κάθε περιοχή της χώρας από το 2011 μέχρι σήμερα, τόσο στις πωλήσεις όσο και στις ενοικιάσεις.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας, Δημήτρη Μελαχροινό, «λανσάραμε τον δείκτη, ώστε να βοηθήσουμε τους χρήστες της πλατφόρμας μας να σχεδιάσουν τις κινήσεις τους και να λάβουν αποφάσεις για τα ακίνητά τους, να ορίσουν ενδεχομένως το καταλληλότερο χρονικό διάστημα για να επενδύσουν, αλλά και να έχουν μια αίσθηση όχι μόνο για τη "μεγάλη εικόνα", αλλά και τους δείκτες στην ευρύτερη περιοχή που τους ενδιαφέρει».

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα δεδομένα του δείκτη ανανεώνονται σε μηνιαία βάση. Για την ακρίβειά του, αναγνωρίζονται αυτόματα σε ποσοστό 95% οι διπλές αγγελίες, ενώ αφαιρούνται και τα ακραία μεγέθη τιμών (π.χ. τιμών, επιφάνειας), ώστε η εικόνα να είναι πιο αντιπροσωπευτική για κάθε περιοχή.

Ο Spitogatos.gr από το 2014 ανήκει στον όμιλο της Real Web, που ελέγχει, μεταξύ άλλων, το Immobiliare.it, την υπ' αριθμόν 1 ιστοσελίδα αγγελιών ακινήτων στην Ιταλία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Εστιάστε στο «ΕΣΤΙΑ»

Φαίνεται να επικρατεί μια σχετική δυσπιστία από δανειολήπτες για να κάνουν αίτηση ένταξ;ης τους στο σχέδιο «ΕΣΤΙΑ». Μπορεί να ισχύουν διάφοροι λόγοι χωρίς να είμαστε σε θέση να δείξουμε με ακρίβεια ποιος ή ποιοι είναι οι κύριοι από αυτούς.

Κάποιοι μπορεί να ισχυριστούν πως ο κύριος λόγος είναι η καλοκαιρινή προσπάθεια της Βουλής να χαλαρώσει το νόμο των εκποιήσεων, η οποία χαλάρωση μπορεί να έδωσε ελπίδα σε κάποιους να μην προχωρήσουν με το «ΕΣΤΙΑ». Προσωπικά δεν πιστεύω πως ισχύει αυτό το πράγμα, επειδή αν ισχύει, τότε θα πρόκειται μάλλον για παραπληροφόρηση των δανειοληπτών σε σχέση με τις πραγματικές δυνατότητες που τους προσφέρει αυτή η χαλάρωση. Από την άλλη, όσοι είναι οι εν δυνάμει επιτυχόντες στην ένταξη του σχεδίου «ΕΣΤΙΑ» ενδεχομένως να απεμπολήσουν με τη στάση τους μια πολύ καλή ευκαιρία να γλυτώσουν την εκποίηση της κύριας τους κατοικίας επειδή σαν σχέδιο αξιολογείται αρκετά καλό υπό τις περιστάσεις.

Οι τράπεζες (τουλάχιστον θεωρητικά) πρέπει να αδημονούν να ενταχθούν όσο γίνεται περισσότεροι στο εν λόγω σχέδιο. Οι σημερινές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις αυτών των ατόμων θα μετατραπούν σε εξυπηρετούμενες και η δόση των δανείων θα επιδοτείται από το κράτος. Η πιο μικρή δόση που θα καταβάλλει από την τσέπη του ο δανειολήπτης αυξάνει τις πιθανότητες βιωσιμότητας του δανείου μέχρι της εξόφλησή του. Άρα σίγουρα συμφέρει και σε αυτές το σχέδιο να έχει απήχηση. Τώρα, επειδή αντιλαμβάνομαι πως στην αντίληψη σχεδόν όλων μας υπερισχύει το πως ό,τι συμφέρει στις τράπεζες δεν συμφέρει στους επηρεαζόμενους, κάτι τέτοιο δεν ισχύει σε αυτές τις περιπτώσεις. Εγώ θα έλεγα πως ισχύει και στις δύο πλευρές εξίσου – αν φυσικά η έννοια του δανειολήπτη είναι πράγματι να περισώσει την κύρια του κατοικία. Αν δεν έχει αυτό τον σκοπό, τότε ενδεχομένως στρατηγικά να το αφήσει και αυτό να εκπνεύσει μέχρι παρακάτω.

Κάτι άλλο που είδα μετά λύπης μου να ισχύει με την μέχρι τώρα εμπλοκή μου σαν εκτιμητής στο σχέδιο «ΕΣΤΙΑ» από τη μεριά των δανειοληπτών και όχι των τραπεζών, είναι ο ισχυρισμός όλων πως κανείς εκτιμητής που του ανέθεσε η τράπεζα δεν πήγε να επιθεωρήσει το σπίτι τους εσωτερικά για να διαπιστώσει την πραγματική φυσική του κατάσταση.

Δεν είμαι γνώστης των όρων εντολής των τραπεζών προς τους εκτιμητές που διενήργησαν εκτιμήσεις στα πλαίσια του σχεδίου «ΕΣΤΙΑ», αλλά αν ακολουθήθηκε η τακτική της εξωτερικής επιθεώρησης και μόνον, τότε οι εν λόγω εκτιμήσεις ως θέμα αρχής πάσχουν. Και πάσχουν όχι από πλευράς έλλειψης επιστημοσύνης αλλά επειδή δεν

Μια ενδεχομένως παραφουσκωμένη αρχική εκτίμηση στη βάση μιας ημιτελούς επιθεώρησης δημιουργεί πρόβλημα διαδικασίας εξαρχής.

μπορούν να αποτυπώσουν 100% ορθά την «Αγοραία Αξία». Όταν η επιθεώρηση περιοριστεί σε μια γρήγορη εξωτερική ματιά και τη λήψη κάποιων φωτογραφιών που απλά τεκμηριώνουν την εξωτερική επιθεώρηση, τότε οι όποιες ειδικές περιστάσεις μπορεί να ισχύουν για την μονάδα που εκτιμάται δεν αποτυπώνονται. Αν δεν αποτυπώνονται τότε η όποια αξία δίνεται μπορεί να απέχει από λίγο έως πάρα πολύ από την «Αγοραία Αξία» του ακινήτου. Και η βάση του σχεδίου «ΕΣΤΙΑ» είναι η «Αγοραία Αξία» και όχι μια άλλη αξία.

Στην προκειμένη περίπτωση του «ΕΣΤΙΑ» αν μια εξωτερική επιθεώρηση οδηγήσει στον υπολογισμό μιας ψηλής αξίας από πλευράς της τράπεζας, τότε μπορεί ο δανειολήπτης να αποθαρρυνθεί από το να προσπαθήσει καν να ασχοληθεί και να προχωρήσει την αίτησή του. Σίγουρα έχει τη δυνατότητα να ορίσει από τη μεριά του και αυτός εκτιμητή και να υιοθετηθεί ο μέσος όρος των δύο εκτιμήσεων, αλλά πρέπει να είναι κατανοητό πως μια αρχική ψηλή αξία από πλευράς της τράπεζας είναι αποθαρρυντικό στοιχείο. Σκεφτείτε την αγωνία που προκαλείται άδικα αν υπάρξει απόκλιση πέραν του 25% στις δύο εκτιμήσεις και θα πρέπει να διενεργηθεί και τρίτη εκτίμηση και τι αποτέλεσμα αυτή θα φέρει όταν θα πρέπει να υιοθετηθεί ο μέσος όρος των τριών.

Αν οι αρχικές δύο ή έστω οι τρεις εκτιμήσεις γινόντουσαν με κανονική πλήρη επιθεώρηση οι αποκλίσεις μεταξύ τους θα ήταν μικρές – ιδιαίτερα για αγοραίες αξίες μέχρι €350.000. Ενώ μια ενδεχομένως παραφουσκωμένη αρχική εκτίμηση στη βάση μιας ημιτελούς επιθεώρησης δημιουργεί πρόβλημα διαδικασίας εξαρχής.

Τώρα θα μου πείτε, καλά τι πρόβλημα μπορεί να δημιουργήσει η απουσία μιας κανονικής επιθεώρησης και πόση διαφορά μπορεί να παίξει στην αγοραία αξία;

Παρόλο που μπορώ να παραθέτω άπειρα παραδείγματα, θα περιοριστώ στο πιο κάτω:

Σκεφτείτε μια κατοικία δεκαετίας η οποία εξωτερικά φαίνεται να είναι σε αρκετά καλή κατάσταση. Βλέπετε και ώριμο κήπο με μια σκεπασμένη πισίνα. Αν μέχρι εδώ είναι η πληροφόρηση σας τότε αν είχατε να την εκτιμήσετε με αυτά τα δεδομένα, θα είχατε θετική στάση ως προς την αξία της.

Τώρα αν σας έβαζα να την επιθεωρήσετε εσωτερικά και εκεί ανακαλύπτατε πως υπάρχουν εμφανή σημάδια στατικής ανεπάρκειας, επειδή φαίνεται να έχει σημειωθεί καθίζηση στα θεμέλια και χώρισε η στέγη από την τοιχοποιία, πώς θα επηρέαζε το γεγονός αυτό την αξία που υπολογίσατε προηγουμένως;

Αν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα ανερχόμενων υγρασιών επηρεάζει ή όχι την εκτίμηση; Αν το παρκέ μέσα έχει φθαρεί εντελώς επειδή ήταν φτηνιάρικο εξαρχής ή απλά λόγω χρήσης, ή έχουν αποκολληθεί πλακάκια ή δεν λειτουργούν κάποια υδραυλικά ή ηλεκτρολογικά ή η θέρμανση, τι γίνεται; Αν όλες οι εσωτερικές επιφάνειες θέλουν μπογιάντισμα ή όλα τα υλικά μέσα θεωρούνται πλέον ξεπερασμένα, τι γίνεται με την εκτίμηση; Αν ανακαλύπτατε πως η ρίζες των δέντρων του φράκτη έχουν εισέλθει εντός της πισίνας και την έχουν καταστρέψει, επηρεάζεται ή όχι η εκτίμηση;

Αντί του πιο πάνω παραδείγματος, μπορεί να μιλάμε για διαμέρισμα σε πολυκατοικία. Τι πληροφόρηση μπορεί να δώσει μια εξωτερική φωτογραφία με το πολύ δύο ή τρεις όψεις του εξωτερικού περιβλήματος του κτηρίου; Τόσο η εσωτερική κατάσταση του διαμερίσματος, η διαρρύθμιση του, τα υλικά και οι ανέσεις που διαθέτει, όσο και η γενική κατάσταση των εσωτερικών κοινόχρηστων χώρων δεν είναι ουσιώδη πράγματα ως προς την αγοραία αξία; Φυσικά και είναι. Έλα όμως που μια εξωτερική επιθεώρηση δεν μπορεί να αποδώσει όλα αυτά με σωστό τρόπο…

Εγώ εισηγούμαι να γίνει άμεσα μια έντονη πληροφόρηση του κοινού και αν χρειαστεί να δοθεί μια παράταση. Είναι κρίμα ένα τέτοιο σχέδιο να αποτύχει.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου είναι MRICS CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Blue Air

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Blue Air

Νομίζω ότι είμαι πολιτικά ορθός

Λίγες εβδομάδες προτού βραβευθεί στο 60ό Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, ο Τζον Γουότερς μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο Τζον Γουότερς, τόσο ο ίδιος όσο και το έργο του, είναι πέρα από το «αρέσει/δεν αρέσει». Είναι μια μοναδική εμπειρία. Εχει φανατικούς θαυμαστές και πολεμίους, έχει γράψει Ιστορία στο ανεξάρτητο αμερικανικό σινεμά. Ταινίες του όπως το «Pink Flamingos» (1972) και το «Hairspray» (1988) θεωρούνται cult αριστουργήματα. Σήμερα, είναι 73 ετών, διατηρεί το κοφτερό χιούμορ, το «κακό γούστο» του και το λεπτό «pencil» μουστάκι του. «Είμαι ενθουσιασμένος που θα έρθω στην Ελλάδα, για πρώτη φορά», ακούω τη φωνή του στο τηλέφωνο, από τη Βαλτιμόρη όπου ζει. Προσκεκλημένος του επετειακού 60ού Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (31/10-10/11), θα παρευρεθεί για τρεις ημέρες (6-8 Νοεμβρίου), θα παραλάβει Χρυσό Αλέξανδρο για την προσφορά του στο σινεμά, θα παρουσιάσει ένα one-man show στο «Ολύμπιον», θα δώσει ένα masterclass και θα «συστηθεί» μέσα από δέκα αγαπημένες του ταινίες, τις οποίες έχει επιλέξει από τον παγκόσμιο κινηματογράφο.

– Σας έχουν αποκαλέσει «Πάπα του Trash», ο πιο ήπιος από τους χαρακτηρισμούς... Εξακολουθεί να σας αντιπροσωπεύει ως σήμερα;

– Μου αποδόθηκαν ως θετική κριτική, ποτέ δεν χρησιμοποιήθηκαν εναντίον μου. Κάθε κριτικός που το ανέφερε το έλεγε με χιούμορ, έτσι αποδέχθηκα κάθε τίτλο. Και αυτό γίνεται ακόμη πιο ειρωνικό αν σκεφτεί κανείς ότι τιμήθηκα με το γαλλικό Μετάλλιο των Τεχνών και το Βραβείο της Ενωσης των Συγγραφέων για το σύνολο του έργου μου. Φανταστείτε! Είναι εξαιρετικά διασκεδαστικό, από τη μια να σε αποκαλούν «Πρίγκιπα του Ξερατού» και από την άλλη να σου δίνουν και γαλλικό μετάλλιο!

– Η δουλειά σας σόκαρε το κοινό, ειδικά τις δεκαετίες του '70 και του '80. Τι κατά τη γνώμη σας μπορεί να σοκάρει σήμερα τους θεατές;

– Σοκάρομαι κάθε μέρα με την πολιτική κατάσταση στην Αμερική. Αστειεύεστε; Αυτός ο άνθρωπος κατέστρεψε ακόμη και τη λέξη κακός.

– Αναφέρεστε στον Τραμπ.

– Προφανώς. Για την πολιτική, τους τρόπους του, τη διεθνούς εμβέλειας ηλιθιότητά του. Με σοκάρει. Οχι με τον καλό τρόπο.

– Ποιος είναι ο «καλός τρόπος»;

Οταν ήμουν νέος, έκανα σεξ με πέντε διαφορετικούς παρτενέρ την εβδομάδα. Σήμερα, χρειάζεσαι πέντε δικηγόρους για να καλέσεις κάποιον σε ραντεβού!

– Οταν σόκαρα, το έκανα για να προσελκύσω την προσοχή σας, χρησιμοποιούσα το χιούμορ για να σας επηρεάσω ώστε να αλλάξετε τη γνώμη σας για κάτι. Εξακολουθώ να πιστεύω ότι είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να συζητήσεις με τους ανθρώπους ή να τους προσεγγίσεις. Το πιο σοκαριστικό λοιπόν σήμερα είναι το αμερικανικό χιούμορ. Εγώ δεν άλλαξα τόσο πολύ, άλλαξε όμως το χιούμορ, που έγινε σκοτεινό γιατί ζούμε σε μια εποχή μεγάλων διχασμών, τόσο, ώστε μερικές φορές το μόνο το οποίο μπορούμε να κάνουμε στην Αμερική είναι να γελάμε όταν τα πράγματα είναι τόσο άσχημα.

– Τι θεωρείτε το πιο επικίνδυνο στοιχείο στον Τραμπ;

– Την έλλειψη διαπραγματευτικής διάθεσης, τον ρατσισμό του, τον παρανοϊκό τρόπο με τον οποίο εκπροσωπεί τη χώρα μας σε όλο τον κόσμο. Αλλά το πιο επικίνδυνο νομίζω ότι είναι πως διασκεδάζει με αυτό. Και κανείς άλλος υποψήφιος για την προεδρία δεν τον απειλεί, άρα νομίζω ότι θα ξανακερδίσει στις εκλογές.

– Η πολιτική ορθότητα είναι πρόβλημα σήμερα; Αs δούμε το κίνημα #metoo πώς ξεκίνησε και πώς εξελίσσεται... Ποια είναι η άποψή σας;

– Πρακτικά, κι εγώ νομίζω ότι είμαι πολιτικά ορθός. Η ακραία πολιτική ορθότητα εκφράζεται από τους πλούσιους ανθρώπους που δεν συζητούν τι συμβαίνει στις φτωχές κοινότητες. Οπως και να 'χει, πιστεύω ότι το κίνημα #metoo έπρεπε να υπάρξει, έχει κάνει εξαιρετικά πράγματα. Προφανώς υπάρχουν αντεπιχειρήματα και παράπλευρες ζημίες. Ηταν όμως πολύ αποτελεσματικό: τρόμαξε τους άνδρες έτσι ώστε να αρχίσουν να ελέγχουν καλύτερα τη συμπεριφορά τους. Αν είναι τόσο άσχημα τα πράγματα στο Χόλιγουντ, είναι απείρως χειρότερα ανάμεσα στους «κανονικούς» ανθρώπους. Φανταστείτε τι γίνεται σε άλλα εργασιακά περιβάλλοντα, στα McDonalds για παράδειγμα, όπου δεν υπάρχουν διασημότητες να αντιδράσουν ούτε μίντια να ενδιαφερθούν.

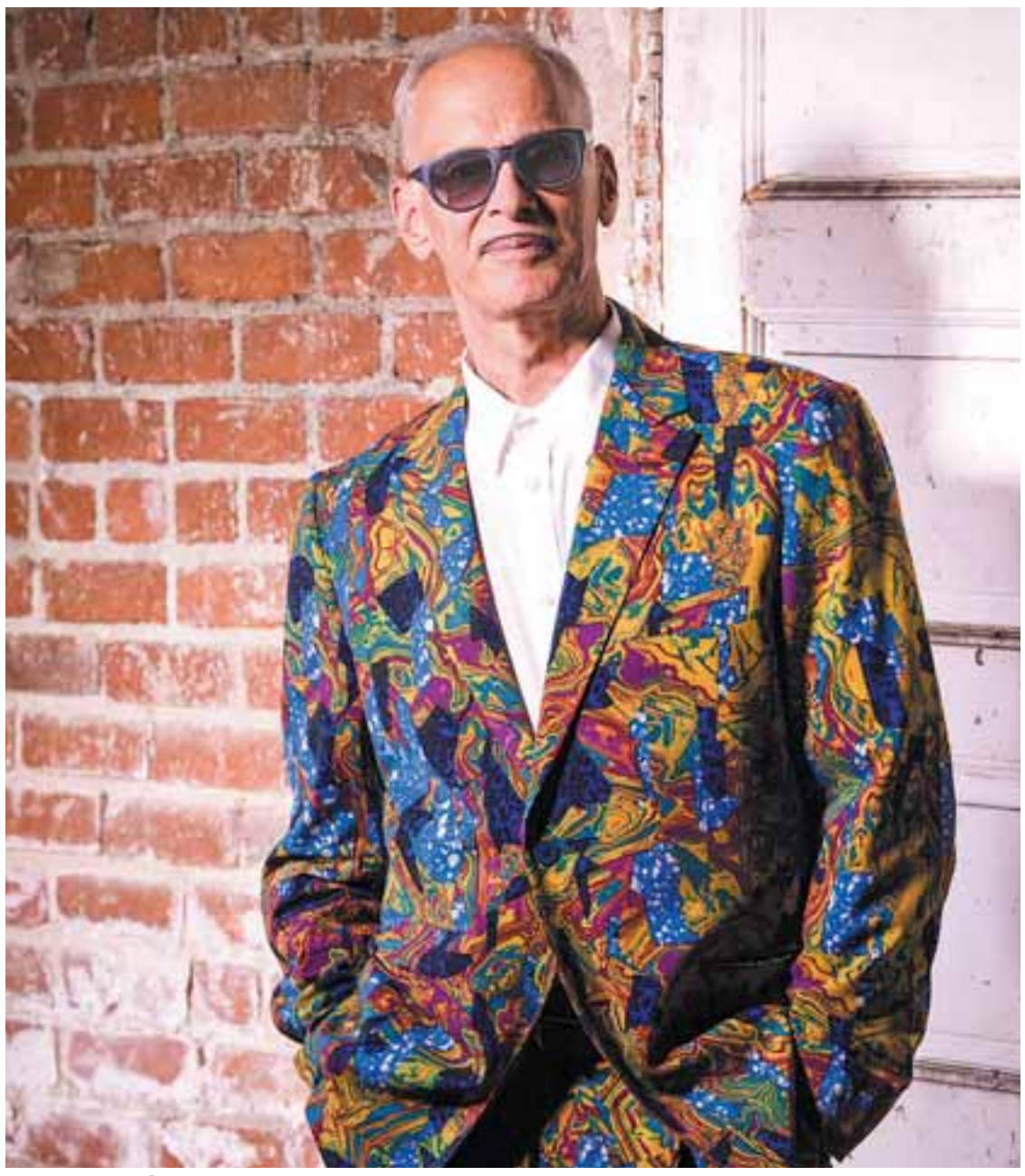

«Στα 20 μπορεί να είσαι οργισμένος και σέξι, αλλά ένας 70χρονος οργισμένος είναι πραγματικά αξιοθρήνητος και θλιβερός. Θα πρέπει κανείς μεγαλώνοντας να έχει δουλέψει με τον εαυτό του», λέει ο Τζον Γουότερς

– Πιστεύετε ότι οι κοινωνίες γίνονται όλο και πιο συντηρητικές αντί να ανοίγονται στην πρόοδο; Κι αν ναι, ποιοι είναι οι λόγοι;

– Εχω εμπειρία και των δύο άκρων. Οταν ήμουν νέος έκανα σεξ με πέντε διαφορετικούς παρτενέρ την εβδομάδα. Σήμερα, χρειάζεσαι πέντε δικηγόρους για να καλέσεις κάποιον σε ραντεβού! Προσωπικά, έχω απομακρυνθεί και από τα δύο άκρα. Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι καταναγκασμοί απ' ό,τι είχαν οι γονείς μας. Μερικές φορές οι φιλελεύθεροι προοδευτικοί μπορεί να είναι εξίσου φασίστες με τους συντηρητικούς. Διότι δεν φαντάζονται ποτέ ότι κάποιος άλλος διαφωνεί μαζί τους. Είναι δύσκολο για μένα να παρακολουθήσω τις ειδήσεις σε ένα μόνο τηλεοπτικό κανάλι, είτε είναι προοδευτικό είτε συντηρητικό. Δεν θέλω να μου πει ο δημοσιογράφος τι σκέφτεται αλλά να μου μεταδώσει τις ειδήσεις κι εγώ θα τις επεξεργαστώ. Διαβάζω άρθρα γνώμης σε συντηρητικά περιοδικά με τα οποία δεν συμφωνώ, αλλά θέλω να δω πώς έξυπνοι άνθρωποι συγκροτούν τα επιχειρήματά τους άρα έτσι ισχυροποιώ και τα δικά μου.

– Αρα, κατά κάποιον τρόπο, πιστεύετε στην εκπαίδευση υπό την ευρεία έννοια...

– Πιστεύω στους ανοικτούς ορίζοντες. Εάν είσαι πολυταξιδεμένος, δεν μπορεί να είσαι ρατσιστής. Εάν μένεις μόνο στη γειτονιά σου και δεν μετακινηθείς ποτέ από εκεί, τότε το έδαφος είναι πρόσφορο στη βλακεία και στον ρατσισμό γιατί ποτέ δεν βλέπεις πώς ζουν οι άλλοι άνθρωποι.

– Είμαστε συμφιλιωμένοι περισσότερο, σήμερα, με τη «διαφορετικότητα»;

– Εξαρτάται. Κάποιοι άνθρωποι είναι. Πιστεύω ότι η «διαφορετικότητα» είναι μερικές φορές τόσο παράλογη και γελοία ώστε οι άνθρωποι λένε, δεν πάνε στο διάβολο, θα ψηφίσω τον Τραμπ. Ξέρετε, σε όλα υπάρχουν όρια. Τα άκρα κάνουν τους ανθρώπους να περνούν εύκολα στην αντίθετη πλευρά.

Πιστεύω ότι η «διαφορετικότητα» είναι μερικές φορές τόσο παράλογη και γελοία ώστε οι άνθρωποι λένε, δεν πάνε στο διάβολο, θα ψηφίσω τον Τραμπ.

– Ο τίτλος της περφόρμανς που δίνετε είναι «This filthy world». Είναι έτσι; Πρόκειται για έναν «βρώμικο» κόσμο;

– Χρησιμοποιώ το «βρώμικο» σαν συμπληρωματική λέξη. Ταξιδεύω σε έναν καινούργιο κόσμο που έχει κάτι κοφτερό και όσοι συμμερίζονται το χιούμορ μου μπορούν να το καταλάβουν. Το «filthy» είναι μια τιμητική λέξη για μένα.

– Το καινούργιο βιβλίο σας έχει τίτλο «The tarnished wisdom of a filth elder» («Η κηλιδωμένη σοφία ενός βρωμόγερου») με υπότιτλο «Mr. Know-it-all» («Ο κ. Ξερόλας»). Υπάρχει μια δόση ειρωνείας;

– Ασφαλώς. Αλλά το βιβλίο είναι ειλικρινές. Αναφέρεται στον τρόπο που πορεύθηκα όλα αυτά τα χρόνια για να βρεθώ εδώ που είμαι σήμερα. Προφανώς δεν τα ξέρω όλα, δεν ξέρω, για παράδειγμα, τίποτα για τα σπορ ή την επιστημονική φαντασία. Νομίζω ότι δεν θα βλάψει κανέναν να το ακολουθήσει. Είναι ένα βιβλίο με χιούμορ.

– Το γήρας έχει σκοτεινή πλευρά;

– Οχι για μένα. Φυσικά, «σκοτεινή πλευρά» είναι ότι πρόκειται να πεθάνεις... Οφείλω όμως να παραδεχθώ ότι η ζωή μου γινόταν όλο και καλύτερη καθώς μεγάλωνα. Στα 20 μπορεί να είσαι οργισμένος και σέξι, αλλά ένας 70χρονος οργισμένος είναι πραγματικά αξιοθρήνητος και θλιβερός. Θα πρέπει κανείς μεγαλώνοντας να έχει δουλέψει με τον εαυτό του, να μην κατηγορεί τους γονείς του, να αναλαμβάνει τις ευθύνες του, να έχει μάθει ότι η ζωή δεν είναι δίκαιη και δεν υπάρχει αυτό που ονομάζεται «κάρμα». Προσωπικά, δεν αισθάνομαι πικρία για τίποτα. Το Χόλιγουντ μου φέρθηκε δίκαια, οι ταινίες μου εξακολουθούν να προβάλλονται, τα βιβλία μου συνεχίζουν να κυκλοφορούν. Για πολύ λίγα πράγματα μπορώ να διαμαρτυρηθώ. Τα όνειρά μου πραγματοποιήθηκαν και καταλαβαίνω ότι μπορεί να θέλετε να ξεράσετε καθώς το επαναλαμβάνω διαρκώς, αλλά έτσι είναι!

Ταινίες του όπως το «Pink Flamingos» (1972) και το «Hairspray» (1988) θεωρούνται cult αριστουργήματα.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

29.9.19 - 5.10.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

«Νομικές περιπέτειες»

Η φιλόλογος- κριτικός λογοτεχνίας και θεάτρου Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή και ο Γεώργιος Αρέστης, πρώην δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου παρουσιάζουν το βιβλίο της Χλόης Βερίτη «Νομικές Περιπέτειες», Χαιρετισμούς θα απευθύνουν οι Κώστας Χατζησάββας, πρόεδρος ΟΕΛΜΕΚ, Μάρκος Λάζος, διευθυντής Εκδόσεων Δωδώνη, Αλέκος Μαρκίδης, πρώην γενικός εισαγγελέας, Δώρος Ιωαννίδης, Γεωργία Κούμα, φιλόλογος, Φοίβια Σάββα, προϊσταμένη Αρχείου ΡΙΚ. Αίθουσα Εκδηλώσεων της ΟΕΛΜΕΚ, Κωνσταντίνου Σπυριδάκι 3-5, Στρόβολος. Δευτέρα, 30 Σεπτεμβρίου 2019, ώρα 7:30 μ.μ. **Πληροφορίες templeinn63@gmail.com**

ΘΕΑΤΡΟ

«Εγώ, ο Μάρκος Βαμβακάρης»

Η θεατρική παράσταση που συνεχίζεται για τρίτη χρονιά στην Ελλάδα συγκεντρώνοντας διθυραμβικές κριτικές από το σύνολο του Τύπου, έρχεται στην Κύπρο, για μία παράσταση στο Θέατρο Ριάλτο. Πρόκειται για τον μονόλογο που έγραψε η Νάνση Τουμπακάρη, βασισμένος στις αφηγήσεις του ίδιου του Μάρκου έτσι όπως καταγράφηκαν στο βιβλίο «Μάρκος Βαμβακάρης, Αυτοβιογραφία» που επιμελήθηκε η Αγγελική Βέλλου-Κάιλ. Πρόκειται για έναν εκπληκτικό μονόλογο, στον οποίο ο Θανάσης Παπαγεωργίου υποδύεται τον Μάρκο Βαμβακάρη ή μάλλον είναι, κατά γενική ομολογία, ο Μάρκος Βαμβακάρης που αφηγείται τη ζωή του. Η ζωή του μεγάλου ρεμπέτη, του βασανισμένου ποιητή, συνθέτη, μπουζουξή και τραγουδιστή, που με το έργο του καθόρισε την πορεία του αστικού λαϊκού τραγουδιού, συμπυκνώνεται μέσα στην εξομολόγηση - συνέντευξη που έδωσε το 1969, τρία χρόνια πριν τον θάνατό του. Όπως λέει ο ίδιος «Παίρνω το θάρρος να εκθέσω τα αμαρτήματά μου στον κόσμο. Σ' έναν κόσμο που εγώ του τραγούδησα τις χαρές του, τις λύπες του, τα πλούτη του, τη φτώχεια του, την ορφάνια του, την ξενιτιά του. Αυτός ο κόσμος θέλω να γίνει ο εξομολόγος μου». Σκηνοθεσία / ερμηνεία: Θανάσης Παπαγεωργίου, σκηνογράφος - ενδυματολόγος: Λέα Κούση. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, πατεία Ηρώων, Λεμεσός. Τετάρτη 2 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες 77 77 77 45**

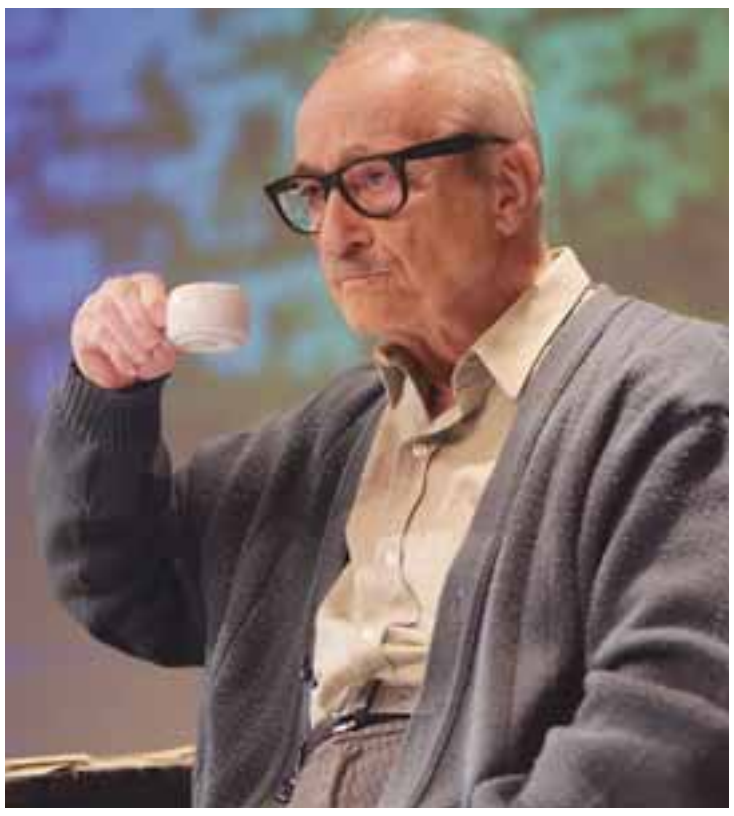

ΘΕΑΤΡΟ

«Ιούλιος Καίσαρ. Σπαράγματα»

Ο κορυφαίος Ιταλός δημιουργός Romeo Castellucci έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο, στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ «Κύπρια» 2019. Η περφόρμανς-δραματική παρέμβαση «Ιούλιος Καίσαρ. Σπαράγματα» παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στη Μπολόνια το Μάρτιο του 2014 ως μέρος του τιμητικού αφιερώματος στον σκηνοθέτη με τίτλο, «Και η Αλεπού είπε στον Κόρακα: Μάθημα Γενικής Γλωσσολογίας». Αποτελεί συμπύκνωμα της εμβληματικής παράστασης Ιούλιος Καίσαρ, η οποία ανέβηκε το 1997 και αποτέλεσε μία από τις πιο ρηξικέλευθες και ανατρεπτικές δημιουργίες της Socetas Raffaello Sanzio. Στα Σπαράγματα ενώπιον των θεατών παρουσιάζονται, η μία μετά την άλλη, τρεις ιστορικές μορφές του θεάτρου και της πολιτικής: ο μυστηριώδης κύριος ...φσκι που παραπέμπει στον πατέρα της δραματικής τέχνης Κονσταντίν Στανισλάφσκι, ο σιωπηλός και γερασμένος Ιούλιος Καίσαρ και ο δεινός ρήτορας Μάρκος Αντώνιος, ο οποίος ενσαρκώνεται από έναν ηθοποιό με τραχειοτομή. Με τη βοήθεια της τεχνολογίας οι θεατές θα καταδυθούν στο σάρκινο εσωτερικό του ηθοποιού για να ανακαλύψουν τον μηχανισμό παραγωγής της φωνής και των λέξεων. Ιούλιος Καίσαρας: Gianni Plazzi, Μάρκος Αντώνιος Nicola. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Παλιάς Ηλεκτρικής, Λευκωσία. Παραστάσεις 1, 2 και 3 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ.
Πληροφορίες τηλέφωνο 70002212, www.kypria.org.cy

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

«Ιστορίες της Κύπρου»

Ο Παγκύπριος Συνδέσμου Αποφοίτων Πανεπιστημίων Αυστραλίας σε συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ και το Πανεπιστήμιο Κύπρου παρουσιάζουν το βιβλίο «Ιστορίες της Κύπρου: Αφιέρωμα σε μια αλλοτινή εποχή» το οποίο γράφτηκε και κυκλοφόρησε στη Μελβούρνη από τον κυπριακής καταγωγής Κωνσταντίνο Εμμανουήλ. Το βιβλίο περιέχει τις ζωντανές αναμνήσεις και ιστορίες περισσοτέρων από 40 ηλικιωμένων Κυπρίων που γεννήθηκαν και ζούσαν στην Κύπρο κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Η παρουσίαση του βιβλίου θα γίνει από τον κ. Χάρη Ψάλτη, Επίκουρο Καθηγητή Κοινωνικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ο κ. Ψάλτης θα επικεντρωθεί σε θέματα Κυπριακής διασποράς. 2 Οκτωβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Β108, Κτίριο Αναστάσιος Λεβέντης, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Το «Δειν» από το ΘΕΠΑΚ

Μια ξεχωριστή εκδήλωση αφιερωμένη στο ερωτικό βλέμμα όπως έχει αποτυπωθεί στην κυπριακή ποίηση από τις «Ρίμες Αγάπης» του 16ου αιώνα μέχρι το «Δόσμου ορισμόν» του 20ού αιώνα. Στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης ο Μιχάλης Πιερής παρουσιάζει συνοπτικά τα «Κυπριακά Ερωτικά» ή «Ρίμες Αγάπης» που γράφτηκαν στην κυπριακή διάλεκτο του 16ου αιώνα, εστιάζοντας στη δεσπόζουσα και δυναμική παρουσία του μοτίβου του βλέμματος το οποίο ξεκινά από τα δημοτικά τραγούδια του μεσαίωνα και μέσω του Ανώνυμου ποιητή του 16ου αιώνα φτάνει έως την ποίηση του Βασίλη Μιχαηλίδη, του Δημήτρη Λιπέρτη, του Κώστα Μόντη, του Μιχάλη Πασιαρδή, και αρκετών ποιητάρηδων της Κύπρου. Παρασκευή 4 Οκτώβριου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531 - 22894532, culture@ucy.ac.cy.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Fast Paced Collectives»

Η γκαλερί eins παρουσιάζει με χαρά την πρώτη ατομική έκθεση στην Κύπρο του Στέλιου Καραμανώλη με τίτλο Fast Paced Collectives. «Πού να διαβείς αυτά τα βουνά. Όγκοι τόσο μεγάλοι που έχει ξεχαστεί το βάθος τους. Το βλέμμα πάντα στραμμένο στις κορυφές τους. Πάντα εκεί που σταματάνε. Σαν εικόνα απόλυτη και τέλεια κράτα το βάθος της σαν μυστικό. Και εκεί γελιέται το μάτι και νομίζει ότι κατέχει το όλο τους. Πάει κ παραπέρα, νομίζει ότι τις έχει διαβεί κιόλας. Μέσα απ τα πνευμόνια μετριέται το ύψος τους. Και πνευμόνια μετρούν με ανάσες τους χρόνους τους. Μέσα σ αυτούς του χρόνους χωνεύονται και εμφανίζουν μπόι και κορμοστασιά. Τα χρώματα διαλέγουν το πώς θα εμφανιστούν στον χώρο τους, και τα χρώματα, χρόνοι είναι και αυτά και μαζί πνοές. Και τότε είναι που εμφανίζονται και πασχίζουν να μας κοιτάξουν κατευθείαν μέσα στα μάτια. Και θα κοιτάζουν μόνο στα μάτια. Γιατί αυτό Έτσι έχει οριστεί απ την αρχή. Αυτό είναι το μόνο που τους ενδιαφέρει.[...]». Εγκαίνια 30 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:30 μ.μ.. Διάρκεια έως 1 Νοεμβρίου. Eins Gallery, Θέμιδος 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες www.einsgallery.com**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ενοικιάζονται φίλοι και λοιποί συγγενείς

Το «χρήμα δεν φέρνει την ευτυχία», μπορεί όμως να κατασκευάσει μια επιθυμητή πραγματικότητα. Η φράση αυτή, που ηχεί σαν «διαφημιστικό» για την προώθηση προϊόντος, συνοψίζει και τη φιλοσοφία της εταιρείας «Οικογενειακή Ευτυχία Α.Ε.» («Family Romance»). Ο τίτλος της εταιρείας είναι και ο τίτλος της τελευταίας ταινίας του Βέρνερ Χέρτζογκ, που προβλήθηκε πρόσφατα στο Διεθνές Φεστιβάλ «Νύχτες Πρεμιέρας». Ο ακαταπόνητος 77χρονος Γερμανός σκηνοθέτης κινήθηκε μεταξύ μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ, για να καταγράψει, με την απόσταση ψύχραιμου παρατηρητή, ένα γεγονός μεταμορφωτικό και δύσκολο για τις σημερινές κοινωνίες. Στο Τόκιο εδρεύει η «Family Romance» που σκοπό έχει να αναπληρώνει κενά ζωής για τους πελάτες της. Εδώ και μια 10ετία περίπου, 800 ηθοποιοί, όλων των ηλικιών, αναλαμβάνουν τον ρόλο του υποκατάστατου για οποιαδήποτε, σχεδόν, πιθανή συνθήκη. Από ενοικίαση οικογενειακών μελών που δεν υπάρχουν ή απεβίωσαν (μπαμπάς, μαμά, παιδιά κ.ο.κ.) έως φίλους, followers, κοινό, την αναβίωση μιας σημαντικής μέρας για τη ζωή του πελάτη που θέλει να ξανανιώσει ευφορικά συναισθήματα κ.ο.κ.

Στην αρχή, τίποτα δεν είναι εύκολο. Μπόλικη αμηχανία που υποχωρεί σιγά σιγά, μιας και ο αιτών βοήθεια έχει ανάγκη την αυτάπατη. Στην πρώτη σκηνή, στο γεμάτο από ανθισμένες κερασιές πάρκο Γιογιόγκι, η 12χρονη Μαχίρο Τανιμότο θα συναντήσει τον «νοικιασμένο» μπαμπά της για πρώτη φορά. «Μου μοιάζεις», θα της πει. Η Μαχίρο ούτε του μιλάει ούτε τον κοιτάζει... Καθώς, όμως, οι μέρες περνούν τον εμπιστεύεται, του εξομολογείται μυστικά, πάνε βαρκάδα, βγάζουν σέλφι... Κάθε τόσο ο ηθοποιός-πατέρας ενημερώνει την ευκατάστατη μητέρα (μονογονεϊκή οικογένεια). Της δίνει πληροφορίες για την κόρη της, περιγράφει τις αντιδράσεις της, ρωτάει όσο περισσότερα μπορεί για τον άντρα που υποδύεται: πώς ντυνόταν, τι προτιμήσεις είχε, αν είχε κάποιο τικ... Ομως δεν θέλει –ή δεν επιτρέπεται– να είναι καρικατούρα του. Πρέπει να θυμίζει τον μπαμπά αλλά και να μη του μοιάζει. Βασική αρχή της εταιρείας: «δεν επιτρέπεται να αγαπάμε ούτε να μας αγαπούν».

Μια άλλη κυρία, που έχει κερδίσει με λαχνό 20 εκατ. γιεν, αναζητάει εκείνο το συναίσθημα έκπληξης και ευτυχίας, την ημέρα που της χτύπησαν την πόρτα για να της ανακοινώσουν το γεγονός. Είχε αισθανθεί «μοναδική», θέλει για ακόμα μία φορά να βρεθεί, σκηνοθετημένα έστω, στην ίδια συνθήκη. Μία νέα γυναίκα ονειρεύεται να γίνει σταρ στα social media, αναρτώντας βιντεάκια με φωτογράφους να την κυνηγούν και τον κόσμο να μαζεύεται γύρω της. Η χλωρίδα των ανθρώπινων επιθυμιών παραμένει ανεξερεύνητη.

Ο Χέρτζογκ κινηματογραφεί με σενάριο, αλλά τα περιστατικά στα οποία βασίζεται η ταινία είναι πραγματικά. Δεν φαίνεται όμως να τον αφορά το αξιοπερίεργο της παροχής υπηρεσιών. Ποια είναι τα όρια των ανθρωπίνων σχέσεων αλλά και η αντοχή της αυταπάτης; Οταν η μικρή Μαχίρο ζητάει από τον «μπαμπά» της να μένει μαζί του τα Σαββατοκύριακα και η μητέρα της του προτείνει να έρθει στο σπίτι της, να παντρευτούν (;) και να συνυπάρχουν ως οικογένεια στην πολυτελή κατοικία, εκείνος απαντά ότι ήρθε η ώρα «να πεθάνει». «Αυτή τη φορά θα πρέπει να αγοράσετε ένα θάνατο», λέει στη μητέρα.

Πόσο ανθεκτική είναι η «κατασκευή» της πραγματικότητας; Η εμπλοκή εμφανίζεται αργά ή γρήγορα, γιατί το συναίσθημα, παρά τον αυστηρό επαγγελματισμό, δεν αδρανοποιείται. Τιθασεύεται, υπακούει σε κανόνες, αλλά δεν νεκρώνεται. Ο πρωταγωνιστής, κάποια στιγμή, θα βρεθεί σε ένα ξενοδοχείο στο οποίο οι υπάλληλοι στην υποδοχή είναι ρομπότ. Στα διακοσμητικά στοιχεία του περιβάλλοντος και ένα ενυδρείο με ψαράκι-ρομπότ. Ο φακός αφιερώνει χρόνο στην κίνησή του μέσα στο νερό, στις μηχανικές ραφές του σώματός του, στο εφιαλτικό και θαυμαστό της ύπαρξής του. Μιμείται το ψάρι, οι προδιαγραφές έχουν τηρηθεί με επιστημονική ακρίβεια αλλά δεν «είναι» ψάρι. Πόσο συμφιλιώνεται το βλέμμα με το ανοίκειο; Η εικόνα, που δεν ψεύδεται, δηλώνει ότι όσο περισσότερο παρατηρείς τόσο πιο απωθητικό μοιάζει.

Η α λα καρτ ανθρώπινη αλληλεπίδραση εξελίσσεται σε μια νέα κανονικότητα; Για τον Χέρτζογκ η απάντηση βρίσκεται στα αδιέξοδα. Οσο υπάρχουν άνθρωποι θα υπάρχουν και αδιέξοδα χωρίς, υποχρεωτικές, λύσεις. Κι αυτό, όσο ακούγεται απαισιόδοξο άλλο τόσο είναι και σωτήριο.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τέσσερα πολιτιστικά παραδείγματα

Με εκείνο το θέμα της Βιβλιοθήκης τι κάνουμε; Καλά είμαστε και το αυτό επιθυμούμε και για εσάς. Ναι, εντάξει, καλά είμαστε, αλλά θέλουμε να κάνουμε κάτι ή θα το στείλουμε και αυτό στις ελληνικές καλένδες; Κάτι θα γίνει, μπορεί σήμερα, μπορεί αύριο, ίσως κάποια στιγμή στο μέλλον, άλλωστε τι χρείαν έχομεν από βιβλιοθήκας; Σωστό κι αυτό θα μου πείτε, τι να τις κάνουμε τις βιβλιοθήκες, να πάνε ποιοι; Βέβαια, για να μην παρεξηγηθώ βιβλιοθήκες έχουμε στην πόλη, και μάλιστα τη μία την έφτιαξε ο Ζαν Νουβέλ. Θυμάστε πόσο υπερήφανοι ήμασταν όλοι; Κοτζαμάν αρχιτέκτων έφτιαξε βιβλιοθήκη στην Κύπρο, και τρέχαμε όλοι να επισκεφθούμε τον ναό της γνώσης. Ε, πάει πέρασε κι αυτό και ευτυχώς για να είμαι ειλικρινής, γιατί δεν αργούμε να κάνουμε μόδα το #libraringout και τα τοιαύτα.

Όπως και να 'χει, Κυπριακή Βιβλιοθήκη για την ώρα δεν έχουμε, αντάξια της ιστορίας μας, του πολιτισμού μας κτλ. κτλ. τα έχουμε ξαναγράψει. Και τι κάνουμε γι' αυτό; Μα, φυσικά, τίποτα! ή τουλάχιστον κάτι που να φαίνεται. Μακάρι να γίνονται πραγματάκια και εγώ να είμαι εκτός του νυμφώνα και να μην το έχω πάρει είδηση. Αλλά δεν θα έπρεπε ρε παιδί μου να είχε γίνει κάτι; Α, τώρα που το θυμήθηκα με εκείνο το Κυπριακό Μουσείο τι κάνουμε; Πόσο είχαμε χαρεί με τις μακέτες και την παρουσίαση... Θυμάστε; Μα τι ωραία που ήταν, έγιναν παρουσιάσεις, πάρθηκαν αποφάσεις στο Υπουργικό Συμβούλιο, βρέθηκαν χρήματα, έγιναν βήματα, αλλά ένα μόνο πρόβλημα υπάρχει... έχει περάσει κάμποσος καιρός και δεν έχει μαθευτεί ότι κινείται κάτι. Να πούνε, ξέρετε σε λίγο αρχίζουν οι εργασίες και σε μερικά χρόνια τα χιλιάδες αντικείμενα που έχουμε θα τα δείτε σε ένα νέο αρχαιολογικό μουσείο που θα τρίβετε τα μάτια σας και θα αρχίσουμε να διεκδικούμε και τις αρχαιότητές μας και να τις εκθέτουμε στους νέους χώρους του. Ωραία ιδέα, έτσι;

Όπως και να 'χει νέο Αρχαιολογικό Μουσείο δεν έχουμε αντάξιο της ιστορίας μας, του πολιτισμού μας κτλ. κτλ. τα έχουμε ξαναγράψει μην τα επαναλαμβάνουμε και γίνουμε τίποτα γραφικοί. Και τι γίνεται γύρω από αυτό το ζήτημα; Τίποτα... τηρείται σιγή ιχθύος... λέτε να συμβαίνει τίποτε σάπιο στο Βασίλειο... των διαδικασιών; Δεν ξέρω, αλλά δεν θα έπρεπε να είχε κινηθεί κάπως το πράγμα; Και τώρα που τα λέμε... με την Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης τι κάνουμε; Καλά είμαστε. Θυμάστε που εγκαινιάστηκε με την έκθεση για τον Χριστόφορο Σάββα; Πόσο χαρήκαμε για τα εγκαίνιά της, πόσο ωραία ήταν; Και για να είμαι ειλικρινής ήταν πολύ ωραία έκθεση, αλλά τελείωσε αυτή η έκθεση τον Μάρτιο, τώρα τι γίνεται; Υπάρχει κάποιος σχεδιασμός για κάτι άλλο; Μήπως θα έπρεπε να εκτεθούν τα έργα που επεστράφησαν από τα Κατεχόμενα εκεί; Και να κάνουμε και ένα κάλεσμα στην τ/κ πλευρά να στείλει μερικά έργα ανάλογων Τ/κ καλλιτεχνών και να αφήσουμε την τέχνη να συνομιλήσει; Καλά, αν δεν το θέλουμε αυτό δεν θα ήταν ωραίο να πάνε εκεί τα έργα και να ζήσει πάλι ωραίες στιγμές η Πινακοθήκη μας;

Με το νέο Δημοτικό Θέατρο τι κάνουμε; Εδώ, όμως, τα πάμε περίφημα και μιλάω σοβαρά. Και έτσι θέλω να κλείσω, με κάτι θετικό. Ανακαινίστηκε, το κάναμε κούκλα και άρχισε να φιλοξενεί παραστάσεις (και εκεί να περιοριστεί παρακαλώ, σας ευχαριστώ). Πας στο θέατρο και το χαίρεσαι, ωραίο, φωτεινό αίθριο, αναπαυτικά καθίσματα, ωραία ατμόσφαιρα με λίγα λόγια και λες γιατί δεν μπορούσε να γίνεται πάντα έτσι; Είμαι βέβαιος ότι και τώρα με το εξαιρετικό Διεθνές Φεστιβάλ Λευκωσίας θα αναδειχθεί στο μέγιστο η πολιτιστική αξία του θεάτρου και ο Δήμος Λευκωσίας θα πρέπει να κάνει τα αδύνατα δυνατά να μη μένει ποτέ η σκηνή του άδεια, με παραγωγές αξιώσεων. Διότι δεν αργεί να ευτελιστεί ο χώρος, βλέπε Κούριο... Σκεφτείτε να ανταγωνίζονται στις παραγωγές ΘΟΚ και Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας και εσύ να μην ξέρεις πού να πας...

Πρόκειται για ένα από τα ωραιότερα ταξίδια μου

Ο ηθοποιός Θανάσης Παπαγεωργίου μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του στην παράσταση «Εγώ, ο Μάρκος Βαμβακάρης»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η θεατρική παράσταση «Εγώ, ο Μάρκος Βαμβακάρης» από το Θεάτρο Στοά, που συνεχίζεται για τρίτη χρονιά στην Ελλάδα, έρχεται στην Κύπρο, για μία μόνο παράσταση, στο Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό. Πρόκειται για έργο της Νάνσης Τουμπακάρη και βασίζεται στην αυτοβιογραφία του Μάρκου Βαμβακάρη, του πατριάρχη του ρεμπέτικου τραγουδιού. Η σκηνοθεσία και ερμηνεία του μονολόγου είναι του Θανάση Παπαγεωργίου, ο οποίος μίλησε στην «Κ» για τον ρόλο του.

–Κύριε Παπαγεωργίου, ποιο ήταν το πρώτο πράγμα που σκεφτήκατε, όταν διαβάσατε την πρώτη ατάκα του κειμένου;

–Ότι έχω να κάνω με μια γλώσσα σπάνια και δύσκολη που μιλιέται από ένα άνθρωπο το ίδιο σπάνιο και δύσκολο.

–Μέσα από την ιστορία του Βαμβακάρη, τον οποίο υποδύεστε, φαίνεται παράλληλα και η Ελλάδα τα χρόνια που έζησε;

–Κυρίως αυτό. Τα χρόνια του Μάρκου (1905-1972) είναι χρόνια, που στην Ελλάδα συνέβησαν σκληρά και επώδυνα γεγονότα. Ίσως η πιο δύσκολη φάση της σύγχρονης ιστορίας της χώρας, όπου έγιναν δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η Μικρασιατική Καταστροφή και το κύμα των προσφύγων της Σμύρνης, δύο δικτατορίες, η Κατοχή των Γερμανών, ο Εμφύλιος… Δεν έμεινε και τίποτα κακό που να μη συνέβη μέσα σ' αυτά τα 70 χρόνια.

–Πείτε μας για τις συναντήσεις με τον Βαμβακάρη. Τις χρησιμοποιήσατε υποκριτικά;

–Όχι δεν μπορώ να το πω. Η πρώτη γνωριμία άλλωστε έγινε όταν εγώ ήμουν δέκα χρονών και δεν μπορώ να θυμάμαι παρά θολές εικόνες αγνώστων προσώπων. Η δεύτερη μου άφησε την αίσθηση ενός κουρασμένου και πρόωρα γερασμένου ανθρώπου, καλοσυνάτου και ευπροσήγορου. Ίσως αυτά τα δύο τελευταία να με καθόρισαν για την εποχή εκείνη του Μάρκου και να μου «πρότειναν» μια πρώτη εικόνα, αφού αυτά που αφηγείται στο έργο, τα αφηγείται όταν ήταν σ' αυτή την ηλικία. Εκείνη την εποχή ήταν που έδινε τις συνεντεύξεις του στην Κάϊλ.

«Προσπάθησα να είμαι ειλικρινής και έντιμος με την Τέχνη μου. Δεν ξέρω τι κατάφερα, αλλά έχω τη συνείδησή μου ήσυχη ότι εργάστηκα σαν τίμιος εργάτης για τα συμφέροντά της.»

–Χρησιμοποιήσατε κάποιο θεατρικό τέχνασμα για να ενσαρκώσετε τον Βαμβακάρη;

–Όχι. Αποφεύγω έτσι κι αλλιώς τα σκηνικά τεχνάσματα. Ή γίνεσαι ή δεν γίνεσαι, όταν είναι να ενσαρκώσεις έναν ήρωα τόσο κοντινό και τόσο γνωστό. Αλλιώς η καρικατούρα καιροφυλακτεί, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

–Τι σας δυσκόλεψε σε αυτή τη δουλειά;

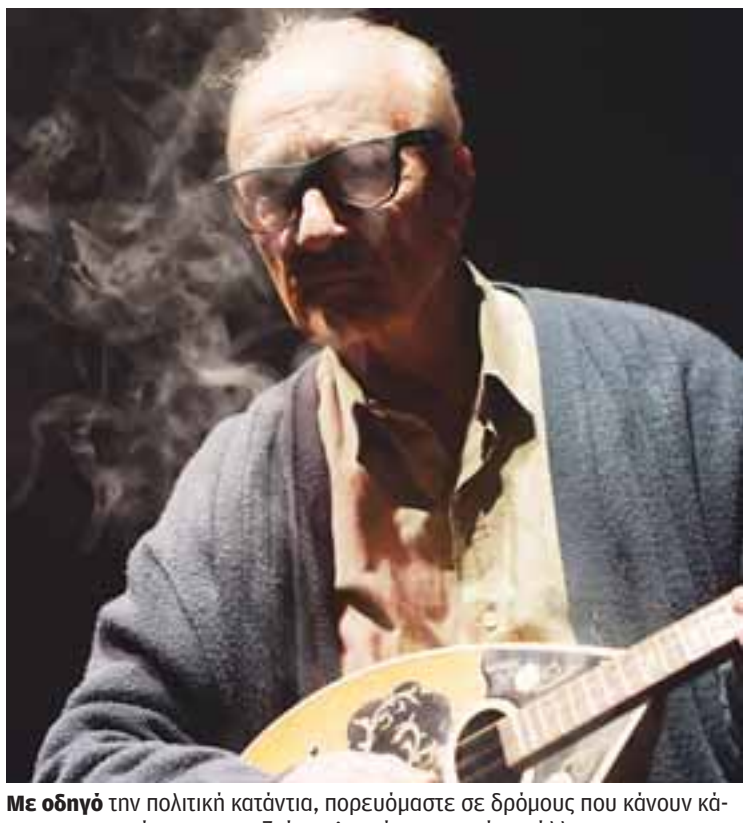

Με οδηγό την πολιτική κατάντια, πορευόμαστε σε δρόμους που κάνουν κάποιους να ντρέπονται που ζούνε σ' αυτή την εποχή και άλλους να προσπαθούν να την κάνουν χειρότερη, χωρίς «ηθικά» εμπόδια και άλλες «αηδίες», λέει ο Θανάσης Παπαγεωργίου.

–Κατ' αρχάς η γλώσσα του Βαμβακάρη, όπως είπα και στην αρχή και φυσικά η ευθύνη να κατανοήσεις το «γιατί» όλης αυτής της ζωής. Ο Μάρκος είναι τελείως αντιφατικός χαρακτήρας. Απαιτεί να του ανήκει η γυναίκα ολοκληρωτικά, ενώ κρατάει για τον εαυτό του όλο το δικαίωμα να την προδίνει συνεχώς και φανερά. Και όταν εκείνη τον πουλάει για κάποιον άλλον, ίσως και σε ανταπόδοση όλων αυτών που της έχει κάνει, τότε θα πει «σκύλα, μ' έκανες και λιώνω…»! Μιλάμε για μια κατηγορία ανθρώπων που οι πολλές γυναίκες, τα ποτά και τα τσιγάρα, οι καβγάδες και τα μαχαιρώματα, η αλητεία και ο απόλυτος φαλλοκρατισμός, καθορίζουν τον ανδρισμό, το «αντριλίκι».

–Τι σας έμεινε από τη συνάντηση με τον Μάρκο Βαμβακάρη επί σκηνής;

–Θα έλεγα ένα από τα ωραιότερα ταξίδια μου πάνω στη σκηνή. Νομίζω ότι κάναμε μια πολύ καλή παρέα και θα 'θελα πολύ να μπορούσα να ξέρω αν κι εκείνος πέρασε καλά.

–Ακούγατε ρεμπέτικο; Σας άρεσε; Αντίστοιχο ήχο σήμερα βρίσκουμε;

–Άκουγα πολύ από μικρό παιδί γιατί ήταν τα ακούσματα του σπιτιού, μαζί με κάποια παλιά Κωνσταντινουπολίτικα τραγουδάκια, μιας περασμένης εποχής συν τα εποχικά σουξέ. Σήμερα ο κόσμος έχει άλλα ακούσματα, αλλά έτσι γίνεται σε όλες τις εποχές, σε όλους τους λαούς. Δεν ξέρω αν αυτό μπορεί να αντιστοιχιστεί. Το ρεμπέτικο δεν ήταν μόνο γέννημα μιας εποχής, αλλά και έκφραση συγκεκριμένης κοινωνικής τάξης, που πιστεύω ότι η αντίστοιχη σήμερα πάλι ρεμπέτικο ακούει ή, οπωσδήποτε, λαϊκό. Και όπως και να το κάνουμε αυτό το τραγούδι δεν μπορεί να εξαφανιστεί από τις προτιμήσεις του λαού.

–Ποιος είναι ο στόχος αυτής της παράστασης. Φαντάζομαι δεν είναι μόνο η

γνωριμία με τον καλλιτέχνη;

–Στόχος ήτανε η ιστορία του Μάρκου, αυτού του καλλιτέχνη, του ποιητή, του μουσικού. Αλλά όταν μιλάς για τη ζωή κάποιου, αυτόματα εισχωρείς και σε κοινωνικά και πολιτικά επίπεδα, αφού αυτά είναι εκείνα που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την πορεία μας.

–Τι μάθατε από την παράσταση αυτή;

–Σαν καλλιτέχνης πολλά, όπως συμβαίνει πάντα. Σαν άνθρωπος, ότι η αλήθεια κρύβεται μέσα στις ψυχές των βασανισμένων και των απόκληρων.

–Έχετε πει σε συνέντευξή σας ότι στην Τέχνη την κρίση τη μετράμε με πνευματική κατάντια και όχι με οικονομικά προβλήματα. Σήμερα βιώνουμε πνευματική κατάντια;

–Χειρότερη δεν γίνεται! Με οδηγό την πολιτική κατάντια, πορευόμαστε σε δρόμους που κάνουν κάποιους να ντρέπονται που ζούνε σ' αυτή την εποχή και άλλους να προσπαθούν να την κάνουν χειρότερη, χωρίς «ηθικά» εμπόδια και άλλες «αηδίες», για να μπορέσουν να επιβάλλουν κάποιους νόμους ζούγκλας. Φαίνεται ότι ο άνθρωπος έχει αποφασίσει να καταστρέψει ό,τι έχει κερδηθεί με το Πνεύμα και τον Πολιτισμό και να γυρίσει σε καταστάσεις αγρίων ζώων. Ανεπαίσθητο παράδειγμα: Η αρχή έχει γίνει στις κερκίδες των ποδοσφαιρικών γηπέδων, όπου κανείς δεν διαμαρτυρήθηκε ποτέ γιατί τον έχουν βάλει μέσα σ' ένα κλουβί συρματοπλεγμένο. Προφανώς του αρέσει, γιατί έτσι αποκτά το δικαίωμα, όταν βγει από εκεί, να φερθεί σαν ένα άγριο ζώο. Και αυτό κάνει.

–Τι θέατρο κάνετε όλα αυτά τα χρόνια, κ. Παπαγεωργίου;

–Προσπάθησα να είμαι ειλικρινής και έντιμος με την Τέχνη μου. Δεν ξέρω τι κατάφερα, αλλά έχω τη συνείδησή μου ήσυχη ότι εργάστηκα σαν τίμιος εργάτης για τα συμφέροντά της. Αν και αυτά που σου δίνει η Τέχνη δεν ξεπληρώνονται με καμία εργασία. Πάντα θα της χρωστάμε εμείς, ποτέ δεν θα μας χρωστάει εκείνη.

Φεστιβάλ Σαρδάμ σημαίνει ρίσκο και καινοτομία

Η Μαρία Α. Ιωάννου, από την ομάδα aRttitude, μιλάει στην «Κ» για τις πολλές εκδηλώσεις και τη λογοτεχνική περφόρμανς

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ως υβριδικό φεστιβάλ, το Σαρδάμ μεταλλάσσεται και εξελίσσεται συνεχώς, μαζί του κι εμείς», λέει η Μαρία Ιωάννου (πάνω δεξιά).

Για έβδομη χρονιά, από τις 4 έως τις 6 Οκτωβρίου, το διεθνές διεπιστημονικό φεστιβάλ λογοτεχνίας «Σαρδάμ» προγραμματίζει πολλές και ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις, με τις οποίες θέλει να ενθαρρύνει τον συνδυασμό του λόγου και της λογοτεχνίας με άλλες τέχνες και μέσα έκφρασης (θέατρο, τεχνολογία, ηχητική ποίηση, οπτική ποίηση, ήχο/μουσική, εικαστικές τέχνες, κ.λπ.). Οι εκδηλώσεις του θα πραγματοποιηθούν σε Λευκωσία και Λεμεσό και για το φεστιβάλ μίλησε στην «Κ» η Μαρία Ιωάννου από την ομάδα aRttitude (συνδιοργανώτρια με την Εύη Παναγιώτου), η οποία λέει ότι το Σαρδάμ δεν διακοσμεί τη λογοτεχνία ώστε να την κάνει πιο προσιτή ή ελκυστική. Οι συνεργασίες που προκύπτουν δεν είναι επιδερμικές, πρωταγωνιστές πια δεν είναι μόνο οι λέξεις, αλλά ολόκληρη η σύνθεση. Όσο για την καλή λογοτεχνία σημειώνει ότι αυτή δεν είναι στατική, δεν είναι παθητική, είναι σε διαρκή κίνηση, δεν είναι παραμύθι με αρχή, μέση και τέλος, είναι τρωτή όπως κι εμείς.

–Κάνουμε Σαρδάμ και φέτος, άρα όλα τα λάθη επιτρέπονται! Τι είναι το Σαρδάμ, όμως;

–Το Σαρδάμ είναι ένα διεθνές διεπιστημονικό φεστιβάλ λογοτεχνίας που ενθαρρύνει τον συνδυασμό του λόγου και της λογοτεχνίας με άλλες τέχνες και μέσα έκφρασης (θέατρο, τεχνολογία, ηχητική ποίηση, οπτική ποίηση, ήχο/μουσική, εικαστικές τέχνες, κοκ). Συγγραφείς-περφόρμερ από την Κύπρο και το εξωτερικό παρουσιάζουν κείμενά τους μέσα από λογοτεχνικές περφόρμανς, εργαστήρια και παράλληλες εκδηλώσεις. Κάποιες φορές, στην περίπτωση των ηχητικών ποιητών (sound poets) τα κείμενα αυτά δεν είναι κείμενα με την παραδοσιακή έννοια, αλλά ένας συνδυασμός από ήχους και λέξεις. Guest of Honour του φετινού Σαρδάμ, για παράδειγμα, είναι ο Ιάπωνας ηχητικός ποιητής Tomomi Adachi, ο οποίος τιμήθηκε πρόσφατα με το σημαντικό βραβείο Ars Electronica για το αυτοσχεδιαστικό του στιλ στη χρήση των λέξεων, του ήχου και της τεχνολογίας. Σαρδάμ χωρίς πειραματισμό, ρίσκο και καινοτομία δεν μπορεί να υπάρξει. Και ως υβριδικό φεστιβάλ, το Σαρδάμ μεταλλάσσεται και εξελίσσεται συνεχώς, μαζί του κι εμείς.

–Θα ήθελα να σταθούμε λίγο στη λογοτεχνική περφόρμανς, τι ακριβώς είναι;

–Η λογοτεχνική περφόρμανς τόσο ως είδος όσο και ως όρος βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη και δεν παύει να είναι μια προσπάθεια να χαρακτηρίσει κανείς την ενδιάμεση, ρευστή ταυτότητά της. Στην παρούσα φάση, και με βάση όσα παρακολουθώ στο Σαρδάμ και σε παρόμοια φεστιβάλ στο εξωτερικό, θα έλεγα ότι είναι το είδος της περφόρμανς που συνδυάζει τον λόγο και τη λογοτεχνία με άλλα μέσα έκφρασης, παρουσιάζοντας, εν τέλει, ένα ενιαίο δρώμενο, μια εγκατάσταση, μια διαδραστική ανάγνωση/αφήγηση, μια καινοτόμα λογοτεχνική πρόταση σε εξέλιξη, έναν ποιητή/συγγραφέα περφόρμερ κοκ. Ο Tom Bresemann, ποιητής-περφόρμερ που συμμετείχε στο περσινό Σαρδάμ και συνιδρυτής του οργανισμού Lettretage στο Βερολίνο, ανέφερε ότι το Σαρδάμ τον έκανε να πιστέψει και πάλι στην ποίηση, μέσα από ένα τριήμερο γεμάτο ασυνήθιστες δράσεις, παλμό και δημιουργικότητα. Η λογοτεχνική περφόρμανς έχει αυτή την αμεσότητα, δίνει την ευκαιρία σε κοινό και συμμετέχοντες να γνωριστούν, να συζητήσουν, να δοκιμάσουν τα όριά τους όχι μόνο εντός αλλά και εκτός βιβλίου.

> *«Στο Σαρδάμ ο ίδιος ο δημιουργός του κειμένου είναι και ο περφόρμερ, είτε χρησιμοποιώντα το σώμα και τη φωνή του είτε σε συνεργασία με άλλους καλλιτέχνες πάνω στη σκηνή».*

–Η αφήγηση ή η θεατρική δράση δεν είναι μια άλλη μορφή της λογοτεχνικής δραστηριότητας;

–Στο Σαρδάμ ο ίδιος ο δημιουργός του κειμένου είναι και ο περφόρμερ, είτε χρησιμοποιώντας το σώμα και τη φωνή του είτε σε συνεργασία με άλλους καλλιτέχνες πάνω στη σκηνή. Ο Κύπριος ποιητής Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, για παράδειγμα, συμμετέχει για δεύτερη χρονιά στο φεστιβάλ γιατί, σύμφωνα με τον ίδιο, το φεστιβάλ του δίνει την ευκαιρία να επιχειρήσει να δραματουργήσει και να δραματοποιήσει τα ποιήματά του. Μόνη εξαίρεση του φεστιβάλ αποτελεί η Ενότητα Σαρδάμ Στιγμή, κατά τη διάρκεια της οποίας ένας καλλιτέχνης παρουσιάζει το κείμενο ενός Κύπριου συγγραφέα χωρίς να είναι απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή του ίδιου του συγγραφέα. Φέτος, συγκεκριμένα, η σκηνοθέτιδα Μαρία Κυριάκου, σε συνεργασία με τον ηθοποιό Στέλιο Ανδρονίκου και τον ηχητικό σχεδιαστή Πάνο Μπαρτζή, παρουσιάζει τον συγγραφέα Σωφρόνη Σωφρονίου.

–Χρειάζονται οι λέξεις ήχο, χρώμα, κίνηση; Δεν τις αποδυναμώνει, δεν περιορίζει την προσωπική εικόνα του κάθε αναγνώστη;

–Πολύ καλή ερώτηση. Όμως οι λέξεις έχουν από μόνες τους ήχο, χρώμα, κίνηση. Είναι ήχος, χρώμα, κίνηση. Όπως λέει και η Lola Nieto από Ισπανία, μία από τις συμμετέχουσες του φετινού φεστιβάλ «μια λέξη μπορεί να έχει διαφορετικές ηχητικές ερμηνείες και αυτό ανοίγει ανεξάντλητα το νόημά της». Οι συγγραφείς-περφόρμερ που κατορθώνουν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα στοιχεία με οργανικό τρόπο, να συνδυάσουν, δηλαδή, αρμονικά τις λέξεις με τα μέσα που χρησιμοποιούν, είναι αυτοί που κερδίζουν τον θεατή κάθε χρόνο. Το Σαρδάμ δεν διακοσμεί τη λογοτεχνία ώστε να την κάνει πιο προσιτή ή ελκυστική. Οι συνεργασίες που προκύπτουν δεν είναι επιδερμικές, πρωταγωνιστές πια δεν είναι μόνο οι λέξεις, αλλά ολόκληρη η σύνθεση. Η προσωπική εικόνα του κάθε θεατή-αναγνώστη παραμένει, όλα είναι ανοικτά.

–Φέτος είναι η 7η χρονιά, άρα κάτι καλό γίνεται. Τι νομίζεις ότι έχει επιτύχει το φεστιβάλ;

–Το Σαρδάμ κάθε χρόνο προτείνει μια πολυδιάστατη εμπειρία, έναν διαφορετικό τρόπο θέασης του λόγου και της λογοτεχνίας. Το κοινό έχει την ευκαιρία να γνωρίσει σημαντικούς συγγραφείς-περφόρμερ και να έρθει σε επαφή με νέες τάσεις είτε στη λογοτεχνία είτε στη λογοτεχνική περφόρμανς. Αυτό δεν επηρεάζει μόνο τον τρόπο που κάποιος σκέφτεται ή επεξεργάζεται μια εμπειρία, αλλά και τον τρόπο που γράφει, διαβάζει ή δημιουργεί. Οι συγγραφείς που συμμετέχουν επιστρέφουν διαφορετικοί στα κείμενά τους, ενώ όλο και περισσότεροι συγγραφείς/καλλιτέχνες αρχίζουν να συνδυάσουν τη γραφή με άλλα μέσα έκφρασης. Το Σαρδάμ παρουσίασε για πρώτη φορά στην Κύπρο το poetry slamming και την ηχητική ποίηση (sound poetry), καθώς και πολύ γνωστούς συγγραφείς-περφόρμερ όπως την Katalin Ladik (Yoko Ono Prize 2016), τον Giovanni Fontana και άλλους. Για μένα η πιο σημαντική κατάκτηση του φεστιβάλ είναι η δημιουργία μιας δυναμικής κοινότητας, όχι μόνο εγχώριας. Το Σαρδάμ δεν είναι μόνο αυτές οι τρεις μέρες κάθε χρόνο, είναι ένα δίκτυο που μας φέρνει πιο κοντά, μια βάση στην οποία μπορούμε να επιστρέφουμε όποτε θέλουμε, ένας ελεύθερος χώρος έκφρασης και πειραματισμού.

–Υστερούμε σε φιλαναγνωσία στην Κύπρο;

–Το πρόβλημα για μένα δεν είναι το αν διαβάζουμε αλλά το τι διαβάζουμε. Πόσο ανοικτοί είμαστε τελικά στο να διαβάσουμε/κάνουμε κάτι διαφορετικό; Πόσο έτοιμοι να το κρίνουμε ή να το συζητήσουμε; Η καλή λογοτεχνία δεν είναι στατική, δεν είναι παθητική, είναι σε διαρκή κίνηση, δεν είναι παραμύθι με αρχή, μέση και τέλος, είναι τρωτή όπως κι εμείς. As σταματήσουμε να φοβόμαστε τη «συναρπαστική δυσφορία των λέξεων» όπως μου αρέσει να την αποκαλώ.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Ομαδική Βράδια Λογοτεχνικών Περφόρμανς

- Λεμεσός / Παρασκευή 04 Οκτωβρίου 2019 / ΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑ (Β΄Δημοτική Αγορά) / 8:00 μ.μ.
- Λευκωσία / Σάββατο 05 Οκτωβρίου 2019 / ARTOS FOUNDATION (Λεωφόρος Αγ. Ομολογητών 64) / 8:00 μ.μ.
- Είσοδος 5 ευρώ / Κρατήσεις - 99558358

Στις ομαδικές βραδιές λογοτεχνικών περφόρμανς συμμετέχουν οι πιο κάτω συγγραφείς-περφόρμερ και καλλιτέχνες:

- Guest Of Honour 2019 - Tomomi Adachi (Ιαπωνία)
- Sardam Residency 2019 - Mara Genschel (Γερμανία) & Dovydas Laurinaitis (Ηνωμένο Βασίλειο), Lola nieto (Ισπανία), Ana cavic (Σλοβενία), σε συνεργασία με τον σχεδιαστή ήχου Τύχωνα Μιχαηλίδη, Βάλια Τσιριγώτη & Χάρης Γαρουνιάτης (Ελλάδα), Μαριλένα Ζακχαίου (Κύπρος), σε συνεργασία με τον φωτογράφο Νικο Φιλιππου, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου (Κύπρος), σε συνεργασία με τη frame drummer Στάλω Χατζηπιερή.
- Σαρδάμ Στιγμή 2019 - Σωφρόνης Σωφρονίου (Κύπρος) μέσα από τη σκηνοθετική ματιά της Μαρίας Κυριάκου, σε συνεργασία με τον ηθοποιό Στέλιο Ανδρονίκου (ηχητική εγκατάσταση από τον Πάνο Μπαρτζή).

+3 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

- 05 Οκτωβρίου 2019 - ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ARTOS FOUNDATION (Λεωφόρος Αγ. Ομολογητών 64)
- 3:30 μ.μ. - 6:30 μ.μ. (ΚΥΠΡΟΣ/ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ) Alev Adil - Εργαστήρι Performance Writing

*Γλώσσα επικοινωνίας: αγγλική

- 06 Οκτωβρίου 2019 - ΛΕΜΕΣΟΣ - ΧΟΑΝΗ (Ελευθερίας 133)
- 11:00 μ.μ. - 3:00 μ.μ. (ΕΛΛΑΔΑ) Έλενα Μαρούτσου - Εργαστήρι δημιουργικής γραφής (Μύθος, Παραμύθι, Μικροδιηγήματα, Ιστορίες Μπονζάι)

*Γλώσσα επικοινωνίας: ελληνική

- 3:30 μ.μ. - 6:30 μ.μ. (ΕΛΛΑΔΑ) Γιάννης Αντάμης - Εργαστήρι δημιουργικής γραφής με θέμα τον ερωτισμό στη λογοτεχνία

*Γλώσσα επικοινωνίας: ελληνική

- Περιορισμένος αριθμός θέσεων / Δηλώσεις συμμετοχής – πληροφορίες 99558358 / Κόστος συμμετοχής: 20 ευρώ ανά εργαστήρι (το ένα εργαστήρι δωρεάν σε όσους επιθυμούν να παρακολουθήσουν τρία)
- Περιγραφές εργαστηρίων εδώ: https://sardamcy.wordpress.com/workshops/

+ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ
(είσοδος ελεύθερη)

- 06 Οκτωβρίου 2019 – ΛΕΜΕΣΟΣ – TAPPER BAR (Ελευθερίας 62)
- 7:00 μ.μ. – 8:00 μ.μ. (ΙΑΠΩΝΙΑ) Tomomi Adachi – Παρουσίαση/Demo: Sound Poetry, Technology and Live Electronics

*Γλώσσα επικοινωνίας: αγγλική

- Για ολόκληρο το πρόγραμμα: https://sardamcy.wordpress.com

Πίσω από το «μεγάλο φακέλωμα»

Η αυτοβιογραφία του Εντουαρντ Σνόουντεν εστιάζει στην ανθρώπινη, αλλά και στην ουσιαστική πτυχή της πολύκροτης υπόθεσης

EDWARD SNOWDEN
Το μεγάλο φακέλωμα
μτφρ.: Χρήστος Καψάλης
εκδ. Ψυχογιός, 2019, **σελ.** 376

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ***

«Είχα όσα είχα θελήσει στη ζωή μου –αγάπη, οικογένεια κι επιτυχία απείρως μεγαλύτερη απ' ό,τι μου άξιζε– και ζούσα σε έναν παράδεισο, ανάμεσα σε δένδρα κατάφορτα με καρπούς, κι από αυτούς μονάχα ένας μου ήταν απαγορευμένος. Το ευκολότερο πράγμα, κανονικά, θα ήταν να ακολουθήσω τους κανόνες». Με αυτό τον αφοπλιστικό τρόπο περιγράφει ο Εντουαρντ Σνόουντεν το ηθικό δίλημμα που αντιμετώπισε, όταν συνειδητοποίησε ότι ο δρόμος του πληροφοριοδότη δημόσιου συμφέροντος (whistleblower) θα ισοδυναμούσε με μια κατ' ουσίαν κατεστραμμένη ζωή. Στην αυτοβιογραφία του, που μόλις κυκλοφόρησε στη χώρα μας υπό τον τίτλο «Το μεγάλο φακέλωμα», ο Σνόουντεν περιγράφει γλαφυρά τη ζοφερή περιπέτειά του στον κόσμο των μυστικών υπηρεσιών, και μαζί εξηγεί την ουσία της υπόθεσής του, μιλώντας αναλυτικά για τα σπουδαία ευρήματα που έφερε στο φως η υποκλοπή διαβαθμισμένων πληροφοριών από μέρους του.

Αβολη αλήθεια

Ο Σνόουντεν αποκάλυψε σε όλο τον κόσμο μια εξαιρετικά άβολη αλήθεια για τις ΗΠΑ: οι μυστικές υπηρεσίες τους έχουν στήσει «ένα παγκόσμιο σύστημα μαζικής παρακολούθησης χωρίς τη γνώση ή τη συγκατάθεση των πολιτών», που μοιάζει με επιστημονική φαντασία. Μπορούν να δουν σε πραγματικό χρόνο τα πάντα, ακόμα και το ιδιωτικό μήνυμα που θα πληκτρολογήσεις σε λίγο, γεγονός που κάνει σαφές ότι όσοι έχουν πρόσβαση σε αυτό το σύστημα, έχουν πραγματικά στο χέρι τους πάντες. Από το 2013 που πήρε τον δύσκολο δρόμο ώς σήμερα, η περσόνα του πρώην πράκτορα έχει γίνει αντικείμενο ταινιών μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ, έχει γίνει κόμικ και βιντεοπαιχνίδι. Και είναι λογικό, καθώς η ιστορία του διαθέτει όλα τα στοιχεία του καλού θρίλερ: σασπένς, πολιτική, μυστικές υπηρεσίες, προδοσία, κίνδυνο, υψηλή τεχνολογία, δημοσιογραφία, έρωτα, ασθένεια, κατασκοπεία, εξορία. Τώρα, ήρθε η ώρα να μιλήσει ο ίδιος, σε πρώτο πρόσωπο, για τις άκρως απόρρητες και ντροπιαστικές πληροφορίες που ενεχείρισε στα χέρια δημοσιογράφων, για το μακρύ ταξίδι ενηλικίωσης κι αυτογνωσίας που έκανε για να περάσει στην απέναντι πλευρά και να βρεθεί στην παρούσα του κατάσταση, για τις αναμνήσεις, τους φόβους και τις ελπίδες του.

Για τον ψύχραιμο αναγνώστη του βιβλίου, ο Σνόουντεν θα είναι ένας τραγικός ήρωας της γενιάς του Διαδικτύου.

Για το κράτος των ΗΠΑ ο Σνόουντεν θα είναι πάντα ένας προδότης που θα πρέπει να δικαστεί και να τιμωρηθεί για τις διαρροές που έκανε, ενώ για τους απανταχού υπερασπιστές της ιδιωτικότητας, θα είναι ένας εξόριστος χάκερ στη Μόσχα, που θα πληρώνει ακριβά την τόλμη του να εκθέσει το πιο βρώμικο μυστικό της νέας εποχής. Για τον ψύχραιμο αναγνώστη του βιβλίου, ωστόσο, ο Σνόουντεν θα είναι ένας τραγικός ήρωας της γενιάς του Διαδικτύου. Το πολύ φροντισμένο κι εξομολογητικό κείμενό του αποκαλύπτει έναν ευαίσθητο και οξυδερκή νέο άνθρωπο, που είδε κι αυτός τους υπολογιστές ως «τη μία και μοναδική σταθερή, σωτήρια αλήθεια της γενιάς μας».

REUTERS / TOBIAS SCHWARZ

Διαδηλωτές στο Βερολίνο ζητούν να δοθεί άσυλο στον Εντουαρντ Σνόουντεν, το 2013. Για τους υπερασπιστές της ιδιωτικότητας, ο Σνόουντεν πληρώνει ακριβά την τόλμη του να εκθέσει το πιο βρώμικο μυστικό της νέας εποχής.

Εναν άνθρωπο με πολύ χιούμορ, που για την προνομιακή πρόσβασή του στα πλέον απόρρητα έγγραφα γράφει: «Σε περίπτωση που αναρωτιέστε: Ναι, ο άνθρωπος πάτησε πράγματι το πόδι του στη σελήνη. Η κλιματική αλλαγή είναι γεγονός. Οχι, δεν μας ψεκάζουν». Το έγκλημα του 36χρονου σήμερα νεαρού, με την «τεχνολογικά χρωματισμένη» εφηβεία, πιθανότατα δεν θα παραγραφεί ποτέ, όπως δεν θα διαγραφούν ποτέ τα δεδομένα των σκληρών μας δίσκων. Καθόλου τυχαία ο ίδιος τιτλοφορεί τη μαρτυρία του «Μόνιμο αρχείο», ώστε να καταδείξει ότι το πρόβλημα δεν είναι η απλή παρακολούθηση και αποθήκευση των δεδομένων των πολιτών, αλλά ότι το φακέλωμα είναι μόνιμο. Για τους υπολογιστές δεν υφίσταται η έννοια της «μόνιμης διαγραφής». Αυτή η «ψηφιακή αθανασία», θα έπρεπε να τρομάζει και ν' ανησυχεί ακόμα και τους πολίτες που υποστηρίζουν ότι εφόσον δεν έχουν κάτι να φοβηθούν, δεν έχουν και λόγο να τους απασχολεί η παρακολούθηση, γιατί κανείς δεν ξέρει πώς θα χρησιμοποιηθεί ο «φάκελός» τους στο μέλλον. Το όνομα του Σνόουντεν έχει γίνει σύμβολο στον αγώνα που δίνουν ετερόκλητοι παράγοντες κατά των μαζικών παρακολουθήσεων και υπέρ της κρυπτογράφησης των δεδομένων και των επικοινωνιών. Δεδομένου του γεγονότος ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν καταστήσει τον κόσμο ένα παγκόσμιο χωριό, κανείς μας δεν μπορεί να μείνει αμέτοχος απέναντι σε όσα έφερε στο φως. Μετά τον Σνόουντεν, τίποτα δεν είναι ίδιο για την περίπλοκη εποχή μας. Η τεκμηριωμένη και αδιάψευστη γνώση ότι είναι σε εξέλιξη μια επιχείρηση μαζικής παρακολούθησης, θέτει νέους όρους στον δημόσιο διάλογο. Γι' αυτό κι ο συναγερμός του Σνόουντεν γίνεται κάθε μέρα και πιο εκκωφαντικός. Αν όχι στους περισσότερους, σε όσους τουλάχιστον δεν έχουν συνέχεια σκυμμένο το κεφάλι πάνω από μια οθόνη.

Η ιστορία έχει όλα τα στοιχεία του καλού θρίλερ: σασπένς, πολιτική, προδοσία, κατασκοπεία, εξορία.

* Ο κ. Μανώλης Ανδριωτάκης είναι συγγραφέας. Το τελευταίο του μυθιστόρημα, «Το δεξί χέρι», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

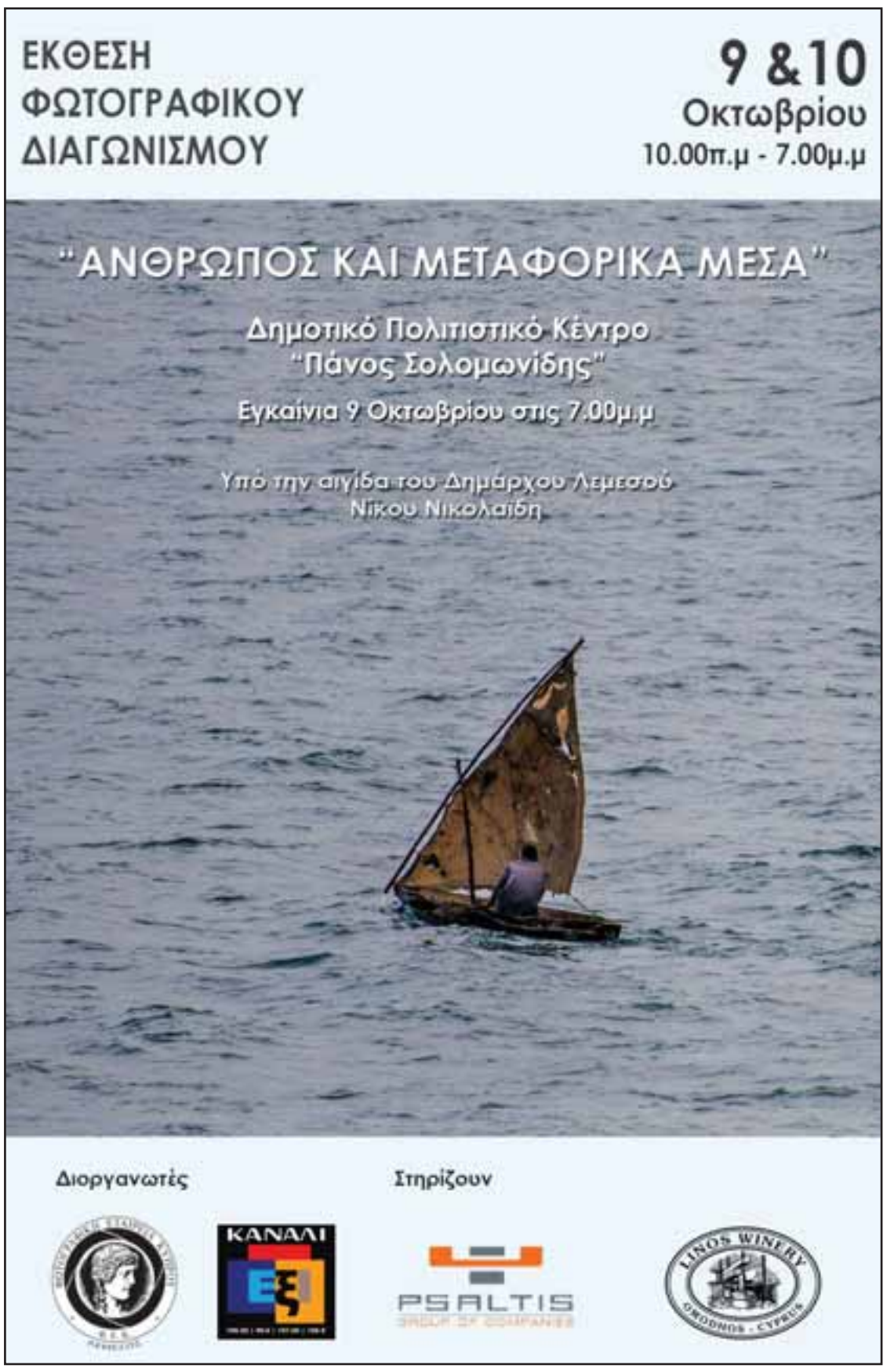

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ασυλα «ανιάτων»

Το καλοκαίρι ξεκίνησε η μεγάλη συζήτηση για το εάν πρέπει να καταργηθεί το άσυλο στα πανεπιστήμια. Τα τελευταία χρόνια τα πανεπιστήμια μετατράπηκαν σε καταφύγιο παραβατικών στοιχείων, τοξικοεξαρτημένων και παρεμπόρων. Η πρόσβαση στον ιερό χώρο της γνώσης και της διακίνησης των ιδεών μετατράπηκε σε ανίερο χώρο διακίνησης ουσιών. Εκεί δεν έβρισκαν καταφύγιο όσοι ήθελαν να ζήσουν και να σκεφθούν ελεύθερα και να προστατευθούν, αλλά εκμεταλλεύονταν την ελευθερία του χώρου όσοι στόχευαν στην εξυπηρέτηση των δικών τους ανίερων σκοπών, μολύνοντας τον χώρο και συμβολικά και πραγματικά.

Συζητάμε εδώ και πάρα πολλά χρόνια για την κρίση αυτής της χώρας. Πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι, πολιτικοί, συγγραφείς, καλλιτέχνες, ακόμα και ψυχαναλυτές κατά καιρούς σκέφτονται πάνω σε αυτήν, εκφράζονται, γράφουν. Δεν μπορούμε όμως πια να μιλάμε για κρίση, τουλάχιστον οικονομική. Η κρίση ήλθε και ενδεχομένως παρήλθε, εντούτοις αυτό που δεν άλλαξε, τουλάχιστον σε βάθος, είναι η σκέψη πάνω στη βαθύτερη διάβρωση αυτού του τόπου, στοιχείο που παραμένει, αλλάζει μορφή, όψη αλλά αναπαράγεται.

Το πανεπιστημιακό άσυλο έτσι όπως τίθεται στην ατζέντα της συζήτησης θέτει το πρόβλημα του χώρου. Καταπατάται ο πανεπιστημιακός χώρος για άλλους σκοπούς πέραν αυτών που τον κάνουν ιερό. Τι συμβαίνει, όμως, με τον συμβολισμό διάφορων άλλων «χώρων» που φέρνουν επίσης μιαν ιερότητα ως προς την αποστολή στην κοινωνία; Τι συμβαίνει με το φαντασιακό άσυλο, το ψυχικό, το πνευματικό; Ο χώρος δεν έχει μία διάσταση, δεν έχει μόνο τη διάσταση της εξωτερικής πραγματικότητας, οι άνθρωποι αναζητούν καταφύγιο και σε άλλους «χώρους» και πολλές φορές τους καταπατούν, τους εξαχρειώνουν, τους λεπλατούν, παρότι αυτό δύσκολα γίνεται ορατό, αντιληπτό, και τελικά διαχειρίσιμο.

Δεν είναι ή δεν θα έπρεπε να είναι η Ιατρική ένας ιερός χώρος; Η Πολιτική; Η Δημοσιογραφία; Οι Τέχνες; Τα Γράμματα; Δεν συντηρείται ακόμα η φαντασίωση στην κοινωνία ότι ένας ποιητής είναι ένας βαθιά ευαίσθητος άνθρωπος; Οτι ένας ψυχαναλυτής έχει εργαστεί βαθιά πάνω στα δικά του ψυχικά ζητήματα; Οτι ο πανεπιστημιακός δεν κάνει άλλο από το να προωθεί τη γνώση; Οτι ένας δημοσιογράφος γράφει πάντα με έγνοια για τους αναγνώστες του και όχι για τον εαυτό του; Οτι δεν έχει προσωπική ατζέντα και δεν «χρησιμοποιεί» για ίδιον όφελος το βήμα που του δόθηκε; Δεν θα έπρεπε όλοι αυτοί οι τομείς να αποτελούν «άσυλα»; Να καταφεύγουν εκεί άνθρωποι που μέσω της προσωπικής τους έκφρασης μεριμνούν για την προάσπιση του ιερού χώρου που τους πρόσφερε μια διαφορετική ταυτότητα στην κοινωνία;

INTIME NEWS / ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΤΣΙΑΡΗΣ

Το πανεπιστημιακό άσυλο έτσι όπως τίθεται στην ατζέντα της συζήτησης θέτει το πρόβλημα του χώρου. Τι συμβαίνει, όμως, με τον συμβολισμό άλλων «χώρων»; Τι συμβαίνει με το φαντασιακό άσυλο, το ψυχικό, το πνευματικό;

Δεν είναι ή δεν θα έπρεπε να είναι η Ιατρική ένας ιερός χώρος; Η Πολιτική; Η Δημοσιογραφία; Οι Τέχνες; Τα Γράμματα;

Γιατί άραγε χάθηκε η πίστη στην ουσία της κοινωνίας και παλεύουμε κόκκο κόκκο να ανασυστήσουμε κάτι που συνεχώς κατατρώγεται εσωτερικά; Διότι πλέον στους περισσότερους από τους παραπάνω τομείς που αναφέρθηκαν έχουν καταφύγει «κακοποιά» στοιχεία, ανίατοι ασθενείς που δεν σεβάστηκαν τον «ιερό» συμβολισμό του χώρου στον οποίο εντάχθηκαν, και δεν κατάφεραν να μεταλλαχθούν προς το καλύτερο μέσα από την ουσία της αποστολής τους. Αντιθέτως, όπως μυστικά και υπόγεια εισέρρεαν τα παραβατικά στοιχεία πέριξ και εντός των πανεπιστημίων, έτσι κατοικούν εδώ και δεκαετίες διεφθαρμένα στοιχεία και σε άλλους ιερούς χώρους, καταστρατηγώντας άσυλα και όρκους, ακόμα και στραπατσάροντας την αίγλη ενός τίτλου τιμής. Το να είσαι δημοσιογράφος ή συγγραφέας θα έπρεπε να είναι ένας τίτλος τιμής. Ο συμβολικός χώρος σού απονέμει εν τοις πράγμασι μια διακριτή θέση στην κοινωνία. Τι συμβαίνει, όμως, με πάρα πολλούς από αυτούς όταν δεν πέφτει πάνω τους το φως της μέρας; Ποιοι είναι στα αλήθεια όσοι μας καθοδηγούν ή μας διδάσκουν; Πόσο διαστρεβλώνουν και αλλοιώνουν τον χώρο και την ιδιότητα; Το να είσαι γιατρός ή εκπαιδευτικός είναι λειτούργημα, πάνω και πρώτα από επάγγελμα. Τι συμβαίνει όμως όταν ο βαθύτερος σκοπός είναι ο προσωπικός πλουτισμός για παράδειγμα; Δεν καταπατάται ένας χώρος; Δεν διαφθείρεται και δεν μολύνεται ο ψυχικός «τόπος»;

Διατηρούμε την ψευδαίσθηση ότι αρκεί να είναι κάποιος καλός σε τεχνικό επίπεδο για να κάνει μια τέτοια «δουλειά». Ή ότι μόνον πολύ συγκεκριμένα αδικήματα είναι σημαντικά και πρέπει να τιμωρούνται. Για τα ψυχικά και ηθικά αδικήματα, όμως, δεν δίνουμε και πολύ μεγάλη σημασία. Τα προσπερνάμε. Για τους πολιτικούς κοιτάμε τις τεχνοκρατικές τους ικανότητες ή τη ρητορική τους δεινότητα, σπάνια, ωστόσο, εντοπίζουμε τη βαθύτερη ηθική τους υπόσταση, διότι προφανώς είναι κάτι που δύσκολα εντοπίζεται. Πρέπει να δεις κάποιον από πολύ κοντά για να καταλάβεις τη διαστροφική του σκέψη, τη χαλασμένη του ηθική. Και συνήθως, κοντά σε αυτούς είναι κάποιοι εξίσου χαλασμένοι ή εμποτισμένοι με κυνισμό στο τι συγκαλύπτεται ή στο τι αποσιωπάται. Αυτό ισχύει δυστυχώς σε όλους τους χώρους. Στην πολιτική, στη θρησκεία, στη γνώση, στα γράμματα ή στον πολιτισμό λίγοι είναι αυτοί που ζήτησαν εκεί άσυλο για να δώσουν κάτι αυθεντικό κι έντιμο από τον εαυτό τους, για να αφήσουν κάτι όμορφο στο πεδίο αυτό που τους τίμησε και τους αγκάλιασε. Οι περισσότεροι, συχνά παρακαλώντας ή φορώντας τη μάσκα της ευαισθησίας ή της υψηλής ηθικής, εισβάλλουν στο συμβολικό πεδίο για να το αλώσουν. Για να λεηλατήσουν, για να κλέψουν και να λύσουν τα προσωπικά τους αδιέξοδα. Οπως μπορεί ο καθένας, άλλος λίγο, άλλος περισσότερο, άλλος υλικά, άλλος ψυχικά. Και μετά, για να κατακάψουν αφήνοντας πίσω τους συνήθως στάχτες σε ψυχές και συνειδήσεις. Και φυσικά, τι καλύτερο από μια βράβευση γι' αυτούς τους μεγάλους «άνδρες». Ετσι κι αλλιώς, θα βρεθούν πάντα κάποιοι άλλοι «ανίατοι» να βραβεύσουν τον λεηλατητή και τα αποκαΐδια του.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ / Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η δόξα του έρωτα

ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΜΙΧΑΗΛ
Τρεις τελείες
εκδ. Μελάνι, **σελ.** 30

Ένα ενιαίο ποίημα 64 στροφών, σε κάθε σελίδα υπάρχουν τρεις στροφές, και κυριαρχεί η τελεία, χωρίς να λείπουν φυσικά τα άλλα σημεία στίξης, δεν θα μπορούσε άλλωστε, να γίνει κάτι τέτοιο. Η κυριαρχία της τελείας θα είναι αδύναμη άνευ άλλων σημαδιών, με το σταγονόμετρο, όμως, και μόνο όπου είναι απολύτως απαραίτητα. Μόνο άλλο ισχυρό σημείο στίξης στις «Τρεις τελείες» το ερωτηματικό, απουσιάζει το θαυμαστικό. Τρεις τελείες, παύση ισχυρή ή αποσιώπηση…

Ο Χρήστος Α. Μιχαήλ έχει ήδη δώσει τις ποιητικές συλλογές «Καχυποψία ενός άλλοθι» το 2010 (εκδ. Τετράγωνο 2010) και το 2014 η «Σκιά γυναίκα» (Εκδ. Μετρονόμος) με έργο του «Τρεις τελείες», από τις εκδόσεις Μελάνι, το 2018 να είναι το τρίτο του κατά σειρά ποιητικό πόνημα. Είναι οι «Τρεις τελείες» ένας μονόλογος ή πρόκειται για έναν ιδιότυπο διάλογο; Δεν είμαι βέβαιος ότι έχω απάντηση: «Αρχές Φλεβάρη κεραστήκαμε τον πόνο […]» και αλλού «Προσωρινότητα. Ακούς; Δεν είναι αστείο.» και παρακάτω «Τι μου θυμίζεις; Ίσως κάποτε να ζούσες […]». Δεν ξέρω αν μονολογεί υπαρξιακά, λοιπόν, το ποιητικό υποκείμενο: «Πες μου αλήθεια μιαν αλήθεια που να καίει / δεν με τρομάζει η φωτιά, πώς να σ' το πω; […]» και συνεχίζει η στροφή «Πες μου τι φταίει / η ύπαρξή μου να θυμίζει τον καρπό της / αμαρτίας; […]». Σε ποιον απευθύνεται; Μήπως δεν μπορεί να λάβει απάντηση;

Ποιο είναι αλήθεια το ποιητικό αντικείμενο; Ο έρωτας, η αλήθεια, η ίδια μας η ύπαρξη;

Εκ πρώτης όψεως ο Μιχαήλ αναζητεί τον έρωτα, αλλά ο τίτλος του έρχεται να με κάνει να σκεφτώ μήπως υπάρχει κάτι πίσω από αυτό. Μήπως οι τρεις τελείες είναι αποσιωπητικά; Έρωτας…, άνθρωπος…, εγώ… Θεός… Ο Μιχαήλ ξεκινάει με απογοήτευση, «Τη δόξα εγώ στον έρωτα δεν βρήκα», είναι προγραμματικός ο πρώτος στίχος. Μα ο έρωτας τι είναι; Ένα συναίσθημα σχετικό, ερωτευόμαστε και προσωρινά γευόμαστε τους καρπούς του, «γι' αγάπη δίψασα κι ας μη γνωρίζω πόση»… άραγε ο Μιχαήλ μιλάει και για αγάπη; Έρωτας και αγάπη, μπορεί να είναι για τον δίπλα μας, τη γυναίκα που είχαμε και χάσαμε, τον σύντροφο που μας απέρριψε, αλλά μπορεί και για την ίδια τη ζωή, τον εαυτό μας, τη συντροφικότητα την ίδια: «Στέλνεις μηνύματα να λάμπουν οι οθόνες […] με την απόσταση να γδέρνει τους αιώνες.» Παίζει με την ύπαρξη στον χωροχρόνο και δεν είναι απούσα από το έργο του η ματαιότητα του χρόνου: «Προσωρινότητα. Αυτό που επιστρέφει / κάθε προσπάθεια ξανά μες στην πηγή / το κάθε κύτταρο ο χρόνος καταστρέφει / με μια πληγή που όσο κι αν φρόντισες δεν θρέφει. / Σε κάποια θάλασσα γαλάζια θα πνιγεί / αυτό που επέπλευσε. Η μοίρα τάδε έφη.»

Σχετικά με τη φόρμα, τώρα, που επέλεξε ο Μιχαήλ, είναι μια κάποιου είδους ασκητική άσκηση, η οποία εντυπωσιάζει. Ο σφιχτός έμμετρος χαρακτήρας στις «Τρεις τελείες» είναι μία τολμηρή –θα έλεγα– επιλογή, έχοντας ως στόχο ο ποιητής –υποθέτω– τη ρέουσα απαγγελία. Ωστόσο, θεωρώ ότι αυτή η επιλογή ίσως να αφαιρεί από το σύνολο του έργου εν τέλει, μιας και η εύρεση των κατάλληλων λέξεων και η σωστή τοποθέτησή τους για να εξυπηρετηθεί το μέτρο αναγκάζει τον συγγραφέα να κάνει λεκτικές επιλογές που αποδυναμώνουν το όλον, π.χ. «Φιλιά πυρά ξέρεις με φέρανε στη γη σου / όχι αθώο μα ίσως όχι πονηρό / μετρώντας ήττες και σοφία απ' την πληγή σου / θα μπω στα σύνορα εγώ κατακτητής σου / και σκλάβος ύστερα στης μνήμης το ιερό / να θυσιάσω εαυτό για το φιλί σου.» ή «Σε μια απόσταση Δουβλίνο-Λευκωσία / φόρα παρτίδα ανοιχτήκαμε κι οι δυο. / Σ' ένα σχοινί ακροβατεί η αθανασία / γεμάτη φόβο και σιωπή και εικασία /μ' αν θέλεις έρωτα, εκείνος θέλει δύο / για να χωρέσει στο κενό την προδοσία». Αντιλαμβάνομαι τη στυλιστική επιλογή του Μιχαήλ στο μέτρο βάζει εαυτόν σε αυστηρό πλαίσιο –είπαμε–, τον θέλγει το μέτρο. Θα προτιμούσα νομίζω περισσότερο ελεύθερο τον στίχο, να αναπνεύσει το κείμενο την ελευθερία του ποιητικού υποκειμένου που αναζητεί την αλήθεια –άραγε στον έρωτα;

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ

Η Ιωάννα Ντούμπρου γεννήθηκε και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε Διοίκηση Επιχειρήσεων και Ευρωπαϊκό Πολιτισμό στην Ελλάδα και στην Αγγλία. Διηγήματά της έχουν δημοσιευθεί σε λογοτεχνικά περιοδικά, έχουν βραβευθεί σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς και έχουν συμπεριληφθεί σε συλλογικούς τόμους. Η «Βορινή παραλία», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη, είναι το πρώτο της μυθιστόρημα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Τσέρνομπιλ» της Σβετλάνα Αλεξίεβιτς, τον «Γαλατά» της Αννα Μπερνς, και την «Ιστορία ενός γάμου» του Γκάιρ Γκούλικσεν.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο μοναχικός ντετέκτιβ Φίλιπ Μάρλοου, διά χειρός Ρέιμοντ Τσάντλερ. Αντιμετωπίζει τη ζωή με στωικότητα, έχει ιδιότυπη αίσθηση του χιούμορ, και εκτίθεται στους κινδύνους, παρόλο που φοβάται. «Ακούω ανθρώπινες κραυγές μέσα στη νύχτα και τρέχω να δω τι συμβαίνει», λέει κάπου. Ενας ρομαντικός ήρωας.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τους Ζαν Εσνόζ, Ντάγκλας Ανταμς, Τζόαν Ντίντιον, Ζορζ Περέκ και Κερτ Βόνεγκατ. Συνειδητοποιώ πως, με εξαίρεση τον Ανταμς, οι συνδαιτυμόνες είναι δεινοί καπνιστές. Δείπνο στον κήπο, λοιπόν.

Ποιο είναι το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Εμαθα πως μέχρι τον δέκατο έβδομο αιώνα ήταν ευρέως διαδεδομένη η άποψη ότι οι μαγνήτες έχουν ψυχή, γιατί έχουν την ιδιότητα να έλκουν και να απωθούν.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Θαμμένος ζωντανός» του Αρνολντ Μπέννετ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Τον συγκεντρωτικό τόμο των ποιητικών συλλογών του Αργύρη Χιόνη, «Η φωνή της σιωπής». Ποίηση καρδιάς.

Σε ένα ειδυλλιακό νησί, τι συμβολίζει η απρόσιτη, εχθρική σχεδόν βορινή του παραλία; Γιατί τη φοβόμαστε;
Οι βορινές παραλίες είναι εκτεθειμένες στους ανέμους, κυματώδεις, ενίοτε βρώμικες. Σ' ένα ειδυλλιακό νησί, η βορινή παραλία φαντάζει εχθρική γιατί διαταράσσει την ψευδαίσθηση τελειότητας που οι ένοικοι επιδιώκουν. Σε τρομάζει γιατί σε φέρνει αντιμέτωπο με όσα δεν θέλεις να δεις. Αν, για να παραφράσω τον Τζον Ντον, ο άνθρωπος είναι νησί, ίσως έχει κι εκείνος μέσα του μια βορινή παραλία.

Γιατί τελικώς, άτομα και ζευγάρια, κάνουμε τα ίδια λάθη ξανά και ξανά;
Γιατί έχουμε την τάση να δρούμε μηχανιστικά. Γιατί δεν παρατηρούμε πώς μας κάνουν να αισθανόμαστε οι άνθρωποι και τα πράγματα. Γιατί κάποτε, πολύ παλιά, φτιάξαμε μια ιστορία για το ποιοι είμαστε και τι πιστεύουν οι άλλοι για μας κι έκτοτε, ασυνείδητα, προσπαθούμε να την επιβεβαιώσουμε.

Εχετε Facebook, Twitter κτλ.; Υπάρχει καθόλου ποίηση εκεί μέσα;
Εχω Facebook και Instagram. Οσο για την ποίηση, υπάρχει παντού.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1. **«Μία φυσιολογική ζωή»** του Βασίλη Παλαιοκώστα (Εκδόσεις των Συναδέλφων)
2. **«Η τελευταία μπλόφα»** των Ελένης Βαρβιτσιώτη, Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)
3. **«Κάπταιν»** του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)
4. **«Ελλάδα: Μια χώρα παραδόξως νεωτερική»** του Γιάννη Βούλγαρη (Πόλις)
5. **«Ανίκητοι Ηττημένοι»** του Γιάνη Βαρουφάκη (Πατάκη)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Τα τάπερ της Αλίκης»** της Ελένας Ακρίτα (Διόπτρα)
2. **«Ομορφα κορίτσια»** της Κάριν Σλότερ (Gutenberg)
3. **«Σιμπούμι»** του Τρεβάνιαν (Πόλις)
4. **«Η λήθη που θα γίνουμε»** του Εκτορ Αμπάδ Φασιολίνσε (Πατάκη)
5. **«Το τέλος του κόσμου σε αγγλικό κήπο»** της Σώτης Τριανταφύλλου (Πατάκη)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Τσιοπελάκος» (Ασκληπιού 15, Τρίκαλα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

EPA/ABIR SULTAN

ΤΕΛ ΑΒΙΒ
Η πόλη του Μπάουχαους
Εγκαινιάστηκε ο Οίκος Max-Liebling στο Τελ Αβίβ, που θα είναι εφεξής το κέντρο της Λευκής Πόλης, όπως ονομάζεται η μεγαλούπολη του Ισραήλ λόγω των πολλών Μπάουχαους κτιρίων της. Ο νέος Οίκος εγκαινιάστηκε –σε συνεργασία με τη γερμανική κυβέρνηση– με αφορμή τα 100 χρόνια από την ίδρυση της Σχολής του Μπάουχαους στη Γερμανία. Εκδηλώσεις γίνονται σε όλον τον κόσμο. Το κτίριο χτίστηκε το 1936 με σχέδια του αρχιτέκτονα Ντοβ Καρμί.

EPA / CHRISTIAN BRUNA

ΒΙΕΝΝΗ
Για τον Αλμπρεχτ Ντίρερ
Η μεγαλύτερη παρουσίαση έργων του Αλμπρεχτ Ντίρερ (1471-1528) εγκαινιάστηκε σε ένα από τα κορυφαία μουσεία της Βιέννης, το Albertina. Συγκεντρώθηκαν έργα από πλήθος συλλογών που προστέθηκαν στη μεγάλη συλλογή του ίδιου του μουσείου. Το Albertina έχει τη σπουδαιότερη συλλογή έργων Ντίρερ στον κόσμο και με την έκθεση αυτή αποσκοπεί να προσφέρει μια καλειδοσκοπική θεώρηση του έργου αυτού του μεγάλου καλλιτέχνη της γερμανικής Αναγέννησης.

EPA / MARISCAL

ΜΑΔΡΙΤΗ
Το επινοημένο σώμα
Ενα φόρεμα σχεδιασμένο από τον Ισπανό ντιζάινερ Λεάντρο Κάνο για τη Λέιντι Γκάγκα είναι ένα από τα εντυπωσιακά εκθέματα στην έκθεση μόδας με τίτλο «Το επινοημένο σώμα», που παρουσιάζεται στη σημαντική αίθουσα τέχνης Azca της Μαδρίτης έως τα Χριστούγεννα. Η έκθεση παρουσιάζει πάνω από 80 δημιουργίες ιστορικής σημασίας που φορέθηκαν από διασημότητες όπως η Μέριλιν Μονρόε, η Σοφία Λόρεν, η Κλόντια Σίφερ και πολλές ακόμη.

A.P / MICHEL EULER

ΠΑΡΙΣΙ
Σπάνιο έργο του 13ου αιώνα
Ο εμπειρογνώμων σε θέματα τέχνης Στεφάν Πιντά παρουσιάζει ένα έργο τέχνης του 13ου αιώνα, που βρέθηκε σε μια κουζίνα στη Γαλλία. Είναι δημιουργία του Ιταλού καλλιτέχνη Τσιμαμπούε (1240-1302). Εδρασε την περίοδο κατά την οποία υπήρχε ακόμη ισχυρή βυζαντινή επίδραση στην ιταλική τέχνη και ο ίδιος θεωρείται ο τελευταίος σημαντικός Ιταλός καλλιτέχνης που ακολούθησε αυτήν την τεχνοτροπία. Το έργο θα δημοπρατηθεί και αναμένεται να πωληθεί σε υψηλή τιμή.

EPA/NEIL HALL

ΛΟΝΔΙΝΟ
Τα έργα της Μόνα Χατούμ
Καλλιτέχνις που ασχολείται με όλα τα μέσα, εγκαταστάσεις, γλυπτική, βίντεο, η Μόνα Χατούμ παρουσιάζει μια σειρά νέων έργων στη White Cube Bermondsey του Λονδίνου. Τα έργα της Παλαιστίνιας δημιουργού, η οποία ζει και εργάζεται στο Λονδίνο, κρίνονται ποιητικά και γεμάτα συμβολισμούς. Το έργο της φωτογραφίας έχει τίτλο «Hot Spot». Η έκθεση, η πρώτη μετά την ατομική της στην Tate Modern το 2016, θα διαρκέσει έως τις 3 Νοεμβρίου.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

MARK WICKENS/NEW YORK TIMES

Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ, η νέα εμπειρία στο Παρατηρητήριο

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Στις 7 Οκτωβρίου πρόκειται να αποκαλυφθεί στο κοινό αυτό που οι σχεδιαστές του αποκαλούν «η εμπειρία του Παρατηρητηρίου», καθώς ολοκληρώνεται η αναβάθμιση, λειτουργική και αισθητική, της επίσκεψης στο Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ της Νέας Υόρκης. Αυτό το κομψό έμβλημα του Μανχάταν είναι ήδη ένα κτίριο 88 ετών. Με 102 ορόφους, ήταν στην εποχή του ένα θαύμα τεχνολογίας και σχεδιασμού και για την ιστορία να σημειώσουμε πως σχεδιάστηκε από το αρχιτεκτονικό γραφείο Shreve, Lamb & Harmon, που έχτισε πολλά κτίρια, κυρίως στη Νέα Υόρκη, και που ήταν ενεργό έως τη δεκαετία του ’70. Το Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ με το εξαίρετο αρ ντεκό ράμφος του είναι συνυφασμένο με την κουλτούρα της ταχύτητας, του κινηματογράφου και της αισιοδοξίας που γεννούσαν η τεχνολογία και η αλλαγή τρόπου ζωής. Παρότι εγκαινιάστηκε μετά το κραχ του ’29, το Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ έγινε συνώνυμο της επιθυμίας για το αύριο. Γεννούσε επιθυμίες. Το Παρατηρητήριο εξαρχής σχεδιάστηκε για να προσφέρει συναρπαστική θέα στη Νέα Υόρκη από διάφορες οπτικές γωνίες και οργανώθηκε σε δύο επίπεδα, στο μεγάλο και κεντρικό στον 86ο όροφο και το μικρότερο, στον 102ο. Είναι ένα κομμάτι της εμπειρίας από μια επίσκεψη στη Νέα Υόρκη για όλους τους τουρίστες. Το κτίριο ανήκει στο Empire State Realty Trust, που πήρε την πρωτοβουλία να μειώσει τον βαθμό ταλαιπωρίας στους χιλιάδες επισκέπτες και να αναβαθμίσει τους χώρους. Εχουν ήδη παραδοθεί τμήματα του έργου, που τώρα βαδίζει στην ολοκλήρωσή του. Ετησίως πάνω από 4 εκατομμύρια άνθρωποι επισκέπτονται το κτίριο και όλοι θέλουν να ανεβούν στο Παρατηρητήριο και να βγάλουν φωτογραφίες. Τα έσοδα ανέρχονται σε 132 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο. Η ιδιοκτήτρια εταιρεία ανέθεσε το έργο στους Thinc Design (που υπογράφουν τον εκθεσιακό χώρο του 9/11 Μεμόριαλ και Μουσείου) με σκοπό να κάνουν την εμπειρία στο Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ αξέχαστη. Ηδη από την είσοδο στην W 34η Οδό, αντιλαμβάνεται κανείς ότι τα πάντα έχουν αλλάξει. Η μόνη καθυστέρηση είναι ο έλεγχος. Τεράστιες φωτογραφικές αναπαραγωγές διηγούνται την ιστορία του κτιρίου, αρ ντεκό λεπτομέρειες έχουν μεγεθυνθεί και μια ρεπλίκα του ίδιου του κτιρίου προσφέρουν το πρώτο υλικό για φωτογράφιση. Το πιο εντυπωσιακό είναι η αναπαράσταση της ανέγερσης του Εμπάιρ Στέιτ Μπίλντινγκ, σαν να είσαι μέρος των διάσημων φωτογραφιών του Lewis W. Hine από το 1931.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η ακαταμάχητη μελαγχολία της Λάνα Ντελ Ρέι

Την περασμένη Κυριακή, μέσα στο παραλήρημά του για το ποίημα «Αγριόχηνες» της Μαίρης Ολιβερ, ο κύριος Γκρι ανέφερε τη Λάνα Ντελ Ρέι. Οτι το ποίημα της Ολιβερ θα μπορούσε να έχει ως μουσική υπόκρουση οποιοδήποτε τραγούδι της Ντελ Ρέι.

Αναζήτησα αυτό το πέταγμα του ποιήματος της Ολιβερ, τον ανοιχτό ορίζοντα, τη φύση που βρίσκεται σε οργασμό και σε πένθος την ίδια στιγμή –φαίνεται πως κάτι κερδίζεται, κάτι χάνεται πάντοτε, ταυτόχρονα–, την αμερικανική απλωσιά της πιονέρικης φαντασίας, το κατασταλαγμένο, θλιμμένο πνεύμα του κάθε ανθρώπου που τσακίστηκε και τσάκισε, αναζήτησα όλα όσα τέλος πάντων περνούν σαν γυμνές αχτίδες φωτός μέσα και πίσω από τις λέξεις σε κάποια συγκεκριμένα τραγούδια της Ντελ Ρέι.

Στάθηκα σε μερικά αγαπημένα κομμάτια που είχα καιρό να ακούσω, το «High by the Beach», το «Music to Watch Boys To», το «Honeymoon», και αφέθηκα για μία ακόμη φορά σε

Είναι αυτή η αίσθηση που απομένει σαν απόσταγμα έπειτα από έναν προσωπικό αγώνα, ένα αγκομαχητό, μια προσπάθεια.

αυτό το εκρηκτικό μείγμα υπνωτιστικής ατμόσφαιρας και μιας αναστάτωσης που σε κάνει να μην ξέρεις πού να σταθείς και πώς να αναπνεύσεις, αλλά τελικώς ανέτρεξα στο πολύ φρέσκο άλμπουμ της, το πέμπτο, αυτό που κυκλοφόρησε τέλη Αυγούστου: το «Norman Fucking Rockwell!».

Κυρίως χασομέρησα, ονειροπόλησα, οδήγησα, ξάπλωσα και κοιμήθηκα ακούγοντας μερικά αλησμόνητα τραγούδια όπως τα «How to Dissapear», «Cinnamon Girl», «Mariners Apartment Complex», «Venice Bitch», όμως ο κύριος Γκρι

Λάνα Ντελ Ρέι: Μέσα από τη μουσική και τους στίχους της σε τινάζει με ηλεκτρικό ρεύμα ή, από μιαν άλλη σκοπιά, εκμηδενίζει μέσα σου και γύρω σου κάθε αίσθηση βαρύτητας.

ήταν που μου υπενθύμισε ότι οι αγριόχηνες μέσα μας πετούν καλύτερα στον ρυθμό του έξοχου «California».

«Κανονικά, βέβαια, ένα ποιητικό αριστούργημα όπως αυτό της Ολιβερ δεν χρειάζεται υπόκρουση, έχει τη δική του μουσική ή, στη χειρότερη περίπτωση, μουσική χωρίς φωνή, χωρίς στίχους, αυτό που κάνουμε τώρα εδώ είναι ιεροσυλία», σχολίασε ο κύριος Γκρι, που μπορεί να είναι μεγάλος σπάστης όταν θέλει.

Αυτή τη φορά τον αγνόησα και ας ήξερα ότι είχε δίκιο. Απόλυτο δίκιο. Ηθελα όμως να πω δυο λόγια γι’ αυτή την όμορφη Αμερικανίδα, που μέσα από τη μουσική και τους στίχους της σε τινάζει με ηλεκτρικό ρεύμα ή, από μιαν άλλη σκοπιά, εκμηδενίζει μέσα σου και γύρω σου κάθε αίσθηση βαρύτητας. Το ότι μου τη θύμισαν οι «Αγριόχηνες» δεν με πείραζε. Μάλλον το αντίθετο: αυτά τα νοητά, εσωτερικά (διανοητικά ή συναισθηματικά – συνειρμικά εν τέλει) «λινκ» από ένα ποίημα σε ένα τραγούδι, σε μια ταινία, σε ένα μυθιστόρημα, σε ένα ντοκιμαντέρ, σε ένα δοκίμιο, σε ένα ποίημα ξανά και πάλι, αυτά είναι μερικά από τα αλησμόνητα ταξίδια που σε κρατούν ζωντανό ακόμη και τις δύσκολες στιγμές που εσύ κάπως το έχεις ξεχάσει.

Από την άλλη, όπως το ποίημα της Ολιβερ, έτσι και η μουσική της Ντελ Ρέι σού υπενθυμίζουν κάτι που δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό: ότι άλλο η χαρά και άλλο η ευτυχία. Οτι μπορείς να είσαι ευτυχισμένος (για ένα δευτερόλεπτο, για ένα λεπτό, για μια ώρα, για μιαν ημέρα) χωρίς διόλου να είσαι χαρούμενος. Πλήρης αλλά όχι δυσφορικά κινητικός ή, πολύ περισσότερο, φρενήρης. Είναι αυτή η αίσθηση που απομένει σαν απόσταγμα έπειτα από έναν προσωπικό αγώνα, ένα αγκομαχητό, μια προσπάθεια. Μικρή ή μεγάλη, λίγη σημασία έχει.

• Αφιερωμένο σε μια τάξη αγγλικών της κοινότητας ΚΕΘΕΑ Εξοδος.

Η μεταμόρφωση του Σταμάτη Φασουλή, από τις πιο επιτυχημένες, έγινε με τη βοήθεια του Αχιλλέα Χαρίτου. Την έχει χρονομετρήσει, χρειάζεται 40 λεπτά κάθε βράδυ στο καμαρίνι, για να γίνει ο Αριστοτέλης Ωνάσης.

Ωνάσης, ένα μείγμα άσπρου και μαύρου

Ο κροίσος... στη σκηνή του Παλλάς

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

«Το θυμάμαι σαν τώρα», λέει ο Σταμάτης Φασουλής για μία από τις εικόνες των παιδικών του χρόνων που δεν ξέχασε ποτέ. «Ήταν το 1959, ήμουν μαθητής ακόμη του Δημοτικού, όταν μια μέρα, καθώς τρώγαμε με τη μητέρα μου παγωτό καϊμάκι στο Πασαλιμάνι, έφτασε μια βενζινάκατος και κατέβηκαν η Μαρία Κάλλας, ο Ουίνστον Τσώρτσιλ και η Τίνα Λιβανού. Ολα τα παιδιά τρέχαμε για να δούμε τι συμβαίνει». Ήταν μία από εκείνες τις κρουαζιέρες του Αριστοτέλη Ωνάση, με την πολυτελή θαλαμηγό του, στην οποία για χρόνια φιλοξενήθηκαν πολλοί. Από τον Τζον Κένεντι και τον βασιλιά Φαρούκ της Αιγύπτου έως την Τζίνα Λολομπριτζίτα, τη Σοφία Λόρεν και τον Γκάρι Κούπερ.

Σε λίγες ημέρες, ο Σταμάτης Φασουλής θα υποδυθεί στη σκηνή τον διάσημο κροίσο. Οι αφίσες στην πόλη αποκαλύπτουν τη μεταμόρφωσή του, από τις πιο επιτυχημένες, που έγινε με τη βοήθεια του Αχιλλέα Χαρίτου. Την έχει χρονομετρήσει, χρειάζεται 40 λεπτά κάθε βράδυ στο καμαρίνι να γίνει ο Αριστοτέλης Ωνάσης. «Κάθομαι ακίνητος και μου επιθέτουν μύτη και διάφορα άλλα χαρακτηριστικά».

«Ωνάσης: Τα θέλω όλα» είναι και ο τίτλος που έδωσε στην παράσταση, η οποία ανεβαίνει στις 11/10 στο Παλλάς με πρωταγωνιστή τον ίδιο τον ηθοποιό, ο οποίος υπογράφει το έργο και τη σκηνοθεσία. «Κάπου διάβασα "ο άνθρωπος που τα ήθελε όλα". Δεν μου άρεσε καθόλου το τρίτο πρόσωπο. Ο Ωνάσης είναι μόνο πρώτο πρόσωπο».

Η πρώτη ύλη

Για να γράψει το έργο βασίστηκε σε πολλά βιβλία που γράφτηκαν για τον Έλληνα κροίσο, αλλά κυρίως σε εφημερίδες και περιοδικά που έδιναν «σχεδόν μια 3D άποψη», όπως λέει στην «Κ». «Κάθε εφημερίδα παρουσίαζε το θέμα του γάμου με την Τζάκι σε πολλά δημοσιεύματα, όπως τη σχέση του με την Κάλλας, την άποψη των Αμερικανών, των Αγγλων ή των Γάλλων γι' αυτόν. Οι βιογράφοι Φρανσουά Φορεστιέ και Πίτερ Ιβανς γράφουν σχεδόν τα ίδια. Αν και ο Ιβανς έγραψε ένα δεύτερο βιβλίο, το "Νέμεσις", που είναι σχεδόν υβριστικό, παρότι στο πρώτο εκθείαζε τον Ωνάση. Μάλιστα, τη μεταφορά του στο θέατρο ανέλαβε ο συγγραφέας Μάρτιν Σέρμαν με πρωταγωνιστή τον Ρόμπερτ Λίντσεϊ, αλλά δεν πήγε καλά».

Ο Φασουλής στάθηκε πολύ σε συνεντεύξεις, ντοκιμαντέρ, στο πρότζεκτ «Maria by Callas» του Τομ Βολφ και στο βιβλίο του Δημήτρη Λυμπερόπουλου. «Η παράσταση είναι κάτι μεταξύ φιξιόν, ντοκιμαντέρ και αναπαράστασης. Παρακολουθούμε τις ιστορίες, αλλά και τον κοινωνικό αντίκτυπο που είχαν». Εκείνο που τον παίδεψε ήταν «να φτιάξω δραματουργικά ένα έργο που να ολοκληρώνεται. Να έχει την ύβρι, να έχει και την κάθαρση».

Μία επιπλέον δυσκολία ήταν

> *«Η παράσταση δεν είναι ούτε αγιογραφία ούτε λιβελλογράφημα», λέει στην «Κ» ο Σταμάτης Φασουλής, που υποδύεται τον διάσημο εφοπλιστή.*

και ο χώρος. Το Παλλάς θέλει ιδιαίτερη προσέγγιση. «Αν η κίνηση παίζει ρόλο σε ένα μικρό θέατρο, στο Παλλάς η ακινησία γράφει. Για να σταμπιλαριστεί το πρόσωπο και το αίσθημα που διαθέτει. Το κατάλαβα όταν έκανα το "Κλουβί με τις τρελές" και μετά το "Αρσενικό και παλιά δαντέλα". Ο,τι γινόταν εν εγρηγόρσει δεν "έγραφε" στην πλατεία, γιατί το κοινό δεν μπορούσε να σταθεροποιηθεί σε ένα πρόσωπο και σε μία κίνηση. Στους μεγάλους χώρους πρέπει να βρεις μια-δυο σκηνές που να συμπυκνώνουν όλες τις κινήσεις του χαρακτήρα. Ολα γίνονται πιο λιτά και συγχρόνως πιο μεγάλα. Και στο σκηνικό. Εδώ το σκηνικό (του Γιώργου Γαβαλά) είναι μια ολόκληρη κατασκευή. Δεν είναι ντατουραλιστικό, αλλά σαν ένας χώρος που μοιάζει με λιτό υπερθέαμα».

Για πρώτη φορά υπογράφει ολοκληρωμένο θεατρικό έργο, σκηνοθετεί και πρωταγωνιστεί. Εχει μεγάλη αγωνία, αλλά όχι τρακ. «Η αγωνία είναι ένα ευγενές αίσθημα, το τρακ είναι εναντίον σου. Εδώ και 25 χρόνια το ελέγχω».

Τελικά, ποια γνώμη σχημάτισε για τον ήρωα που υποδύεται, τον ατίθασο γιο ενός καπνεμπόρου, που έγινε ένας από τους διασημότερους κροίσους του 20ού αιώνα; «Η παράσταση δεν είναι ούτε αγιογραφία ούτε λιβελλογράφημα. Παρουσιάζονται όλες οι γνώμες, από τις πιο κολακευτικές έως τις σκληρότερες. Μίλησα με ανθρώπους από την Ολυμπιακή που τον γνώρισαν και δεν μου είπαν τα καλύτερα. Με άλλους που εργάστηκαν στις επιχειρήσεις του στη Νέα Υόρκη, αν και ήταν πια ηλικιωμένοι». Ήταν σε ένα διαρκές πεδίο κατάκτησης. «Διάλεγε γυναίκες που δεν ήξεραν ακριβώς τον έρωτα όπως τον γνώριζε αυτός. Τις προσείλκυε μια σκοτεινή πλευρά του έρωτα». Τρεις ήταν οι βασικές: Τίνα Λιβανού, Μαρία Κάλλας, Τζάκι Κένεντι, που στο Παλλάς υποδύονται αντίστοιχα οι Ευγενία Δημητροπούλου, Κατερίνα Παπουτσάκη και Δήμητρα Ματσούκα.

«Η Τζάκι δεν είχε άλλη λύση, έβλεπε να σκοτώνουν τους Κένεντι έναν έναν. Η Ελλάδα ήταν ένα καταφύγιο, μια σιγουριά για τα παιδιά της. Ο γάμος ήταν μια λύση απόγνωσης. Γύρω από τον χαρακτήρα της ειπώθηκαν πολλά αμφιλεγόμενα: "Το πιο σκληρό πλάσμα", "η μεγαλύτερη τσιγκούνα του κόσμου". Ήταν όμως και μια γυναίκα που αγαπούσε την ποίηση. Στη διαθήκη της έγραψε "δεν θέλω νεκρολογίες, αλλά να διαβαστεί πάνω από τον τάφο μου η "Ιθάκη" του Καβάφη". Ήταν ένα περίεργο κράμα μπιτς και αριστοκρατικής καταγωγής από τον Νότο, που η φιλολογία ήταν ένα ατού στην προίκα της. Η Κάλλας, από την άλλη, δεν ήξερε τι σημαίνει έρωτας, νόμιζε ότι ήταν μια υποχρέωση. Στο ντοκιμαντέρ "Maria by Callas" επαναλαμβάνει διαρκώς ότι η γυναίκα δεν είναι για καριέρα, αλλά για να είναι δίπλα σε έναν άνδρα με τα παιδιά της. Το λέει τέσσερις φορές. Και αυτή είχε αντιφάσεις. Κατάλαβε ότι, εκτός από την τέχνη και όλα τα άλλα, υπάρχει κι ένα κρεβάτι. Το θεωρούσε, όμως, συζυγική υποχρέωση και όχι προσωπική ηδονή. Για την Τίνα Λιβανού, έχω την εντύπωση ότι πρώτη φορά αισθάνθηκε να είναι δίπλα σε έναν πατέρα χωρίς να είναι δεσμευμένη. Γιατί ο Λιβανός ήταν ένας πολύ αυταρχικός άνθρωπος. Οταν παντρεύτηκε, ήταν 17 χρόνων, ο Ωνάσης 46. Ήταν και πολύ καταφερτζής. Οταν στα 25 του ήταν με τη Μαμίτα (Ιγκε ήταν το όνομά της), κόρη εφοπλιστών, έκανε σκι και έγραφε με τον αφρό των κυμάτων το όνομά της. Στη Λιβανού χάριζε ένα μπρασελέ που έγραφε "Τίνα I love you" και στην Κάλλας "Μαρία I love you" κ.ά. Ήταν αρκετά έξυπνος ώστε να μην παραδοθεί στη σκληρότητά του. Εβαζε ένα επίχρισμα συναισθηματισμού, κατά τη γνώμη μου, για να έχει άλλοθι για τον εαυτό του. Αυτό το μείγμα του άσπρου-μαύρου τον έκανε τόσο δαιμόνιο. Και μέχρι να πεθάνει ο γιος του, ο Αλέξανδρος, δεν είχε καταλάβει τίποτα. Οσο οι άνθρωποι του πέθαιναν και οι επιχειρήσεις του μαραίνονταν, τόσο ανέβαινε σαν άνθρωπος».

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Η «Κ» παρακολούθησε κάποιες από τις πρόβες της παράστασης. Στη φωτογραφία διακρίνεται η Δήμητρα Ματσούκα, που υποδύεται την Τζάκι Κένεντι.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Εκτός από τον πρωταγωνιστικό ρόλο, ο Σταμάτης Φασουλής έχει γράψει και σκηνοθετεί το έργο. Βασίστηκε σε πολλά βιβλία, αλλά κυρίως σε εφημερίδες και περιοδικά.

Στην κηδεία του Τσώρτσιλ

Είχε και τρυφερές στιγμές. «Πολλοί νόμιζαν ότι "έγλειφε" τον Τσώρτσιλ. Στην κηδεία του Βρετανού ηγέτη, όμως, ενώ όλοι είναι πολύ σοβαροί, εκείνος κρυμμένος κάτω από ένα στασίδι έκλαιγε σαν μωρό παιδί. Στον γιο του, λέει ένας συνεργάτης του, φερόταν απαίσια – "ρε μαλάκα" και τέτοια. Ετοιμαζόταν να ταξιδέψει στο Μόντε Κάρλο και ο υπάλληλός του θα τον πήγαινε στο αεροδρόμιο, όταν ο Αλέξανδρος του είπε "θα έρθω κι εγώ". Φτάνοντας ο γιος του τον χαιρέτησε σταυρωτά. Τρεις φορές έκανε τον γύρο του αεροπλάνου δακρυσμένος ο Ωνάσης, πριν ανέβει, λέγοντας με συγκίνηση στον συνεργάτη του "μ' αγαπάει, μ' αγαπάει". Εκείνος τον ρώτησε: "Τότε γιατί του φέρεσαι έτσι;" Και ο κροίσος απάντησε: "Γιατί, πώς του φέρομαι;"».

Τη Χριστίνα, ο Σταμάτης Φασουλής θεωρεί ότι ο Ωνάσης δεν την αγάπησε ποτέ. «Στην τελευταία απόπειρα, εμφανίζεται να λέει: "Αφήστε τη να πεθάνει να ησυχάσουμε". Ταράζομαι να το αναφέρω. Παίρνοντας αλήθειες από τα γεγονότα, φτιάχνουμε σκηνές που τα περιέχουν χωρίς να τα περιγράφουν».

Ολα αυτά καθρεφτίζουν μιαν άλλη Ελλάδα. Τι λέει ο καταξιωμένος σκηνοθέτης και ηθοποιός για τη σημερινή;

«Είναι φορές που δεν πιστεύω ότι τελείωσε ο εφιάλτης. Ακούω Μέγαρο Μαξίμου και νομίζω ότι θα βγει ο Τσίπρας ή ο Καρανίκας. Είμαι ευτυχισμένος που τελείωσε. Πρέπει να ελπίζουμε για να δημιουργούμε και υποχρεώσεις».

Χίλιες λέξεις λόγια με απανωτά κλικ της μηχανής

Η δημοσιογράφος-φωτογράφος Ανδρούλα Γεωργιάδου παρουσίασε την πρώτη της έκθεση φωτογραφίας στο Κέντρο Μαστού

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η φωτογραφία είναι αποτύπωση μιας δεδομένης στιγμής και αυτή η στιγμή απαθανατίζεται για πάντα, γίνεται μάρτυρας της δικής σου μνήμης. Μία φωτογραφία εγκιβωτίζει έναν ολόκληρο κόσμο, που είδες, που αισθάνθηκες. Χαίρομαι, που είχα την ευκαιρία να ταξιδέψω στην έκθεση φωτογραφίας της Ανδρούλας Γεωργιάδου, που φιλοξενήθηκε στο πρωτοποριακό Ιατρικό «Κέντρο Μαστού Κύπρου» στη Λευκωσία. Τα εγκαίνια της έκθεσης ήταν πραγματικά ένα ταξίδι, σε ήχους, χρώματα και λέξεις, αφού τρεις καλές φίλες της φωτογράφου και δημοσιογράφου Ανδρούλας Γεωργιάδου, η ηθοποιός Γιάννα Λευκάτη, η ποιήτρια Αλεξάνδρα Γαλανού και τραγουδίστρια Καίτη Οικονομίδου, με την πιανίστρια Αγνή Σακκά παρά το πλευρό της, φρόντισαν η καθεμιά με τα δικά της όπλα να «ντύσουν» την εκδήλωση με τον κατάλληλο τρόπο.

Τέσσερις γυναίκες, λοιπόν, την περασμένη Δευτέρα 23 Σεπτεμβρίου 2019 συνέθεσαν μία εκδήλωση έμπλεης συγκίνησης. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης διάβασε ποιήματά της η ποιήτρια Αλεξάνδρα Γαλανού και τραγούδησε υπέροχα ελληνικά τραγούδια η Καίτη Οικονομίδου με τη μοναδική φωνή της. Παρουσιάζοντας την Ανδρούλα Γεωργιάδου, η ηθοποιός Γιάννα Λευκάτη μίλησε για τη μακρά πορεία της στη Δημοσιογραφία και την αγάπη της για τη ζωγραφική και τη φωτογραφία. «Κι έτσι», είπε, «δεν γράφει πια με λόγια, αλλά με απανωτά κλικ της μηχανής. Για να μας αποδείξει το θεώρημα «Μια εικόνα χίλιες λέξεις». Η ίδια η Ανδρούλα Γεωργιάδου είπε πως επέλεξε γι' αυτή την πρώτη ατομική έκθεσή της κάποια φωτογραφικά ταξίδια της «σε ομορφιές που την πληγώνουν, τη λαβωμένη, κατεχόμενη Κύπρο που αγαπά πιο πολύ. Αλλά και σε ομορφιές που την καθηλώνουν, κυρίως από πρόσφατα ταξίδια της στην Ελλάδα, σε ομορφιές που την κάνουν «να νιώθει τον κόσμο σαν μια απέραντη αγκαλιά του Θεού και ν' απολαμβάνει τη γαλήνη της στιγμής ως ανεκτίμητο δώρο.». «Η τέχνη, είπε, «οι τεχνικές, οι δυνατότητες και το φάσμα των θεμάτων στη φωτογραφία είναι ένα απέραντο πεδίο πειραματισμού, αποκάλυψης κι ευχαρίστησης. Εξ επαγγέλματος με ενδιαφέρει ιδιαίτερα το φωτορεπορτάζ, η διαμαρτυρία, η φωτογραφία δρόμου, η καθημερινότητα, το πρόσωπο, η έκφραση, το χαμόγελο, το δάκρυ... Και την ίδια ώρα με συγκλονίζουν το χρώμα της εποχής και της ώρας, οι ήπιες ή δραματικές αποχρώσεις του τοπίου...»

Η Ανδρούλα Γεωργιάδου επέλεξε φυσικά, γι' αυτή την πρώτη ατομική έκθεσή της, ομορφιές που την πληγώνουν, από τη λαβωμένη, κατεχόμενη Κύπρο.

Η ηθοποιός Γιάννα Λευκάτη είπε χαρακτηριστικά για την Ανδρούλα Γεωργιάδου «δεν γράφει πια με λόγια, αλλά με απανωτά κλικ της μηχανής. Για να μας αποδείξει το θεώρημα «Μια εικόνα χίλιες λέξεις».

Λόγος και νότες

Για την ποίηση της Αλεξάνδρας Γαλανού, η Γιάννα Λευκάτη ανέφερε πως πηγάζει από βιωμένους προβληματισμούς και εκφράζει μια πλούσια εσωτερικότητα και γνήσια στοχαστικότητα.«Είναι ευρεία, πρόσθεσε, η θεματολογία της ποίησης της: Η επίπονη εσωτερική διεργασία της ποιητικής δημιουργίας, η μοναξιά, η αλλοτρίωση και η έλλειψη επικοινωνίας , η απώλειά και η συναισθηματική ωριμότητα. Τα βιώματα του σύγχρονου ανθρώπου που παρατηρεί και προβληματίζεται μετουσιώνονται σε στίχο μέσα από μια ποιητική γραφή εξομολογητική και άμεση που αποδεσμεύει μια φιλοσοφική πρόσληψη του κόσμου. Η ποίησή της έχει μια αξιοπρόσεκτη πυκνότητα, απλότητα, λιτότητα και ειλικρίνεια.» Για την Καίτη Οικονομίδου η κ. Λευκάτη είπε πως η φωνή της έχει ακουστεί σε καθεδρικούς ναούς, θέατρα, πλατείες κι έχει συγκλονίσει το κοινό. Και πραγματικά η κ. Οικονομίδου «έκλεψε» την παράσταση κι αυτή τη βραδιά των εγκαινίων της έκθεσης της κ. Γεωργιάδου. Το ζεστό κλίμα που δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της βραδιάς είναι απότοκο των ειλικρινών σχέσεων που έχουν οι τέσσερις αυτές γυναίκες, που με αφορμή μια φωτογραφία βρήκαν τον τρόπο να αφήσουν ελεύθερα χίλια συναισθήματα.

Ωριμάζοντας με οδηγό το «Αφεντικό»

Μια τυπική ιστορία ενηλικίωσης με ισχυρές δόσεις... Μπρους Σπρίνγκστιν

Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ο νεαρός Τζαβέντ, γιος μιας φτωχής οικογένειας από το Πακιστάν, μεγαλώνει στο Λούτον της Αγγλίας. Η γνωριμία με τους στίχους του Μπρους Σπρίνγκστιν θα απελευθερώσει πνευματικά τον νεαρό και θα τον ενθαρρύνει να κυνηγήσει τα συγγραφικά του όνειρα.

Blinded by the Light ***
ΚΟΜΕΝΤΙ (2019)
Σκηνοθεσία: Γκουρίντερ Τσάντα
Ερμηνείες: Βίβεκ Κάλρα, Ντιν-Τσαρλς Τσάπμαν, Κιτ Ριβ, Ντέιβιντ Χέιμαν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μετά την πρώτη προβολή της στο κινηματογραφικό φεστιβάλ Νύχτες Πρεμιέρας, στο τμήμα «Μουσική και Φιλμ», η βρετανική ταινία έρχεται και στις αίθουσες για να φέρει τον αέρα του Μπρους Σπρίνγκστιν, μέσω του μεγαλύτερου ίσως θαυμαστή του. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ο νεαρός Τζαβέντ, γιος μιας φτωχής οικογένειας από το Πακιστάν, μεγαλώνει στο Λούτον της Αγγλίας. Είναι η εποχή του σκληρού θατσερισμού, της ανεργίας και της νεοναζιστικής έξαρσης του Εθνικού Μετώπου, με τον Τζαβέντ να είναι επίσης εγκλωβισμένος από τις προκαταλήψεις του αυστηρού πατέρα του. Αυτά μέχρι που στα χέρια του πέφτουν δύο κασέτες με τη μουσική του Μπρους Σπρίνγκστιν· η γνωριμία με τους στίχους του «Αφεντικού» θα απελευθερώσει πνευματικά τον νεαρό και θα τον ενθαρρύνει να κυνηγήσει τα συγγραφικά του όνειρα.

Μια τυπική ιστορία ενηλικίωσης εμπλουτίζεται με τα μουσικά στοιχεία, που όχι μόνο συμβάλλουν στην πλοκή της αλλά δείχνουν και πώς η μουσική –και οι τέχνες γενικότερα– μπορεί να γίνει καθοριστική πηγή έμπνευσης για νεότερους και μεγαλύτερους ανθρώπους. Για τον Τζαβέντ η έμπνευση αυτή συνδέεται άμεσα με τη χειραφέτηση και τον απεγκλωβισμό του από ένα διπλό συντηρητικό περιβάλλον: εκείνο της οικογένειας που έχει περίπου προαποφασίσει το μονοπάτι της ζωής του, καθώς και της ευάλωτης στον ρατσισμό επαρχιακής πόλης με τις λίγες ευκαιρίες, ειδικά για τα παιδιά μεταναστών.

Το ύφος της ταινίας παραμένει, πάντως, σε γενικές γραμμές ανάλαφρο και αρκετές περιπτώσεις κωμικό, ενώ όπως είπαμε μεγάλο ρόλο διαδραματίζει η μουσική. Από την ώρα που ανακαλύπτει τον Σπρίνγκστιν, ο Τζαβέντ βρίσκει εκεί έναν μέντορα σχεδόν για τα πάντα· από το πώς να προσεγγίζει τα κορίτσια μέχρι τις μεγάλες αποφάσεις για τη ζωή του, ώσπου τελικά καταλαβαίνει πως κανένας καλλιτέχνης, φίλος ή συγγενής δεν κατέχει την προσωπική του αλήθεια, την οποία θα πρέπει να αναζητήσει μόνος του.

Πάνω από 150 συναυλίες

Αξίζει να σημειωθεί πως η ταινία βασίζει την πλοκή της στα απομνημονεύματα του Βρετανού δημοσιογράφου Σαρφράζ Μανζούρ, ο οποίος και συνυπογράφει το σενάριο, αφηγούμενος τα παιδικά και νεανικά του χρόνια στο Λούτον. Ο δε Μπρους Σπρίνγκστιν, που είναι γνωστός για την επαφή με το κοινό του, αναγνώρισε τον Μανζούρ και του είπε ότι είχε διαβάσει το βιβλίο του, δίνοντας παράλληλα την άδεια να ακουστεί η μουσική του στην ταινία. Δικαίως, αν σκεφθεί κανείς ότι ο Μανζούρ υπολογίζει πως έχει παρακολουθήσει πάνω από 150 συναυλίες του...

HOME CINEMA

Εξωφρενικές «ανακρίσεις» ανάμεσα σε δύο φτέρες

Ανάμεσα σε δύο φτέρες ***
ΚΩΜΩΔΙΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Σκοτ Οκερμαν
Ερμηνείες: Ζακ Γαλιφιανάκις, Γουίλ Φέρελ, Μάθιου Μακόναχι

Το γνωστό διαδικτυακό κωμικό τοκσόου του Ζακ Γαλιφιανάκις γίνεται και ταινία, σε παραγωγή Netflix και με πλήθος χολιγουντιανών σταρ να παρελαύνουν μπροστά από την κάμερα. Το σκηνικό ίδιο και απλό: Ανάμεσα σε δύο καταπράσινες φτέρες ο κωμικός ηθοποιός υποδέχεται διάφορους διάσημους, κάνοντάς τους (κατά κανόνα) προσβλητικές ερωτήσεις και σχόλια, με ύφος απαθές και την πολιτική ορθότητα κλειδωμένη έξω από την πόρτα.

Στην ταινία οι συνεντεύξεις συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό, μέχρι που μια αποφράδα μέρα –και με τον Μάθιου Μακόναχι να «ανακρίνεται»– το στούντιο πλημμυρίζει και διαλύεται. Ο παραγωγός, ωστόσο, Γουίλ Φέρελ, υπόσχεται στον Γαλιφιανάκις μια νέα αρχή με το δικό του μάλιστα τηλεοπτικό σόου, αν εκείνος του ετοιμάσει 10 ακόμα εκπομπές, οι οποίες παραδόξως φέρνουν εκατομμύρια «χτυπήματα» στο Διαδίκτυο. Αποφασισμένος, ο κωμικός ξεκινά, παρέα με τους λιγοστούς συνεργάτες και τις αγαπημένες του φτέρες, ένα παλαβό ταξίδι, σε αναζήτηση διασημοτήτων αλλά και της τηλεοπτικής δόξας.

Περιστρεφόμενη γύρω από μια (επιεικώς) υποτυπώδη πλοκή, η ταινία μας βουτά ξανά στον κόσμο της κωμικής «καφρίλας» του Γαλιφιανάκις, την οποία, ως γνωστόν, άλλοι λατρεύουν και άλλοι απεχθάνονται. Οι πρώτοι θα βρουν εδώ αρκετές ξεκαρδιστικές σεκάνς, όπως για παράδειγμα εκείνη με τον Κιάνου Ριβς, αλλά και κάποιες πιο αδύναμες. Εν τω μεταξύ ανάμεσα στις φτέρες... μπαίνουν ακόμα οι Μπρι Λάρσον, Ντέιβιντ Λέτερμαν, Μπένεντικτ Κάμπερμπατς, Τζον Λέτζεντ, Τζον Χαμ, Πίτερ Ντίνκλεϊτζ κ.ά.

Η επιτηδευμένη αμηχανία, ο ανελέητος αυτοσαρκασμός και η ειρωνεία κάνουν τη διαφορά, με το τελικό αποτέλεσμα να χορεύει απολαυστικά γύρω από την κάπως θολή διαχωριστική γραμμή μεταξύ σατιρικού πειράγματος και εξοργιστικής προσβολής. Ο δε Γαλιφιανάκις εξελίσσεται σε μία από τις πιο χαρακτηριστικές κωμικές περσόνες των τελευταίων δεκαετιών, κερδίζοντας όπως φαίνεται και την αποδοχή των συναδέλφων.

Το πληθωρικός Ζακ Γαλιφιανάκις πρωταγωνιστεί στη νέα κωμωδία του Netflix.

ΠΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.45 The french connection
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή με την Ελένη Ξένου.
11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.00 Χάλκινα χρόνια, ΙΙ - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe, ΙΙ - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 Άκου να δεις - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Αντώνη Κατσαρή, Ιωάννα Σιαφκάλλη, κ.ά.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Λευτ. Παπαδόπουλος».
17.30 Σπίτι στη φύση, Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Ο πραματευτής - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τετ-Α-Τετ - (Ε) «Μαρίνα Μαλένη-Βαρνάβας Κυριαζής»
22.45 Ο άνθρωπος από τη Γαλλία The french connection Αστυνομική περιπέτεια, με τους Τζιν Χάκμαν, Ρόι Σάιντερ, κ.ά.
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
01.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.15 Αθλητική Κυριακή - (Ε)

ΠΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

20.00 Πρωτάθλημα Στίβου
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ολίβια
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Η μπέμπα και οι κάρτες
δ. Πιμ και Πίμπα
ε. Ο πεινασμένος Χένρι
στ. Οι Σούπερ Γουίνγκς
ζ. Τα παπούτσια της Φράνι
η. Η Μάρθα μιλά
θ. Ο Σούπερ Γουάι
ι. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
α. Παιχνιδούπολη
β. Η μπέμπα και οι κάρτες
γ. Πιμ και Πίμπα
δ. Ο πεινασμένος Χένρι
12.55 Παιδική ζώνη
16.00 One strange rock - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
16.50 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Κλασική, οικογενειακή σειρά.
17.40 Το πλοίο της αγάπης - (Ε) (Love Boat, VI) Κλασική, οικογενειακή σειρά.
18.30 Baywatch Περιπετειώδης σειρά, με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ, Πάρκερ Στίβενσον.
19.15 Road Trip - (Ε) Μουσική ταξιδιωτική εκπομπή με την Ελένη Ξένου.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου Απευθείας μετάδοση από την Ντόχα του Κατάρ.
23.30 The Good Wife, VII
00.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.30 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

22.00 On deadly ground
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάλια Χατζηθεοδώρου.
15.00 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταραμουντά.
16.00 Greece's Next Top Model Ριάλιτι μόδας.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 X-Factor Auditions - (Ε) Μουσικό ριάλιτι, με τους Μελίνα Ασλανίδου, Γιώργο Θεοφάνους, Χρήστο Μάστορα, Μιχάλη Τσαουσόπουλο. Παρουσίαση Δέσποινα Βανδή.
20.10 OMEGA NEWS
21.05 Fars Attack - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
22.00 Σε επικίνδυνο έδαφος (On deadly ground) Δράση, με τους Στίβεν Σιγκάλ, Μάικλ Κέιν, κ.ά.
23.40 Πενήντα Πενήντα - (Ε) Κωμική σειρά.
00.40 Στο Αλαλούμ - (Ε) Κωμική σειρά.
01.40 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Γερονικολού, Γιώργο Χρανιώτη.
02.40 DanSing Junior - (Ε) Παιδικό talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε)

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Pirates of Caribbean
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Σαν τον σκύλο με τη γάτα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.30 Ιδιαίτερα για κλάματα Κωμική σειρά.
08.45 Φίλα τον βάτραχό σου Κωμική σειρά.
10.15 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Κοινωνική εκπομπή.
12.50 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
13.50 La Casa De Mikel - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
15.30 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.10 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε) Κωμική σειρά.
18.30 Μην ψαρώνεις, ΙΙ - Κωμική σειρά, με τους Μαρία Λεκάκη, Θοδωρή Αθερίδη, κ.ά.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Pirates of Caribbean - The curse of the black pearl Περιπέτεια εποχής, με τους Τζόνι Ντεπ, Τζέφρι Ρας, κ.ά.
23.15 Πολύτιμο φορτίο (Precious Cargo). Ταινία δράσης, με τους Μπρους Γουίλις, Μαρκ - Πολ Γκόσελαρ, κ.ά.
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
01.10 Game of thrones, VI Δραματική σειρά δράσης και περιπέτειας.
02.00 Έγκλημα και πάθος - (Ε)
02.50 Ποτέ δεν ξέρεις - (Ε) Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.20 Γαλάτεια
06.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
07.30 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
08.40 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
09.30 Στο χωρκόν μας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.00 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
10.50 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
12.20 Guess my age - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
13.20 Παραδοσιακή βραδιά-(Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.30 Rock N' Troll Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Χριστιάνα Αντωνίου.
16.00 Μαζί σε κάθε φάση Εκπομπή μαγειρικής με τον Λευτέρη Λαζάρου.
16.40 Θα γίνει της πολυκατοικίας - (Ε) Κωμική σειρά.
17.40 Boom - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Boom - Συνέχεια
18.50 Άλλα λόγια θκειε παπά Κωμική σειρά.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.20 Γαλάτεια - Τηλεταινία
23.00 Στην υγειά μας ρε παιδιά - (Ε)
01.00 Γεγονότα σε τίτλους
02.00 Who the (Bleep) Did I Marry? Σειρά ντοκιμαντέρ.
02.40 Επιστροφή - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Soundtrack of Love
06.00 Kitchen Lab - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
06.45 60΄ Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
09.20 Εύκολα και σπιτικά Εκπομπή μαγειρικής με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
13.45 Αστέρια στην άμμο - (Ε) Δραματική σειρά.
15.15 Λούης Night Show - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Λούη Πατσαλίδη.
17.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VI - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά.
19.40 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Soundtrack of Love Πρεμιέρα. Ψυχαγωγική εκπομπή με την Χριστιάνα Αριστοτέλους.
23.15 Ξένη ταινία
00.30 Μετά τα μεσάνυχτα - (Ε)
02.00 World party - (Ε)
03.00 10η εντολή - (Ε) Αστυνομική σειρά.
03.45 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.50 Σάρλοτ η αραχνούλα
10.40 Το θαλάσσιο πνεύμα
12.25 Λαός και Κολωνάκι
14.00 Τηλεαγορά
15.20 Ο μεγάλος ένοχος Ελληνική ταινία.
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
03.00 Μια γυναικάρα για τον μπαμπά

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Μόνο για σένα - (Ε)
14.00 Express Weekend Ενημερωτική εκπομπή.
16.30 Τηλεαγορά
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.45 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
19.40 Ξένη ταινία
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.10 Ξένες σειρές
02.55 Video Clips

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
21.00 Pacman
22.00 Super Mario
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Shock And Awe
08.30 Shot Caller
10.45 Run The Tide
12.30 Runaway Romance
14.15 Victor
16.15 Punching Henry
18.00 Men Don't Cry
20.00 Mafia Only Kills In Summer, I
21.00 Shock And Awe
23.00 The Simone Biles Story: Courage To Soar
00.30 Breakdown
02.30 How To Be A Latin Lover

GREEK CINEMA

22.00 Η χαρτοπαίχτρα
06.00 Μανταλένα
07.35 Ο ατσίδας
09.05 Λατέρνα, φτώχια και φιλότιμο
10.35 Λατέρνα, φτώχια και γαρύφαλλο
12.05 Μπορούμε και κάτω απ' τα θρανία
13.30 Το Προ-πο και τα μπουζούκια
14.50 Η κόρη του ήλιου
16.35 Θησαυρός του μακαρίτη
18.15 Η Λεωφόρος του Μίσους
20.25 Ζητείται ψεύτης
22.00 Η χαρτοπαίχτρα
23.45 Ο επαναστάτης ποπολάρος
01.15 Ο κύριος πτέραρχος

Εδινα την ψυχή μου στο τραγούδι

Ο Σταμάτης Κόκοτας μιλάει στην «Κ» για τη ζωή του, τις επιτυχίες του, τον Ωνάση, τις γυναίκες, τον νέο του δίσκο

Συνέντευξη στη **ΓΙΩΤΑ ΣΥΚΚΑ**

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

«Γράφω στίχους, το μικρόβιο υπάρχει. Δεν φοβάμαι τίποτα. Τη ζωή πρέπει να την παίρνεις όπως έρχεται».

Ηταν μέσα της δεκαετίας του ’80, μα το θυμάμαι σα να ήταν χθες: Εξω από το «Ζόναρς», κομψός, ευθυτενής και χαμογελαστός, ο Σταμάτης Κόκοτας διασχίζει βιαστικά την Πανεπιστημίου. Οι οδηγοί τον αναγνωρίζουν και τραβούν χειρόφρενο: «Γεια σου Σταμάτη!» χαιρετούν εγκάρδια. Εκείνος ανταποδίδει αρχοντικά και περνά απέναντι με σβελτάδα, αφήνοντας να αχνοφέγγει μόνο η γυαλάδα από το σένιο κοστούμι.

Πριν από λίγες ημέρες βρεθήκαμε σε ένα καφέ, δίπλα στον Αγιο Σώστη, στη λεωφόρο Συγγρού. Και, όπως τότε, αλλά και στις τρεις συνεντεύξεις που μεσολάβησαν σε αυτές τις δεκαετίες, ήρθε και πάλι πρώτος στο ραντεβού, και ας πήγα είκοσι λεπτά νωρίτερα από τη συμφωνημένη ώρα.

Ριγέ λαδί κοστούμι, λευκό πουκάμισο, άσπρα μοκασίνια, μακριά μαύρα μαλλιά όπως τον θυμόμαστε όλα αυτά τα χρόνια, και φυσικά με τις διάσημες φαβορίτες. Τα πράσινα μάτια έχουν την ίδια λάμψη και ο Σταμάτης Κόκοτας τη χαρακτηριστική του ευγένεια. Πίνουν ελληνικό καφέ με τη κομψή σύζυγό του, η οποία αποσύρθηκε ευγενικά, όταν ξεκίνησε η συζήτηση για την επανάκαμψή του. Τον είδαμε στο Καλλιμάρμαρο, στο αφιέρωμα για τον Μίκη Θεοδωράκη να τραγουδά τον «Καημό» και το «Στρώσε το στρώμα σου για δυο», με το ρεφρέν μάλιστα, στα γαλλικά. Ομως, σε λίγο καιρό κυκλοφορεί νέος του δίσκος με τίτλο «Ολα για μένα είσαι εσύ» (Sonar Music Elite).

Είναι αλήθεια, έπειτα από 35 χρόνια; «Δεν χρειάζεται να πείτε ακριβώς μαντάμ, παρά ότι είναι μεγάλα τραγούδια που θα απολαύσει ο κόσμος», λέει με σιγουριά. «Βγαίνει εντός των ημερών, σε cd και βινύλιο, με συνθέτη τον Θάνο Γεωργουλά και στιχουργό τον Σταύρο Γαλανάκη. Είναι καλά λαϊκά τραγούδια γιατί ξέρετε ότι είμαι επιλεκτικός και στον στίχο. Το “Ονειρο απατηλό” του Απόστολου Καλδάρα και της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου είναι ένα από τα μεγαλύτερα σουξέ στην Ελλάδα, αλλά και το “Γιε μου” επίσης του Απόστολου και του Λευτέρη Παπαδόπουλου, που έγραψε και τον “Τρελό” σε μουσική Γιάννη Σπανού, και πόσα άλλα».

Χωρίς πούρο αυτή τη φορά, ακόμη μια συνήθεια που έκοψε. «Πάνε αυτά, ούτε αναπτήρα δεν έχω», γελάει, δείχνοντας το εσωτερικό του σακακιού. Θυμάμαι διηγήσεις ομοτέχνων του, ότι τα σακάκια του Κόκοτα είχαν εσωτερική τσέπη, ραμμένη έτσι, ώστε να μπαίνουν όρθια τα χαρτονομίσματα, για να μένουν κολλαριστά. Το 2012 ξέφυγε κολακευμένος από την ερώτηση, όμως είχαν να το λένε οι συνάδελφοί του, πόσο ανοιχτοχέρης ήταν.

Αν δεν εμφανίζομαι συχνά, είναι γιατί η νυχτερινή διασκέδαση άλλαξε, δεν έχει τον κόσμο που είχαμε εμείς.

«Πλούσιος σε αισθήματα, όχι σε λεφτά. Γιατί αυτός τα λεφτά τα σκορπάει, δεν τους δίνει σημασία». Ετσι είχε πει ο Ζαμπέτας για τον Κόκοτα στην Ιωάννα Κλειάσιου («Και η βρόχα έπιπτε… στρέιτ θρου», εκδ. Ντέφι). Γελάει σαν το ακούει. «Πράγματι, εγώ κυνήγησα την αγάπη του κόσμου και την κέρδισα. Το μυστικό της επιτυχίας μου ήταν ότι έδινα την ψυχή μου στο τραγούδι. Οπου πήγα, άφησα τη σφραγίδα μου: την ερμηνεία. Ολα αυτά κάνανε τον Σταμάτη να έχει πάντα ένα χαμόγελο για τον κόσμο».

Πενήντα τρία χρόνια καριέρας αν μετρήσουμε από το 1966, όταν ξεπρόβαλε με τη βοήθεια του Σταύρου Ξαρχάκου, σαν το νέο αστέρι. Αν προσθέσουμε και τα χρόνια που ήταν στο Παρίσι, είναι περισσότερα, αλλά αποφεύγει να τα μετρήσει: «Τι να λέμε τώρα. Σαν Σταμάτης είμαι ευχαριστημένος. Ο,τι περίμενα από τον κόσμο μού το έδωσε κι εγώ του έδωσα ό,τι δεν περίμενε... Ο,τι τραγούδησα έγινε σουξέ».

Στις «Διπλοπενιές» του Γιώργου Σκαλενάκη, με τους Βουγιουκλάκη-Παπαμιχαήλ, ο νεαρός Σταμάτης εμφανίζεται να παίζει μπουζούκι στην ορχήστρα. Τα τραγούδια «Στου Οθωνα τα χρόνια» και «Με τι καρδιά να σ’ αποχαιρετήσω» σε στίχους Νίκου Γκάτσου και μουσική Σταύρου Ξαρχάκου στην ταινία ακούγονται από τον Παπαμιχαήλ, όμως αγαπήθηκαν από τον Κόκοτα στο «Ενα μεσημέρι» που βγήκε στην Columbia. Τότε έλαμψε το άστρο του. Φρέσκια, μελωδική φωνή, ευγένεια, στιβαρό ύφος, μπολιασμένο με κάτι από τη διεθνή ποπ της εποχής. Τέλος της δεκαετίας του ’60 και για τα επόμενα χρόνια, ηχογραφεί τη μία επιτυχία μετά την άλλη με τους Ξαρχάκο, Μούτση, Καλδάρα, Σπανό, Χατζηνάσιο, αλλά και τον Τσιτσάνη και τον Θεοδωράκη. Και από στιχουργούς ένας κι ένας: Γκάτσος, Παπαδόπουλος, Παπαγιαννοπούλου, Παπαστεφάνου...

«Ο πατέρας ήταν γιατρός και η μητέρα τραπεζικός. Εμένα με κέρδισε το τραγούδι». Μια κιθάρα που του χάρισε η μητέρα του στα 14 τον ξεμυάλισε, μετά πήρε μέρος στο Τρίο Μπραζίλ. Πήγε στο Παρίσι να σπουδάσει ιατρική, όπως ήθελε η οικογένεια, όμως εκεί άρχισε το τραγούδι σε καμπαρέ.

Δίπλα στον Αζναβούρ

«Εκανα και πολλή τηλεόραση. Δίπλα σε μεγάλους σαν τον Αζναβούρ, τον Ζιλμπέρ Μπεκό κ.ά. Αλλά και στην Ιταλία με τον Τζιάνι Μοράντι. Ελειψα οκτώ χρόνια. Η δουλειά πήγαινε πολύ καλά, ήμουν πανευτυχής, ήθελα να μείνω. Αλλά ο Σταύρος Ξαρχάκος, στον οποίο οφείλω πολλά, με είδε εκεί και μου πρότεινε να γυρίσω στην Ελλάδα. Στη Γαλλία βρήκα και τον Μίκη. Επειτα στην Ελλάδα ήταν να τραγουδήσω ένα έργο του, τελικά το είπε μια άλλη κυρία. Το μπαμ έγινε πράγματι το 1966 με τον Σταύρο και το “Ενα μεσημέρι”. Επειτα το “Ονειρο απατηλό” του Καλδάρα και πόσα ακόμη».

Φωνή γλυκιά με αίσθημα, έδεσε με την ευγένεια και το στυλ που υιοθέτησε. «Ηταν δική μου ιδέα. Κάποιοι μου πρότειναν να εμπορευτώ τις φαβορίτες, αλλά βρήκαν βουνό απέναντι». Γνωστή εταιρεία, λένε, του έδινε 50 εκατ. δραχμές για να τις ξυρίσει διαφημίζοντας τα ξυραφάκια της. «Ο κόσμος με πίστεψε και με ακολούθησε. Αν δεν εμφανίζομαι συχνά, είναι γιατί η νυχτερινή διασκέδαση άλλαξε, δεν έχει τον κόσμο που είχαμε εμείς».

Με όλους του συναδέλφους, λέει, τα πήγαινε καλά. «Με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση δουλεύαμε 17 χρόνια μαζί και ποτέ δεν είπαμε ο ένας στον άλλον κάτι πιο πέρα. Από τις 9 το βράδυ μέχρι το ξημέρωμα. Εγώ δούλευα και παραπάνω γιατί ο Ωνάσης μου ζητούσε να τραγουδάω για τους διάσημους καλεσμένους του».

Είχε ακριβά χόμπι και πολλά πολυτελή αυτοκίνητα. Αλλά όχι συμπεριφορά σταρ. «Δεν το καταδεχόμουν». Οι φωτογραφίες του ως οδηγού αγώνων φιγουράριζαν στα πρωτοσέλιδα. «Μου άρεσε το αυτοκίνητο, η ταχύτητα, έπαιξα όσο ήθελα, τώρα ούτε το καβαλάω». Είχε, όντως, και Ρολς Ρόις; «Βέβαια είχα, την έδωσα. Και άλογα είχα. Εγώ και ο Μπάρλος. Ο Στράτος (σ.σ. Διονυσίου) ακολούθησε πολύ αργότερα. Είχε κάτι λίγα». Εμεινε κάτι απ’ όλα αυτά, αποταμίευσε; «Εντάξει καλά είμαστε, υπάρχουν χειρότερα για να μην αναφέρω τα κατώτατα».

Η λατρεία των γυναικών είναι ένα ακόμη κεφάλαιο. «Ε, καλά, αυτά δεν τα λέμε. Τα κορίτσια της εποχής σε όλους εκδήλωναν τον θαυμασμό τους. Εγώ “μιλούσα” στην ψυχή των γυναικών. Αλλά ήμουν και ωραίο παιδί, δεν ήμουν του πεταματού. Τι να σας πω: ήμουν περαστικός από τη ζωή όλων των γυναικών. Και με κάθε τραγούδι που γινόταν πάντα νέο σουξέ, οι αγάπες πολλαπλασιαζόντουσαν».

Ετρεχε και σε αγώνες. «Μου άρεσε το αυτοκίνητο, η ταχύτητα, έπαιξα όσο ήθελα, τώρα ούτε το καβαλάω».

Ο Ωνάσης του είχε αδυναμία. «Ο Αρίστος με ξεχώριζε και η Μαρία μού έλεγε “τι γλυκά που τραγουδάς Σταμάτη”. Με τη Μαρία δεν ήταν εύκολο να μιλήσει κάποιος, δεν συζητούσαμε πολύ, λίγα πράγματα. Της χάρισα όμως έξι long play δικά μου τα οποία άκουγε κάθε βράδυ, όταν ήθελε να ξεκουραστεί. Χάρηκα που είχα την τύχη να γνωρίσω μια τέτοια κυρία. Ο μεγάλος Ωνάσης δεν κοιμόταν πολύ. Επέστρεφα από το μαγαζί το πρωί και έπειτα από δύο ώρες ύπνου, ερχόταν ο οδηγός του κάτω από το σπίτι μου και μου έλεγε “σήκω, το αφεντικό είπε να πάμε στον Σκορπιό”. Ξέρεις, με ελικόπτερο και τα σχετικά. Ηταν εξαιρετικός ο Αρίστος. “Σταματάκη, όλα καλά;” έλεγε. Ή με ρωτούσε: “Τον Αλέξανδρο πώς τον βλέπεις, οδηγεί καλά;». Ασ’ τα να μην τα θυμάμαι. Με πειράζει…».

Στα 82 του δεν βγαίνει πολύ. «Σπίτι κάτι θα βρω να κάνω, γράφω στίχους, το μικρόβιο υπάρχει. Δεν φοβάμαι τίποτα. Τη ζωή πρέπει να την παίρνεις όπως έρχεται».

Με δύο γάμους, τρία παιδιά και δύο εγγόνια, πώς νιώθει στον ρόλο του παππού; «Τζέντλεμαν με όλους, αυτός είναι ο Σταμάτης». Θεωρεί ότι ήταν καλός πατέρας; «Εντάξει, ελαττώματα έχει όλος ο κόσμος. Αλλά είναι τόσα πολλά τα προτερήματα που τα καλύπτουν όλα. Αυτή τη στιγμή μαθαίνετε τα μυστικά μου». Επειτα μου δίνει το χέρι «αυτή είναι η ζωή τού Σταμάτη, χάρηκα», δίνοντας τέλος στη συζήτηση και αφήνεται με επαγγελματισμό στον φακό του Νίκου Κοκκαλιά, ζητώντας «συγγνώμη για την αναστάτωση», από τους διπλανούς θαμώνες του καφέ.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Σταθερά υψηλή ποιότητα από το «Κέρτις» στη Γεννάδειο

Πέμπτη χρονιά για τις «Νύχτες κλασικής μουσικής» στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη, μια διοργάνωση η οποία τείνει να γίνει θεσμός και στην οποία οι φιλόμουσοι προσβλέπουν με ανυπομονησία, καθώς το φθινοπωρινό αθηναϊκό μουσικό τοπίο παραμένει σταθερά άνυδρο. Χάρη στη στήριξη του Ιδρύματος Σβαρτς στα τέλη Σεπτεμβρίου αυτός ο κύκλος συναυλιών σηκώνει με εντυπωσιακή συνέπεια την αυλαία κάθε αθηναϊκής μουσικής σεζόν, παρουσιάζοντας εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου στις οποίες συμμετέχουν απόφοιτοι και καθηγητές του περίφημου Ινστιτούτου Μουσικής Κέρτις των ΗΠΑ.

Φέτος οι βραδιές ξεκίνησαν στις 18 Σεπτεμβρίου με ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ρεσιτάλ πιάνου. Η νεότατη Τζάνις Καρίσα, υπότροφος του ιδρύματος που στηρίζει ο σπουδαίος Κινέζος πιανίστας Λανγκ Λανγκ, ξεκίνησε σπουδές στο Κέρτις το 2013 και έκτοτε έχει τιμηθεί με πλήθος διακρίσεων. Μέσα από τα έργα που επέλεξε να παρουσιάσει, ξεδίπλωσε πλήρως το ταλέντο της σε ό,τι αφορά τη δεξιοτεχνία αλλά και την έκφραση. Ξεκίνησε τη βραδιά με τη Σονάτα αρ. 6 σε ρε μείζονα του Μότσαρτ, ένα έργο μονάχα φαινομενικά απλό: όπως τόσο συχνά στη μουσική του συγκεκριμένου συνθέτη έτσι και στη συγκεκριμένη σύνθεση οι δυσκολίες δεν είναι κυρίως τεχνικές αλλά εκφραστικές. Ασφαλώς έχει σημασία να είναι όλοι οι μουσικοί φθόγγοι στην ώρα τους και στη θέση τους, αλλά ακόμα περισσότερο μετρά η πλαστικότητα με την οποία θα σχηματιστεί η μελωδική γραμμή και ο τρόπος με τον οποίο θα αρθρωθεί το μουσικό κείμενο σε ενότητες με νόημα, ώστε το έργο να μην καταλήξει καταρράκτης από νότες. Παρά την εύλογη αγωνία των πρώτων λεπτών, η Καρίσα ανταποκρίθηκε, αρχικά χρωματίζοντας κάπως μηχανικά τις φράσεις, αλλά όσο περνούσε η ώρα δείχνοντας όλο και μεγαλύτερη ευαισθησία και ελευθερία ως προς την έκφραση.

Η νεαρότατη Τζάνις Καρίσα εγκαινίασε τις βραδιές με ένα εντυπωσιακό ρεσιτάλ πιάνου.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

Η νεότατη Τζάνις Καρίσα από την Ινδονησία εγκαινίασε τον φετινό κύκλο μουσικών εκδηλώσεων στη Γεννάδειο.

Στη δημοφιλή «Ουγγρική Ραψωδία» αρ. 15 του Λιστ, που ακολούθησε, είχε την ευκαιρία να επιδείξει την τεχνική και δεξιοτεχνική της άνεση, όπως επίσης δύναμη, η οποία σε ό,τι αφορά την ένταση του ήχου θα μπορούσε να εκτιμηθεί καλύτερα σε μεγαλύτερη αίθουσα.

Πιο χαλαρή, στο δεύτερο μέρος του προγράμματος η πιανίστρια έδωσε ερμηνείες με περισσότερες διαβαθμίσεις και μεγαλύτερη εσωτερικότητα. Ξεκίνησε με το πρώτο Πρελούδιο σε μι ελάσσονα, από τα έξι του έργου 35 του Μέντελσον, και απέδωσε εντυπωσιακά τη φούγκα που το ακολουθεί. Συνέχισε χωρίς διακοπή με τα «Τέσσερα κομμάτια για πιάνο» έργο 119 του Μπραμς. Πρόκειται για απαιτητικές συνθέσεις που προϋποθέτουν σε ίσο βαθμό τεχνική και συναισθηματική ωριμότητα. Αποτελούν τις τελευταίες συνθέσεις του Μπραμς για πιάνο και η ουσία τους βρίσκεται σχεδόν αποκλειστικά στην έκφραση, επειδή εκεί την τοποθετεί ο ίδιος ο δημιουργός τους, όπως γνωρίζουμε από την αλληλογραφία του με την Κλάρα Σούμαν. Αυτό δεν σημαίνει ότι υποτιμά κανείς την καθαρά μουσική αξία τους, το αρμονικό και ρυθμικό τους ενδιαφέρον. Ομως, όλα αυτά είναι εργαλεία στα χέρια του Μπραμς προκειμένου να εκφράσει με τη χαρακτηριστική του γλυκύτητα αλλά και πάθος τα βαθιά συναισθήματά του. Τεχνικά άμεμπτη, η Καρίσα φώτισε τον κόσμο αυτό με την καθαρή ματιά της ηλικίας της.

The Economist EVENTS

#EconCyprusSummit

15TH CYPRUS SUMMIT
Cyprus: Thriving unimpeded?
Europe: In need of a new narrative

More than 40 distinguished speakers from the USA & Europe have confirmed for the 15th consecutive year including:

John Peet
Political editor
The Economist

Nicos Anastasiades
President
Republic of Cyprus

Wess Mitchell
Former US assistant secretary of state for European and Eurasian affairs

Klaus Regling
Managing director
European Stability Mechanism (ESM)

Nikos Christodoulides
Minister of foreign affairs
Republic of Cyprus

Harris Georgiades
Minister of finance
Republic of Cyprus

Yiorgos Lakkotrypis
Minister of energy, commerce and industry
Republic of Cyprus

Savvas Angelides
Minister of defence
Republic of Cyprus

David Harris
Chief executive officer
American Jewish Committee (AJC), USA

Judith G. Garber
Ambassador of the United States of America to the Republic of Cyprus

Anita Tuladhar
Mission chief for Cyprus
International Monetary Fund (IMF)

Elias Kassis
Vice-president North Africa, MENA division, Total Exploration & Production

® Hazlis & Rivas advertising

NOVEMBER 4TH - 5TH 2019
Hilton Park Nicosia

hazlis & rivas
The Economist Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe

www.hazliseconomist.com www.cyprus2019.economist.com

In collaboration with:
European Commission
Representation in Cyprus

@The Economist SE Europe Events @Economist_SEUR The Economist SE Europe Events The Economist SE Europe Events

Platinum sponsor: Bank of Cyprus

Premium gold sponsor: pwc

Premium energy sponsor: ExxonMobil

Gold sponsor: Henley & Partners

Silver sponsors: European University Cyprus, POBUCA

Communication sponsor: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Contributors: NESPRESSO, HANIKIAN LAW FIRM, Proclium, ARTECNIKO

Airline carrier: AEGEAN

Supported by: Cyprus Chamber of Commerce and Industry